

**002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
2249**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Κ. ΣΦΑΚΙΑΝΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΠΑΡΑ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

Ε 14 ΕΠΙ
Εξέταση Προγρ
ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΕΩΣ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑ ΠΑΝΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΝ

(Επὶ τῇ βάσει τοῦ ἰσχύοντος ἀναλυτικοῦ προγράμματος)

- ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
- ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
- ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ
- ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

38 - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ - 38

1956

Ε

14

ΕΜΠ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Κ. ΣΦΑΚΙΑΝΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΠΑΡΑ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

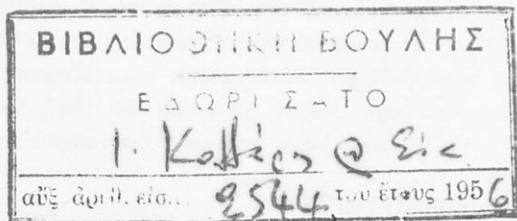
Σφακιανού (Γρηγ. Κ.)

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΕΩΣ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑ ΠΑΝΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΝ

(Επί τη βάσει τοῦ ἰσχύοντος ἀναλυτικοῦ προγράμματος)

- ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
- ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
- ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ
- ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

38 - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ - 38

1956

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
2249

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

[Handwritten signature]

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἐνθερμος ὑποδοχή, τῆς ὁποίας ἔτυχεν ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ πρώτου μέρους τοῦ παρόντος ἔργου ἐκ μέρους τῶν κ.κ. συναδέλφων καὶ τοῦ λοιποῦ κοινοῦ περὶ τὸ ἐμπόριον ἀσχολουμένου ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ τήρησις τῆς ὑποσχέσεώς μας διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τούτου, μᾶς ὥθησαν νὰ προβῶμεν σήμερον εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν, λίαν βελτιωμένην, συγχρονισμένην καὶ ὁλοκληρωμένην πλέον, περιλαμβάνουσαν ὄχι μόνον τὰς Γενικὰς Ἀρχὰς τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου καὶ τὸ Γενικὸν Μέρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, ἀλλὰ καὶ τὸ Ναυτικόν, Πτωχευτικὸν καὶ Ἀσφαλιστικὸν Δίκαιον, ὁλόκληρον δηλαδὴ τὴν εἰς τὰς δύο τελευταίας τάξεις τῶν Ἐμπορικῶν Σχολῶν διδασκομένην ὕλην, συμφώνως πρὸς τὸ ἰσχὺον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Τὸ ὅλον ἔργον δὲν ἀποτελεῖ, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, παρὰ μίαν ἀπλὴν καὶ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον καταληπτὴν ἐρμηνείαν τῶν κυριωτέρων ἁρθρῶν τοῦ Ἀστικοῦ καὶ Ἐμπορικοῦ Κώδικος.

Ἐκκινουῦντες ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι εἰς τὸ μάθημα τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου δὲν πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνωνται αἱ αὐταὶ ἔννοιαι καὶ μὲ τὴν αὐτὴν πολλὰκις φρασεολογίαν τῆς Ἐμποριολογίας, διότι κουράζουν τὸν μαθητὴν καὶ καθιστοῦν τὸ μάθημα ἀνιαρὸν καὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος, ἐθεωρήσαμεν ὀρθόν, σταθμίσαντες συγχρόνως καὶ τὴν πνευματικὴν ὀριμότητα τῶν μαθητῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους κυρίως ἀπευθύνεται, νὰ δώσωμεν ἐπιστημονικωτέραν εἰς τοῦτο χροιάν, τόσον εἰς τὴν διάταξιν τῆς ὕλης, ὅσον καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἔκφρασιν αὐτῆς. Ὅπου ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον, παρεθέσαμεν καὶ σχετικὰ παραδείγματα εἰλημμένα ἐκ τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ ἀσκήσεις ἀκόμη, πρὸς πληρεστέραν καὶ σαφεστέραν κατανόησιν τοῦ ἐκάστοτε μαθήματος.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Κ. ΣΦΑΚΙΑΝΟΣ

Χαλκίς, Αὐγουστος 1956.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΠΩΣ ΕΓΕΝΝΗΘΗ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ
ΚΑΙ ΠΟΙΟΝ ΣΚΟΠΟΝ ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ

Ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων δὲν παρουσίασεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν εἰκόνα τὴν ὁποίαν παρουσιάζει σήμερον. Ἡ σημερινὴ κοινωνικὴ ὀργάνωσις εἶναι ἀποτέλεσμα μακρᾶς καὶ πολυπλόκου ἐξελίξεως. Ὡς γνωστόν, οἱ ἄνθρωποι κατ' ἀρχὰς ζοῦσαν εἰς ἀγρίαν καὶ ἡμιαγρίαν κατὰστασιν, ὅπως σήμερον τὰ ἄγρια ζῶα, ἀσχολούμενοι μὲ τὴν περισυλλογὴν καρπῶν, τὴν θήραν καὶ τὴν ἀλιείαν. Ἐθήρευον παντὸς εἶδους ζῶα καὶ μὲ τὰ πλέον πρωτόγονα μέσα. Πολλὰς φορὰς μάλιστα δὲν ἐδίσταζον νὰ κορέσουν τὴν πεινὰ των καὶ μὲ τὰς σάρκας τῶν συνανθρώπων των ἀκόμη. Ἀλλοτε πάλι συνειργάζοντο πολλοὶ ἄνθρωποι μαζὶ καὶ ἐπετίθεντο ἐναντίον μεγάλων ἀγρίων ζώων, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύναντο νὰ καταβάλλουν μόνοι των χωριστά, ἢ ἐναντίον ὁμάδος (ἀγέλης) ζώων, ὅποτε παρουσιάζετο τὸ φαινόμενον τῆς πραγματικῆς πάλης ἀγέλης ἀνθρώπων πρὸς ἀγέλην ζώων. Εἶναι ἡ πρώτη μορφή συνεργασίας ἀνθρώπου μὲ ἄνθρωπον, ἢ ὁποῖα, μὲ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ ἢ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ κινδύνου, διελύετο διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου, ἥτοι τὸ δίκαιον ἐκεῖνο κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἰσχυρότερος ἄνθρωπος ἦτο εἰς θέσιν ν' ἀρπάζῃ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ζῶα τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου, χωρὶς νὰ ὑπολογίῃ τὰς προσπάθειάς καὶ τὰς θυσίας τὰς ὁποίας κατέβαλεν οὗτος διὰ νὰ τ' ἀποκτήσῃ.

Τοῦτο ὅμως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺν μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ὁ ἄνθρωπος, προικισμένος μὲ νοῦν καὶ λογικόν, ἤρχισε νὰ κἀνὴ διάκρισιν μεταξὺ τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν, τῶν ἠθικῶν καὶ ἀνηθικῶν, τῶν ὠφελίμων καὶ ἐπιζημιῶν πράξεων, καὶ νὰ ἐπιθυμῇ νὰ πράττῃ πάντοτε, χάριν τῆς ἀρμονικῆς συμβιώσεως, τὰς ὠφελίμους καὶ ἠθικὰς πράξεις, ἀποφεύγων τὰς κακὰς καὶ ἐπιζημιόους. Τοῦτο ἐπραττον πάντες καὶ ἐτήρουν τόσον αὐτοί, ὅσον καὶ οἱ ἀπόγονοί των. Τοιοῦτοτρόπως ἤρχισε νὰ ὑποχωρῇ ἡ ἀρχὴ τοῦ δικαίου

τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ νὰ καθιεροῦται καὶ νὰ συστηματοποιῇται ἡ ἔννοια τῆς ᾽Ηθικῆς, ἥτοι ἡ ἔννοια ἐκείνη, ἡ ὁποία καθιερώθη εἰς τὴν συνείδησιν ἑνὸς λαοῦ διὰ τῆς μακρᾶς καὶ ὁμοιομόρφου ἀσκήσεως, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἁρμονικὴν συμβίωσιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ κανόνες ὁμῶς τῆς ᾽Ηθικῆς δὲν ἦσαν ὑποχρεωτικοί, καὶ τοῦτο διότι δὲν προέβλεπον νομικὰς κυρώσεις, ἥτοι τιμωρίας εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν ἤθελον συμμορφωθῇ πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ ἐστηρίζοντο εἰς τὴν καλὴν θέλησιν καὶ τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων. Ὡς ἦτο ἐπόμενον, οἱ κανόνες οὗτοι τῆς ᾽Ηθικῆς μόνον μέχρις ἑνὸς ὁρίου ἐξελίξεως ἦσαν ἐξυπηρετικοί, πέραν αὐτοῦ ἀπέβησαν πλέον ἀκατάλληλοι, καθ' ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ διαφοροποιοῦνται καὶ ἐνώπιον τῆς βιοτικῆς μερίμνης ἤρχισαν νὰ ὑποχωροῦν καὶ νὰ παρακάμπτουν τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως, ἀδιαφοροῦντες διὰ τὴν ἁρμονικὴν αὐτῶν συμβίωσιν. Τότε ἀκριβῶς ἠναγκάσθη νὰ ἐπέμβῃ τὸ Κράτος καὶ νὰ θεσπίσῃ κανόνας Δικαίου ὑποχρεωτικούς δι' ὅλους τοὺς ὑπηκόους καὶ νὰ καθορίσῃ ἐκ τῶν προτέρων τὰς τιμωρίας ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἤθελον συμμορφωθῇ πρὸς αὐτοὺς. Τοιουτοτρόπως, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ᾽Ηθικὴν, ἐδημιουργήθη καὶ τὸ Δίκαιον, ἥτοι τὸ σύνολον τῶν ὑποχρεωτικῶν κανόνων τῶν διεπόντων τὰς σχέσεις τῶν ἐν τῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ βιούντων ἀνθρώπων. Ἡ δημιουργία βέβαια τοῦ Δικαίου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ᾽Ηθικὴν, προϋποθέτει ὀργάνωσιν τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων εἰς Πολιτείαν, τὸ Κράτος.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ

Οἱ κανόνες τοῦ Δικαίου διαφέρουσιν ἀπὸ τοὺς κανόνας τῆς ᾽Ηθικῆς, διότι :

1) Οἱ κανόνες τῆς ᾽Ηθικῆς εἶναι προαιρετικοί, ἐνῶ τοῦ Δικαίου ὑποχρεωτικοί (ἐξαναγκαστικοί).

2) Οἱ κανόνες τῆς ᾽Ηθικῆς ἀπευθύνονται πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, ἐνῶ τοῦ Δικαίου πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν ἄνθρωπον. Π.χ. ὁ κανὼν Δικαίου ὀρίζει : «Νὰ μὴ κλέψῃς» ὁ κανὼν ᾽Ηθικῆς δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὴν ἐξωτερικὴν συμπεριφορὰν : « Νὰ μὴ κλέψῃς », ἀλλ' ἀπευθύνεται εἰς τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον καὶ λέγει : « Οὐκ ἐπιθυμῆσῃς ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστίν ». Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, κατὰ τὴν ὁποίαν : « Ἡ ἐγκληματικὴ βούλησις δὲν τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ Δικαίου, ἐὰν δὲν ἐκδηλωθῇ ».

3) Ἡ Ἠθικὴ δημιουργεῖ καθήκοντα καὶ ὄχι δικαιώματα. Π.χ.: Ἐγὼ καθήκον νὰ δώσω τροφὴν εἰς τὸν πενόμενον, οὗτος ὅμως δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ νὰ τοῦ δώσω.

4) Οἱ κανόνες τοῦ Δικαίου προϋποθέτουν ὀργανωμένην κοινωνίαν, ἐνῶ τῆς Ἠθικῆς ὄχι.

5) Οἱ κανόνες τοῦ Δικαίου τίθενται ὑπὸ δυνάμεως ἐκτὸς τῶν ἀνθρώπων κειμένης (ὑπὸ τῆς Πολιτείας), ἐνῶ οἱ τῆς Ἠθικῆς τίθενται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ.

Ἐκτὸς τῶν κανόνων τοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ἠθικῆς, ἔχομεν καὶ τοὺς κανόνας τῆς ἐθιμοτυπίας, ἥτοι ἐκείνους οἱ ὅποιοι ρυθμίζουν τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων ὡς πρὸς τὴν μεταξὺ αὐτῶν εὐπρέπειαν, τὰ ἥθη καὶ τὴν καλὴν αὐτῶν συμπεριφορὰν. Π.χ. ὁ χαιρετισμὸς τῶν καθ' ὁδὸν συναντωμένων, ἡ ἀνταλλαγὴ δώρων μεταξὺ τῶν προσφιλῶν προσώπων κατὰ τὰς ὀνομαστικὰς αὐτῶν ἑορτὰς ἢ τὴν 1ην τοῦ ἔτους κλπ.

Οἱ κανόνες τῆς ἐθιμοτυπίας διαφέρουν ἀπὸ μὲν τοὺς κανόνας τῆς Ἠθικῆς, διότι ρυθμίζουν τὴν ἐξωτερικὴν συμπεριφορὰν τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ βιούντων ἀνθρώπων, ἀπὸ δὲ τοὺς κανόνας τοῦ Δικαίου, διότι εἶναι προαιρετικοὶ καὶ οὐχὶ ἐξαναγκαστικοί.

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Τὸ Δίκαιον διακρίνεται εἰς δύο μεγάλους κλάδους, τὸ Δημόσιον καὶ τὸ Ἰδιωτικόν.

Τὸ Δημόσιον Δίκαιον εἶναι τὸ Δίκαιον τὸ ὅποῖον τίθεται διὰ τὸ συμφέρον τῆς Πολιτείας, ἐνῶ τὸ Ἰδιωτικὸν διὰ τὸ συμφέρον τῶν ἰδιωτῶν. Συνεπῶς τὸ Δημόσιον Δίκαιον περιλαμβάνει : 1) τοὺς κανόνας οἱ ὅποιοι καθορίζουν τὸν τρόπον τῆς ὀργανώσεως καὶ διοικήσεως τῆς Πολιτείας, 2) τοὺς κανόνας οἱ ὅποιοι ρυθμίζουν τὰς σχέσεις τῆς Πολιτείας μετὰ τῶν ἄλλων Πολιτειῶν καὶ 3) τοὺς κανόνας οἱ ὅποιοι ρυθμίζουν τὰς σχέσεις τῶν πολιτῶν μετὰ τῆς Πολιτείας των.

Τὸ Δημόσιον Δίκαιον διαρεῖται :

1) Εἰς τὸ Συνταγματικὸν Δίκαιον.

2) » » Διοικητικὸν »

3) » » Διεθνὲς Δίκαιον

4) » » Ποινικὸν »

5) » » Ποινικὸν Δικονομικὸν Δίκαιον ἢ Ποινικὴν Δικονομίαν

6) » τὴν Στρατιωτικὴν Ποινικὴν Νομοθεσίαν

7) » » » Δικονομίαν

8) Εἰς τὸ Πολιτικὸν Δικονομικὸν Δίκαιον ἢ Πολιτικὴν Δικονομίαν καὶ 9) » » Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον.

1) Τὸ Συνταγματικὸν Δίκαιον περιλαμβάνει τοὺς κανόνας οἱ ὅποιοι ρυθμίζουν τὸ πολίτευμα τῆς χώρας, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος καὶ τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Νομοθετικῆς, Ἐκτελεστικῆς καὶ Δικαστικῆς ἐξουσίας, τὰ θεμελιώδη δικαιώματα τῶν πολιτῶν καὶ τὰς εὐθύνas εἰς περίπτωσιν παραβάσεως τῶν κανόνων τούτων.

2) Τὸ Διοικητικὸν Δίκαιον περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν κανόνων, διὰ τῶν ὁποίων διοικεῖται τὸ Κράτος καὶ ρυθμίζονται αἱ σχέσεις τῶν πολιτῶν μετὰ τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας.

3) Τὸ Διεθνὲς Δίκαιον ὑποδιαιρεῖται εἰς τὸ Δημόσιον Διεθνὲς καὶ τὸ Ἰδιωτικὸν Διεθνὲς. Καὶ τὸ μὲν Δημόσιον Διεθνὲς Δίκαιον περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν κανόνων, διὰ τῶν ὁποίων ρυθμίζονται αἱ σχέσεις τῆς χώρας μετὰ τῶν ξένων Κρατῶν, τὸ δὲ Ἰδιωτικὸν Διεθνὲς περιλαμβάνει τοὺς κανόνας, διὰ τῶν ὁποίων ρυθμίζονται αἱ σχέσεις τῶν πολιτῶν τῆς χώρας μετὰ τοὺς πολίτας ξένων χωρῶν.

4) Τὸ Ποινικὸν Δίκαιον περιλαμβάνει τοὺς κανόνας, διὰ τῶν ὁποίων καθορίζεται τὸ δικαίωμα τῆς Πολιτείας νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὰς εἰς τοὺς ἀδικοπραγοῦντας.

5) Τὸ Ποινικὸν Δικονομικὸν Δίκαιον ἢ Ποινικὴ Δικονομία περιλαμβάνει τοὺς κανόνας, διὰ τῶν ὁποίων ρυθμίζεται ὁ τρόπος τῆς διώξεως τῶν παρανομούντων, ὁ τρόπος τῆς ἐπιβολῆς τῶν ποινῶν καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκτίσεως αὐτῶν.

6) Ἡ Στρατιωτικὴ Ποινικὴ Νομοθεσία περιλαμβάνει τοὺς κανόνας, διὰ τῶν ὁποίων προβλέπεται ἡ τιμωρία ἀδικημάτων διαπραττομένων ἐν τῷ στρατῷ ὑπὸ τῶν ἐν γένει στρατιωτικῶν.

7) Ἡ Στρατιωτικὴ Ποινικὴ Δικονομία περιέχει κανόνας διὰ τῶν ὁποίων ὀρίζεται ὁ τρόπος τῆς διώξεως τῶν στρατιωτικῶν καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐπιβολῆς καὶ ἐκτίσεως τῶν ποινῶν αὐτῶν.

8) Τὸ Πολιτικὸν Δικονομικὸν Δίκαιον ἢ Πολιτικὴ Δικονομία περιλαμβάνει τοὺς κανόνας, διὰ τῶν ὁποίων καθορίζεται ὁ τρόπος μετὰ τὸν ὅποιον κρίνονται, δικάζονται καὶ ἀποφασίζονται αἱ ἰδιωτικαὶ διαφοραὶ τῶν πολιτῶν.

9) Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον περιλαμβάνει τοὺς κανόνας, διὰ τῶν ὁποίων ρυθμίζονται αἱ σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Πολιτείαν καὶ τῶν ἱερωμένων πρὸς τοὺς ἰδιώτας.

Τὸ Ἰδιωτικὸν Δίκαιον περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν κανόνων, διὰ τῶν ὁποίων ρυθμίζονται αἱ περιουσιακαί, οἰκογενειακαί, κληρονομικαί, ἐνοχικαί καὶ ἐμπορικαί σχέσεις τῶν ἰδιωτῶν. Συνεπῶς τὸ Ἰδιωτικὸν Δίκαιον διαιρεῖται εἰς δύο κυρίως μεγάλους κλάδους : 1) Τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον καὶ 2) Τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον.

Τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον ὑποδιαιρεῖται : 1) Εἰς τὸ Ἐμπράγματον Δίκαιον, ὅπερ περιλαμβάνει τοὺς κανόνες, διὰ τῶν ὁποίων ρυθμίζονται αἱ σχέσεις αἱ ἀφορῶσαι τὴν κυριότητα, νομήν, δουλείαν καὶ συγκυριότητα κινητῶν καὶ ἀκινήτων πραγμάτων. 2) Εἰς τὸ Ἐνοχικὸν Δίκαιον, ὅπερ περιλαμβάνει τοὺς κανόνες, οἱ ὅποιοι ρυθμίζουν τὰς ἐνοχικὰς σχέσεις τῶν ἰδιωτῶν, ἥτοι τὴν σύναψιν ἐταιρίας, δανείου, ἀγοραπωλησίας, δωρεᾶς, μισθώσεως κλπ. 3) Εἰς τὸ Κληρονομικὸν Δίκαιον, ὅπερ περιλαμβάνει κανόνες, διὰ τῶν ὁποίων ρυθμίζονται τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα ἀποθανόντος προσώπου. Καὶ 4) Εἰς τὸ Οἰκογενειακὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὰς διατάξεις τὰς ἀφορώσας τὴν δημιουργίαν τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς σχέσεως τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας μεταξύ των.

Ὑπάρχουν ὁμως θέματα, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν συγχρόνως καὶ τοὺς τέσσαρας προαναφερθέντας κλάδους τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου, ὅπως τὸ τῆς προστασίας τῶν δικαιωμάτων, τὸ τῆς δικαιοπρακτικῆς ἱκανότητος κ. ἄ. Τὰ θέματα ταῦτα ἐξετάζουσιν αἱ Γενικαὶ Ἀρχαὶ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου, περὶ τῶν ὁποίων καὶ ἀσχολούμεθα.

Τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς τέσσαρας κλάδους : 1) Εἰς τὸ Γενικὸν Μέρος, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ γενικῶς περὶ ἐμπόρων, ἐμπορικῶν πράξεων, ἐταιριῶν, ἀξιογράφων κλπ. 2) Τὸ Ναυτικὸν Δίκαιον, ὅπερ περιλαμβάνει κανόνες ἀναφερομένους εἰς τὴν θαλασσίαν ἐμπορίαν. 3) Τὸ Πτωχευτικὸν Δίκαιον, ὅπερ περιλαμβάνει τὴν διαδικασίαν τῆς πτωχεύσεως. Καὶ 4) Τὸ Ἀσφαλιστικὸν Δίκαιον, ὅπερ περιλαμβάνει τοὺς κανόνες τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὴν σύμβασιν τῆς ἀσφαλίσεως.

Εἰς τὸ Ἰδιωτικὸν Δίκαιον ὑπάγονται ἀκόμη καὶ εἰδικοί τινες νόμοι, ἀφορῶντες τὰς Τραπεζάς, τὰ Χρηματιστήρια, τὴν Βιομηχανίαν, Γεωργίαν, Πνευματικὴν ἰδιοκτησίαν κλπ.

ΠΗΓΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἡμετέρου Ἀστικοῦ Κώδικος, αἱ πηγαὶ τοῦ Δικαίου εἶναι ὁ Νόμος καὶ τὸ Ἔθιμον.

Α) Νόμος καλεῖται ὁ κανὼν Δικαίου, ὅστις τίθεται ὑπὸ τῆς Πολιτείας διὰ τὴν ρύθμισιν τῶν σχέσεων τῶν ὑπηκόων αὐτῆς. Τὰ περὶ τῆς καταρτίσεως τούτου ὀρίζει ἐκάστοτε τὸ Σύνταγμα. Ὁ Νόμος λαμβάνεται ὑπὸ διπλῆν ἔννοιαν, τὴν οὐσιαστικὴν καὶ τὴν τυπικὴν.

Νόμος ὑπὸ οὐσιαστικὴν ἔννοιαν ἢ οὐσιαστικὸς Νόμος εἶναι ὁ Νόμος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος περιέχει κανόνα Δικαίου (παρουσιάζει νομοθετικὸν περιεχόμενον), ἀσχέτως τοῦ πολιτειακοῦ ὄργανου ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐτέθη. Ἐξετάζοντες συνεπῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ οὐσιαστικοῦ νόμου, ἀποβλέπομεν εἰς τὴν οὐσίαν καὶ μόνον αὐτοῦ, ἀδιαφοροῦντες διὰ τὸ ἔμβλημα τὸ ὁποῖον περιεβλήθη, ἔαν δηλ. ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἢ ὄχι. Οὐσιαστικὸς νόμος εἶναι τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ καὶ τὸ Διάταγμα δύναται νὰ εἶναι, καὶ ἡ Ἀστυνομικὴ διάταξις ἀκόμη (π.χ. ρυθμίζουσα τὴν κυκλοφορίαν), ἀρκεῖ νὰ παρουσιάσουν νομοθετικὸν περιεχόμενον.

Νόμος ὑπὸ τυπικὴν ἔννοιαν ἢ τυπικὸς Νόμος καλεῖται ἐκεῖνος, ὅστις, ἀσχέτως τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ, ἐτέθη ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας καὶ ἐδημοσιεύθη προσηκόντως· π.χ. νόμος ἐξουσιοδοτῶν τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν νὰ ἐκποιήσῃ παλαιὸν πολεμικὸν πλοῖον. Ἡ διάκρισις αὕτη τοῦ Νόμου εἰς τυπικὸν καὶ οὐσιαστικὸν ἔχει μεγάλην πρακτικὴν σημασίαν, καθ' ὅτι ὁ τυπικὸς νόμος μόνον δι' ἄλλου τυπικοῦ νόμου δύναται νὰ καταργηθῇ. Δὲν ἀποκλείεται βέβαια εἰς νόμος νὰ εἶναι ἐν μέρει τυπικὸς καὶ ἐν μέρει οὐσιαστικὸς, ὅποτε διακρίνομεν τὴν τυπικὴν καὶ τὴν οὐσιαστικὴν δύναμιν αὐτοῦ.

Ἡ τυπικὴ δύναμις τοῦ νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Διὰ ν' ἀποκτήσῃ συνεπῶς τυπικὴν δύναμιν ὁ νόμος, ἀρκεῖ νὰ δημοσιευθῇ, ὅποτε ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεως ἀποκτᾷ τὴν τυπικὴν αὐτοῦ ἰσχύν. Ἐνῶς ἡ οὐσιαστικὴ δύναμις τοῦ νόμου ἄρχεται, κατὰ τὸ ἄρθρον 103 τοῦ Εἰσαγωγικοῦ Νόμου τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, μετὰ παρέλευσιν δέκα (10) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἐκτὸς ἔαν ἄλλως ὠρίσθῃ ἐν αὐτῷ (τῷ νόμῳ). Ὁ Νομοθέτης δηλ. εἶναι παντοδύναμος, δύναται νὰ καθορίσῃ χρόνον ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἡμέραν δημοσιεύσεως ἢ καὶ ἄλλον προγενέστερον ἢ μεταγενέστερον χρόνον. Οἱ νόμοι ὅμως ρυθμίζουν σὲ σχέσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ δημιουργηθῶσι μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν. Αὐτὸ ὀρίζει καὶ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ Α.Κ. (Ἀστικοῦ Κώδικος), τὸ ὁποῖον λέγει : «Ὁ νόμος ὀρίζει περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν δύναμιν». Παρὰ ταῦτα ὁ Νομοθέτης, ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ αὐτοῦ, δύναται νὰ δώσῃ

ἀναδρομικὴν δύναμιν, μετὰ φειδοῦς βέβαια, λόγῳ τῶν κινδύνων τοῦς ὁποίους περικλείει καὶ ἐφ' ὅσον ἀναφέρεται ρητῶς εἰς αὐτόν.

Ζήτημα γεννᾶται, ἐὰν ὁ Νομοθέτης δύναται νὰ δώσῃ ἀναδρομικὴν δύναμιν εἰς νόμον, ὅστις θίγει κεκτημένα ἤδη δικαιώματα. Ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ αὐτοῦ δύναται, ἀλλ' ὅμως θὰ πρέπει νὰ λαμβάνεται πρόνοια, ἵνα δι' ἀποζημιώσεως ἢ ἄλλως πῶς ἱκανοποιῶνται τὰ τυχόν προσβαλλόμενα δικαιώματα. Π.χ.: Ὁ κ. Πλατανιώτης ἔλαβεν ἄδειαν νὰ οἰκοδομήσῃ ἑπτὰ ὀρόφους, ἐνῶ ἤρξατο ὅμως ἡ οἰκοδομή, ἀπηγορεύθη εἰς αὐτόν δυνάμει νέου νόμου νὰ ἀνεγείρῃ πλείονας τῶν πέντε. Ἐκ τούτου ἐζημιώθη, διότι ἔκαμε θεμελιώσιν δι' ἑπτὰ ὀρόφους καί, ὡς ἐκ τούτου, δικαιούται εἰς ἀποζημιώσιν, καθ' ὅτι ὑπάρχει προσβολὴ κτηθέντος ἤδη δικαιώματος.

Ἐὰν τὸ περιεχόμενον τοῦ νόμου εἶναι ἀντισυνταγματικόν, ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ μὴ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον, ἀλλὰ τὸ Σύνταγμα, καθ' ὅτι εἶναι ὁ θεμελιώδης Νόμος τῆς Πολιτείας. Ἐπίσης ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ μὴ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον, ἐφ' ὅσον διαπιστώσῃ ὅτι τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ προσκρούει εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη ἢ εἶναι ἄδικος ἢ ἄνιστος καὶ ἐν γένει ἀντίκειται πρὸς τὸ κοινὸν αἶσθημα περὶ Δικαίου.

Β) Ἐθιμον. Πηγαὶ τοῦ Δικαίου, εἵπομεν ἀνωτέρω, κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Α.Κ., δὲν εἶναι μόνον ὁ Νόμος, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἐθιμον. Λέγοντες ἔθιμον ἐννοοῦμεν τὸν κανόνα ἐκεῖνον τοῦ Δικαίου, ὅστις τίθεται οὐχὶ ὑπὸ τῆς Πολιτείας, ἀλλ' ἀμέσως ὑπὸ τῆς Κοινωνίας, διὰ τῆς μακρᾶς καὶ ὁμοιομόρφου ἀσκήσεως, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ οὕτως ἀσκούμενον ἀποτελεῖ δίκαιον.

Συνεπῶς, διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἔθιμον, θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχουν δύο στοιχεῖα: 1) Ἡ συνειδησις τοῦ λαοῦ ὅτι οὕτω πράττων ἐφαρμόζει κανόνα Δικαίου (*opinio necessitatis*). Καὶ 2) Μακρά, ὁμοιόμορφος καὶ συνεχὴς ἄσκησις. Π.χ.: Ἐν Χαλκίδι, ὅταν ἀπέθανεν ὁ Α, ἐν ἔτει α, καὶ ἀφῆκε προικισθεῖσαν κόρην, αὕτη ἀπεκλείσθη τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας τοῦ πατρός της· ἐπίσης, ὅταν ἀπέθανεν ἐν Χαλκίδι ὁ Β, ἐν ἔτει β, καὶ ἀφῆκε κόρην προικισθεῖσαν, καὶ πάλιν ἀπεκλείσθη αὕτη τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας τοῦ πατρός της· τὸ αὐτὸ ἐπανελήφθη καὶ ὅταν ἀπέθανεν ὁ Γ, ἐν ἔτει γ, κ.ο.κ. Πόσας φορὰς θὰ πρέπει τοῦτο νὰ ἐπαναληφθῇ, διὰ νὰ δημιουργηθῇ ἡ *opinio necessitatis*, δὲν ἀναφέρει ὁ νόμος καὶ ἐπαφίεται συνεπῶς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ὅστις εἶναι ὁ μόνος ἀρμόδιος νὰ κρίνῃ. Ὁμοίως κατ' ἔθιμον ἡ γυνὴ ἐλάμβανε διὰ τοῦ γάμου τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἀνδρός, ὅπερ ἀπέβαλλε λυθέντος τοῦ γά-

μον δια διαζυγίου. Νῦν καὶ τοῦτο ἐρρυθμίσθη ὑπὸ τοῦ Α.Κ., ἀρθρ. 1388, ὡς καὶ πλεῖστα ἄλλα θέματα, ἅτινα ἐρρυθμίζοντο ὑπὸ ἐθίμων.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΕΘΙΜΟΥ

Ὁ νόμος διαφέρει τοῦ ἐθίμου διότι :

1) Τὸ ἐθιμον τίθεται ὑπὸ τῆς κοινωνίας, ἐνῶ ὁ νόμος ὑπὸ τῆς Πολιτείας.

2) Ὁ νόμος εἶναι γραπτὸν δίκαιον (*jus scriptum*), ἐνῶ τὸ ἐθιμον ἀγραφον δίκαιον (*jus non scriptum*).

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΘΙΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΗΘΕΙΑΣ

Τὸ ἐθιμον διαφέρει τῆς συνηθείας, διότι εἰς ταύτην δὲν ὑπάρχει ἡ *opinio necessitatis*, δηλ. ἡ συνείδησις ὅτι τὸ οὕτω πραττόμενον ἀποτελεῖ δίκαιον.

ΚΑΤΑΡΓΗΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΕΘΙΜΟΥ

Νεώτερον ἐθιμον δύναται νὰ καταργήσῃ παλαιότερον τοιοῦτον. Ζήτημα ἐγεννήθη ἐὰν νεώτερον ἐθιμον δύναται νὰ καταργήσῃ προγενέστερον νόμον. Ἐκ τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ Α. Κ. θὰ πρέπη νὰ δοθῇ καταφατικὴ ἀπάντησις, ὅτι δηλ. δύναται νεώτερον ἐθιμον νὰ καταργήσῃ παλαιότερον νόμον. Ἀλλὰ τὸ ἀρθρον τοῦτο κατηργήθη ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο διὰ τοῦ ἀρθρ. 2 τοῦ Ν. Δ. τῆς 7)10 Μαΐου 1946, ὅπερ ὥρισεν ὅτι τὸ ἐθιμον δὲν δύναται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ καταργήσῃ νόμον.

ΠΕΡΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Ἰθαγένεια καλεῖται ὁ νομικὸς δεσμὸς προσώπου τινὸς πρὸς τὸ δίκαιον ὠρισμένης πολιτείας. Π.χ. ὁ Α λέγομεν ὅτι ἔχει τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν, ὁ Β τὴν Ἀγγλικὴν κ.ο.κ. Σημαίνει ὅτι ὁ Α συνδέεται νομικῶς πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δίκαιον, ἥτοι ὑπάγεται εἰς τοὺς Ἑλληνικοὺς νόμους, ἐνῶ ὁ Β πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν κ.ο.κ.

Ἡ Ἰθαγένεια καλεῖται καὶ ὑπηκοότης.

Οἱ Ἰθαγενεῖς, δηλ. οἱ Ἕλληνες ὑπήκοοι, ἔχουν πλήρη ἱκανότητα, ἐνῶ οἱ ἀλλοδαποί, ἥτοι οἱ ἀνήκοντες εἰς ξένην ὑπηκοότητα, παρουσιάζουν μερικὰ μειονεκτήματα εἰς τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον.

Οὕτω οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ παρίστανται ὡς μάρτυρες εἰς συμβόλαια ἢ διαθήκας, νὰ διορίζωνται ἐπίτροποι ἢ κηδεμόνες ἢ-

μεδαπῶν, νὰ ἐκλέγωνται διαιτηταὶ ἢ πραγματογνώμονες. Ἀκόμη ἀλλοδαποὶ ἐνάγοντες ἡμεδαπὸν ὑποχρεοῦνται εἰς ἐγγύησιν διὰ τὰ καταβλητέα ἐξοδα τῆς δίκης εἰς περίπτωσιν ἀπορρίψεως τῆς ἀγωγῆς των. Ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κράτησιν διὰ πᾶν χρέος, ἐὰν δὲν δίδουν ἀσφάλειαν ἢ ἐὰν δὲν ἔχουν ἐν Ἑλλάδι ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν. Δὲν διορίζονται δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἐκτὸς ἐὰν συντρέχουν ὠρισμένοι λόγοι. Δὲν δύνανται ν' ἀποκτήσουν ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν παρὰ τὴν μεθόριον κ.λ.π. Τὰ μειονεκτήματα ὅμως ταῦτα αἴρονται, ἐὰν μεταξὺ τοῦ Κράτους εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει ὁ ἀλλοδαπὸς καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχῃ συνθήκη ἀμοιβαιότητος ἐξομοιούσα τοὺς ὑπηκόους των ἐν τῷ Ἀστικῷ Δικαίῳ.

Θὰ πρέπει βέβαια νὰ κάνωμεν διάκρισιν μεταξὺ Ἰθαγενείας καὶ Ἐθνικότητος. Ἐθνικότης εἶναι ὁ Ἐθνολογικὸς δεσμὸς προσώπου τινὸς πρὸς ὠρισμένην Πολιτείαν. Συνεπῶς εἶναι δυνατόν πρόσωπόν τι νὰ ἔχῃ ἄλλην Ἰθαγένειαν καὶ ἄλλην Ἐθνικότητα. Π.χ. οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀμερικῆς (οἱ ὑπήκοοι Ἀμερικανοὶ) ἔχουν Ἀμερικανικὴν Ἰθαγένειαν, δηλ. ὑπάγονται εἰς τοὺς Ἀμερικανικοὺς νόμους, πλὴν ὅμως ἔχουν Ἑλληνικὴν Ἐθνικότητα, δηλ. ἐκ λόγων ἱστορικῶν, θρησκευτικῶν, φυλετικῶν κ.λ.π. αἰσθάνονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, δηλ. συνδέονται μετὰ τῆς Ἑλλάδος Ἐθνολογικῶς.

Κάθε πρόσωπον ὑποχρεωτικῶς πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν Ἰθαγένειαν. Τὸ δίκαιον δὲν ἀναγνωρίζει οὐδὲν πρόσωπον στερούμενον Ἰθαγενείας καὶ Πατρίδος (ἄπατρις). Ἡ νομοθεσία ἐκάστης χώρας ὀρίζει τὸν τρόπον τῆς ἀποκτήσεως τῆς Ἰθαγενείας. Δύο εἶναι αἱ ἀρχαί, τὰς ὁποίας ἀκολουθοῦν τὰ διάφορα Κράτη: α') ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐδάφους καὶ β') ἡ ἀρχὴ τοῦ αἵματος.

Κατὰ τὴν πρώτην ἀρχήν, ἣτις ἀκολουθεῖται ἐν Ἀμερικῇ, δὲν λαμβάνεται ὡς βάσις ἡ καταγωγὴ, ἀλλὰ ὁ τόπος τῆς γεννήσεως. Π.χ. ἡ Ἀμερικὴ θεωρεῖ ὡς Ἀμερικανὸν ὑπῆκοον πάντα γεννώμενον ἐπὶ Ἀμερικανικοῦ ἐδάφους, χωρὶς νὰ ἐξετάζῃ τὴν καταγωγὴν, δηλ. τὴν Ἰθαγένειαν τῶν γονέων αὐτοῦ, ἐνῶ κατὰ τὴν δευτέραν ἀρχήν, ἣτις ἀκολουθεῖται ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἑλλάδι κλπ., δὲν λαμβάνεται ὡς βάσις ὁ τόπος τῆς γεννήσεως, ἀλλὰ ἡ καταγωγὴ (Ἰθαγένεια) τῶν γονέων. Οὕτω τὸ γεννηθὲν ἐν Ἑλλάδι τέκνον ἐκ Γάλλων γονέων ἀποκτᾷ τὴν Γαλλικὴν Ἰθαγένειαν καὶ ἀντιθέτως τὴν Ἑλληνικὴν τὸ γεννηθὲν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ Ἑλλήνων γονέων.

Καὶ ἐρωτᾶται ἤδη: τὸ ἐν Ἀμερικῇ γεννηθὲν ὑπὸ Ἑλλήνων γονέων τέκνον ποίαν Ἰθαγένειαν ἀποκτᾷ; Κατὰ μὲν τὸ Ἀμερικανικὸν δίκαιον,

τὴν Ἀμερικανικὴν, διότι ἀκολουθεῖται ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐδάφους, κατὰ δὲ τὸ Ἑλληνικόν, τὴν Ἑλληνικὴν, διότι ἀκολουθεῖται ἡ ἀρχὴ τοῦ αἵματος. Ὡστε τὸ οὕτω γεννηθὲν τέκνον ἅμα τῇ γεννήσει αὐτοῦ ἀποκτᾷ διπλὴν Ἰθαγένειαν, τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Ἀμερικανικὴν. Δύναται συνεπῶς νὰ ἐκλέξη οἰανδήποτε θελήσῃ ἢ νὰ διατηρήσῃ ἀμφοτέρας, ὅπως ὁ ἐφοπλιστὴς κ. Ὠνάσης, ὅστις ἔχει δύο Ἰθαγενείας, τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Ἀργεντινὴν.

Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν νομοθεσίαν, ἡ Ἑλληνικὴ Ἰθαγένεια ἀποκτᾶται κατὰ τοὺς ἐξῆς τέσσαρας τρόπους : 1) διὰ τῆς γεννήσεως, 2) διὰ τῆς πολιτογραφήσεως, 3) διὰ τοῦ γάμου καὶ 4) διὰ τῆς ἐδαφικῆς προσαρτήσεως.

1) Διὰ τῆς γεννήσεως. Οἱ γεννηθέντες ἐκ πατρὸς ἔχοντος Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν ἀποκτοῦν αὐτοδικαίως τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηκοότητα, ἀσχέτως τόπου γεννήσεως καὶ μητρικῆς καταγωγῆς. Ἐπίσης τὰ τέκνα τὰ γεννηθέντα ὑπὸ Ἑλληνίδος μητρὸς καὶ ὑπὸ ἀγνώστου πατρὸς, ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἢ ἀλλοδαπῇ, ὥς καὶ οἱ γεννηθέντες ἐν Ἑλλάδι ἐκ γονέων ἀμφοτέρων ἀγνώστων, ἀποκτοῦν τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν.

2) Διὰ τῆς πολιτογραφήσεως. Διὰ ν' ἀποκτήσῃ ἀλλοδαπὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν ἀπαιτοῦνται αἱ ἐξῆς διατυπώσεις : α) Νὰ εἶναι ἐνηλὶς κατὰ τὸν νόμον τῆς Πολιτείας του. β) Νὰ δηλώσῃ ἐγγράφως τὴν ἐπιθυμίαν του ταύτην εἰς τινὰ δημοτικὴν ἀρχήν. γ) Νὰ προσαγάγῃ βεβαίωσιν τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς περὶ τριετοῦς διαμονῆς του. δ) Νὰ προσαγάγῃ πιστοποιητικὸν τῆς Εἰσαγγελικῆς Ἀρχῆς τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς του, ὅτι δὲν κατεδικάσθη διὰ κακούργημα ἢ πλημμέλημα. Καὶ ε) Νὰ δώσῃ τὸν νενομισμένον ὄρκον ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου τῆς κατοικίας του. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς πού θὰ δώσῃ τὸν ὄρκον τοῦ Ἑλληνος πολίτου ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου, ἀποκτᾷ τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν καὶ καταχωρεῖται εἰς τὰ Ἑλληνικὰ μητρώα.

Ὁ Νομάρχης καὶ μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν πολιτογράφησιν τοῦ ἀλλοδαποῦ, ἐὰν οὗτος εἶναι ἐπικίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ ἐὰν κατὰ τὴν γνώμην του δὲν θὰ εἶναι χρηστὸς πολίτης.

Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας δύναται ν' ἀποκτήσῃ τις τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν καὶ ἄνευ τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων. Π.χ. ἐὰν γίνῃ δεκτὸς νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν στρατόν, πολιτογραφεῖται ἐντὸς ἑξ μηνῶν. Ὅμοίως, ἐὰν προσέφερεν ἀξιολόγους

υπηρεσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ τὴν ἀνθρωπότητα, δύναται νὰ πολιτογραφηθῇ ἀμέσως διὰ νόμου ἢ διατάγματος.

3) Διὰ τοῦ γάμου. Ἡ περίπτωσις αὕτη ἀφορᾷ τὰς γυναῖκας. Οὕτω ἄλλοδαπὴ νυμφευθεῖσα Ἑλληνα ὑπήκοον ἀποκτᾷ τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν καί, ἀντιθέτως, Ἑλληνὶς νυμφευθεῖσα ἄλλοδαπὸν ἀποβάλλει τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν καὶ ἀποκτᾷ τὴν τοῦ συζύγου, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸ δίκαιον αὐτοῦ προβλέπεται τοῦτο. Π.χ. Ἑλληνὶς νυμφευθεῖσα Ἀμερικανὸν ἀποβάλλει τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν καὶ ἀποκτᾷ τὴν Ἀμερικανικὴν, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸ Ἀμερικανικὸν δίκαιον δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὴν Ἀμερικανικὴν Ἰθαγένειαν, ἄλλως διατηρεῖ τὴν Ἑλληνικὴν καί, ἀντιθέτως, Ἰταλὶς ὑπανδρευομένη Ἑλληνα Ἰθαγενῆ ἀποκτᾷ τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν. Ἡ οὕτω κτηθεῖσα Ἰθαγένεια διατηρεῖται καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρὸς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ διαζυγίου ἀκόμη.

4) Διὰ τῆς ἐδαφικῆς προσαρτήσεως. Ἐὰν τμῆμα ξένης χώρας προσαρτηθῇ εἴτε κατόπιν πολέμου εἴτε εἰρηνικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, πάντες οἱ κάτοικοι οἱ διαμένοντες μονίμως εἰς τὸ προσαρτηθὲν τμῆμα ἀποκοτῶν τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν. Τότε λέγομεν ὅτι ἔχομεν τὴν ὁμαδικὴν πολιτογράφησιν. Π.χ. μετὰ τὴν προσάρτησιν τῶν Ἰονίων νήσων, τῆς Κρήτης, τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης καὶ Δωδεκανήσου. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ὁ τρόπος τῆς πολιτογραφήσεως καθορίζεται συνήθως δι' εἰδικῶν συμβάσεων, ὅπως ἐπὶ προσαρτήσεως τῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Δωδεκανήσου ὠρίσθη ὅτι οἱ μὴ Ἕλληνες εἶχον τὸ δικαίωμα ἐντὸς ἔτους ἢ δύο ἐτῶν ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ προσαρτηθέντα ἐδάφη καὶ νὰ μεταβοῦν πρὸς ἐγκατάστασιν εἰς τὴν χώραν ἐκ τῆς ὁποίας ἐγένετο ἡ ἀπόσπασις τοῦ ἐδάφους.

ΑΠΩΛΕΙΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Ἡ ἀπώλεια τῆς Ἑλληνικῆς Ἰθαγενείας κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν Δίκαιον ἐπέρχεται εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις :

1) Ἐὰν Ἕλληνὶς συζευχθῇ ἄλλοδαπὸν καὶ ἐφ' ὅσον κατὰ τὸ δίκαιον τούτου (τοῦ συζύγου) ἀποκτᾷ τὴν Ἰθαγένειαν αὐτοῦ.

2) Ἐὰν Ἕλλην πολίτης διορισθῇ εἰς δημοσίαν θέσιν ξένου Κράτους ἄνευ ἀδείας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

3) Δι' ἀποσπάσεως τμήματος τῆς χώρας, ὅποτε ἐπέρχεται ὁμαδικὴ ἀπώλεια τῶν μονίμως κατοικούντων εἰς τὸ ἀποσπασθὲν τμῆμα,

ἐκτὸς ἐὰν ἐγκαταλείψουν τοῦτο καὶ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἐγένετο μὲ τοὺς ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἑλληνας. Καὶ

4) Ἐὰν Ἕλλην πολίτης ἀποκτήσῃ ξένην ὑπηκοότητα καὶ ζητήσῃ δι' αἰτήσεώς του ν' ἀποβάλῃ τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγενεῖαν. Ἡ αἴτησις αὕτη ὑποβάλλεται εἰς τὴν Διεύθυνσιν Ἰθαγενείας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ συνοδεύεται ὑπὸ πιστοποιητικῶν, ὅτι δὲν ὑπέχει στρατιωτικὴν ἢ φορολογικὴν ὑποχρέωσιν καὶ ὅτι δὲν καταδιώκεται ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν.

ΑΝΑΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Ἐνταῦθα διακρίνομεν δύο περιπτώσεις : 1ον) Ἐφ' ὅσον ἡ ἀπώλεια ταύτης ἐγένετο τῇ συγκαταθέσει τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὁπότε ὁ ἐπαναπατριζόμενος δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγενεῖαν καὶ μετὰ ἐξάμηνον συνεχῇ διαμονῇ του ἐν Ἑλλάδι, ἀφοῦ προηγουμένως ὀρκισθῇ ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου τῆς περιφέρειας του. Καὶ 2ον) Ἐφ' ὅσον ἡ ἀπώλεια τῆς Ἑλληνικῆς Ἰθαγενείας ἐγένετο ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὁπότε ὑπόκειται εἰς τὰς αὐτὰς διατυπώσεις ὅπως καὶ οἱ ἄλλοδαποὶ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἰθαγενείας.

ΠΕΡΙ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀνακτήσεως τῆς Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας μετὰ τὴν μεγάλην Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἀνεφάνη ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας Ἀστικοῦ Κώδικος, ἱκανοῦ νὰ ρυθμίξῃ τὰς μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν σχέσεις. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Α' Ἐθνικὴ Συνέλευσις τοῦ 1822 μεταξὺ τῶν ἄλλων διέτύπωσε καὶ τὰ ἑξῆς : « Μέχρι τῆς δημιουργίας τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ὡς Ἀστικὸν Δίκαιον θὰ ἐφαρμόζωνται αἱ διατάξεις τῶν Βυζαντινῶν ἡμῶν Αὐτοκρατόρων αἱ περιεχόμεναι εἰς τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, κριτοῦ καὶ νομοφύλακος τῆς Θεσσαλονίκης. » Τὴν αὐτὴν διάταξιν ἐπανέλαβον ἀργότερον καὶ αἱ ἄλλαι Ἐθνοσυνελεύσεις, ἐν Ἀστροὶ 1823 καὶ ἐν Τροιζῆνι 1827. Τὸ ζήτημα τῆς συντάξεως τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ἐφάνη πρὸς στιγμὴν ὅτι θὰ ἐλύετο τὸ 1930, ὅτε δυνάμει τοῦ νόμου 4680 συνεστήθη πενταμελὴς ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν σχεδίου Α.Κ. ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ. κ. Γ. Μπαλῆ, Κ. Δεμερτζῆ, Κ. Τριανταφυλλοπούλου, Γ. Μαριδά-

κη, καθηγητῶν τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καὶ Π. Θηβαίου, δικηγόρου. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη συνήλθεν εἰς πολλὰς συνεδριάσεις καὶ τέλος παρουσίασε σχέδιον νόμου Α. Κ., ὅπερ, ὑποβληθὲν εἰς τὴν πολυμελῆ ἀναθεωρητικὴν ἐπιτροπὴν, ἐνεκρίθη. Θὰ ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἐγκριθῇ καὶ ὑπὸ ἐτέρας ἐπιτροπῆς, ἢ ὁποία, ἀφοῦ ἐξήτασε τοῦτο, εὔρεν ὅτι δὲν εἶχεν ἐσωτερικὴν ἐνότητα καὶ δὲν ἦτο προσηρμοσμένον πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς συνθήκας καὶ τὴν Ἑλληνικὴν νοοτροπίαν, δι' αὐτὸ καὶ ἐγκατελείφθη.

Τὸ ζήτημα τοῦ Α. Κ. εἰσῆλθε πλέον εἰς τὴν τελικὴν του φάσιν ἀπὸ τῆς 23ης Δεκεμβρίου 1938, ὅτε ἀνετέθη ἡ σύνταξις αὐτοῦ εἰς τὸν ἐκ τῶν μελῶν τῆς προηγουμένης ἐπιτροπῆς καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἀκαδημαϊκὸν κ. Γ. Μπαλῆν. Οὗτος ἐντὸς χρονικοῦ διαστήματος ὀλιγωτέρου τοῦ ἔτους παρουσίασε πληρὲς σχέδιον νόμου Α. Κ., ὅπερ, ὑποβληθὲν εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἐπιτροπὴν, ἐνεκρίθη καὶ ἐδημοσιεύθη τὴν 15ην Μαρτίου 1944 εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 91 (τευχ. Α') φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Ἦτο ὁ νόμος 2250)1940 φέρων τὴν ἐπικεφαλίδαν « Ἀστικὸς Κῶδις », ὅστις ἐπρόκειτο νὰ ἰσχύσῃ ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1941 (ἄρθρον ἀκροτελεύτιον). Ἐπελθούσης ὅμως τῆς ξενικῆς κατοχῆς, ἐματαιώθη ἡ ἐφαρμογὴ τούτου. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τὸ ζήτημα ἐτέθη πάλιν ἐπὶ τάπητος καὶ τὸ 1945 συνετάχθη βεβιασμένα σχέδιον Α. Κ., ὅπερ, ἐγκριθέν, ἐδημοσιεύθη ἐπίσης βεβιασμένα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐθεωρήθη ἀκατάλληλον, ἀνεστάλη ἀναδρομικῶς ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ καὶ ἐπανῆλθεν ὁ Κῶδις τοῦ 1940, ὅστις ἤρχισεν ἰσχύων ἀπὸ 23ης Φεβρουαρίου 1946.

Χα ρ α κ τ ῆ ρ τ ο ῦ Ἀ σ τ ι κ ο ῦ Κ ῶ δ ι κ ο ς. Εἶναι ἔργον ὑψίστης σημασίας, καθ' ὅτι ἀποτελεῖ τὴν συνισταμένην τῆς Νεοελληνικῆς Νομικῆς ἐπιστήμης καὶ εἰργάσθησαν διὰ τὴν σύνταξιν τούτου οἱ κορυφαῖοι Ἕλληνες ἐπιστήμονες. Εἰς τοῦτον συνοψίζονται ὅλα τὰ νομοθετήματα, χωρὶς νὰ παραβλάπτεται καὶ ἡ νομολογία. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 2035 ἄρθρα καὶ διαιρεῖται εἰς πέντε ἐν ὅλῳ βιβλία : 1) Τὰς Γενικὰς Ἀρχὰς τοῦ Δικαίου. 2) Τὸ Ἑνοχικὸν Δίκαιον. 3) Τὸ Ἐμπράγματον Δίκαιον. 4) Τὸ Οἰκογενειακὸν Δίκαιον. Καὶ 5) Τὸ Κληρονομικὸν Δίκαιον. Εἶναι γραμμένος εἰς ἀπλὴν καθαρεύουσαν γλῶσσαν τῆς Νομικῆς ἐπιστήμης καὶ κατὰ τρόπον ὥστε νὰ γίνεταί ἀντιληπτὸς καὶ εἰς τοὺς μὴ νομικοὺς ἀκόμη.

Πρόσωπον καλεῖται πᾶν ὑποκείμενον δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων. Ἡ ιδιότης τοῦ νὰ εἶναι τις πρόσωπον καλεῖται προσωπικότης ἢ δικαιοκτητική ἰκανότης ἢ ἰκανότης δικαίου.

Ἡ ἰκανότης τοῦ νὰ ἔχη τις δικαιώματα καὶ ἡ ἰκανότης τοῦ νὰ ἔχη ὑποχρεώσεις σήμερον συμπέπτουν. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶναι ἰκανὸς νὰ ἔχη ὑποχρεώσεις, εἶναι ἰκανὸς νὰ ἔχη καὶ δικαιώματα. Τοῦτο δὲν συνέβαινεν εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς. Οὕτω ὁ Ρωμαῖος δοῦλος ἦτο ἰκανὸς νὰ ἔχη ὑποχρεώσεις, ἀνίκανος δὲ νὰ ἔχη δικαιώματα.

Τὰ πρόσωπα διακρίνομεν εἰς φυσικὰ καὶ νομικά.

Φυσικὸν πρόσωπον εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἔχει καὶ βούλησιν. Νομικὸν πρόσωπον εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ δὲν ἔχη φυσικὴν ὑπόστασιν, ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ δικαίου ὡς ὑποκείμενον δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων. Π.χ. τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ Κράτος, ὁ Δῆμος, ἡ Κοινότης, τὰ διάφορα Σωματεῖα, οἱ Συνεταιρισμοὶ κλπ., περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἀσχοληθῶμεν ἰδιαίτερος κατωτέρω.

Ἀρχὴ καὶ τέλος τοῦ φυσικοῦ προσώπου. Κατὰ τὸ ἄρθρον 35 τοῦ Α. Κ., τὸ πρόσωπον ἄρχεται ὑπάρχον ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ καὶ παύει διὰ τοῦ θανάτου. Κατὰ τὸ ἄρθρον ὅμως 36 τοῦ Α. Κ., πρόσωπον εἶναι οὐχὶ μόνον ὁ τεχθεὶς ζῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ κυφορούμενον, ἀρκεῖ νὰ τεχθῇ ζῶν, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται νὰ εἶναι καὶ βιώσιμον καὶ νὰ ἔχη ἀνθρωπίνην μορφήν, δηλ. νὰ μὴ εἶναι τέρας. Ἄρθρ. 34. Τοῦτο σημαίνει ὅτι, ἂν τὸ κυφορούμενον τεχθῇ ζῶν καὶ ἔχη ἀνθρωπίνην μορφήν, λογίζεται ὡς ὑπάρξαν ἀναδρομικῶς ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς συλλήψεώς του, ἂν ὅμως νεκρὸν ἢ ἐὰν δὲν ἔχη ἀνθρωπίνην μορφήν, θεωρεῖται ὡς οὐδέποτε ὑπάρξαν. Ἡ διάταξις αὕτη ἔχει μεγάλην σημασίαν, ὅσον ἀφορᾷ κυρίως τὸ Κληρονομικὸν Δίκαιον, διότι δύναται νὰ γίνῃ κληρονόμος καὶ ὁ ἀπλῶς κυφορούμενος (ἐκ διαθήκης ἢ ἐκ νόμου), ὁπότε καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 1865 εἶναι δυνατόν νὰ διορισθῇ κηδεμὼν τῆς κληρονομίας, ἀκόμη δὲ καὶ ἐμβρυωρὸς, ἄρθρ. 1594, ὅστις δύναται νὰ λάβῃ μέτρα ἵνα μὴ σκοπίμως ματαιωθῇ ἢ τυχὸν ἀλλοιωθῇ ὁ τοκετός.

Τὸ τέλος τοῦ φυσικοῦ προσώπου ἐπέρχεται : α') διὰ τοῦ θανάτου καὶ β') διὰ τῆς ἀφανείας, ἄρθρ. 40 Α. Κ. Εἰς τοὺς Ρωμαίους τὸ τέλος τοῦ φυσικοῦ προσώπου ἐπέρχετο οὐχὶ μόνον διὰ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς μεταπηδήσεως τοῦ ἐλευθέρου πολίτου εἰς τὴν κατάστασιν

τῆς δουλείας. Σήμερον δὲν ὑπάρχει τοιαύτη περίπτωσις, καθ' ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐλεύθεροι.

α') Διὰ τοῦ θανάτου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου παύει πλέον ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶναι ὑποκείμενον δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων. Ὁ θάνατος εἶναι πραγματικὸν γεγονός, ὅπως καὶ ἡ ζωὴ συνεπῶς ὁ στηρίζων δικαιώματα ἐπὶ τοῦ γεγονότος τοῦ θανάτου προσώπου τινὸς ὀφείλει κατ' ἀρχὴν ν' ἀποδείξῃ ὁ ἴδιος τὸν θάνατον (ὡς συμβαίνει ἐπὶ παντὸς ἄλλου περιστατικοῦ, ἄρθρ. 37 Α. Κ.). Ὁ θάνατος, ὅπως καὶ ἡ γέννησις, ἀλλὰ καὶ ὁ γάμος, ἀποδεικνύονται διὰ ληξιαρχικῆς πράξεως καί, ἐν ἐλλείψει ταύτης, διὰ μαρτύρων. Πρὸς τοῦτο, εἰς ἕκαστον Δῆμον ἢ Κοινότητα τηροῦνται ληξιαρχικά βιβλία, εἰς τὰ ὁποῖα καταχωροῦνται, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Εἰσαγγελέως, αἱ ληξιαρχικαὶ πράξεις, ἥτοι : ἡ γέννησις, ἡ βάπτισις, ὁ θάνατος, ὁ γάμος, τὸ διαζύγιον κλπ. Πᾶσα γέννησις ἢ γάμος πρέπει νὰ δηλοῦται ἐντὸς 10 ἡμερῶν ἐπὶ ποινῇ προστίμου ἢ ποινικῆς διώξεως. Πᾶς θάνατος δὲ πρέπει νὰ δηλοῦται τὸ βραδύτερον ἐντὸς 24 ὥρῶν, μετὰ τὴν πάροδον τῶν ὁποίων δίδεται ἡ ἄδεια ταφῆς, ἀφοῦ προηγουμένως προσκομισθῇ καὶ βεβαίωσις ἱατροῦ περὶ τῆς αἰτίας τοῦ θανάτου.

Εἶναι ὅμως δυνατόν πολλὰ πρόσωπα, ἐκτεθέντα εἰς κοινὸν κίνδυνον πυρκαϊᾶς, ναυαγίου, πλημμύρας, σεισμοῦ κλπ., ν' ἀποβιώσωσι συγχρόνως, χωρὶς νὰ δύναται ν' ἀποδειχθῇ ποῖον ἐκ τούτων προαπεβίωσεν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, κατὰ τὸ ἄρθρον 38 Α.Κ., τεκμαίρεται ὅτι πάντες ἐτελεύτησαν συγχρόνως, ἐφ' ὅσον βέβαια δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ εἷς ἐπέζησε τοῦ ἄλλου. Τὸ τεκμήριον τοῦτο τῆς συναποβιώσεως τοῦ ἁρθρου 38 ἔχει μεγίστην σημασίαν διὰ τὸ κληρονομικὸν ἰδίως Δίκαιον, διότι κληρονομεῖ μόνον ὁ ζῶν ἢ ὁ συνειλημμένος κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου.

Περαιτέρω τὸ ἄρθρον 39 Α. Κ. ρυθμίζει τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν ἀνευρέθῃ τὸ πτώμα, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον ἐξηφανίσθῃ ὑπὸ συνθήκας καθιστώσας βέβαιον τὸν θάνατον αὐτοῦ. Τότε ὁ θάνατος θεωρεῖται ὡς ἀποδεδειγμένος, π.χ. εἰς μίαν πυρκαϊᾶν παραλυτικὸς κατακαίεται.

β') Διὰ τῆς ἀφανείας. Λέγοντες ἀφάνειαν ἐννοοῦμεν τὸν ὑποθετικὸν θάνατον, ἥτοι τὴν περίπτωσιν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ θάνατος προσώπου τινὸς δὲν βεβαιοῦται, ἀλλ' ἀμφιβάλλεται. Διὰ νὰ μὴ ὑπάρχῃ μία μετέωρος κατάστασις, ἐκ τῆς ὁποίας παραβλάπτονται βιοτικά συμφέροντα, ἐπρονόησε καὶ ἐρρύθμισεν ὁ Νόμος 292)1914,

τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε βασικῶς ὁ Ἀστικός ἡμῶν Κῶδιξ, τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰς ἑνδεκα ἔν ὧν ἄρθρα, ἀπὸ 40 καὶ ἔφ' ἑξῆς :

Π ρ ο ὕ π ο θ έ σ ε ι ς : Διὰ νὰ κηρυχθῇ τις εἰς κατάστασιν ἀφανείας θὰ πρέπει α') νὰ εὗρεθῇ ἐν κινδύνῳ, ἐντεῦθεν ν' ἀπολεσθῶσι τὰ ἴχνη αὐτοῦ καὶ νὰ παρέλθῃ τοῦλάχιστον ἓν ἔτος ἀπὸ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ κινδύνου τούτου· καὶ β') νὰ μὴ εὗρεθῇ ἐν κινδύνῳ, ἀλλ' ἀπλῶς ν' ἀπολεσθῶσι τὰ ἴχνη αὐτοῦ καὶ νὰ παρέλθῃ τοῦλάχιστον πενταετία ἀπὸ τῶν τελευταίων εἰδήσεων.

Δ ι α δ ι κ α σ ί α : Αὕτη ἄρχεται δι' ὑποβολῆς αἰτήσεως περὶ κηρύξεως εἰς ἀφάνειαν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον τῆς τελευταίας ἐν τῇ ἡμεδαπῇ κατοικίας ἢ διαμονῆς τοῦ ἐξαφανισθέντος. Ἐν ἐλλείψει ταύτης, ἡ αἵτησις ὑποβάλλεται εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον τῆς πρωτευούσης. Τὴν αἵτησιν δύναται νὰ ὑποβάλλῃ μόνον ὁ ἐξαρτῶν δικαίωμα ἐκ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ ὃχι ὁ ἔχων ἀπλοῦν συμφέρον.

Ἐὰν τὸ Δικαστήριον κρίνῃ τὴν αἵτησιν βάσιμον, διατάσσει δι' ἀποφάσεώς του τὴν δημοσιεύσιν τῆς περιλήψεως αὐτῆς καὶ προσδιορίζει τὸν τρόπον τῆς δημοσιεύσεως, ἄρθρ. 43. Ἡ περίληψις περιέχει : 1) Τὸ ὀνοματεπώνυμον, ἐπάγγελμα καὶ κατοικίαν τοῦ αἰτοῦντος καὶ τοῦ ἐξαφανισθέντος. 2) Πρόσκλησιν πρὸς τὸν ἐξαφανισθέντα ἢ πάντα ἄλλον, ὅπως παράσχη πληροφορίας περὶ ζωῆς ἢ τοῦ θανάτου τοῦ ἐξαφανισθέντος. Μετὰ ἓν ἔτος τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, ἐκδικάζεται ἡ αἵτησις καί, ἐὰν τὸ Δικαστήριον εὔρῃ βασίμους τοὺς λόγους, κηρύσσει τὸ πρόσωπον εἰς ἀφάνειαν καὶ καθορίζει τὸν χρόνον ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἄρχεται αὕτη, καταλογίζει δὲ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη εἰς βάρος τῆς περιουσίας τοῦ ἀφάντου. Ἐὰν ὅμως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης ἐμφανισθῇ ὁ ἐξαφανισθεὶς ἢ ληφθῶσι περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις ἢ ἀποδειχθῇ ὁ θάνατος αὐτοῦ, ἡ αἵτησις περὶ ἀφανείας ἀπορρίπτεται. Ἐπίσης, τῇ αἰτήσει παντὸς ἔχοντος ἔννομον συμφέρον, δύναται τὸ Δικαστήριον νὰ ἄρῃ τὴν κατάστασιν τῆς ἀφανείας ἢ νὰ μεταβάλῃ τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς.

Ἡ ἀπόφασις ἢ κηρύττουσα τὴν ἀφάνειαν, ὥς καὶ ἡ αἵρουσα τὴν κατάστασιν τῆς ἀφανείας ἢ μεταβάλλουσα τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς, καταστᾶσα τελεσίδικος, δημοσιεύεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 43 καὶ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ἰσχύει ἔναντι παντός. Ἐν συνεχείᾳ δὲ συντάσσεται ἡ σχετικὴ ληξιαρχικὴ πρᾶξις ἢ γίνεται ἀντίστοιχος μνεία ἐπὶ ταύτης.

Ἀ π ο τ ε λ έ σ μ α τ α ἀ φ α ν ε ί α ς : Ἡ ἀφάνεια ἔχει κατ' ἀρχὴν ὅλα τ' ἀποτελέσματα τοῦ φυσικοῦ θανάτου, ἥτοι παύει ἡ δικαιοκτητικὴ ἱκανότης τοῦ ἀφανισθέντος, ἢ περιουσία αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς

τοὺς κληρονόμους ἢ τοὺς κληροδόχους, οἱ ὅποιοι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλωσιν ἀσφάλειαν, ὅτι δηλ. θὰ ἐπιστρέψωσι τὰ ληφθέντα ἐφ' ὅσον θὰ παρουσιασθῇ ἄλλος μὲ ἐπικρατέστερα δικαιώματα ἢ ὁ ἴδιος ὁ ἄφαντος. Μετὰ πάροδον ὅμως 10ετίας αἴρεται ἡ τοιαύτη ἀσφάλεια. Ἐπίσης ἡ ἀφάνεια ὅπως καὶ ὁ θάνατος, θὰ ἔπρεπε νὰ φέρῃ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἄρθρ. 1445 Α.Κ. ἡ ἀφάνεια ἀποτελεῖ ἀπλῶς λόγον διαζυγίου. Συνεπῶς θὰ πρέπει ὁ ἕτερος τῶν συζύγων νὰ ζητήσῃ, στηριζόμενος εἰς τὴν ἀφάνειαν, τὴν λύσιν τοῦ γάμου ἀπὸ τὸ Δικαστήριον.

Παράδειγματα: 1. Ὁ κ. Α. Ἀνδρέου ἀποθανὼν ἀφῆκε κληρονομίαν εἰς τὸ μέλλον νὰ γεννηθῇ τέκνον τῆς συζύγου του ἢ τῆς κόρης του.

2. Συνεπεία αὐτοκινητιστικοῦ δυστυχήματος ἐθανατώθη ὁ πατὴρ μέλλοντος νὰ γεννηθῇ τέκνου. Τοῦτο δικαιούται ἀποζημιώσεως.

3. Ὁ κ. Β. Βασιλείου εἶναι δυνατόν νὰ συνάψῃ σύμβασιν μετὰ τοῦ κ. Γ. Γεωργίου διὰ τῆς ὁποίας ὁ κ. Γ. Γεωργίου ὑποχρεοῦται νὰ μεταβιβάσῃ ὠρισμένον πρᾶγμα εἰς τὸ μέλλον νὰ γεννηθῇ τέκνον τοῦ κ. Β. Βασιλείου.

Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας διορίζεται ἐμβρυωρὸς ἢ κηδεμὼν μὲ ὠρισμένα διαχειριστικά δικαιώματα ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ κυοφορουμένου.

4. Ἐὰν ἀπεβίωσαν δύο ἄπαιδες σύζυγοι ἐκ κοινοῦ ἢ διαφόρων κινδύνων καὶ δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ ποῖος προαπεβίωσε τοῦ ἄλλου, θεωροῦνται ὅτι συναπεβίωσαν καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδεὶς κληρονομεῖ τὸν ἄλλον, ἀλλὰ κληρονομεῖται ἕκαστος ἀπὸ τοὺς ἐξ αἵματος συγγενεῖς του.

5. Ὁ κ. Α. Ἀνδρέου ἐπέβαινε πλοίου, τὸ ὅποιον κατεποντίσθη. Ὅλοι αἱ ἔρευναι διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ πτώματός του ἀπέβησαν μάταιαι. Ὁ κ. Β. Βασιλείου ἀνεχώρησεν εἰς μακρινὴν χώραν δι' εὐρεσιν τύχης. Ἐκτοτε ἔχουν παρέλθει πολλὰ ἔτη ἀνευ εἰδήσεών του. Οἱ κληρονόμοι αὐτῶν θέλουν νὰ διανεμηθοῦν τὴν περιουσίαν των ἢ αἱ σύζυγοι των θέλουν νὰ ὑπανδρευθοῦν ἐκ νέου. Ὁφείλουν κατ' ἀρχὰς νὰ ζητήσουν τὴν κήρυξιν αὐτῶν εἰς κατάστασιν ἀφανείας.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχουσι διὰ τὸ φυσικὸν πρόσωπον αἱ πραγματικαὶ ἢ νομικαὶ καταστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας τοῦτο τελεῖ. Τοιαῦται εἶναι: 1) ἡ Ἰθαγένεια, 2) ἡ τιμὴ, 3) ἡ θρησκεία, 4) τὸ φύλον, 5) ἡ ὑγεία, 6) ἡ δικαστικὴ ἀπαγόρευσις, δικαστικὴ ἀντίληψις, νόμιμος ἀπαγόρευσις, 7) ἡ ἡλικία, 8) ἡ κατοικία καὶ 9) ἡ συγγένεια.

1) Ἰθαγένεια: Περί Ἰθαγενείας ἐλέχθησαν ἀνωτέρω.

2) Τιμή: Εἶναι ἡ εἰς τὸ πρόσωπον ἀποδιδομένη ἡθικὴ ἀξία λόγῳ τοῦ ἀνεπιλήπτου ἡθους. Ἡ τιμὴ τοῦ προσώπου προστατεύεται διὰ τῶν ἀρθρῶν 57, 914, 920, 920 κλπ. τοῦ Α. Κ. καὶ ἐξαρτᾶται

ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα, τὴν συμπεριφορὰν, τὴν ἀνατροφὴν καὶ ἐν γένει τὸν βίον αὐτοῦ.

3) **Θρησκεία**: Ἡ θρησκεία τοῦ προσώπου δὲν ἐπιδρᾷ, ὡς εἰς παλαιότερους χρόνους, ἐπὶ τῆς ἀστικῆς ἱκανότητος αὐτοῦ, καθ' ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911 καὶ τοῦ 1927 καθιεροῦνται ἡ ἀνεξιθρησκεία. Μόνη ἐξαίρεσις ὑπάρχει ὅτι Χριστιανὸς δὲν δύναται νὰ νυμφευθῇ μὴ Χριστιανὴν (ἀλλόθρησκον), ἥτοι Ἑβραίαν, Ὁθωμανίδα κλπ., ἄρθρ. 1353. Τὸ κώλυμα ὅμως τοῦτο αἶρεται διὰ τῆς ἀλλαγῆς τῆς θρησκείας. Μεταξὺ ἑτεροδόξων ἢ ἑτεροθρήσκων ἐπιτρέπεται ὁ γάμος, ἀρκεῖ ἡ ἱεροτελεστία νὰ γίνῃ ὡς ἀπαιτεῖ τὸ δόγμα ἢ τὸ θρήσκευμα ἑκατέρου τῶν εἰς γάμον συνερχομένων, ἄρθρ. 1371.

4) **Φύλον**: Κατὰ κανόνα, εἰς τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον, ἀμφοτέρω τὰ φύλα ἐξομοιοῦνται καὶ ἀπολαμβάνουσι τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων. Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως μειονεκτοῦν ἐνίοτε αἱ γυναῖκες, διότι δὲν δύνανται νὰ εἶναι μάρτυρες εἰς συμβόλαια ἢ διαθήκας, ἄρθρ. 1728, λαμβάνουσι τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἀνδρός, ἄρθρ. 1388, καὶ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ, ἄρθρ. 55. Ἡ ἐγγαμος γυνὴ δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἔμπορος ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ἀνδρός, ἄρθρ. 4 Ἐμπ. Νόμου κλπ. Πολλάκις ὅμως παρουσιάζουσι μερικὰ πλεονεκτήματα, ὡς π. χ. δὲν ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κράτησιν, γίνονται ἐφηβοὶ ἅμα συμπληρώσουν τὸ 12ον ἔτος τῆς ἡλικίας των κλπ.

5) **Υγεία**: Ἡ ὑγεία δύναται ν' ἀφορᾷ εἴτε τὸ σῶμα εἴτε τὸ πνεῦμα. Ἡ σωματικὴ ἀνικανότης ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἱκανότητος πρὸς τὸ δικαιοπραγεῖν, ἐφ' ὅσον εἶναι βέβαια βαρείας μορφῆς ἢ ἀνίατος καὶ μεταδοτικῆς π.χ. ἡ λέπρα εἶναι λόγος λύσεως τοῦ γάμου διὰ διαζυγίου, ἄρθρ. 1444, οὕτω ὁ τυφλὸς δὲν εἶναι ἱκανὸς ὡς μάρτυς ἐν συμβολαίῳ, ὁ κωφάλαλος δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ συντάξῃ διαθήκην προφορικὴν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἔλλειψις πνευματικῆς ὑγείας ἐπιφέρει ἀνάλογον ἀνικανότητα. Οὕτω οἱ φρενοβλαβεῖς καὶ οἱ βλάκες δὲν δύνανται νὰ διενεργήσουν οἰασδῆποτε νομικὰς πράξεις καὶ αἱ διενεργηθεῖσαι εἶναι ἄκυροι καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος, ἄρθρ. 131.

6) **Δικαστικὴ ἀπαγόρευσις, δικαστικὴ ἀντίληψις, νόμιμος ἀπαγόρευσις**: α) Δικαστικὴ ἀπαγόρευσις εἶναι ἡ κατόπιν δικαστικῆς ἀποφάσεως κηρυττομένη κατάστασις τοῦ προσώπου, συνεπεία τῆς ὁποίας τοῦτο παύει πλέον νὰ ἔχῃ τὴν ἱκανότητα πρὸς δικαιοπραξίαν καὶ τίθεται ὑπὸ ἐπιτρόπους. Τοιοῦτοι εἶναι: α) οἱ ἐκ γενετῆς κωφοὶ ἢ τυφλοὶ ἢ ἄλαλοι καὶ β) οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ φροντίσωσι διὰ τὸν ἑαυτὸν των ἢ τὴν οἰογένειάν

των, ἔνεκα διαρκoῦς πνευματικῆς νόσου ἀποκλειούσης τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ.

β) Δικαστικὴ ἀντίληψις εἶναι ἡ κατόπιν δικαστικῆς ἀποφάσεως δημιουργουμένη κατάστασις τοῦ προσώπου, συνεπεῖα τῆς ὁποίας τοῦτο ἔχει ὠρισμένην μόνον ἱκανότητα πρὸς τὸ δικαιοπρακεῖν καὶ τελεῖ ὑπὸ ἀντιλήπτορα. Εἰς τοιαύτην τίθενται ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται ἐν μερικῇ ἀδυναμίᾳ νὰ ἐπιμεληθῶσι τοῦ ἑαυτοῦ των καὶ τῆς οἰκογενείας των, ἥτοι οἱ ἔχοντες διφορουμένας τὰς φρένας, οἱ ἄσωτοι, οἱ ἀσκόπως καὶ δυναναλόγως πρὸς τὰς περιουσιακάς των δυνάμεις δαπανῶντες, οἱ ἐξ οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν καθ' ἕξιν μέθυσοι κ. ἄ.

γ) Νόμιμος ἀπαγόρευσις εἶναι ἡ κατάσταση εἰς τὴν ὁποίαν τελεῖ ὁ ἐπὶ κακουργήματι καταδικασθεὶς καὶ ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ ποινὴ. Οὗτος εἶναι ἀνίκανος πρὸς δικαιοπραξίαν καὶ τίθεται ὑπὸ ἐπίτροπον, ἄρθρ. 1700.

7) Ἡ λ ι κ ί α : Ἡ ἡλικία ἐπιδρᾷ βασικῶς ἐπὶ τοῦ προσώπου, διότι ὡς γνωστὸν ἡ πάροδος τοῦ χρόνου ἀναπτύσσει τὸν ἄνθρωπον σωματικῶς καὶ πνευματικῶς καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἱκανὸν νὰ χρησιμοποίησιν ἐπωφελέστερον καὶ καλλίτερον τὰς ἐμφύτους δυνάμεις τῆς σκέψεώς του καὶ ν' ἀντιληφθῇ τὴν σημασίαν τῶν ἐνεργουμένων ὑπ' αὐτοῦ πράξεων. Ταῦτα ἔχων ὑπ' ὄψιν του ὁ Νομοθέτης, διέκρινε κατ' ἀρχὰς τοὺς ἄνθρώπους μὲ βάσιν τὴν ἡλικίαν εἰς δύο βασικάς κατηγορίας : α) τοὺς ἀνηλίκους, ἥτοι τοὺς μὴ συμπληρώσαντας τὸ 21ον ἔτος, καὶ β) τοὺς ἐνηλίκους, ἥτοι τοὺς συμπληρώσαντας τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ ἄνω.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 127, οἱ ἐνήλικες εἶναι ἱκανοὶ πρὸς πᾶσαν δικαιοπραξίαν. Ζήτημα ἐπομένως γεννᾶται ὡς πρὸς τοὺς ἀνηλίκους, τοὺς ὁποίους ὁ Α.Κ. διακρίνει εἰς τρεῖς κατηγορίας : α) τὰ νήπια, β) τοὺς ἀνήβους καὶ γ) τοὺς ἐφήβους.

α) Ἡ ν η π ι ό τ η ς ἄρχεται ἀπὸ τῆς γεννήσεως καὶ περατοῦται μὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 10ου ἔτους. Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἱκανὸς πρὸς δικαιοπραξίαν καὶ πᾶσαι αἱ σχετικαὶ νομικαὶ πράξεις θὰ γίνωνται ἢ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ ἐν ἀνυπαρξίᾳ τούτου ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου.

β) Ἡ ἄ ν η β ό τ η ς ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 10ου ἔτους καὶ τερματίζεται μὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 14ου ἔτους. Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο τῆς ἡλικίας, ὁ ἄνθρωπος ἔχει σχετικὴν ἱκανότητα πρὸς δικαιοπραξίαν, καθ' ὅτι δὲν δύναται μὲν νὰ συντάξῃ διαθήκην ἢ νὰ συνομολογήσῃ γάμον, δύναται ὅμως νὰ ἐνεργῇ πράξεις αἵτινες τὸν ὠφελοῦν, ἥτοι

πράξεις ἐκ τῶν ὁποίων πορίζεται μόνον ὄφελος· π.χ. δύναται ν' ἀποδεχθῇ δωρεὰν ἀνευ ὄρων καὶ γενικῶς ν' ἀποκτήσῃ δικαίωμά τι ἢ ν' ἀπαλλαγῇ ὑποχρεώσεως. Ἐὰν ὁμως δι' ἀκύρου νομικῆς πράξεως περιέλθῃ τι εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνήβου, εὐθύνεται οὗτος καθ' ὅσον κατέστη πλουσιώτερος.

γ) Ἡ ἐ φ η β ὀ τ η ς ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 14ου καὶ τερματίζεται εἰς τὸ 21ον ἔτος. Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο τῆς ἡλικίας ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀκόμη εὐρυτέραν ἱκανότητα πρὸς δικαιοπραξίαν τῆς προηγουμένης, διότι δύναται, τῇ συναινέσει τοῦ ἀσκοῦντος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν γονέως, νὰ συνάψῃ γάμον ἔγκυρον, νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως πᾶν ὅ,τι κερδαίνει ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐργασίας ἢ πᾶν ὅ,τι ἐδόθη εἰς αὐτὸν πρὸς ἰδίαν χρῆσιν ἢ ἐλευθέραν διάθεσιν, ἄρθρ. 135. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν γάμον, κατὰ τὸ ἄρθρον 1350, ἀπαιτεῖται διὰ μὲν τὸν ἄνδρα νὰ ἔχῃ συμπληρώσει τὸ 18ον ἔτος, διὰ δὲ τὴν γυναῖκα τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας, νὰ δηλώσωσι τοῦτο αὐτοπροσώπως καί, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀνήλικες, δηλ. δὲν ἔχουσι συμπληρώσει τὸ 21ον ἔτος, νὰ τύχωσι τῆς συναινέσεως τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρός, ἐφ' ὅσον ὁ πατήρ δὲν δύναται ἢ δὲν ὑπάρχει, ἢ, ταύτης κωλυομένης, ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου ἢ τοῦ κηδεμόνος. Ἐν ἀρνήσει δὲ τούτων, δύναται νὰ παράσχη τὴν ἄδειαν τὸ Δικαστήριον, ἐφ' ὅσον βέβαια τοῦτο ἐπιβάλλει τὸ συμφέρον τῶν ἀνηλίκων.

Χειραφεσία: Ὁ ἀνήλικος καθίσταται χειράφετος, ὁπότε ἀποκτᾷ εὐρυτέραν ἱκανότητα πρὸς δικαιοπραξίαν, δυνάμενος νὰ ἐπιχειρῇ πᾶσαν πρᾶξιν βελτιώσεως ἢ συντηρήσεως τῆς περιουσίας του ἢ νὰ εἰσπράττῃ τὰ εἰσοδήματά του ἢ νὰ ἐκμισθώνῃ δι' ὠρισμένον χρόνον τὰ ἀκίνητά του, ἄρθρ. 1674.

Ὁ ἀνήλικος καθίσταται χειράφετος κατὰ δύο τρόπους: α') αὐτοδικαίως διὰ τοῦ γάμου, ἄρθρ. 1667, εἴτε β') διὰ δηλώσεως ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ, τούτου μὴ ὑπάρχοντος ἢ μὴ δυναμένου, ὑπὸ τῆς μητρός ἢ, ταύτης μὴ ὑπαρχούσης ἢ μὴ δυναμένης, ὑπὸ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου καὶ ἐφ' ὅσον ὁ ἀνήλικος ἔχει συμπληρώσει τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἄρθρ. 1668. Ὁ Νομοθέτης, μὴ ἔχων ἐμπιστοσύνην εἰς μικροτέραν ἡλικίαν, ἐθεώρησε τὴν ἡλικίαν τῶν 18 ἐτῶν συμπεπληρωμένην ὥς ἱκανὴν νὰ παράσχη τὰ ἐχέγγυα σοβαρᾶς ἐνεργείας. Ἡ χειραφεσία δύναται ν' ἀνακληθῇ ὑπὸ τῶν ἐχόντων κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνακλήσεως τὸ δικαίωμα τῆς χορηγήσεως, ὁπότε σημειοῦται ἐπὶ τῆς περὶ χειραφεσίας πράξεως. Ἡ ἐκ τοῦ γάμου ὁμως χειραφεσία δὲν ἀνακαλεῖται.

8) Κατοικία: Κατὰ τὸ ἄρθρον 51, κατοικία εἶναι ὁ τόπος

ὅπου μονίμως καὶ κυρίως ἔχει ἐγκατασταθῇ τις. Ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον δὲν δύναται νὰ ἔχη πλείονας τῆς μιᾶς κατοικίας. Ἐὰν δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἡ κατοικία προσώπου τινός, λογίζεται ὡς κατοικία ὁ τόπος τῆς διαμονῆς αὐτοῦ. Τὴν κατοικίαν διακρίνομεν εἰς ἐκ οὐσίαν, ὅταν τὸ πρόσωπον τὴν ἐκλέγῃ μόνον του, καὶ εἰς ἀκ οὐσίαν ἢ ἀναγκασίαν, ὅταν ἐπιβάλλεται ἐκ τοῦ νόμου, ἄρθρ. 54-56. Π.χ. οἱ σύμβουλοι τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἔχουσιν ἀναγκαίαν κατοικίαν τὰς Ἀθήνας, διότι αὐτὴν τοὺς ἐπιβάλλει ὁ νόμος ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας των, δηλαδὴ τὸν τόπον τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν. Ἐπίσης ἀναγκαίαν κατοικίαν ἔχουσιν: ἡ σύζυγος τὴν τοῦ συζύγου, ὁ ἀνήλικος χειράφετος τὴν τοῦ πατρός, ὁ δικαστικῶς ἢ νομίμως ἀπηγορευμένος τὴν τοῦ ἐπιτρόπου, τὸ ἀνήλικον ἐξώγαμον τέκνον τὴν τῆς μητρὸς κ.ο.κ.

Ἡ κατοικία ἔχει μεγάλην σημασίαν κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν δικαστικὴν ἀρμοδιότητα, διότι ἐνάγεται τις κατὰ κανόνα εἰς τὸ δικαστήριον τῆς περιφερείας εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ. Παρὰ ταῦτα εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ καὶ πρόσωπον ἄνευ κατοικίας, π.χ. ἀλλῆται, νομάδες κλπ.

Ἄλλως ὅμως ὁ Νομοθέτης καθώρισε διὰ τὴν κατοικίαν τοῦ ἐμπόρου. Αὕτη δὲν εἶναι ὁ τόπος ἔνθα μονίμως καὶ κυρίως ἔχει οὗτος ἐγκατασταθῇ, ἀλλὰ ὁ τόπος ἔνθα ἀσκεῖ τὸ ἐμπόριόν του, ἄρθρ. 51 § 3 Α.Κ.

9) **Συγγένεια**: Συγγένεια εἶναι ὁ δεσμὸς ὅστις ἐνώνει τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι κοινὴν καταγωγὴν ἢ συνδέονται διὰ γάμου. Ἐκτὸς τούτου, ἄλλοι λόγοι δημιουργοῦντες συγγένειαν εἶναι ἡ υἰοθεσία καὶ τὸ βάπτισμα.

Ἡ συγγένεια ἔχει τεραστίαν ἐπίδρασιν εἰς τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον, ιδίως δὲ εἰς τὸ Οἰκογενειακὸν καὶ τὸ Κληρονομικόν. Ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχή, ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὸ Δημόσιον, στηρίζεται εἰς τὴν συγγένειαν, ἄρθρ. 1813-1824 Α.Κ. Ἡ συγγένεια μέχρις ὠρισμένου βαθμοῦ ἀποτελεῖ κώλυμα γάμου, ἄρθρ. 1356, δημιουργεῖ ὑποχρέωσιν διατροφῆς, ἐφ' ὅσον ὁ ὑπόχρεως εἶναι εὐπορος καὶ ὁ δικαιούχος ἄπορος, ἄρθρ. 1476-1492 κλπ.

Εἶδη συγγενείας: Κυρίως δύο εἶδη συγγενείας ὑπάρχουσι: 1) ἡ ἐξ αἵματος καὶ 2) ἡ ἐξ ἀγχιστείας ἢ κηδεστίας. Ἐκτὸς τούτων, ἔχομεν καὶ ἄλλα εἶδη συγγενείας, δευτερευούσης ὅμως σημασίας, τὴν ἐξ υἰοθεσίας καὶ τὴν διὰ βαπτίσματος.

Ἡ ἐξ αἵματος συγγένεια ὑπάρχει μεταξὺ τῶν προσώπων τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν αὐτὴν (κοινὴν) καταγωγὴν, ἐκ τοῦ αὐτοῦ δηλ. αἵ-

ματος. Π.χ. τὸ τέκνον ὡς πρὸς τὸν πατέρα καὶ μητέρα ἢ ὁ ἔγγονος ὡς πρὸς τὸν πάππον κ.ο.κ. "Ὅταν θεωρήσωμεν τὴν σχέσιν ταύτην ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, λέγομεν ὅτι οἱ πρόγονοι εἶναι ἀνιόντες, ὅταν δὲ ἀντιστρόφως, οἱ ἀπόγονοι εἶναι κατιόντες. Καὶ ἐπειδὴ ἐνταῦθα τὸ ἐν πρόσωπον κατάγεται ἐκ τοῦ ἑτέρου καὶ ἐκεῖνο ἐκ τοῦ ἄλλου, κατὰ μίαν εὐθείαν γραμμὴν, ἡ συγγένεια αὕτη καλεῖται κατ' εὐθεΐαν γραμμὴν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συγγένειαν ἐκ πλαγίου, ὅπως εἶναι οἱ ἀδελφοὶ μεταξύ των ἢ οἱ πρωτεξάδελφοι ἢ ὁ ἀνεψιὸς καὶ θεῖος κ.ο.κ.

Ἡ σπουδαιότερα ὁμως διάκρισις μεταξύ τῶν συγγενῶν εἶναι ἡ κατὰ βαθμοῦς. Ὅσον μικρότερος εἶναι ὁ βαθμὸς, τόσον στενωτέρα εἶναι ἡ συγγένεια. Βάσις τῆς τοιαύτης διακρίσεως εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων, αἵτινες ἐχρειάσθησαν νὰ γίνωσιν, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ ὁ δεσμὸς τῆς συγγενείας μεταξύ τῶν προσώπων. Ἐξ αὐτοῦ δὲ προέκυψε καὶ ὁ κανὼν: Ὅσαι γεννήσεις, τόσοι καὶ οἱ βαθμοί. Οὕτω πατήρ καὶ υἱὸς εἶναι συγγενεῖς ἐξ αἵματος καὶ κατ' εὐθείαν γραμμὴν πρώτου βαθμοῦ, διότι ἐχρειάσθη μία γέννησις. Ὁ πάππος καὶ ὁ ἔγγονος ἐξ αἵματος καὶ κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ἀλλὰ δευτέρου βαθμοῦ, διότι ἐχρειάσθησαν δύο γεννήσεις, μία τοῦ πατρὸς ἐκ τοῦ πάππου καὶ μία τοῦ ἐγγόνου ἐκ τοῦ πατρὸς. Ὁ ἀνεψιὸς καὶ θεῖος τρίτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος καὶ ἐκ πλαγίου, οἱ ἀδελφοὶ μεταξύ των δευτέρου βαθμοῦ ἐξ αἵματος καὶ ἐκ πλαγίου, οἱ πρῶτοι ἐξάδελφοι μεταξύ των τετάρτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος καὶ ἐκ πλαγίου.

Ἡ ἐξ ἀγχιστείας συγγένεια: Ἡ συγγένεια μεταξύ τῶν φυσικῶν προσώπων δὲν δημιουργεῖται μόνον διὰ τῆς αὐτῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ γάμου. Οὕτω, ἐὰν ὁ Α νυμφευθῇ τὴν Β, μεταξύ τῶν συγγενῶν τοῦ Α καὶ τῆς Β, ὡς καὶ ἀντιθέτως μεταξύ τῶν συγγενῶν τῆς Β καὶ τοῦ Α, γεννᾶται συγγένεια ἐξ ἀγχιστείας ἢ κηδεστίας, τὸ λεγόμενον συμπεθεριό. Καὶ ἐνταῦθα ἔχομεν βαθμοὺς συγγενείας, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται ὡς ἑξῆς: Μετρῶνται χωριστὰ ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ ἀνδρὸς καὶ χωριστὰ ἀπὸ τὴν πλευρὰν τῆς γυναικὸς καὶ προστίθενται. Π.χ. ὁ ἀδελφὸς τῆς συζύγου μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ συζύγου εἶναι συγγενεῖς ἐξ ἀγχιστείας δ' βαθμοῦ, καθ' ὅτι ὁ ἀδελφὸς τῆς συζύγου εἶναι μετ' αὐτῆς β' βαθμοῦ καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ συζύγου εἶναι μετ' αὐτοῦ β' βαθμοῦ, ἄρα μεταξύ των εἶναι $2+2=4$, ἥτοι δ' βαθμοῦ.

Οἱ σύζυγοι μεταξύ των δὲν ἀποτελοῦν συγγένειαν, ἀλλ' εἶναι ὁ ἰδιάζων καὶ ὁ ἱερὸς δεσμὸς μεταξύ συζύγων, οἵτινες διὰ τῆς τελέσεως

τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου θεωροῦνται ἐφεξῆς ὡς μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα.

Ἡ ἐξ ἀγχιστείας συγγένεια δὲν φέρει βέβαια τὰ αὐτὰ νομικὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα καὶ ἡ ἐξ αἵματος τοιαύτη, ἀλλὰ πολὺ μικροτέρας σημασίας. Οὕτω εἰς τὴν ἐξ ἀγχιστείας συγγένειαν δὲν παρουσιάζονται τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα ἢ ἡ ὑποχρέωσις διατροφῆς, λαμβάνεται ὅμως ὑπ' ὄψιν εἰς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου, ἄρθρ. 1357, καὶ παραμένει ἡ ἐξ ἀγχιστείας συγγένεια καὶ μετὰ ἀκόμη τὴν λύσιν ἢ ἀκύρωσιν τοῦ γάμου, ἐκ τοῦ ὁποίου παρήχθη αὕτη. Ἐπίσης ἐξαιροῦνται μέχρις ὠρισμένου βαθμοῦ οἱ μάρτυρες ἐν δίκῃ ἢ κατὰ σύνταξιν διαθήκης.

Υἱοθεσία εἶναι ἡ νομικὴ πράξις, διὰ τῆς ὁποίας πρόσωπόν τι λαμβάνει θέσιν κατιόντος ἔναντι τοῦ υἱοθετοῦντος, καλεῖται δὲ νομικὴ ἢ πολιτικὴ συγγένεια καὶ δημιουργεῖ κληρονομικὸν δικαίωμα, κώλυμα γάμου κλπ., ἄρθρον 1360.

Ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος παραγομένη συγγένεια καλεῖται πνευματικὴ καὶ δὲν παράγει νομικὰ ἀποτελέσματα, παρὰ μόνον δημιουργεῖ κώλυμα γάμου μεταξὺ τοῦ ἀναδόχου καὶ τοῦ ἀναδεκτοῦ ἢ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἄρθρ. 1361.

Ν Ο Μ Ι Κ Α Π Ρ Ο Σ Ω Π Α

Κατ' ἀρχὴν θὰ ἔπρεπεν ὑποκείμενον δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων νὰ εἶναι μόνον τὸ φυσικὸν πρόσωπον, δηλ. ὁ ἄνθρωπος, διότι μόνον αὐτὸς ἔχει βούλησιν, ἢ ὁποία δύναται νὰ ὑποταγῇ εἰς τὴν ἔννομον τάξιν. Παρὰ ταῦτα ὑπάρχουσι ποικίλα συμφέροντα καὶ πολλοὶ κοινωνικοὶ σκοποί, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσιν ἄλλως, παρὰ διὰ τῆς ἐνώσεως πολλῶν φυσικῶν προσώπων ἢ διὰ τῆς συγκεντρώσεως περιουσίας. Αἱ ἐνώσεις αὗται τῶν φυσικῶν προσώπων, αἱ ὁποῖοι δημιουργοῦνται, τηρουμένων βέβαια τῶν ἐν τῷ νόμῳ ἀναγραφομένων ὠρισμένων ὅρων πρὸς ἐπίτευξιν ὠρισμένου σκοποῦ, ἢ τὸ σύνολον περιουσίας ἢ ὁποία ἔχει ταχθῇ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν ὠρισμένου σκοποῦ, καλοῦνται Νομικὰ πρόσωπα, π.χ. τὰ Σωματεῖα, τὰ Ἰδρύματα, οἱ Σύνταγμοί, οἱ διάφοροι Σύλλογοι, αἱ Ἐταιρίαι, τὸ Κράτος, οἱ Δήμοι, αἱ Κοινότητες, αἱ Μοναὶ κλπ. Καὶ ὁ μὲν Φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσὸς» π.χ. εἶναι σύνολον προσώπων, ἐνῶ τὸ Νοσοκομεῖον ὁ «Εὐαγγελισμὸς» εἶναι σύνολον περιουσίας. Λέγοντες συνε-

πῶς Νομικὸν πρόσωπον, ἐννοοῦμεν γενικῶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ δὲν ἔχει φυσικὴν ὑπόστασιν, εἶναι ὑποκείμενον δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων.

Τὸ Νομικὸν πρόσωπον εἶναι διάφορον καὶ ἀνεξάρτητον τῶν ἐκάστοτε φυσικῶν προσώπων ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται, καθ' ὅτι ταῦτα ἔρχονται καὶ παρέρχονται, ἐνῶ τὸ Νομικὸν πρόσωπον παραμένει πάντοτε τὸ αὐτό. Π.χ. ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου « Παρνασσός », τὰ φυσικὰ πρόσωπα ἐκ τῶν ὁποίων κατὰ τὴν ἴδρυσιν αὐτοῦ ἀποτελεῖτο, ἄλλα μὲν ἀπέθανον, ἄλλα δὲ ἀπεχώρησαν, ἐλάχιστα παρέμειναν καὶ νέα ἐνεγράφησαν, οὐχ' ἦττον ὅμως τὸ Νομικὸν πρόσωπον τοῦ Συλλόγου παραμένει πάντοτε τὸ αὐτό. Συνεπῶς δὲν θὰ πρέπει νὰ συγχέωμεν τοῦτο πρὸς τὰ φυσικὰ πρόσωπα ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται, διότι ἔχει ἰδίαν ὕπαρξιν, ἰδίαν βούλησιν, ἰδίαν ἐνέργειαν καὶ ἰδίαν περιουσίαν.

Ἀναλόγως τοῦ τρόπου τῆς ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας αὐτῶν καὶ τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκουν, τὰ Νομικὰ πρόσωπα διακρίνομεν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας : 1) Εἰς Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου καὶ 2) εἰς Νομικὰ Πρόσωπα Ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου καλοῦνται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ὁλότητος, δηλ. ὁ σκοπὸς των εἶναι δημοσίας τάξεως. Ταῦτα ἐξαρτῶνται ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ δημιουργοῦνται καὶ λειτουργοῦν τῇ ἐπεμβάσει αὐτοῦ· π.χ. οἱ Δήμοι, αἱ Κοινότητες, τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ Ἀνωτάτη Ἐμπορικὴ Σχολή, τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον, ἡ Δημοσία Ἐμπορικὴ Σχολὴ Χαλκίδος, τὸ Ἰδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων κλπ.

Νομικὰ Πρόσωπα Ἰδιωτικοῦ Δικαίου καλοῦνται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουσι κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων, ἐν τινὶ δὲ μέτρῳ καὶ τῆς ὁλότητος. Ταῦτα δὲν ἔχουσιν ἄμεσον ἐξάρτησιν ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ δημιουργοῦνται διὰ μόνης τῆς ἰδιωτικῆς βουλήσεως καὶ ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως αὐτοῦ· π.χ. τὰ διάφορα Σωματεῖα, αἱ παντὸς εἵδους Ἐταιρίαι καὶ Συνεταιρισμοὶ κλπ. Θὰ πρέπει βέβαια νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ διάκρισις τῶν Νομικῶν Προσώπων εἰς Δημοσίου καὶ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου εἶναι ζήτημα πραγματικὸν καὶ συνεπῶς ἐναπόκειται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ, ἀφοῦ πρότερον ἐξετάσῃ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει, ὥς καὶ τὸν τρόπον τῆς συστάσεως καὶ λειτουργίας αὐτοῦ, τῇ ἐπεμβάσει ἢ μὴ τοῦ Κράτους, ἐὰν πρόκειται περὶ Νομικοῦ Προσώπου Ἰδιωτικοῦ ἢ Δημοσίου Δικαίου.

Ἡ διάκρισις αὕτη τῶν Νομικῶν Προσώπων εἰς Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου ἔχει μεγάλην πρακτικὴν σημασίαν διότι :

1) Τὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου διέπονται ὑπὸ τῶν κανόνων τοῦ Δημοσίου Δικαίου, τὸ ὅποιον παραχωρεῖ εἰς ταῦτα ἔξουσίαν μεγαλυτέραν εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἰδιωτῶν σχέσεις, ἐνῶ τὰ τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου διέπονται ὑπὸ τῶν κανόνων τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, ὅπερ παραχωρεῖ τὰ αὐτὰ δικαιώματα εἰς ὅλους. Εἶναι ὅμως δυνατόν καὶ τὰ Νομικὰ Πρόσωπα τοῦ Δημοσίου Δικαίου νὰ ἐμφανίζωνται πολλάκις ὡς ἰδιῶται. Π.χ. ὁ Δήμος Χαλκιδέων ἐνοικιάζει τὸ οἶκον τοῦ κ. Α διὰ τὴν στέγασιν τῆς Δημοσίας Ἐμπορικῆς Σχολῆς. Αἱ μεταξὺ τοῦ κ. Α καὶ τοῦ Δήμου Χαλκιδέων σχέσεις θὰ ρυθμισθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, ὅπερ δὲν ἀναγνωρίζει οὐδὲν ἐπὶ πλέον δικαίωμα (*imperium*) εἰς οὐδένα τῶν συμβαλλομένων.

Ὁ ἡμέτερος Ἀστικός Κώδις ὁμιλεῖ μόνον περὶ τῶν Νομικῶν Προσώπων τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, τὰ ὅποια καὶ διακρίνει εἰς τρεῖς μεγάλας κατηγορίας : Τὰ Σωματεῖα, ἄρθρ. 78 - 107, τὰ Ἰδρύματα, ἄρθρ. 108 - 121, καὶ τὰς Ἐπιτροπὰς Ἐράνων, ἄρθρ. 122 - 126. Εἰς τοὺς τύπους τούτους θὰ πρέπη νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ Νομικὰ Πρόσωπα τῶν Ἐμπορικῶν Ἐταιριῶν καὶ τῶν Συνεταιρισμῶν, τὰ ὅποια ρυθμίζονται ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, ἐπικουρικῶς δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀστικοῦ, ἄρθρ. 62 - 77.

1. ΣΩΜΑΤΕΙΟΝ

Σωματεῖον καλεῖται ἡ ἔνωσις εἴκοσι τοῦλάχιστον φυσικῶν προσώπων, ἡ ὅποια ἐπιδιώκει ὠρισμένον νόμιμον καὶ μὴ κερδοσκοπικὸν σκοπὸν καὶ ἡ ὅποια ἀποκτᾷ νομικὴν προσωπικότητα διὰ τῆς ἐγγραφῆς εἰς εἰδικὸν βιβλίον (τὸ Σωματεῖον), ὅπερ τηρεῖται παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ τῆς ἑδρας αὐτοῦ, ἄρθρ. 78.

Διὰ τὴν σύστασιν τοῦ Σωματείου ἀπαιτεῖται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ συνταχθῇ Καταστατικόν, τὸ ὅποιον κατὰ τὸ ἄρθρ. 80, θὰ πρέπη νὰ περιέχῃ τὰ ἑξῆς στοιχεῖα :

1) Τὸν σκοπὸν τοῦ σωματείου, ὅστις θὰ πρέπη νὰ εἶναι νόμιμος καὶ μὴ κερδοσκοπικός, νὰ μὴ ἀντιβαίνει εἰς τὰ χρηστὰ ἥθη καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν. Π. χ. ὁ Ἀθλητικὸς Ὅμιλος Χαλκίδος σκοπὸν ἔχει τὴν διάδοσιν τοῦ ἀθλητισμοῦ, τὸ Σωματεῖον Λεμβούχων τοῦ λιμένος Χαλκίδος σκοπὸν ἔχει τὴν βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῶν λεμ-

βούχων διὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετωπίσεως τῶν ζητημάτων τοῦ κλάδου των κ.ο.κ.

2) Τὴν ἔδραν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν αὐτοῦ.

3) Τοὺς ὅρους τῆς εἰσόδου καὶ ἐξόδου (ἀποχωρήσεως ἢ ἀποβολῆς) τῶν μελῶν αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν.

4) Τοὺς πόρους τοῦ σωματείου, ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς δικαστικῆς καὶ ἐξωδίκου ἀντιπροσωπεύσεως αὐτῶν.

5) Τὰ ὄργανα τὰ ὅποια ἀσκοῦν τὴν διοίκησιν, τοὺς ὅρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους αὕτη καταρτίζεται καὶ λειτουργεῖ, ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς παύσεως τῶν ὀργάνων αὐτῆς.

6) Τοὺς ὅρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους συγκαλεῖται, συνεδριάζει καὶ ἀποφασίζει ἡ συνέλευσις τῶν μελῶν. Καὶ

7) Τοὺς ὅρους τῆς τροποποιήσεως τοῦ Καταστατικοῦ, ὡς καὶ τοὺς ὅρους τῆς διαλύσεως τοῦ σωματείου.

Ἐὰν ἐλλείπη ἐν ἐκ τῶν ἀνωτέρω στοιχείων, ἡ σύστασις τοῦ σωματείου εἶναι ἄκυρος.

Διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὸ σωματεῖον προσωπικότητα, θὰ πρέπει νὰ ὑποβληθῇ ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν ἢ τῆς προσωρινῆς διοικήσεως αἰτήσις εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον τῆς ἔδρας αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐπισυνάπτεται καὶ τὸ Καταστατικόν, ὅπερ θὰ εἶναι ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν ἢ τῶν μελῶν τῆς προσωρινῆς διοικήσεως καὶ θὰ φέρῃ χρονολογίαν.

Τὸ Πρωτοδικεῖον, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὴν σκοπιμότητα τῆς ἰδρύσεως τοῦ σωματείου, ἂν εὕρῃ ὅτι συντρέχουν οἱ νόμιμοι ὅροι τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, δέχεται τὴν αἴτησιν καὶ διατάσσει : α) τὴν διὰ τοῦ τύπου δημοσίευσιν τῆς περιλήψεως τοῦ καταστατικοῦ, περιεχούσης τὰ οὐσιώδη αὐτοῦ στοιχεῖα καὶ β') τὴν ἐγγραφὴν τοῦ σωματείου εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἀνεγνωρισμένων σωματείων, ὅπερ τηρεῖται παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ τῆς ἔδρας αὐτοῦ, ἄρθρ. 81. Ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς ταύτης ἄρχεται τὸ νομικὸν πρόσωπον τοῦ Σωματείου, ἄρθρ. 83. Πᾶσα τροποποιήσις τοῦ Καταστατικοῦ ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν καὶ ἰσχύει μετὰ τὴν ἐγγραφὴν αὐτῆς εἰς τὸ βιβλίον τῶν σωματείων.

Τὸ σωματεῖον, ὅπως καὶ πᾶν ἄλλο νομικὸν πρόσωπον, μετὰ τὴν νόμιμον σύστασίν του, εἶναι ὑποκείμενον δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων καὶ ἔχει κατ' ἀρχὴν τὴν αὐτὴν πρὸς τὰ φυσικὰ πρόσωπα ἰκανότητα εἰς τὸ νὰ ἐνεργῇ νομικὰς πράξεις. Οὕτω δύναται ν' ἀποκτήσῃ ἰδιοκτησίαν, ἐπικαρπίαν, ἐμπράγματον ἀσφάλειαν, νὰ ἐνεχυριάσῃ, νὰ ὑποθηκέυσῃ, νὰ πωλήσῃ, ν' ἀγοράσῃ, νὰ ἐκμισθώσῃ κλπ. Δὲν δύναται

ται ὁμως νὰ ἔχη δικαιώματα, τὰ ὁποῖα προϋποθέτουν φυσικὴν ὕπαρξιν, ὅπως εἶναι τὰ οἰκογενειακὰ δικαιώματα καὶ ἡ ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴ.

Εἴσοδος νέων μελῶν : Ἡ εἴσοδος νέων μελῶν ἐπιτρέπεται πάντοτε, ἐφ' ὅσον τὸ Καταστατικὸν δὲν ὀρίζει ἄλλως, ἄρθρ. 86.

Ἐξοδος μελῶν : Διακρίνομεν τὴν ἐκουσίαν καὶ τὴν ἀκουσίαν, ἥτοι τὴν ἀποχώρησιν καὶ τὴν ἀποβολὴν. Τὰ μέλη τοῦ σωματείου δύνανται εἰς οἰανδήποτε στιγμὴν ν' ἀποχωρήσουν αὐτοῦ. Θὰ πρέπει ὁμως ἡ ἀποχώρησις αὕτη νὰ γνωστοποιῇται τρεῖς τοῦλάχιστον μῆνας πρὸ τῆς λήξεως τοῦ λογιστικοῦ ἔτους καὶ ἰσχύει διὰ τὸ τέλος αὐτοῦ, ἄρθρ. 87. Συνεπῶς τὸ ἐκουσίως ἀποχωροῦν μέλος τοῦ σωματείου ἐξακολουθεῖ νὰ εὐθύνεται οἰκονομικῶς μέχρι τῆς συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ, ὁπότε θὰ προκύψῃ ἡ πραγματικὴ οἰκονομικὴ κατάστασις αὐτοῦ. Ἡ διάταξις αὕτη ἐτέθη διὰ τὴν κατοχύρωσιν τῶν συμφερόντων τῶν τρίτων καὶ τοῦ ἰδίου τοῦ σωματείου ἔναντι τῶν μελῶν αὐτοῦ. Ἡ ἀποβολὴ μέλους ἐπιτρέπεται εἰς τὰς ἐξῆς δύο περιπτώσεις : 1) Ἐφ' ὅσον προβλέπεται ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ. Π.χ. ἐὰν δὲν ἐξεπλήρωσε τὰς πρὸς τὸ σωματεῖον ὑποχρεώσεις του καὶ ὑπάρχῃ διάταξις εἰς τὸ Καταστατικὸν ἐπιβάλλουσα τοῦτο κλπ. Καὶ 2) Ἐὰν συντρέχῃ σπουδαῖος λόγος καὶ ἀποφασίσῃ περὶ τούτου ἡ συνέλευσις. Π.χ. ἐὰν κατεδικάσθῃ δι' ἀτιμωτικὸν ἀδίκημα ἢ ἐὰν ἀπώλεσε τὴν διὰ τὴν ἐγγραφὴν του ἀπαιτουμένην ιδιότητα κλπ. Τὸ ἀποβληθὲν μέλος, ἐν τὸς δύο μηνῶν, ἀφ' ἧς ἐκοινοποιήθῃ εἰς αὐτὸ ἡ περὶ ἀποβολῆς ἀπόφασις, δικαιούται εἰς προσφυγὴν ἐνώπιον τοῦ προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν, ἐὰν ἡ ἀποβολὴ ἐγένετο ἔναντίον τῶν ὄρων τοῦ Καταστατικοῦ ἢ ἐὰν δὲν συνέτρεχον σπουδαῖοι λόγοι δικαιολογοῦντες τὴν ἀποβολήν.

Πάντα τὰ μέλη τοῦ σωματείου ἔχουσιν ἴσα δικαιώματα. Δύνανται ὁμως ὠρισμένα μέλη ν' ἀποκτήσωσι περισσότερα ἢ καὶ ὀλιγώτερα δικαιώματα, συναινέσει ὅλων τῶν μελῶν, ἄρθρ. 89. Ἡ ιδιότης τοῦ μέλους οὔτε μεταβιβάζεται οὔτε κληρονομεῖται, εἶναι δὲ ἀνεπίδεκτος ἀντιπροσωπεύσεως, ἐφ' ὅσον τὸ Καταστατικὸν δὲν ὀρίζει ἄλλως.

Διοίκησις τοῦ Σωματείου : Δύο εἶναι τὰ ὄργανα τῆς διοικήσεως τοῦ σωματείου : ἡ συνέλευσις καὶ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

Ἡ συνέλευσις, συγκροτουμένη ἐκ τῶν μελῶν τοῦ σωματείου, εἶναι τὸ ἀνώτατον καὶ τὸ κυρίαρχον ὄργανον αὐτοῦ. Αὕτη, ἐφ' ὅσον τὸ Καταστατικὸν δὲν ὀρίζει ἄλλως, ἐκλέγει τὰ ὄργανα τῆς διοικήσεως, ἐποπτεύει καὶ ἐλέγχει ταῦτα. Ἐχει τὸ δικαίωμα νὰ παύῃ ταῦτα ὅποτεδή-

ποτε, τοῦ Καταστατικοῦ μὴ δυναμένου νὰ θέσῃ οὐδένα περιορισμόν, ἐφ' ὅσον βέβαια ἡ παῦσις ἐπιβάλλεται ἐκ σπουδαίων λόγων καὶ ἰδίως ἔνεκα βραείας ἀμελείας ἢ ἀνικανότητος. Ἐπίσης ἡ συνέλευσις ἀποφασίζει περὶ τῆς εἰσόδου ἢ ἀποβολῆς μέλους, περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Ἰσολογισμοῦ, περὶ τροποποιήσεως τοῦ Καταστατικοῦ καὶ περὶ διαλύσεως τοῦ σωματείου.

Ἡ συνέλευσις συγκαλεῖται ὑπὸ τῆς διοικήσεως εἰς ἃς περιπτώσεις ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ ἢ ὡσάκις ἐπιβάλλεται ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ σωματείου. Ἐπίσης συγκαλεῖται ἐὰν ζητήσῃ τοῦτο ὁ ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ ὀριζόμενος ἀριθμὸς μελῶν. Ἐὰν ὅμως δὲν ὑπάρχῃ τοιαύτη διάταξις εἰς τὸ Καταστατικόν, δύναται νὰ ζητήσῃ τοιαύτην τὸ 1)5 τῶν μελῶν δι' ἐγγράφου αἰτήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν θ' ἀναφέρονται καὶ τὰ συζητητέα θέματα. Ἐὰν ἡ αἴτησις δὲν εἰσακουσθῇ, δύναται ὁ Πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν, τοῦ ἀρμοδίου Πρωτοδικείου, νὰ ἐξουσιοδοτήσῃ τοὺς αἰτοῦντας, ἵνα συγκαλέσωσιν αὐτοὶ τὴν συνέλευσιν.

Αἱ ἀποφάσεις τῆς συνελεύσεως λαμβάνονται κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν παρόντων μελῶν. Πᾶσα ἀπόφασις ἐπὶ θέματος μὴ ἀναγραφέντος ἐν τῇ προσκλήσει εἶναι ἄκυρος. Ἀπόφασις δύναται νὰ ληφθῇ καὶ ἄνευ συνεδριάσεως, ἐὰν δηλώσωσιν ἐγγράφως πάντα τὰ μέλη ὅτι ἀποδέχονται τὴν πρότασιν. Ἐὰν ὅμως πρόκειται περὶ ἀποφάσεως ἢ ὁποία ἀφορᾷ τροποποίησιν τοῦ Καταστατικοῦ ἢ διάλυσιν τοῦ σωματείου, ἵνα εἶναι ἔγκυρος, ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦ ἡμίσεος τοῦλάχιστον τῶν μελῶν καὶ ἡ πλειοψηφία τῶν 3)4 τῶν παρόντων. Πρὸς λήψιν ἀποφάσεως ἀφορώσης τὴν μεταβολὴν τοῦ σκοποῦ τοῦ σωματείου, ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις πάντων τῶν μελῶν. Ἡ συναίνεσις τῶν ἀπόντων δίδεται ἐγγράφως, ἄρθρ. 100.

Ἐὰν ἀπόφασις τῆς συνελεύσεως ἀντίκειται εἰς τὸν Νόμον ἢ τὸ Καταστατικόν, δύναται ν' ἀκυρωθῇ ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου, κατόπιν ἀγωγῆς ὑποβληθείσης ὑπὸ μὴ συναινοῦντος μέλους ἢ ὑπὸ παντὸς ἔχοντος ἔννομον συμφέρον, ἐντὸς ἑξ τοῦλάχιστον μηνῶν ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς ἀποφάσεως. Ἐπίσης ὁ Πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν δύναται ν' ἀναστείλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς συνελεύσεως, ἐφ' ὅσον αὕτη εἶναι παράνομος ἢ ἀντίκειται εἰς τὸ Καταστατικόν.

Τὸ σωματεῖον διαλύεται : 1) Ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν κατῆλθε κάτω τῶν δέκα. 2) Εἰς ἃς περιπτώσεις ὁρίζει τὸ Καταστατικόν. Καὶ 3) Δι' ἀποφάσεως τῆς συνελεύσεως. Ἐπίσης τὸ σωματεῖον δύναται νὰ διαλυθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου Πρωτοδικείου, τῇ αἰτήσῃ τῇ

διοικήσεως ἢ τοῦ 1) 5 τῶν μελῶν αὐτοῦ καὶ ἐφ' ὅσον συντρέχει εἰς ἐκ τῶν κάτωθι λόγων, ἦτοι : 1) ἐφ' ὅσον ἡ ἐξακολούθησις τῆς λειτουργίας τοῦ σωματείου καθίσταται ἀδύνατος λόγω μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν ἢ ἄλλης αἰτίας, 2) ἐφ' ὅσον ἐπραγματοποιήθη ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἢ εἶναι ἀδύνατος ἡ πραγματοποιήσις του καὶ 3) ἐφ' ὅσον τὸ σωματεῖον ἐπιδιώκει σκοπὸν διάφορον ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἀναφέρει τὸ Καταστατικόν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ Πρωτοδικείου ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν.

Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ σωματείου ἄρχεται ἡ ἐκκαθάρισις, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ὑφίσταται μὲν τοῦτο, δηλ. ἡ νομικὴ προσωπικότης αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἐκκαθαρίσεως. Ἐκκαθαρισταὶ διορίζονται ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ ἢ ὑπὸ τῆς συνελεύσεως ἢ ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Πρωτοδικείου. Ἔργον τούτων εἶναι ἡ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερα ἐκκαθάρισις τῆς περιουσίας τοῦ διαλυθέντος σωματείου.

2. Ι Δ Ρ Υ Μ Α

Ἡ ἰ δ ρ υ μ α καλεῖται σύνολον περιουσίας, ἡ ὁποία ἔχει ταχθῇ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ὠρισμένου κοινωνικοῦ σκοποῦ. Π.χ. τὸ Νοσοκομεῖον « Εὐαγγελισμός » εἶναι ἴδρυμα, ἦτοι σύνολον περιουσίας, ἡ ὁποία ἔχει ταχθῇ πρὸς παροχὴν τῆς ἱατρικῆς περιθάλψεως· ὁμοίως τὸ Πανεπιστήμιον εἶναι ἴδρυμα, ἦτοι σύνολον περιουσίας, ἡ ὁποία ἔχει ταχθῇ διὰ νὰ παρέχῃ τὴν ἀνωτάτην ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν.

Τὸ ἴδρυμα διαφέρει τοῦ σωματείου, διότι τὸ μὲν ἴδρυμα εἶναι σύνολον περιουσίας, ἐνῶ τὸ σωματεῖον εἶναι ἔνωσις προσώπων. Τὸ ἴδρυμα συνεπῶς δὲν παύει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἐὰν ἐκλείψωσι πάντα τὰ διοικοῦντα αὐτὸ πρόσωπα, ἐνῶ τὸ σωματεῖον διαλύεται ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ προσώπων κατέλθῃ κάτω τῶν δέκα. Ἐξ ἄλλου ἡ περιουσία δὲν ἀποτελεῖ, κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, ἀπαραίτητον στοιχεῖον διὰ τὴν ὑπαρξιν τοῦ ιδρύματος, ἀρκεῖ νὰ ὑφίσταται ὀργάνωσις, δυνάμει τῆς ὁποίας νὰ δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ ὠρισμένος κοινωνικὸς σκοπός. Τοῦτο ἔχει μεγάλην πρακτικὴν σημασίαν, διότι, ἐὰν ἐκλείψῃ ἡ περιουσία τοῦ ιδρύματος, δὲν ἐπέρχεται αὐτομάτως (*ipso jure*) ἡ διάλυσίς αὐτοῦ.

Διὰ τὴν σύστασιν τοῦ ιδρύματος ἀπαιτοῦνται δύο προϋποθέσεις :

1) Συστατικὴ πράξις καὶ 2) Βασιλικὸν διάταγμα ἐγκρίνον τὴν σύστασιν αὐτοῦ.

1) Ἡ συστατικὴ πρᾶξις δύναται νὰ γίνη εἴτε διὰ δικαιοπραξίας ἐν ζωῇ (συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον), εἴτε διὰ πράξεως τῆς τελευταίας βουλήσεως (διαθήκη). Π.χ. ἡ Σχολὴ τῶν Ναυτικῶν Δοκίμων συνεστήθη διὰ δωρεᾶς ἐν ζωῇ τοῦ εὐεργέτου Βασσάνη· τὸ Ὁρφανοτροφεῖον Χατζηκώστα συνεστήθη διὰ τῆς διαθήκης τῶν συζύγων Χατζηκώστα, οἱ ὅποιοι ἄφησαν τὴν περιουσίαν των διὰ τὴν ἴδρυσιν αὐτοῦ.

Ἡ συστατικὴ αὐτὴ πρᾶξις θὰ καθορίζη : α) τὸν σκοπὸν τοῦ ιδρύματος, ὅστις δὲν θὰ πρέπει ν' ἀντίκειται εἰς τὸν νόμον καὶ τὴν ἠθικὴν, β) τὴν διατιθεμένην πρὸς τοῦτο περιουσίαν καὶ γ) τὸν ὀργανισμόν αὐτοῦ. Ὁ ὀργανισμὸς δύναται νὰ ὀρισθῇ ἢ νὰ συμπληρωθῇ ἢ καὶ νὰ τροποποιηθῇ ἀκόμη ὑπὸ τοῦ ἐγκρίνοντος τὴν ἴδρυσιν διατάγματος ἢ καὶ ὑπὸ μεταγενεστέρου τοιοῦτου, τηρουμένης πάντοτε τῆς θελήσεως τοῦ ιδρυτοῦ.

2) Τὸ Βασιλικὸν διάταγμα τὸ ἐγκρίνον τὴν σύστασιν εἶναι ἀπαραίτητον, διότι ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ἄρχεται ἡ νομικὴ προσωπικότης τοῦ σωματείου. Πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ διατάγματος δύναται νὰ γίνη ἀνάκλησις τῆς συστατικῆς πράξεως ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου, μετὰ τὴν ἔκδοσιν ὅμως δὲν χωρεῖ πλέον ἀνάκλησις, ἀλλὰ διάλυσις.

Τὸ ἴδρυμα διαλύεται εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις :

1) Διὰ λόγον ὅστις ἀναφέρεται εἰς τὴν ιδρυτικὴν πρᾶξιν ἢ τὸν ὀργανισμόν τοῦ ιδρύματος.

2) Ἐὰν ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἐξεπληρώθῃ ἢ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκπληρωθῇ ἢ ἐὰν κατέστη ἀνήθικος ἢ παράνομος κλπ. Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ ιδρύματος, ἀκολουθεῖ τὸ στάδιον τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ καθορίζεται ἡ τύχη τῆς περιουσίας αὐτοῦ κατὰ τὰ ἰσχύοντα ἐπὶ τῶν σωματείων.

3. ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ ΕΡΑΝΩΝ

Ἐπιτροπὴ ἐράνου καλεῖται τὸ νομικὸν ἐκεῖνο πρόσωπον, τὸ ὁποῖον συνίσταται ὑπὸ πέντε τοῦλάχιστον φυσικῶν προσώπων, πρὸς σκοπὸν συλλογῆς χρημάτων ἢ ἄλλων ἀντικειμένων, δι' ἐράνων, ἐορτῶν ἢ ἄλλων μέσων, χάριν ὠρισμένου κοινωφελοῦς σκοποῦ, καὶ τὸ ὁποῖον ἀποκτᾷ προσωπικότητα διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος.

Διὰ νὰ συσταθῇ συνεπῶς ἐπιτροπὴ ἐράνου ἀπαιτεῖται : 1) Ἐγ-

γραφος δήλωσις πέντε τουλάχιστον προσώπων καὶ 2) Βασιλικὸν διάταγμα ἐγκρίνον τὴν σύστασιν αὐτοῦ.

Τὸ διάταγμα περιλαμβάνει τὸν ὀργανισμόν καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς καὶ καθορίζει τὸν σκοπὸν, τὴν ἔδραν, ὡς καὶ τὸν χρόνον ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ὅλου ἔργου αὐτῆς.

Ἡ διάλυσις τῆς ἐπιτροπῆς ἐράνου ἐπέρχεται : 1) Αὐτοδικαίως, ὅταν παρέλθῃ ὁ χρόνος διὰ τὸν ὁποῖον συνεστήθη ἢ ὅταν ἐπερατώθῃ ὁ σκοπὸς αὐτῆς. Καὶ 2) Διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ἢ κατόπιν ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς περὶ διαλύσεως ἢ ἐὰν ὁ σκοπὸς κατέστη ἀδύνατος ἢ παράνομος ἢ ἀνήθικος.

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Δικαίωμα καλεῖται τὸ ἐννόμως προστατευόμενον συμφέρον, ἦτοι ἡ ὑπὸ τῆς ἐννόμου τάξεως (δηλ. τοῦ δικαίου) παρεχομένη εἰς τὸ πρόσωπον ἐξουσία, πρὸς ἱκανοποίησιν βιοτικῆς συμφέροντος. Ἀναλύοντες τὸν ὅρισμόν τοῦτον, βλέπομεν ὅτι δικαίωμα εἶναι μία ἐξουσία, τὴν ὁποίαν ἀπονέμει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ὁποία δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ πρὸς ἱκανοποίησιν βιοτικῆς συμφέροντος.

Αἱ ἔννοιαι δικαίωμα καὶ ἔννομον συμφέρον δὲν εἶναι βέβαια ταυτόσημοι, διότι ὑπάρχουσι κανόνες δικαίου, ἰδίως δημοσίου, οἱ ὅποιοι, ἂν καὶ ἀποσκοποῦν εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον, δὲν δημιουργοῦν ἰδιωτικὸν δικαίωμα. Π.χ. ὅταν ὁ νόμος ἐπιβάλλῃ εἰς πάντας τοὺς ἰδιοκτῆτας κατοικιῶν τὴν διὰ πλακῶν στρώσιν τοῦ πρὸ αὐτῶν πεζοδρομίου, δὲν ἔπεται ἐξ αὐτοῦ ὅτι ὁ γείτων ἔχει δικαίωμα νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἰδιοκτῆτου, ἵνα ὑποχρεώσῃ τοῦτον νὰ συμμορφωθῇ. Ἐπίσης, ἐὰν ὁ νόμος ἐπιβάλλῃ ὑποχρεωτικῶς εἰς πάντας τὸν δαμαλισμόν, δὲν ἔπεται ὅτι ἔχει τις δικαίωμα νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἄλλου, ἵνα τὸν ὑποχρεώσῃ νὰ συμμορφωθῇ.

Διὰ κρισεὶς τῶν δικαιωμάτων : Τὰ δικαιώματα, ἀναλόγως τῶν πηγῶν προελεύσεως αὐτῶν, διακρίνομεν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας : εἰς τὰ Δημόσια καὶ τὰ Ἰδιωτικά. Δημόσια εἶναι τὰ δικαιώματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πηγάζουν ἐκ τοῦ Δημοσίου Δικαίου. Π.χ. τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα. Ἰδιωτικά εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πηγάζουν ἐκ τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου. Π.χ. τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας (κυριότητος). Ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν δικαιωμάτων μεγαλυτέραν σημασίαν ἔχουν τὰ

ἀστικά δικαιώματα, τὰ ὅποια πηγάζουν ἐκ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον σκέλος τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

Τὰ ἀστικά δικαιώματα διακρίνομεν εἰς: 1) Ἐμπράγματα, 2) Ἐνοχικά, 3) Κληρονομικά καὶ 4) Οἰκογενειακά.

1) Ἐμπράγματον δικαίωμα καλεῖται ἡ ἔννομος καὶ ἀπόλυτος ἐξουσία ἐπὶ ἐνσώματου πράγματος, ἡ ἀφορῶσα ἢ ὅλας τὰς χρησιμότητας αὐτοῦ ἢ μερικὰς μόνον ἐξ αὐτῶν. Π.χ. τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος ἐπὶ ἐνὸς ποδηλάτου. Λέγοντες ἔννομον ἐξουσίαν, ἐννοοῦμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπορρέουσαν, ἥτοι τὴν ὑπὸ τοῦ Δικαίου ἀναγνωριζομένην. Ἀπόλυτον δὲ ἐξουσίαν λέγοντες, ἐννοοῦμεν ὅτι αὕτη δύναται νὰ στρέφεται κατὰ παντὸς ὅστις ἤθελε προσβάλει τὸ δικαίωμα τοῦτο. Π.χ. ἐὰν εἶμαι κύριος ἐνὸς ποδηλάτου καὶ μοῦ ἀφαιρεθῇ, δύναμαι νὰ διεκδικήσω τοῦτο εἰς χεῖρας παντὸς κατέχοντος. Ἡ ἐξουσία ἐπὶ ἐνσώματου πράγματος εἶναι δυνατὸν ν' ἀφορᾷ ἄλλοτε μὲν ὅλας τὰς χρησιμότητας αὐτοῦ, ὅπως π.χ. εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα τοῦ ποδηλάτου (δύναμαι νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν, νὰ τὸ ἐνοικιάζω, νὰ τὸ ἐκποιῶ κλπ. εἰς πᾶσαν στιγμήν), ἄλλοτε δὲ μερικὰς μόνον χρησιμότητας (π.χ. ὅταν δανεῖζω τὸν Β 500 δρχ. καὶ αὐτὸς μοῦ δίδῃ ὡς ἐνέχυρον τὸ ποδήλατόν του, ἀποκτῶ μὲν ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ποδηλάτου, ἀλλὰ ἡ ἐξουσία μου δὲν ἀφορᾷ ὅλας τὰς χρησιμότητας αὐτοῦ, καθ' ὅτι δὲν δύναμαι οὔτε νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν δι' ἰδικὰς μου ἀνάγκας, οὔτε νὰ τὸ ἐνοικιάσω, οὔτε νὰ τὸ ἐκποιήσω, παρὰ μόνον ἐὰν ὁ Β δὲν μοῦ καταβάλλῃ τὸ χρέος ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, δύναμαι νὰ προκαλέσω τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησην αὐτοῦ καὶ νὰ ἱκανοποιηθῶ).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι, ὅταν ἡ ἐξουσία ἐπὶ τοῦ πράγματος ἀφορᾷ ὅλας τὰς χρησιμότητας αὐτοῦ, ὁμιλοῦμεν περὶ ἐμπράγματος δικαίωματος ἐπὶ ἰδίου πράγματος (κυριότης), ὅταν ὅμως ἡ ἐξουσία ἀφορᾷ μερικὰς μόνον χρησιμότητας, ὁμιλοῦμεν περὶ ἐμπράγματος δικαιώματος ἐπὶ ἀλλοτρίου πράγματος, καὶ τοιαῦτα εἶναι αἱ δουλεῖαι, τὸ ἐνέχυρον καὶ ἡ ὑποθήκη.

1) Ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ ἰδίου πράγματος (κυριότης). Κυριότης εἶναι ἡ ἄμεσος καὶ ἀπόλυτος ἐξουσία τοῦ κυρίου ἐπὶ κινητοῦ ἢ ἀκινήτου πράγματος, δυνάμει τῆς ὁποίας δύναται οὗτος νὰ διαθέτῃ τοῦτο κατὰ βούλησιν, ἀποκλείων πᾶσαν ἐνέργειαν ἄλλου προσώπου. Π.χ. εἶμαι κύριος ἐνὸς αὐτοκινήτου, συνεπῶς δύναμαι νὰ διαθέσω τοῦτο ὅπως θέλω, ἥτοι νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν δι' ἀτομικὰς μου ἀνάγκας, νὰ τὸ ἐνοικιάσω, νὰ τὸ ἐνεχυριάσω, νὰ τὸ ἐκποιήσω καὶ νὰ τὸ καταστρέψω ἀκόμη.

Ἡ κυριότης σήμερον ἔχει ὑποστῇ ὠρισμένους περιορισμούς, χάριν τῆς κοινωνικῆς ὁλότητος ἢ τῆς εὐρύθμου λειτουργίας τῆς κρατικῆς μηχανῆς. Οὕτω ἐπεμβαίνει τὸ Κράτος καὶ ἐπιβάλλει τὴν ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτριώσιν ἢ τὴν ἐπίταξιν ἢ τὸν νόμον περὶ ἐνοικιοστασίου κλπ.

Κ τ ῆ σ ι ς τ ῆ ς κ υ ρ ι ό τ η τ ο ς : Τὴν κτῆσιν τῆς κυριότητος διακρίνομεν εἰς πρωτόγονον καὶ παράγωγον. Πρωτόγονος εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία γίνεται κατὰ πρωτόγονον τρόπον· π.χ. ἡ κτῆσις τῆς κυριότητος ἐπὶ ἀδεσπότητων πραγμάτων, ἐπὶ θηραμάτων ἢ ἐπὶ προϊόντων τῆς ἀλieiας, ὑπὲρ τοῦ κυνηγοῦ ἢ τοῦ ἀλιέως, ἡ χρησικτησίᾳ κλπ. Καὶ παράγωγος εἶναι ὁ τρόπος κτήσεως τῆς κυριότητος ἐκεῖνος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ κυριότης ἐκ τοῦ πράγματος δὲν δημιουργεῖται διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ προϋπήρξεν εἰς ἄλλο πρόσωπον, ἐκ τοῦ ὁποῖου καὶ μετεβιβάσθη· π.χ. ὁ κ. Α μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τοῦ ἵππου τοῦ εἰς τὸν κ. Β καὶ παραδίδει τοῦτον εἰς αὐτόν. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ παραγώγου κτήσεως τοῦ δικαίωματος καὶ ὁ νέος ἰδιοκτῆτης ἔχει ἐπὶ τοῦ ἵππου τὰς αὐτὰς ἐξουσίας τὰς ὁποίας εἶχε καὶ ὁ πρότερος κύριός του.

Ἡ παράγωγος κτῆσις τῆς κυριότητος δύναται νὰ εἶναι χαριστικὴ ἢ ἐπαχθὴς. Χαριστικὴ κτῆσις ὑπάρχει ὁσάκις διὰ ταύτην δὲν δίδεται ἀντιπαροχή, δηλ. ἀντάλλαγμα· π.χ. ἡ δωρεὰ ἐν ζωῇ ἢ αἰτίᾳ θανάτου, ἡ κληρονομία κλπ. Καὶ ἐπαχθὴς ὅταν διὰ τὴν κτῆσιν ταύτης δίδεται ἀντιπαροχή· π.χ. ἡ ἀγορὰ ἐνὸς ἐμπορεύματος ἀποτελεῖ ἐπαχθὴν τρόπον κτήσεως τῆς κυριότητος, διότι δίδεται ὥς ἀντάλλαγμα ποσὸν χρημάτων (τὸ τίμημα), ὁμοίως ἡ ἀνταλλαγή, ἡ μίσθωσις κλπ.

Ἀ π ώ λ ε ι α κ υ ρ ι ό τ η τ ο ς : Ταύτην διακρίνομεν εἰς ὑποκειμενικὴν καὶ ἀντικειμενικὴν. Ὑποκειμενικὴ ὑπάρχει, ὅταν ἀποσβέννυται διὰ πράξεως ἢ παραλείψεως τοῦ κυρίου τοῦ πράγματος (ὑποκειμένου)· π.χ. εἶμαι κάτοχος ἐνὸς μελανοδοχείου, τὸ ὁποῖον δίδω εἰς τὸν φίλον μου κ. Β ἢ τὸ καταστρέφω ἢ χάνω τὰ ἴχνη αὐτοῦ. Ἀντικειμενικὴ, ὅταν ἐπέρχεται αὕτη ἔνεκα ἄλλης αἰτίας· π.χ. εἶμαι κάτοχος ἐνὸς αὐτοκινήτου, τὸ ὁποῖον καταστρέφεται διὰ πυρός.

Μ ε τ α β ί β α σ ι ς κ υ ρ ι ό τ η τ ο ς : Ἐνταῦθα θὰ πρέπη νὰ διακρίνωμεν τὰ πράγματα εἰς κινητὰ καὶ ἀκίνητα. Ἐπὶ κινητῶν ὁ ἀγοραστὴς καθίσταται κύριος δι' ἀπλῆς παραδόσεως, ἐνῶ πρὸ ταύτης εἶχε μόνον ἐνοχικὸν δικαίωμα. Ἐπὶ ἀκινήτων πρέπει κατ' ἀρχὰς ἡ σύμβασις τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, διὰ νὰ εἶναι ἰσχυρά, ν' ἀποδεικνύεται διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, νὰ καταχωρῇται εἰς τὸ δημόσιον βιβλίον τῶν μετεγγραφῶν καὶ νὰ κατατίθεται ἀντίγραφον ταύτης εἰς τὸ Ὑποθηκοφυλακεῖον. Τοιοῦτοτρόπως εὐρίσκεται.

ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ὁ μεταβιβάζων ἦτο κύριος τοῦ ἀκινήτου, ὁπότε καὶ ὁ ἀγοραστής ἀποκτᾷ πλέον κυριότητα.

2) Ἐμπράγματα δικαίωματα ἐπὶ ἀλλοτρίου πράγματος (δουλεία, ἐνέχυρον, ὑποθήκη). Ἡ δουλεία τοῦ Ἐμπραγμάτου Δικαίου δὲν ἔχει οὐδεμίαν σχέση μετὰ τὴν δουλείαν τῶν προσώπων τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου. Σήμερον ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐλεύθεροι. Δουλείαν λέγοντες εἰς τὸ Ἐμπράγματον Δίκαιον, ἐννοοῦμεν τὴν ὑποταγὴν ἐνὸς πράγματος εἰς τὰ συμφέροντα ἄλλου πράγματος ἢ ἄλλου προσώπου. Δηλαδή ἔχομεν τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐν πρᾶγμα ὑπηρετεῖ ἐν ἄλλο πρᾶγμα ἢ ἐν ἄλλο πρόσωπον, ὁπότε τὴν δουλείαν διακρίνομεν εἰς πραγματικήν καὶ προσωπικήν.

Πραγματικὴ δουλεία εἶναι ἡ δουλεία ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν ἐν ἀκίνητον ὑπηρετεῖ ἐν ἄλλο ἀκίνητον, ὑπὲρ βέβαια τοῦ ἐκάστοτε ἰδιοκτήτου τοῦ ἀκινήτου. Π.χ. ὁ κ. Παπαδόπουλος εἶναι κάτοχος ἀγροῦ ὅστις δὲν ἔχει ὕδωρ καὶ συμφωνεῖ μετὰ τοῦ γείτονος κ. Μακρῆ, τοῦ ὁποίου ὁ ἀγρὸς ἔχει ὕδωρ, ἐναντι μιᾶς παραχωρήσεως, ὅπως ἀντλῇ ἐλευθέρως ὕδωρ. Τὸ ἐμπράγματον τοῦτο δικαίωμα παρεχωρήθη χάριν οὐχὶ ἐνὸς προσώπου, δηλ. τοῦ κ. Παπαδοπούλου, ἀλλὰ χάριν ὠρισμένου ἀκινήτου πράγματος, δηλ. τοῦ κτήματος τοῦ κ. Παπαδοπούλου. Συνεπῶς ἐὰν ὁ κ. Παπαδόπουλος πωλήσῃ τὸ κτῆμα τοῦ εἰς τὸν κ. Ρηγόπουλον, τὸ ἐμπράγματον τοῦτο δικαίωμα θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος, ἦτοι καὶ ὁ κ. Ρηγόπουλος θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀντλῇ ὕδωρ ἐκ τοῦ κτήματος τοῦ κ. Μακρῆ κ.ο.κ.

Ἐκ τῶν δύο τούτων ἀκινήτων, τὸ μὲν ἐξυτηρετούμενον, τοῦ κ. Παπαδοπούλου, λέγεται δεσπόζον κτῆμα, τὸ δὲ ἐξυτηρετοῦν, τοῦ κ. Μακρῆ, δουλεῦον κτῆμα.

Προσωπικὴ δουλεία εἶναι ἡ περίπτωσις ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν ἐν ἀκίνητον ὑπηρετεῖ ἐν πρόσωπον, δηλ. γίνεται χάριν ὠρισμένου προσώπου. Π.χ. ὁ κ. Ἀνδρέου εἶναι κύριος ἐνὸς ἀγροῦ εἰς τὴν περιφέρειαν Χαλκίδος. Ἐπειδὴ ὁμως διαμένει μονίμως εἰς Ἀθήνας, ἐνοικίασε τοῦτον ἐναντι ἐτησίου μισθώματος 15.000 δραχ. εἰς τὸν κ. Βασιλείου, ὅστις τὸν καλλιεργεῖ καὶ λαμβάνει τοὺς καρπούς. Ἐνταῦθα ἡ ἐπικαρπία (χρήσις καὶ κάρπωσις) εἶναι προσωπικὴ δουλεία, διότι τίθεται χάριν ὠρισμένου προσώπου, τοῦ κ. Βασιλείου. Ἐπὶ τῆς ἐπικαρπίας ἄλλος εἶναι κύριος τοῦ πράγματος, ἔχει τὴν ψιλὴν κυριότητα, ἐνταῦθα ὁ κ. Ἀνδρέου (ψιλὸς κύριος), καὶ ἄλλος λαμβάνει

τοὺς καρπούς, ἔχει τὴν ἐπικαρπίαν, ὁ κ. Βασιλείου (ἐπικαρπωτής).

Ἐν ἐχυρον εἶναι τὸ ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ ἀλλοτρίου κινήτου πράγματος, δεκτικοῦ ἐκποίησησεως, τὸ ὁποῖον δίδει ὁ ὀφειλέτης εἰς τὸν δανειστὴν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀποκτήσεώς του καὶ βάσει τοῦ ὁποίου δύναται ὁ δανειστής νὰ προβῇ, ἐν περιπτώσει μὴ ἐξοφλήσεως τῆς ἀπαιτήσεώς του, εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησησιν αὐτοῦ καὶ νὰ ἱκανοποιηθῇ προνομιακῶς, προτιμώμενος τῶν ἄλλων δανειστών. Π.χ. ὁ κ. Βρετὸς δανεῖζει τὸν κ. Περγάμαλην 300 δραχ. διὰ τρεῖς μῆνας καὶ ὡς ἀσφάλειαν λαμβάνει τὸ ὥρολόγιόν του. Οὕτω ὁ κ. Βρετὸς ἀποκτᾷ δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ὥρολογίου τοῦ κ. Περγάμαλη, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τοῦτο : Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν ἐξοφληθῇ τὸ χρέος κατὰ τὴν λήξιν του, ὁ κ. Βρετὸς δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησησιν αὐτοῦ καὶ νὰ ἱκανοποιηθῇ προνομιακῶς, ἥτοι νὰ ἱκανοποιηθῇ πρῶτα αὐτὸς καὶ ἔπειτα οἱ λοιποὶ μὴ ἐνεχυριοῦχοι δανεισταί.

Διὰ νὰ συσταθῇ τὸ ἐνέχυρον, δὲν ἀπαιτεῖται μόνον σύμβασις ἀποδεικνυομένη διὰ ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου ἐγγράφου, ἀλλὰ καὶ πραγματικὴ παράδοσις τοῦ ἐνεχυριαζομένου πράγματος. Τοῦτο ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι μὲ τὴν παράδοσιν πληροφοροῦνται οἱ τυχόν ὑπάρχοντες δανεισταὶ τοῦ ὀφειλέτου ὅτι ἐπῆλθε μεταβολὴ εἰς τὴν περιουσιακὴν κατάστασιν αὐτοῦ καὶ ἀναλόγως κανονίζουν τὴν στάσιν των.

Ἀπαγορεύεται ἡ συμφωνία, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ δικαιούται ὁ ἐνεχυριαστής νὰ κρατήσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς περίπτωσιν ἀδυναμίας τοῦ ὀφειλέτου νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος, ἄρθρ. 1239. Καὶ πολὺ δικαίως, διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι πάντοτε σχεδὸν μεγαλυτέρας ἀξίας τοῦ ὀφειλομένου χρέους καὶ ὁ ὀφειλέτης, πιεζόμενος ἐκ τῆς ἀνάγκης, δέχεται τὴν συμφωνίαν. Διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ὅμως ταύτης τοῦ Νόμου, τοιοῦτος ἐκβιασμός δὲν δύναται νὰ γίνῃ.

Ἐὰν κατὰ τὴν λήξιν τοῦ χρέους πληρωθῇ τὸ ὀφειλόμενον, ἀποσβέννυται τὸ ἐνέχυρον καὶ ἐπιστρέφεται τὸ πρᾶγμα· ἐὰν ὅχι, ὁ δανειστής προβαίνει εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησησιν αὐτοῦ κατὰ τ' ἀνωτέρω.

Ὑποθήκη εἶναι τὸ ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ ἀλλοτρίου ἀκινήτου πράγματος, δεκτικοῦ ἐκποίησησεως, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ δανειστοῦ, ἀποκτώμενον διὰ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὰ δημόσια βιβλία τῶν ὑποθηκῶν. Π.χ. ὁ κ. Α δανεῖζεται ἀπὸ τὸν κ. Β 800 δραχ. καί, διὰ νὰ τὸν ἐξασφαλίσῃ, τοῦ παραχωρεῖ ὑποθήκην ἐπὶ τῆς οἰκίας του. Ἡ ἐξασφάλισις συνίσταται εἰς τὸ ὅτι, ἐὰν ὁ ὀφειλέτης δὲν

πληρώση τὸ χρέος του ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ὁ δανειστής δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησην τοῦ ἀκινήτου καὶ νὰ ἱκανοποιηθῇ ἐκ τοῦ πλειστηριάσματος. Διὰ ν' ἀποκτήσῃ τις τὸ ἐμπράγατον δικαίωμα τῆς ὑποθήκης, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ ἀφ' ἐνὸς μὲν τίτλον, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ γίνῃ ἐγγραφὴ εἰς τὸ βιβλίον ὑποθηκῶν τῆς περιφερείας ἐνθα κεῖται τὸ ἀκίνητον.

2) Ἐνοχικὸν δικαίωμα καλεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρον 287, τὸ δικαίωμα ὅπως ἀποκτήσῃ τις παρ' ἄλλου παροχὴν τινα, δηλ. πρᾶξιν ἢ παράλειψιν. Συνεπῶς ἐνοχικὸν δικαίωμα εἶναι ἡ σχέσις δύο ὠρισμένων προσώπων, δυνάμει τῆς ὁποίας τὸ ἐν δικαιούται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἑτέρου πρᾶξιν ἢ παράλειψιν, τὸ δὲ ἄλλο ὑποχρεοῦται νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τοῦτο, δηλ. νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλείψῃ. Π.χ.: Ὁ κ. Α ὑπόσχεται εἰς τὸν κ. Β νὰ πωλήσῃ ἐν αὐτοκίνητον ἀντὶ 20.000 δραχ. Ἐνταῦθα ἔχομεν μίαν σύμβασιν ἀγοραπωλησίας, ἡ ὁποία δημιουργεῖ ἐνοχικὸν δικαίωμα τοῦ κ. Β ὅπως ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν κ. Α τὴν παράδοσιν τοῦ αὐτοκινήτου, ἀλλὰ καὶ τοῦ Α ὅπως ζητήσῃ ἀπὸ τὸν κ. Β τὸ τίμημα. Ἐκ παραλλήλου δημιουργοῦνται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι ὑποχρεώσεις, ἤτοι τοῦ μὲν κ. Α νὰ δώσῃ τὸ αὐτοκίνητον, τοῦ δὲ κ. Β νὰ δώσῃ τὸ τίμημα.

Τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὴν πρᾶξιν ἢ τὴν παράλειψιν καλεῖται δανειστής, τὸ δὲ ὑποχρεούμενον νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλείψῃ καλεῖται ὀφειλέτης. Πρὸς τὸ ἐνοχικὸν δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ ἀντιστοιχεῖ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἀντιστρόφως.

Τὸ ἐνοχικὸν δικαίωμα ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ὅλην οἰκονομικὴν ζωὴν, καθ' ὅτι προσφέρει πολλὰ εἰς ταύτην ὑπηρεσίας καὶ στηρίζεται κυρίως εἰς τοὺς κάτωθι θεμελιώδεις κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν καὶ ἠθικὰς ἐπιταγὰς :

1) Ὁ ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως ὑποσχεθεὶς, ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του.

2) Ὁ παρανόμως ζημιώσας ἄλλον, ὀφείλει νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ.

Καὶ 3) Ὁ ἀδικαιολογήτως καὶ εἰς βάρος ἄλλου πλουτήσας, ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ληφθέντα.

Διαφορὰ μεταξὺ ἐνοχικοῦ καὶ ἐμπραγμάτου δικαίωματος.

1) Τὸ ἐνοχικὸν δικαίωμα δὲν δύναται ν' ἀσκηθῇ κατὰ τρίτων, ἐνῶ τὸ ἐμπράγατον παρακολουθεῖ τὸ πρᾶγμα εἰς χεῖρας οἴουδῆποτε καὶ ἂν εὔρεθῇ τοῦτο καὶ στρέφεται κατὰ παντός. Π.χ. : Ὁ κ. Α πωλεῖ τὸν ἵππον του εἰς τὸν κ. Β ἀντὶ 8.000 δραχ., χωρὶς ὅμως νὰ παραδώσῃ

τούτον. Ἐπομένως κατηρτίσθη ἐνοχικὴ μόνον σχέσις ἀγοραπωλησίας μεταξύ τοῦ κ. Α καὶ τοῦ κ. Β. Μετ' ὀλίγον ὁ κ. Α πωλεῖ τὸν αὐτὸν ἵππον εἰς τὸν κ. Γ ἀντὶ 8.200 δρχ. καὶ τὸν παραδίδει. Ὁ κ. Β, ἐφ' ὅσον δὲν ἀπέκτησεν ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἵππου, δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ τοῦτον εἰς χεῖρας τοῦ κ. Γ, ἀλλ' ἔχει ἐνοχικὸν δικαίωμα κατὰ τοῦ Α, ἐναντίον τοῦ ὁποίου δύναται νὰ στραφῇ καὶ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν, διότι παρέβη τὴν σύμβασιν. Ἐὰν ὁμως ὑποθέσωμεν ὅτι διὰ τῆς πωλήσεως ὁ κ. Β ἀπέκτα ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἵππου, τότε θὰ ἠδύνατο νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ κ. Γ ἢ οἴουδῆποτε ἄλλου, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου θὰ εὑρίσκετο ὁ ἵππος, καὶ νὰ διεκδικήσῃ αὐτόν.

2) Τὸ ἐνοχικὸν δικαίωμα εἶναι ἀσθενέστερον τοῦ ἐμπραγμάτου, ἥτοι τὸ ἐμπράγματον προτιμᾶται τοῦ ἐνοχικοῦ. Π.χ. ὁ κ. Α, ἔμπορος Χαλκίδος, πτωχεύει καὶ ὀφείλει εἰς τὸν κ. Β 1000 δρχ., εἰς τὸν κ. Γ 2.000 καὶ εἰς τὸν κ. Δ 3.000 δρχ. Ἐπίσης ὀφείλει εἰς τὸν κ. Ε 4.000 δρχ. ἐκ δανείου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἠσφαλισμένον δι' ὑποθήκης ἐπὶ τῆς οἰκίας του. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἐνεργητικὴ περιουσία τοῦ κ. Α ἀπετελεῖτο κατὰ τὸν χρόνον τῆς πτωχεύσεως ἐκ μόνης τῆς οἰκίας αὐτοῦ καὶ ὅτι ἐκ τῆς ἐκπλειστηριασέως ταύτης εἰσεπράχθησαν 6.000 δρχ. Τότε ὁ κ. Ε θὰ λάβῃ τὰς 4.000 δρχ. καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, οἱ Α, Β καὶ Γ, τὰς ὑπολοίπους 2.000 δρχ., τὰς ὁποίας θὰ διανείμωσι μεταξύ των κατὰ λόγον τῆς ἀπαιτήσεώς των, καὶ τοῦτο διότι ὁ Ε ἔχει ἐμπράγματον δικαίωμα ὑποθήκης, τὸ ὁποῖον καὶ προτιμᾶται τῶν ἐνοχικῶν.

3) Οἰκογενειακὸν δικαίωμα καλεῖται τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον πηγάζει ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων· π.χ. τὸ δικαίωμα τῆς ἐξουσίας τῶν γονέων ἐπὶ τῶν τέκνων των, τὸ δικαίωμα τῆς ἐξουσίας τοῦ συζύγου ἐπὶ τῆς συζύγου καὶ ἀντιθέτως.

Τὰ δικαιώματα ταῦτα ἄλλοτε μὲν ἀφοροῦν καθαρῶς προσωπικὰς σχέσεις μεταξύ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας (π.χ. ἡ ὑπακοή τοῦ τέκνου πρὸς τὸν πατέρα, ἐκ τῆς ὁποίας δημιουργεῖται τὸ δικαίωμα τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ υἱοῦ) καὶ ἄλλοτε περιουσιακὰς τοιαύτας (π.χ. τὸ δικαίωμα τοῦ συζύγου ἐπὶ τῆς προικὸς ἢ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ συζύγου πρὸς διατροφήν τῆς συζύγου ἢ τοῦ πατρὸς πρὸς διατροφήν τῶν τέκνων καὶ ἀντιστροφῶς).

4) Κληρονομικὸν δικαίωμα καλεῖται τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἔχει τις νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ἀποθανόντος προσώπου

κατὰ τὸ σύνολον τῆς περιουσίας αὐτοῦ (ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς), δηλ. νὰ τὸν κληρονομήσῃ.

Μετὰ τὸν θάνατον προσώπου τινὸς δὲν δύναται πλέον νὰ γίνη λόγος περὶ διατηρήσεως τῶν οἰκογενειακῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, λ.χ. τῆς πατρικῆς ἢ συζυγικῆς ἐξουσίας κλπ., καθ' ὅτι ταῦτα ἀποσβέννυνται μὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Τὰ ἐνοχικὰ ὅμως δικαιώματα, ὡς καὶ τὰ ἐμπράγματα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὸ σύνολον τῆς περιουσίας αὐτοῦ, δὲν ἀποσβέννυνται διὰ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ μεταβιβάζονται ὡς σύνολον εἰς ἄλλα πρόσωπα, τοὺς κληρονόμους.

Ἡ τοιαύτη μεταβίβασις τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ καλεῖται κληρονομικὴ διαδοχή. Ἡ ἐκ τοῦ νόμου κληρονομικὴ διαδοχὴ χωρεῖ ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει διαθήκη.

Διὰ νὰ γίνη τις κληρονόμος, θὰ πρέπει νὰ ζῇ ἢ τοῦλάχιστον νὰ εἶναι συνειλημμένος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπαγωγῆς τῆς κληρονομίας, ἦτοι κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου.

Περὶ προστασίας τῶν δικαιωμάτων: Τὸ δίκαιον δὲν ἀναγνωρίζει μόνον τὰ διάφορα δικαιώματα, ἀλλὰ μεριμνᾷ καὶ διὰ τὴν προστασίαν αὐτῶν, εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ταῦτα προσβληθῶσιν εἴτε παρ' ἄλλων προσώπων, εἴτε καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας τῆς Πολιτείας, ἀσχέτως ἐὰν πρόκειται περὶ ἐνοχικῶν ἢ ἐμπραγμάτων ἢ οἰκογενειακῶν ἢ καὶ κληρονομικῶν ἀκόμη δικαιωμάτων.

Τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων προστατεύονται τὰ δικαιώματα εἶναι εἴτε δικαστικά, εἴτε ἐξώδικα. Π.χ. 1) Δικαστικά: μοῦ ἀφαιρεῖ τις τὸ ὠρολόγιόν μου. Τὸ δικαίωμά μου δὲν μένει ἀπροστάτευτον, δύναμαι νὰ καταφύγω εἰς τὰ δικαστήρια καὶ νὰ ζητήσω προστασίαν. Ἡ προστασία αὕτη λέγεται δικαστικὴ καὶ ἡ ἐνέργεια διὰ τῆς ὁποίας θὰ ζητήσω τὴν δικαστικὴν ταύτην προστασίαν καλεῖται ἀγωγή. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἔγγραφον διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ τοιαύτη ἐνέργεια καλεῖται ἐπίσης ἀγωγή.

Ἡ ἐξώδικος προστασία συγχωρεῖται εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις, ἦτοι: α) τῆς αὐτοδικίας, β) τῆς ἀμύνης καὶ γ) τῆς καταστάσεως ἀνάγκης.

α) Αὐτοδικία εἶναι τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἔχει τις, νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἀξιώσεώς του διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεως καὶ ἄνευ τῆς βοήθειας τῆς ἀρχῆς, ἄρθρ. 282. Ἐπιτρέπεται τότε μόνον, ἐφ' ὅσον ἡ βοήθεια τῆς ἀρχῆς δὲν δύναται νὰ φθάσῃ ἐγκαίρως, ἐκ δὲ τῆς ἀναβολῆς κινδυνεύει νὰ καταστῇ δυσχερὴς ἢ νὰ ματαιωθῇ ἡ πραγματοποίησις τῆς ἀξιώσεως. Ἐὰν ἡ αὐτοδικία ἐλαβε

χώραν χωρίς νὰ ὑφίστανται αἱ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμεναι προϋποθέσεις, ὁ ἐνεργήσας ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν. Τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν φέρει καὶ ὁ ἐνεργήσας ἐκ πλάνης ὅτι ὑφίστανται αἱ προϋποθέσεις.

β) Ἄμυνα καλεῖται ἡ ἀντίστασις τὴν ὁποῖαν ἀντιτάσσει τις ὅταν ἀντιληφθῇ, ἐν ἀπουσίᾳ τῶν ἀρχῶν, ἄδικον ἐπίθεσιν ἐναντίον του ἢ ἐναντίον τρίτου, ἄρθρ. 284. Τοῦ δικαιώματος τούτου δὲν θὰ πρέπη νὰ κάμνωμεν κακὴν χρῆσιν, διότι τότε κινδυνεύομεν νὰ τιμωρηθῶμεν δι' ὑπερβάσιν ἀμύνης.

γ) Κατάστασις ἀνάγκης εἶναι ἡ περίπτωσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν καταστρέφει τις ἀλλότριον πράγμα πρὸς ἀποφυγὴν κινδύνου, ὁ ὁποῖος ἀπειλεῖ μεγαλυτέραν ζημίαν, ἄρθρ. 285. Ὁ ἐπιχειρήσας τὴν καταστροφὴν εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐφ' ὅσον ὁ κίνδυνος προεκλήθη ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ ιδίου, ἄλλως δύναται νὰ καταδικασθῇ κατὰ τὰς περιστάσεις εἰς εὐλογον ἀποζημίωσιν.

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΩΝ

Δικαιοπραξία καλεῖται ἡ δήλωσις ιδιωτικῆς βουλήσεως πρὸς παραγωγὴν ἐννόμου ἀποτελέσματος· π.χ. ἡ ἀγοραπωλησία, ἡ μίσθωσις, ἡ διαθήκη κλπ. Συνεπῶς δύο εἶναι τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς δικαιοπραξίας: α') ἡ βούλησις ἡ ὁποία θὰ κατευθύνεται πρὸς παραγωγὴν ἐννόμου ἀποτελέσματος καὶ β') ἡ δήλωσις ταύτης εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, δηλ. ἐξωτερίκευσις τῆς βουλήσεως.

Ἡ δήλωσις τῆς βουλήσεως δύναται νὰ γίνη ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ρητῶς ἢ σιωπηρῶς. Π.χ. κληρονόμος πρὸ τῆς ρητῆς δηλώσεως τῆς βουλήσεως του περὶ ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας, πληρώνει καὶ ἱκανοποιεῖ τὸν ἀνυπόμονον δανειστὴν τοῦ κληρονομουμένου. Οὕτω δηλοῖ μὲν ρητῶς καὶ ἀμέσως τὴν βούλησίν του ὅτι δέχεται νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος, βεβαιώνει δὲ ἐμμέσως καὶ σιωπηρῶς ὅτι θέλει νὰ εἶναι κληρονόμος. Θὰ πρέπη ἡ δήλωσις αὕτη τῆς βουλήσεως νὰ εἶναι ιδιωτικὴ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν δήλωσιν τῆς βουλήσεως τοῦ δικαστοῦ ἢ τῆς διοικήσεως. Π.χ. μία δικαστικὴ ἀπόφασις δὲν εἶναι δικαιοπραξία, ἂν καὶ παράγει ἔννομα ἀποτελέσματα, διότι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ δηλώσεως οὐχὶ ιδιωτικῆς, ἀλλὰ δημοσίας βουλήσεως, τοῦ δικαστοῦ.

Τὰς δικαιοπραξίας διακρίνομεν εἰς: 1) μονομερεῖς καὶ πολυμερεῖς ἢ συμβάσεως, 2) ἐπαχθεῖς καὶ χαριστικὰς, 3) ἐν ζωῇ καὶ αἰτίᾳ θανάτου, 4) ἐμπράγματους καὶ ἐνοχικὰς καὶ 5) τυπικὰς καὶ ἀτύπους.

1) α') Μονομερής δικαιοπραξία καλείται εκείνη, ή όποία τελειούται μέ τήν δήλωσιν τής βουλήσεως ένός μόνον προσώπου. Π.χ. ή άποδοχή κληρονομίας, ή διαθήκη, ή κατάληψις άδεσπότου πράγματος, ή άνάκλησις δωρεάς κλπ. Αί τοιαύται δικαιοπραξίαι καί υπό περισσοτέρων προσώπων έπιχειρούμεναι είναι μονομερείς, έφ' όσον όλων ή βούλησις κατευθύνεται πρός τόν αύτόν σκοπόν.

β') Διμερής δικαιοπραξία καλείται εκείνη, ή όποία καταρτίζεται διά τής συμπτώσεως τών βουλήσεων δύο ή περισσοτέρων προσώπων, τά όποία παρουσιάζονται υπό άντιστοίχως άντίθετα συμφέροντα. Π.χ. ή άγοραπωλησία είναι διμερής σύμβασις, διότι απαιτείται δήλωσις τής βουλήσεως δύο τουλάχιστον προσώπων, του άγοραστού καί του πωλητού. Καί ό μέν άγοραστής θέλει νά πάρη πράγμα καί νά δώση χρήμα, ό δέ πωλητής νά δώση πράγμα καί νά πάρη χρήμα. Αί διμερείς δικαιοπραξίαι καλούνται καί συμβάσεις. Τάς συμβάσεις διακρίνομεν εις έτεροβαρείς, όταν παράγουν ύποχρεώσεις μόνον διά τόν ένα συμβαλλόμενον, π.χ. τó δάνειον, καί εις άμφοτεροβαρείς, όταν παράγουν ύποχρεώσεις καί διά τούς δύο συμβαλλομένους, π.χ. ή άγοραπωλησία, ή σύμβασις μεταφοράς, ή μίσθωσις κλπ.

2) α') Έπαχθής καλείται ή σύμβασις εκείνη, κατά τήν όποιαν ένάντι τής παροχής ύπάρχει άντάλλαγμα, άντιπαροχή· π.χ. μισθώνω τήν οίκίαν μου. Έγώ παρέχω τήν χρήσιν τής οίκίας μου (παροχή), ό δέ μισθωτής τó μίσθωμα (άντιπαροχή, άντάλλαγμα).

β') Χαριστική καλείται ή δικαιοπραξία εκείνη, κατά τήν όποιαν έλλείπει ή άντιπαροχή· π.χ. ή διαθήκη, ή δωρεά κλπ.

3) α') Ένζωή καλείται μία δικαιοπραξία, όταν τ' άποτελέσματα αύτής δέν έξαρτώνται εκ του θανάτου του δικαιοπρακτοϋντος· π.χ. ή πώλησις, ή μίσθωσις κλπ.

β') Αιτία θανάτου καλείται ή δικαιοπραξία εκείνη, τής όποιας τ' άποτελέσματα έξαρτώνται εκ του θανάτου του δικαιοπρακτοϋντος· π.χ. ή διαθήκη. Όσον άφορά τήν δωρεάν, ταύτην διακρίνομεν εις δωρεάν έν ζωή καί δωρεάν αίτία θανάτου.

Η διάκρισις αύτη έχει μεγάλην πρακτικήν σημασίαν, διότι αί αίτία θανάτου δικαιοπραξίαι άνακαλούνται έλευθέρως υπό του δικαιοπρακτήσαντος μέχρι του θανάτου του, άρθρ. 1763 καί 2033, ένω αί έν ζωή άνακαλούνται όταν καί έφ' όσον ό νόμος τó έπιτρέπη· π.χ. ή πληρεξουσιότης, άρθρ. 218.

4 α') Έμπράγματος λέγεται μία δικαιοπραξία, όταν δι'

αὐτῆς συνίσταται ἐμπράγματον δικαίωμα· π.χ. ὑποθήκη, ἐνέχυρον.

β') Ἐνοχικῇ, ὅταν συνίσταται ἐνοχικὸν δικαίωμα· π.χ. ἡ σύμβασις μεταφορᾶς.

5) α') Τυπικῇ λέγεται μία δικαιοπραξία, ὅταν, διὰ τὴν φέρη ἔννομα ἀποτελέσματα, θὰ πρέπη νὰ περιβληθῇ ὠρισμένον τύπον· π.χ. ἡ δωρεὰ θὰ πρέπη ν' ἀποδεικνύηται διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ὁμοίως ἡ μεταβίβασις ἀκινήτου κλπ.

β') Ἀτυπος, ὅταν δὲν ἀπαιτῆται νὰ περιβληθῇ ὠρισμένον τύπον· π.χ. ἡ ἀγοραπωλησίαις κινητοῦ κ.λ.π.

Προαπαιτούμενα ἐγκύρου δικαιοπραξίας.
Διὰ τὴν ἐγκυρον κατάρτισιν τῆς δικαιοπραξίας ἀπαιτοῦνται τὰ ἑξῆς:

- 1) Ἰκανότης πρὸς δικαιοπραξίαν τῶν καταρτιζόντων αὐτήν.
- 2) Βούλησις, ἡ ὁποία δὲν θὰ πρέπη νὰ εἶναι ἐλαττωματικῇ.
- 3) Δήλωσις τῆς βουλήσεως, δηλ. ἐξωτερίκευσις αὐτῆς.
- 4) Τὸ περιεχόμενον τῆς δικαιοπραξίας νὰ εἶναι σύμφωνον μὲ τὸν νόμον καὶ τὰ χρηστὰ ἥθη. Καὶ
- 5) Συμφωνία δηλώσεως καὶ βουλήσεως.

1) Ἰκανότης πρὸς δικαιοπραξίαν: Πλήρη ἰκανότητα πρὸς δικαιοπραξίαν ἔχει ὁ ἐνήλικος. Περὶ τῆς ἰκανότητος τῶν ἀνηλίκων καὶ τῶν ἔνεκα νόσου, διαρκοῦς ἢ παροδικῆς, ἐπραγματεύθημεν ἀνωτέρω, σελὶς 23 καὶ ἐπόμενα.

Ἀνίκανοι πρὸς δικαιοπραξίαν εἶναι οἱ μὴ ἔχοντες συνειδησιν τῶν πραττομένων ἔνεκα πυρετοῦ, μέθης, ὑπνοβασίας κλπ. Ἀνίκανοι ἐπίσης πρὸς δικαιοπραξίαν, ὅσον ἀφορᾷ τὰς περιουσιακὰς αὐτῶν σχέσεις, εἶναι οἱ πτωχεύσαντες ἔμποροι καὶ μὴ ἀποκατασταθέντες, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κηρυττούσης τὴν πτώχευσιν ἀποφάσεως, ὡς στερούμενοι τῆς ἐλευθέρως διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν. Διὰ τὰς λοιπὰς ὅμως ἐννόμους σχέσεις, ὡς οἰκογενειακὰς κλπ., οἱ πτωχεύσαντες ἔμποροι ἔχουσι πλήρη ἰκανότητα πρὸς δικαιοπραξίαν.

2) Βούλησις ἡ ὁποία δὲν θὰ πρέπη νὰ εἶναι ἐλαττωματικῇ: Ἐλαττώματα τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν τὴν βούλησιν εἶναι: α') ἡ πλάνη, β') ἡ ἀπάτη καὶ γ') ἡ βία ἢ ἀπειλή.

α) Ἡ πλάνη δύναται ν' ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ πρόσωπον (π.χ. ἓνας ἔμπορος αὐτοκινήτων πωλεῖ ἐπὶ πιστώσει μίαν κοῦρσαν εἰς τὸν κ. Δραγῶναν, νομίζοντας ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ μεγαλεμπόρου Ἀθηνῶν, ὅστις ἀσφαλῶς εἶναι ἀξιόχρεως) ἢ εἰς τὸ πρᾶγμα (π.χ. ὁ κ. Α ἀγοράζει ἓνα ζωγραφικὸ πίνακα, νομίζοντας ὅτι εἶναι τοῦ μεγάλου

Ἕλληνας ζωγράφου Θεοτοκοπούλου (Γκρέκο), ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητα εἶναι ἀπομίμησις) ἢ εἰς τὸ τίμημα (π.χ. ὁ κ. Β ἀγοράζει τὸ α πρᾶγμα ἀντὶ 200 λιρῶν, νομίζοντας ὅτι πρόκειται περὶ χαρτίνων καὶ οὐχὶ χρυσῶν λιρῶν).

Ἡ πλάνη εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἀναφέρεται οὔτε εἰς τὸ πρόσωπον οὔτε εἰς τὸ πρᾶγμα οὔτε εἰς τὸ τίμημα, ἀλλὰ εἰς τὰ παραγωγικά αἷτια τῆς βουλήσεως, καὶ ἡ δικαιοπραξία νὰ εἶναι ἄκυρος· π.χ. ἀποθανόν τις ἄφησε κληρονόμους διὰ διαθήκης μακρυνούς συγγενεῖς του, διότι ἐπίστευεν ὅτι ὁ υἱός του ἐφονεύθη εἰς τὸν πόλεμον, ἐνῶ πράγματι ζῇ· ὁ υἱὸς δύναται ν' ἀκυρώσῃ τὴν διαθήκην.

β) Ἀ π ά τ η : Εἶναι ἡ περίπτωσις κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀντισυμβαλλόμενος ἐχρησιμοποίησεν ἀθέμιτα μέσα, π.χ. κεκρυμμένα ἐλαττώματα τοῦ πράγματος κλπ. Ἡ δικαιοπραξία, ἡ ὁποία ἐγένετο κατόπιν ἀπάτης, εἶναι ἄκυρος, ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος, μετὰ τοῦ ὁποίου συνηλλάγη, ἐγνώριζεν ἢ ὥφειλε νὰ γνωρίζῃ τὴν ἀπάτην. Ἀκυρουμένης τῆς δικαιοπραξίας, ὁ ἀπατηθεὶς δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ ἀποζημιώσιν.

γ) Β ί α : Ταύτης ὑπάρχουν δύο ἤδη, σωματικὴ καὶ ψυχολογική· π.χ. λαμβάνω τὸ χέρι ἀσθενεστέρου ἐμοῦ καὶ διὰ τῆς βίας τὸν βάζω νὰ ὑπογράψῃ συναλλαγματικὴν (σωματικὴ βία) ἢ μὲ τὸ πιστόλι εἰς χεῖρας καὶ μὲ διαφόρους ἀπειλὰς ἀναγκάζω τὸν Α νὰ ὑπογράψῃ ἐξοφλητικὴν ἀπόδειξιν (ψυχολογικὴ βία).

3) Δ ή λ ω σ ι ς τ ῆ ς β ο υ λ ή σ ε ω ς : Αὕτη δύναται νὰ εἶναι τυπικὴ ἢ ἄτυπος, ρητὴ ἢ σιωπηρά, ἄμεσος ἢ ἔμμεσος. Ὁ νόμος ἐπιβάλλει εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, ὅπως ἡ δήλωσις τῆς βουλήσεως περιβληθῇ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ὠρισμένον τύπον. Π.χ. ἡ ἀγοραπωλησία ἀκινήτου (οἰκοπέδου, οἰκίας, ἀγροῦ) χρειάζεται συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον. Ἡ μίσθωσις οἰκίας, ἰδιωτικὸν ἢ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον. Ἡ ἰδιόχειρος διαθήκη, ἰδιωτικὸν, ἐνῶ ἡ δημοσία, συμβολαιογραφικὸν.

4) Τ ὁ π ε ρ ι ε χ ὸ μ ε ν ο ν ν ᾶ ε ἶ ν α ι σ ύ μ φ ω ν ο ν μ ἔ τ ὸ ν ν ὸ μ ο ν καὶ τὰ χ ρ η σ τὰ ἦ θ η : Πρέπει τὸ περιεχόμενον τῆς δικαιοπραξίας νὰ εἶναι σύμφωνον μὲ τὸν νόμον (π.χ. ὑπόσχομαι νὰ πωλήσω λαθραῖον πρᾶγμα ἢ νὰ φονεύσω τὸν Α), ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἠθικὴν τάξιν (π.χ. ὑπόσχομαι νὰ δυσφημήσω ὠρισμένον τρίτον πρόσωπον ἢ νὰ καταθέσω ἀληθῆ εἰς τὸ δικαστήριον ἐφ' ὅσον λάβω ἀμοιβήν).

5) Σ υ μ φ ω ν ί α δ η λ ὡ σ ε ω ς καὶ β ο υ λ ή σ ε ω ς : Τέλος, διὰ νὰ εἶναι ἔγκυρος ἡ δικαιοπραξία, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συμφωνία μεταξὺ δηλώσεως καὶ βουλήσεως, δηλ. τὸ δηλωθὲν νὰ εἶναι σύμφωνον

μέ το βουληθέν. Π.χ. ἐνῶ θέλω ν' ἀγοράσω τὸ α πρᾶγμα, δηλῶ ὅτι θέλω ν' ἀγοράσω τὸ β' ἐνταῦθα ὑπάρχει διάστασις μεταξύ βουλήσεως καὶ δηλώσεως.

ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΞΙΩΣΕΩΣ

Αἴρεις καλεῖται ὁ εἰς τὴν δήλωσιν τῆς βουλήσεως προστιθέμενος περιορισμός, διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ ἐνέργεια τῆς δικαιοπραξίας ἐξαρτᾶται ἐκ τινος γεγονότος μέλλοντος καὶ ἀβεβαίου· π.χ. ἀδελφὸς μεγαλύτερος ὑπόσχεται εἰς τὸν μικρότερον φοιτητὴν ἀδελφὸν ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν, ἂν ἀριστεύσῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις. Ἐξ ὧλων τῶν αἵρέσεων αἱ κυριώτεραι καὶ ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται περισσότερον ἐν χρήσει εἶναι ἡ ἀναβλητικὴ καὶ ἡ διαλυτικὴ αἵρεσις.

Ἀναβλητικὴ αἴρεσις καλεῖται ἡ αἵρεσις ἐκείνη, ἡ ὁποία ἀναβάλλει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δικαιοπραξίας μέχρις ὅτου συμβῇ τὸ μέλλον καὶ ἀβεβαίον γεγονός· π.χ. σοῦ ὑπόσχομαι ἐν ποδὴλατον, ἐὰν ἐπιτύχῃς εἰς τὰς ἐξετάσεις σου.

Διαλυτικὴ αἴρεσις καλεῖται ἡ αἵρεσις ἐκείνη, ἡ ὁποία ἀνατρέπει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δικαιοπραξίας εὐθύς ὥς συμβῇ τὸ μέλλον καὶ ἀβεβαίον γεγονός· π.χ. ἀγοράζω τὸ α οἰκόπεδον, ἐὰν ὅμως δὲν μοῦ δοθῇ ἄδεια οἰκοδομῆς, ἡ ἀγοραπωλησία θεωρεῖται ὥς μὴ γενομένη.

Κατὰ κανόνα, ὅλαι αἱ δικαιοπραξίαι εἶναι ἐπιδεκτικαὶ αἵρέσεων. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ δικαιοπραξίαι αἱ ὁποῖαι, ὥς ἐκ τῆς φύσεώς των, εἶναι τελείως ἀνεπίδεκτοι αἵρέσεων· π.χ. ὁ γάμος, ἡ υἰοθεσία κλπ.

Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὴν αἵρεσιν μετὰ τὴν ποινικὴν ρήτραν, ἡ ὁποία σκοπὸν ἔχει νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ὀφειλέτην νὰ ἐκτελέσῃ ὅπωςδῆποτε τὴν σύμβασιν. Π.χ. συγγραφεὺς τις συμφωνεῖ μετὰ τινος ἐκδοτικοῦ οἴκου νὰ ἐκδώσῃ ἔργον τι μέχρι τέλους τρέχοντος μηνὸς καὶ θέτει εἰς τὸ ἰδιωτικὸν συμφωνητικὸν τὴν ρήτραν τῶν 25.000 δραχμῶν. Εἰς περίπτωσιν δηλ. καθ' ἣν ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος δὲν ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσίν του ταύτην, θὰ ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ εἰς τὸν συγγραφέα 25.000 δραχμάς. Ἀλλὰ καὶ ἀντιστρόφως, ἐφ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του.

Ἀξίωσις καλεῖται τὸ δικαίωμα βάσει τοῦ ὁποῖου δύναται τις ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ ἄλλου πρᾶξιν ἢ παράλειψιν ἢ ἀνοχήν. Αἱ ἀξιώσεις ἐπιδιώκονται διὰ τῶν ἀγωγῶν. Ἀγωγή δὲ εἶναι ἡ αἴτησις, ἡ γενομένη ὑπὸ τινος εἰς τὸ δικαστήριον, διὰ τῆς ὁποίας ζητεῖται ὅπως τοῦ ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀξίωσις διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως

(π.χ. ζητῶ ν' αναγνωρισθῇ ὅτι εἶμαι κύριος τοῦ α πράγματος) ἢ νὰ δημιουργηθῇ μία νέα ἔννομος κατάστασις (π.χ. ἄγωγή περὶ ἐκδόσεως διαζυγίου).

Αἱ ἀντιρρήσεις τοῦ ἐναγομένου εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἐνάγοντος λέγονται ἐ ν σ τ ᾱ σ ε ι ς καὶ διακρίνονται εἰς ἀναβλητικὰς καὶ ἀνατρεπτικὰς. Ἀναβλητικαὶ εἶναι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀπαιτήσεως· π.χ. ἡ ἔνστασις τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου. Ἀνατρεπτικαὶ εἶναι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀπόρριψιν (ἀνατροπὴν) τῆς ἀγωγῆς· π.χ. ἡ μὴ ἐξόφλησις ἐνὸς χρέους συνεπείᾳ παραγραφῆς. Π α ρ α γ ρ α φ ῆ καλεῖται ἡ ἀπόσβεσις μιᾶς ἀπαιτήσεως συνεπείᾳ παρελεύσεως χρονικοῦ τινος διαστήματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δὲν ἡσκήθη αὕτη. Π.χ. ὁ κ. Α ἐπώλησε τὴν οἰκίαν του εἰς τὸν κ. Β ἀντὶ 25.000 δραχμῶν καὶ ἔλαβε 15.000 δραχμὰς μετρητά, τὰ ὑπόλοιπα ἐπὶ πιστώσει, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικὴν. Παρῆλθον ἔκτοτε 28 ἔτη καὶ δὲν ἔλαβε τὰς ὑπολοίπους 10.000 δραχμὰς, οὔτε ἠνόχλησε ποτὲ τὸν κ. Β. Ὁ κ. Α δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ ἔπειτ' ἀπὸ 28ετίαν τὴν ἀπαίτησίν του, διότι παρεγράφη ἤδη. Ἡ παραγραφὴ διὰ μὲν τὰς ἀστικὰς ἀπαιτήσεις εἶναι 20ετής, διὰ δὲ τὰς ἐμπορικὰς 5ετής, πλὴν τῶν ἐξ ἀλληλοχρέων τοκοφόρων λογαριασμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι ἐπίσης 20ετής, καὶ τῶν ἐκ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν προερχομένων ἀπαιτήσεων, διὰ τὰς ὁποίας ἄλλως ὥρισεν ὁ νόμος, ὡς θὰ ἴδωμεν ἀμέσως κατωτέρω, εἰς τὸ Γενικὸν Μέρος τοῦ Ἑμπορικοῦ Δικαίου.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ἐμπορικὸν Δίκαιον καλεῖται τὸ σύνολον τῶν νομικῶν κανόνων, οἵτινες διέπουν τὰς ἐμπορικὰς πράξεις καὶ τοὺς ἐμπόρους. Εἶναι τὸ δίκαιον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ρυθμίζει τὰς μεταξὺ τῶν ἐμπόρων σχέσεις, καθορίζει τὰ δικαιώματα ἀλλὰ καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν ἑναντι τῆς Πολιτείας καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, κατοχυρώνει αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς κακῆς πίστεως ὀφειλέτας καὶ διευκολύνει τὰς συναλλαγὰς. Ἡ σημασία συνεπῶς καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε καὶ ἡ χρησιμότης καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ ἐμπορίου εἰς τὴν ὅλην οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Τὸ ἐμπόριον εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ὑπερπηδᾷ ὅλας τὰς δυσχερείας καὶ μεταφέρει τὰ προϊόντα ἀπὸ τοὺς τόπους τῆς παραγωγῆς εἰς τὰ κέντρα κατανάλωσης, τὸ ἐμπόριον ἐνισχύει ὅλους τοὺς παραγωγικοὺς κλάδους καὶ διευκολύνει τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῶν διαφόρων ἀγαθῶν.

ΘΕΣΙΣ, ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον ἀποτελεῖ κλάδον τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, ἀν καὶ περιλαμβάνει πολλοὺς κανόνας τοῦ Δημοσίου Δικαίου, ὅπως εἶναι αἱ διατάξεις περὶ Ἀωνυμῶν Ἑταιριῶν, ὅσαι βέβαια ἀναφέρονται εἰς τὴν κρατικὴν ἐποπτεῖαν καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἐποπτεῖαν τῶν ἀσφαλιστικῶν καὶ τραπεζιτικῶν ἐταιριῶν, πολλαὶ διατάξεις τοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου, καὶ ἰδίως αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐθνικότητα τῶν πλοίων κ.ἄ. Οἱ κανόνες οὗτοι τείνουν ν' ἀφαιρέσουν ἐντελῶς τὸν ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει καὶ ἐλάττωσιν τῆς ἰσχύος τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, ἀλλ' ἀπλῶς μείωσιν τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας εἰς τὸ πεδῖον τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ὀφειλομένην εἰς τὸν κρατικὸν παρεμβατισμόν, ὅστις κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτῆ λίαν ἐντόνως παρουσιάζεται.

Τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον εἶναι δίκαιον ν έ ο ν, καθ' ὅτι ἀνεφάνη κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Μεσαίωνος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ Ἀστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι δίκαιον παλαιόν. Οἱ Ρωμαῖοι, οἱ κατ' ἐξοχὴν δημιουργοὶ τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, δὲν ἀνέπτυξαν ἰδιαίτερον δίκαιον διὰ τοὺς ἐμπόρους καὶ τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, διότι ἅφ' ἑνὸς μὲν περιεφρόνουν τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον καὶ εἶχον ἐγκαταλείψει καθ' ὅλην κληρίαν σχεδὸν εἰς τοὺς δούλους, ἅφ' ἑτέρου δὲ ὁ δικαιονομικὸς μηχανισμὸς αὐτῶν ἦτο τοιοῦτος, ὥστε δὲν παρίστατο ἀνάγκη νὰ δημιουργηθῇ ἰδιαίτερον δίκαιον, τὸ Ἐμπορικόν.

Μὲ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου, ὅτε τὸ ἐμπόριον ἤρχισε νὰ καταλαμβάνη τεραστίας διαστάσεις καὶ νὰ ἐξαπλοῦται εἰς ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν τότε γνωστὸν κόσμον, κατέστη πλέον τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον μὲ τὴν τυπικότητα τὴν ὁποίαν παρουσίαζεν, ἀνίκανον νὰ ρυθμίζῃ τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν τόσον συχναὶ καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν ἀπῆτει ταχύτητα. Οὕτω ἀνεφάνη ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας ἰδιαίτερου δικαίου, ἀπλουστεροῦ, ἀτύπου καὶ λίαν ἱκανοῦ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐδημιουργοῦντο αἱ ἐμπορικὰς πράξεις. Ἐξ ἄλλου τὸ ἐμπόριον στηρίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῆς καλῆς πίστεως καὶ θὰ ἔπρεπε τὸ δίκαιον νὰ περιλαμβάνῃ διατάξεις, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπροστατεύοντο οἱ πιστωταὶ κατὰ παντὸς τοῦ ἐμπόρου κακῆς πίστεως. Ἐπὶ πλέον ἐδημιουργήθησαν μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου διάφοροι τεχνικοοικονομικοὶ ὀργανισμοὶ τεραστίων διαστάσεων, ὅπως π.χ. αἱ Τράπεζαι, τὰ Ἐμπορικὰ Ἐπιμελητήρια, τὰ Χρηματιστήρια κ.ἄ., τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς τὴν σφαῖραν τῆς δράσεως τῶν ἐμπόρων καὶ εἶχον ἀνάγκην ἰδιαίτερας νομοθετικῆς ρυθμίσεως.

Παρὰ ταῦτα καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουν κράτη, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἐπῆλθεν εἰσέτι ὁ χωρισμὸς τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου εἰς Ἀστικὸν καὶ Ἐμπορικόν, ὅπως εἰς τὴν Ἑλβετίαν, Μεγάλῃν Βρεττανίαν, Σκανδιναυικὰς χώρας καὶ Ρωσίαν, καὶ οὔτε γίνεται αἰσθητὴ ἡ ἑλλειψὶς ἰδιαίτερου Ἐμποτικοῦ Δικαίου. Τοῦτο ἴσως νὰ ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀντίθεσις τοῦ χαρακτῆρος τῶν δύο τούτων δικαίων ἔχασε πλέον τὴν ὀξύτητα τὴν ὁποίαν εἶχεν ἄλλοτε καὶ ἤδη τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον ἔχει ἐπεκταθῇ καὶ ρυθμίζει σχέσεις, τὰς ὁποίας ἐρρῶνιζεν ἄλλοτε τὸ Ἀστικόν· π.χ. ὅλαι αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι, καὶ ἐκείναι ἀκόμη αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται μὲ πράξεις ἀστικές, ὅπως εἶναι ἀγοραπωλησίαι ἀκινήτων κλπ., ρυθμίζονται τῶρα ὑπὸ τοῦ Ἐμποτικοῦ Δικαίου. Ἡ τοιαύτη διεύρυνσις τοῦ Ἐμποτικοῦ Δικαίου εἰς τὰ

σχέσεις τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου καλεῖται ἐμπορικοποίησης τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ὅπως ἐλέχθη ἤδη, τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον ἤρχισεν ἐμφανιζόμενον ἀπὸ τοῦ Μεσαίωνος καὶ ἐντεῦθεν, ὑπὸ τὸν τύπον μάλιστα τῶν ἐμπορικῶν συνηθειῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐθίμων εἰς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας, Γερμανίας, Ἰσπανίας καὶ ἰδίως τῆς Ἰταλίας. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀρχαιότητος ἀνεπτύχθη βέβαια τὸ ἐμπόριον, ἰδίως εἰς τὴν Παλαιστίνην, Αἴγυπτον, Συρίαν, Μεσοποταμίαν καὶ ἄλλας χώρας, ἡ τοιαύτη ὁμως ἀνάπτυξις δὲν συνετέλεσε παρὰ εἰς τὴν δημιουργίαν ἐλαχίστων μόνον κανόνων, οἱ ὅποιοι ἐρρύνθιζον τὰς μεταξὺ τῶν ἐμπόρων σχέσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὸ μόνον στοιχεῖον τὸ ὅποιον διεσώθη μέχρι σήμερον εἶναι ὁ κώδιξ τοῦ βασιλέως τῆς Βαβυλῶνος Χαμουραμπτή, περὶ τὸ 2100 π.Χ., τοῦ ὁποίου τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀναφέρεται εἰς τὸ Ναυτικὸν Δίκαιον.

Κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἐποχὴν, τὴν ἐποχὴν δηλαδὴ τῆς ἀναπτύξεως τῶν νομικῶν ἐπιστημῶν, δὲν ἐδημιουργήθη τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον ὡς ἰδιαιτέρον δίκαιον, καθ' ὅτι ὅλαι αἱ μεταξὺ τῶν πολιτῶν σχέσεις ἐρρυθμίζοντο ἀπὸ τὸ *jus civile* καὶ τὸ *jus Gentium*.

Ἡ πρώτη συνεπῶς ἐμφάνισις τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου παρουσιάζεται κατὰ τὸν Μεσαίωνα, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν τὸ ἐμπόριον εἶχε λάβει μεγάλας διαστάσεις καὶ οἱ ἔμποροι εἶχον ἀποκτήσει τεραστίαν δύναμιν, ἡ ὁποία ἠὔξησεν ἀκόμη περισσότερον μὲ τὴν δημιουργίαν διαφόρων ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων. Τῇ βοήθειᾳ τῶν ὀργανώσεων τούτων ἐδημιούργησαν ἰδιαιτέρα δικαστήρια, τὰ ὁποῖα συνεκροτοῦντο ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ ἔκρινον τὰς ἐκάστοτε ἐμφανιζόμενας διαφορὰς μὲ ταχύτητα καὶ κατὰ τὰς ἐπικρατούσας τοπικὰς ἐμπορικὰς συνηθείας. Αἱ συνηθείαι αὗται ἐφαρμοζόμεναι καθ' ὅμοιον τρόπον ἐδημιούργουν τὰ ὁμοίομορφα ἐμπορικὰ ἔθιμα τὰ ὁποῖα συνεκentrώνοντο εἰς διαφόρους συλλογὰς, αἱ σπουδαιότεραι τῶν ὁποίων εἶναι : 1) Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ὀλαρίας, αἱ ὀνομαζόμεναι καὶ *Rôles d'Oleron*, διότι τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα περιεῖχον τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἐτυλίσσοντο περίξ ἐνὸς κυλίνδρου. *Oleron* δὲ ἐκ τοῦ ὀνόματος μιᾶς νήσου τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἐνθα συνετάχθη προφανῶς τὸ πρῶτον ἀντίγραφον. 2) Ἡ συλλογὴ τοῦ δικαστηρίου τῆς θαλάσσης ἡ ὁποία περιεῖχεν ἐμπορικὰ ἔθιμα ἐφαρμοζόμενα εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσο-

γείου και ιδίως τῆς Ἰταλίας. Καί 3) Ὁ Ρόδιος νόμος, ὅστις θεωρεῖται παλαιότερος τῶν δύο προηγουμένων συλλογῶν.

Ἡ πρώτη συστηματικὴ συλλογὴ τῶν διαφόρων αὐτῶν ἐμπορικῶν ἐθίμων καὶ συνηθειῶν ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ (καὶ ὄχι ἐν Ἰταλίᾳ, ἃν καὶ ἔθεωρεῖτο ἡ κοιτίς τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, καθ' ὅτι αὕτη ἦτο τότε ἀκόμη διηρημένη εἰς μικρὰ κρατίδια) ἐπὶ Λουδοβίκου 14ου ὅτε ἐξεδόθησαν τὰ δύο περίφημα διατάγματα, ἡ *Ordonnance du commerce* (1673), ἡ καλουμένη καὶ κῶδιξ Σαβαρύ (*Code de Savary*), ἐκ τοῦ ὀνόματος νομομαθοῦς τινος ἐμπόρου, ὅστις προσέφερεν ἄρκετὰ πολυτίμους ὑπηρεσίας διὰ τὴν σύνταξίν του, ἀναφερομένη εἰς θέματα τοῦ χερσαίου ἐμπορίου, καὶ ἡ *Ordonnance touchant la marine* (1681), ἀναφερομένη εἰς θέματα τοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου. Ἡ σύνταξις καὶ ἡ ἐκδοσις τῶν δύο τούτων νομοθετημάτων ὀφείλεται εἰς τὸν Colbert, τὸν μεγάλον τοῦτον Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Λουδοβίκου 14ου, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, ἐδημιούργησε τὸ περίφημον ἐμποροκρατικὸν σύστημα, ὅπερ ἐκ τοῦ ὀνόματός του ὠνομάσθη *Colbertisme*.

Ἐκεῖνο ὅμως πού ἀποτελεῖ πραγματικὸν σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου εἶναι ὁ Γαλλικὸς Ἐμπορικὸς Κῶδιξ (*Code du commerce*), ὅστις συνετάχθη τῷ 1808 ἐπὶ Μεγάλου Ναπολέοντος, ἐξ οὗ καὶ Ναπολεόντειος Κῶδιξ καλεῖται.

Ὁ Γαλλικὸς Ἐμπορικὸς Κῶδιξ ἐστηρίχθη βέβαια εἰς τὰ δύο προαναφερθέντα διατάγματα τοῦ Λουδοβίκου 14ου, διαφέρει ὅμως τούτων οὐσιωδῶς, διότι ὁ νομοθέτης τῶν διαταγμάτων ἐκείνων ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ θέσῃ δίκαιον διὰ τοὺς ἐμπόρους, δηλαδὴ ἠκολούθησε τὸ ὑποκειμενικὸν σύστημα, εἰς τὸν νέον ὅμως κώδικα ὁ νομοθέτης θέτει ἀπλῶς ἰδιαίτερον δίκαιον διὰ τὸ ἐμπόριον, δηλαδὴ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συναλλαγῶν, χωρὶς ν' ἀναγνωρίζῃ οὐδεμίαν προνομιακὴν θέσιν εἰς τοὺς ἐμπόρους, συνεπῶς ἠκολούθησε τὸ ἀντικειμενικὸν σύστημα.

Ὁ Ναπολεόντειος κῶδιξ διαιρεῖται εἰς τέσσαρα βιβλία. Τὸ πρῶτον ὁμιλεῖ γενικῶς περὶ ἐμπορίας, τὸ δεύτερον περιέχει διατάξεις τοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου, τὸ τρίτον ἀναφέρεται εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς πτωχεύσεως καὶ τὸ τέταρτον καθορίζει ποῖα εἶναι ἐμπορικαὶ πράξεις. Τὸ παράδειγμα αὐτὸ τῆς Γαλλίας ἠκολούθησαν καὶ πλείστοι ἄλλαι Εὐρωπαϊκαὶ χῶραι, ὡς ἡ Γερμανία, Ἰταλία, Ρουμανία, Βέλγιον, Ἰσπανία κλπ., αἱ ὁποῖαι ἐδημιούργησαν ἰδίους κώδικας, στηριχθεῖσαι βέβαια ἐπὶ τοῦ Ναπολεοντείου, ὅστις διεκρίνετο διὰ τὴν ἀπλότητά

καὶ τὴν σαφένειαν. Οὕτω παρουσιάζεται μία ἐποχή, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν περίοδον τῶν συστηματικῶν κωδικοποιήσεων τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου τῶν διαφόρων χωρῶν.

Ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ διὰ τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων τῆς Ἐπιδαύρου (1822), Ἀστρους (1823) καὶ Τροιζήνης (1827) ἔδωκεν ἰσχύν εἰς ὁλόκληρον τὸν Γαλλικὸν Κώδικα, τὸν ὁποῖον ἀργότερον ὁ Κυβερνήτης Καποδίστριας διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 152)1830 ψηφίσματος περιώρισε εἰς τρία μόνον βιβλία, τὸ δὲ τέταρτον ἀντικατέστησε διὰ τῶν ἰδίων διατάξεων τοῦ ψηφίσματος τούτου.

Τὸ 1835 ὁ βασιλεὺς Ὁθων διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 19ης Ἀπριλίου, ἐπειδὴ ἐκυκλοφόρουν πλεῖσται ὅσαι μεταφράσεις μὲ πολλὰς ἀνακριβείας, ἐδημοσίευσεν διὰ τὰ τρία πρῶτα βιβλία ἐπίσημον μετάφρασιν τοῦ Ὑπουργ. Δικαιοσύνης, διὰ δὲ τὸ τέταρτον ἐξεδόθη τὸ διάταγμα τῆς 2ας Μαΐου 1835 « Περὶ ἀρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικείων », διὰ τοῦ ὁποίου προεβλέπετο ἡ δημιουργία τῶν Ἐμποροδικείων, ἅτινα καὶ κατηργήθησαν τὸ 1897, ὅχι ὅμως καὶ αἱ βασικαὶ διατάξεις τοῦ διατάγματος τῆς 2ας Μαΐου τοῦ 1835 καὶ ἰδίως τὰ ἄρθρα 2, 3 καὶ 8. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄρθρα ταῦτα δὲν παρέμειναν ἀμετάβλητα. Πλεῖσται ὅσαι τροποποιήσεις καὶ συμπληρώσεις ἐπῆλθον διὰ νεωτέρων νόμων, ὥς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

ΠΗΓΑΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ὅπως εἰς τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον, οὕτω καὶ εἰς τὸ Ἐμπορικόν, δύο εἶναι αἱ κύριαι πηγαὶ αὐτοῦ, ὁ νόμος καὶ τὸ ἔθιμον. Λέγοντες νόμον ἐννοοῦμεν τὸν ἐμπορικὸν κώδικα, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ βέβαια τὴν κυριωτέραν πηγὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους νόμους, οἱ ὅποιοι συνεπλήρωσαν καὶ ἐτροποποίησαν τὸν κώδικα. Ὅσαν ἀφορᾷ τὸ ἔθιμον, θὰ πρέπει νὰ κάνωμεν διάκρισιν μεταξὺ ἐμπορικοῦ ἔθιμου καὶ ἐμπορικῆς συνηθείας (*cif, fob, sotto palago, fio* κ.λ.π.), ἡ ὁποία δὲν ἀποτελεῖ πηγὴν δικαίου, καθ' ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς ταύτην ἡ *opinio necessitatis*, ἥτοι ἡ πεποίθησις ὅτι πράττων οὕτω εἰς ἐκτελεῖ κανόνα δικαίου. Αἱ συνηθεῖαι δὲν περιέχουν κανόνα δικαίου καὶ συνεπῶς δὲν ἀποτελοῦν πηγὴν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς χρησιμεύουν διὰ τὴν ἀρτιωτέραν ἐκφράσιν τῆς βουλήσεως τῶν συμβαλλομένων.

Τέλος ὡς πηγὴν τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου θὰ πρέπει ν' ἀναφέρωμεν καὶ τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται ἐπικουρικῶς,

ἤτοι ὁ δικαστὴς ὀφείλει κατὰ τὴν ἔκδοσιν ἀποφάσεώς τινος ἐπὶ ἐμπορικῆς ὑποθέσεως, νὰ λαμβάνη ὑπ' ὄψιν τοῦ πρῶτα τὴν ἐμπορικὴν νομοθεσίαν καὶ τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα καὶ ἔπειτα τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον.

ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς τρεῖς κυρίως μεγάλους κλάδους: 1) Εἰς τὸ Γενικὸν Μέρος, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ γενικῶς περὶ ἐμπόρων, ἐμπορικῶν πράξεων, ἐταιριῶν, ἀξιογράφων κ.λ.π. 2) Εἰς τὸ Ναυτικὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει κανόνες ἀναφερομένους εἰς τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν. Καὶ 3) Εἰς τὸ Πτωχευτικὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὴν διαδικασίαν τῆς πτωχεύσεως.

Ἐκτὸς τούτων ἰδιαιτέροι κλάδοι τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι: α) Τὸ Ἀσφαλιστικὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον ὡς ἀντικείμενον ἔχει τὴν ἔναντι τοῦ ἀσφαλίστρου ἀνάληψιν ὠρισμένου κινδύνου προσώπου ἢ ἀγαθοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου περὶ πιθανοτήτων. β) Τὸ Ἀεροπορικὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον ὅλοεν ἀποχωρίζεται τοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐδανείσθη τὰς πρώτας βάσεις. Καὶ γ) Τὸ Βιομηχανικὸν Δίκαιον, καθ' ὅτι ἡ βιομηχανία εἶναι ἡ ἐξελιγμένη μορφή τῆς χειροτεχνίας καὶ ἡ χειροτεχνία, ὡς θὰ ἴδωμεν, κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου, εἶναι ἐμπορικὴ πράξις.

ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Δύο εἶναι τὰ βασικὰ κριτήρια δυνάμει τῶν ὁποίων μία πράξις χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπορικὴ: α) Τὸ ἀντικειμενικόν, ὁπότε καὶ ἡ πράξις καλεῖται ἀντικειμενικῶς ἐμπορικὴ καὶ τὸ σύστημα ἀντικειμενικόν, καὶ β) Τὸ ὑποκειμενικόν, ὁπότε ἡ πράξις καλεῖται ὑποκειμενικῶς ἐμπορικὴ καὶ τὸ σύστημα ὑποκειμενικόν.

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, μία πράξις χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπορικὴ λόγῳ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς καὶ ἄσχετα πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ προσώπου τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ ταύτην, ἐὰν δηλ. εἶναι ἔμπορος ἢ ὄχι. Ἐνταῦθα ὁ νόμος ἀποβλέπει εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν πράξιν, εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, καὶ ἀδιαφορεῖ διὰ τὸ ὑποκείμενον τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ. Αἱ ἀντικειμενικῶς ἐμπορικαὶ πράξεις ἀναφέρονται, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, εἰς τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ διατάγματος «Περὶ ἀρμοδιό-

τητος τῶν Ἑμποροδικείων» καὶ εἰς ἄλλους νεωτέρους νόμους.

Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν, μία πρᾶξις χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπορικὴ ἐκ τοῦ ὅτι ἐνηργήθη παρ' ἐμπόρου. Ἐνταῦθα δηλαδὴ ὁ νόμος δὲν ἐξετάζει τὸ περιεχόμενον τῆς πράξεως ἐὰν εἶναι ἐμπορικὸν ἢ ἀστικόν, ἀλλὰ τὴν ιδιότητα τοῦ προσώπου τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ. Ἐὰν μὲν εἶναι ἐμπορος, ἡ πρᾶξις εἶναι ἐμπορικὴ, ἐὰν ὅμως ὄχι, εἶναι ἀστικὴ.

Ἡ διάκρισις αὕτη τῶν πράξεων εἰς ἀντικειμενικῶς καὶ ὑποκειμενικῶς ἐμπορικὰς ἔχει τεραστίαν σημασίαν, διότι εἰς μὲν τὰς ἀντικειμενικῶς ἐμπορικὰς πράξεις ἡ ἐμπορικότης ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἀνεξαρτήτως τῆς βουλήσεως τῶν συμβαλλομένων (δηλ. δὲν δύναται κανεῖς, οὔτε οἱ συμβαλλόμενοι οὔτε πᾶς τρίτος, ν' ἀμφισβητήσουν τὴν ἐμπορικότητα τῆς πράξεως ὅτι δὲν εἶναι ἐμπορικὴ, ἀλλ' ἀστικὴ), ἐνῶ εἰς τὰς ὑποκειμενικῶς ἐμπορικὰς πράξεις χωρεῖ ἀνταπόδειξις, ὁπότε ὁ διενεργήσας ταύτην ἐμπορος δύναται ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀντίθετον, ὅτι δηλ. ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν εἶναι ἐμπορικὴ, ἀλλ' ἀστικὴ, ἄρκει ν' ἀποδείξῃ ὅτι αὕτη δὲν σχετίζεται μὲ τὸ ἐμπόριόν του. Λ.χ. ἐμπορος ἠγόρασεν ἐν ζεῦγος ὑποδημάτων διὰ τὴν σύζυγόν του. Ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν εἶναι ἐμπορικὴ, διότι δὲν ἐγένετο χάριν τῆς ἐμπορίας του, οὔτε ἔχει σχέσιν μὲ τὸ ἐμπόριόν του. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀνταποδείξεως ἔχει μόνον ὁ ἐνεργήσας ταύτην ἐμπορος καὶ ὄχι ὁ ἀντισυμβαλλόμενός του, οὔτε οἱ τρίτοι. Ἐκ τῶν δύο τούτων συστημάτων, ποῖον εἶναι τὸ προτιμητέον δὲν δυνάμεθα εὐκόλως νὰ καθορίσωμεν, καθ' ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸν πρὸς τὸν ὁποῖον ἀποβλέπει ὁ νομοθέτης. Ἐὰν δηλ. ὁ νομοθέτης ἐκκινᾷ ἀπὸ τὴν σκέψιν νὰ θέσῃ δίκαιον διὰ τοὺς ἐμπόρους, ἀκολουθεῖ τὸ ὑποκειμενικὸν σύστημα, ἐὰν ὅμως ἐκκινᾷ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ θέσῃ δίκαιον ἀπλῶς διὰ τὸ ἐμπόριον, τότε ἀκολουθεῖ τὸ ἀντικειμενικὸν σύστημα.

Ὁ Γαλλικὸς Ἑμπορικὸς Κῶδιξ, συνταχθεὶς τὴν ἐπομένην τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἡ ὁποία κατήργησε τὰς προνομιοῦχους τάξεις καὶ ἐκήρυξε τὴν ἰσότητα τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ὑποκειμενικὸν σύστημα καὶ νὰ διακρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἐμπόρους καὶ μὴ ἐμπόρους, ὡς ἔπραξαν τὰ δύο προηγούμενα διατάγματα τοῦ Λουδοβίκου 14ου. Ὁ νομοθέτης τοῦ κώδικος τούτου ἐχρησιμοποίησεν ὡς βασικὸν κριτήριον ἓνα κατάλογον ἀπὸ σειρὰν πράξεων, τὰς ὁποίας ἀπεκάλεσεν ἐμπορικὰς ἀνεξαρτήτως τῆς ἐμπορικῆς ἢ μὴ ιδιότητος τοῦ ἐνεργοῦντος ταύτας προσώπου, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐχαρακτήρισεν ὡς ἐμπορον ἐκείνον ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ τοιαύτας πράξεις καὶ ἔχει ὡς σύνηθες ἐπάγ-

γελμα τὴν διενέργειαν τοιούτων πράξεων. Ὁ κατάλογος οὗτος περιέχεται εἰς τὸ τέταρτον βιβλίον τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ κώδικος, ὅπερ, ὡς εἶδομεν, ἀντικατεστάθη παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 2ας Μαΐου 1835 « Περὶ ἀρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικείων ».

Ἡ Ἑλλάς παρ' ὅτι ἠκολούθησε τὸ ἀντικειμενικὸν σύστημα εἰς πολλὰ σημεῖα κατέφυγεν εἰς τὸ ὑποκειμενικὸν τοιοῦτον. Οὕτω : α) Ἡ Ἀνώνυμος Ἑταιρία καὶ ὁ Συνεταιρισμὸς εἶναι ἔμποροι, ἂν καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν διενέργειαν καθαρῶς ἀστικῶν πράξεων, διὰ τὸν λόγον καὶ μόνον ὅτι περιεβλήθησαν τὸν τύπον τῆς Α.Ε. ἢ τοῦ Συνεταιρισμοῦ. β) Ὁ μεσίτης τοῦ χρηματιστηρίου καὶ οἱ χρηματισταὶ θεωροῦνται ἔμποροι εὐθύς ὡς διορισθῶσι καὶ ὅλαι αἱ μετὰ ταῦτα πράξεις των ἐμπορικαί. γ) Παρ' ἡμῖν ἐφαρμόζεται τὸ τεκμήριον τῆς ἐμπορικότητος, κατὰ τὸ ὁποῖον μία πράξις εἶναι ἐμπορικὴ διὰ τὸν λόγον καὶ μόνον ὅτι διενηργήθη παρ' ἐμπόρου. Συνεπῶς ὁ Ἑλληνικὸς ὅπως καὶ ὁ Γαλλικὸς ἐμπορικὸς κώδιξ, δὲν ἠκολούθησαν ἀμιγῶς τὸ ἀντικειμενικὸν σύστημα, ἀλλὰ εἰς ὠρισμένα σημεῖα ἀπεμακρύνθησαν τούτου ἀκολουθήσαντες τὸ ὑποκειμενικὸν τοιοῦτον.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΑΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΑΣ

Ἡ διάκρισις τῶν πράξεων εἰς ἐμπορικὰς καὶ ἀστικὰς παρουσιάζει ὑψίστην πρακτικὴν σημασίαν, διότι ἐὰν μία πράξις χαρακτηρισθῇ ὡς ἐμπορικὴ ἔχει τὰς ἐξῆς συνεπείας :

1) Ρυθμίζεται ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, ὅπερ εἶναι ἄτυποι καὶ ὄχι ὑπὸ τοῦ Ἀστικοῦ, ὅπερ εἶναι τυπικὸν καὶ χρειάζεται πολλὰ διατυπώσεις.

2) Ὁ ἐνεργῶν τοιαύτας ἐμπορικὰς πράξεις καὶ ἔχων ὡς σύνθημα ἐπάγγελμα τὴν διενέργειαν τοιούτων πράξεων καθίσταται ἔμπορος ὁπότε ἔχει καὶ τὰς ἐξῆς ὑποχρεώσεις : α) Ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ ὠρισμένα βιβλία, τὰ ἐμπορικά. β) Ὑπόκειται εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως καὶ ἐν συνεχείᾳ χρεωκοπίας. γ) Ὑπόκειται εἰς προσωπικὴν κράτησιν διὰ χρέος ἐμπορικόν. δ) Ὅλαι αἱ πράξεις του τεκμαίρονται ὡς ἐμπορικαί.

3) Αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις ἀποδεικνύονται καὶ διὰ μαρτύρων.

4) Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ ἐμπορικῶν πράξεων εἶναι ἀμέσως ἐκτελεσταί.

5) Ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων ἡ χαρτοσήμανσις εἶναι ἐλαφροτέρα, καθ' ὅτι ἐφαρμόζεται ἡ ἐμπορικὴ κλίμαξ, ἥτις εἶναι ἡπιωτέρα τῆς ἀστικῆς.

Ὁ δικαστὴς βέβαια δύναται νὰ κρίνῃ αὐτεπαγγέλτως ἐὰν μία πρᾶξις εἶναι ἀστικὴ ἢ ἐμπορικὴ καὶ ἀναλόγως νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ Ἐμπορικὸν ἢ Ἀστικὸν Δίκαιον. Ἡ κρίσις ὁμως αὕτη τοῦ δικαστοῦ ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΕΙΣ ΑΜΦΙΜΕΡΩΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΜΕΡΩΣ ΕΜΠΟΡΙΚΑΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΑΥΤΗΣ

Ἀμφιμερῶς ἐμπορικαὶ πράξεις καλοῦνται αἱ πράξεις ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι καὶ διὰ τὰ δύο πρόσωπα τὰ ὁποῖα συνδέονται μὲ αὐτὴν εἶναι ἐμπορικαί, ἐνῶ μονομερῶς ἐμπορικαὶ καλοῦνται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι μόνον διὰ τὸν ἓνα ἐκ τῶν συμβαλλομένων εἶναι ἐμπορικαὶ καὶ διὰ τὸν ἄλλον ἀστικά. Ἀ.χ. πρᾶξις δημιουργηθεῖσα μεταξὺ μεγαλεμπόρου καὶ μικρεμπόρου εἶναι ἀμφιμερῶς ἐμπορικὴ πρᾶξις δημιουργηθεῖσα μεταξὺ ἐμπόρου καὶ παραγωγοῦ εἶναι μονομερῶς ἐμπορικὴ, δηλαδὴ εἶναι ἐμπορικὴ μόνον ὡς πρὸς τὸν ἔμπορον, οὐχὶ καὶ ὡς πρὸς τὸν παραγωγόν.

Ἡ διάκρισις αὕτη τῶν ἐμπορικῶν πράξεων εἰς ἀμφιμερῶς καὶ μονομερῶς ἐμπορικὰς ἔχει τεραστίαν πρακτικὴν σημασίαν, διότι ἐὰν μία πρᾶξις χαρακτηρισθῇ ὡς ἀμφιμερῶς ἐμπορικὴ, ἔχει ὅλας τὰς ἐκ τοῦ νόμου συνεπείας, ἥτοι χωρεῖ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κλπ. δι' ἀμφοτέρους τοὺς συμβαλλομένους. Ἐὰν ὁμως χαρακτηρισθῇ ὡς μονομερῶς ἐμπορικὴ, τότε αἱ συνέπειαι ἰσχύουσι μόνον ὡς πρὸς τὸν ἓνα ἐκ τῶν συμβαλλομένων, οὐχὶ ὁμως καὶ ὡς πρὸς τὸν ἄλλον. Ἀ.χ. ἐὰν ἰδιώτης ἐναγάγῃ τὸν ἔμπορον, δύναται εἰς τὸ δικαστήριον τὸ πταῖσμα τοῦ ἐμπόρου ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων, ἐνῶ τοῦτο δὲν συμβαίνει ἐὰν ὁ ἰδιώτης ἐναχθῇ ὑπὸ τοῦ ἐμπόρου. Συνεπῶς εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζωμεν ἐὰν μία πρᾶξις εἶναι ἀμφιμερῶς ἢ μονομερῶς ἐμπορικὴ, διότι εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν εὐρίσκουν ἐφαρμογὴν τὰ ἀκόλουθα τῆς ἐμπορικότητος τῆς πράξεως εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη, ἐνῶ εἰς τὴν δευτέραν μόνον ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μέρους.

Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ διατάγματος « Περὶ ἀρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικείων » καθορίζει τὰς ἐμπορικὰς πράξεις τοῦ χερσαίου ἐμπορίου καὶ τὸ ἄρθρον 3 τὰς τοῦ θαλασσίου ἐμπορίου. Εἰς τὰς πράξεις ταύτας θὰ πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ ἄλλας, αἱ ὁποῖαι ἐχαρακτήρισθησαν ὡς ἐμπορικαὶ διὰ μεταγενεστέρων νόμων. Ἐπίσης ἀντικειμενικῶς ἐμπορικὰς πράξεις δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν καὶ διὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ παρεπομένου, περὶ τῆς ὁποίας κατωτέρω. Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ὡς ἄνω νόμου, ἀντικειμενικῶς ἐμπορικαὶ πράξεις τοῦ χερσαίου ἐμπορίου εἶναι :

1) Πᾶσα ἀγορὰ προϊόντων γῆς ἢ τέχνης ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως ἢ ἐκμισθώσεως τῆς χρήσεως αὐτῶν εἴτε κατειργασμένων εἴτε ἀκατεργάστων, δηλ. ὡς ἡγοράσθησαν.

Ἀναλύοντες τὸ ἄρθρον τοῦτο, παρατηροῦμεν ὅτι διὰ νὰ χαρακτηρισθῇ μία πράξις ὡς ἐμπορικὴ θὰ πρέπει νὰ συνυπάρχουν τὰ ἑξῆς στοιχεῖα : α') Ἀγορά : Λέγοντες ἀγορὰν ἐννοοῦμεν πᾶσαν κτήσιν προϊόντος γῆς ἢ τέχνης ἐξ οἰασδήποτε αἰτίας, ἐναντι δηλ. χρημάτων ἢ πραγμάτων (ἀντιπραγματισμὸς) κλπ., πλὴν χαριστικῆς (δωρεᾶ) καὶ μάλιστα ὅχι μόνον κατὰ κυριότητα, ἀλλὰ καὶ κατὰ χρήσιν. β') Προϊόντων γῆς ἢ τέχνης : Ἡ ἀγορὰ θὰ πρέπει ν' ἀφορᾷ προϊόντα γῆς ἢ τέχνης διὰ νὰ εἶναι ἡ πράξις ἐμπορικὴ. Ὁ Γαλλικὸς ἐμπορικὸς κῶδιξ ὁμιλεῖ περὶ ἐμπορευμάτων (marchandises) καὶ λέγοντες ἐμπορεύματα ἐννοοῦμεν κάθε κινητὸν πρᾶγμα, πλὴν τῶν μονοπωλιακῶν εἰδῶν καὶ τῶν διὰ τοῦ νόμου ἀπηγορευμένων, ὡς πετρέλαιον, χασὶς κλπ., δυνάμενον νὰ γίνῃ ἀντικείμενον συναλλαγῆς. Μεταξὺ τῶν κινητῶν τούτων περιλαμβάνονται, καὶ μάλιστα κατέχουν σπουδαίαν θέσιν διὰ τὸ ἐμπόριον, διάφοροι πιστωτικοὶ τίτλοι (ἀξιόγραφα). Ἐξ ἄλλου ἐμπορεύματα δύνανται νὰ εἶναι καὶ ἀσώματα ἀγαθὰ, ὅπως ἡ φήμη τοῦ καταστήματος, τὰ δικαιώματα πνευματικῆς ἰδιοκτησίας, τὰ διπλώματα εὐρεσιτεχνίας κ. ἄ. Συνεπῶς ἡ ἀγορὰ ἀκινήτων δὲν εἶναι ἐμπορικὴ, διότι τὰ ἀκίνητα δὲν εἶναι ἐμπορεύματα. γ') Ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως ἢ ἐκμισθώσεως τοῦ πράγματος : Διὰ νὰ εἶναι ἡ ἀγορὰ κινητοῦ πράγματος ἐμπορικὴ πράξις, θὰ πρέπει νὰ γίνῃ μὲ σκοπὸν μεταπωλήσεως ἢ ἐκμισθώσεως τοῦ πράγματος, καὶ θὰ πρέπει αὕτη νὰ ὑπάρχῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀγορᾶς, δηλ. τῆς κτή-

σεως τοῦ πράγματος, ἄσχετα ἐὰν ἐπραγματοποιήθη τελικὰ ἢ ὄχι. Συνεπῶς ἐὰν ἡγοράσθησαν ἐμπορεύματα μὲ τὸν σκοπὸν νὰ χρησιμοποιηθῶσι διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀγοραστοῦ, δὲν εἶναι ἐμπορικὴ ἢ πρᾶξις καὶ ἂν ἀκόμη μετέβαλε, μετὰ τὴν ἀγοράν, γνώμην καὶ τὰ ἐπώλησεν ἢ ἐμίσθωσε τὴν χρῆσιν αὐτῶν (ἐνοικί-σας ποδηλάτων).

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ ὅλου θέματος παραθέτομεν κατωτέρω μερικὰ παραδείγματα καὶ ἀσκήσεις :

Παράδειγματα: 1). 'Ο ἐστιάτωρ κ. Μουχρίτσας ἡγόρασεν ὄρυσαν, κρέας καὶ τυρὶ διὰ τὸ ἐστιατόριόν του καὶ πεντήκοντα δράμια καφέ διὰ τὴν οἰκογέ-νειάν του. Ἡ ἀγορὰ τῆς ὀρύζης, τοῦ κρέατος καὶ τοῦ τυροῦ εἶναι πράξεις ἐμπορικαί, διότι ἔγιναν ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως, ἄσχετα ἐὰν κατειργασμένα ἢ μὴ, ἐνῶ τοῦ καφέ εἶναι πρᾶξις ἀστική, διότι ἐγένετο διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀναγκῶν.

2). 'Ο βιβλιοπώλης κ. Περγάμαλης ἡγόρασε βιβλία καὶ ἐδημιούργησε μία δανειστικὴ βιβλιοθήκη διὰ τὸ κοινὸν τῆς Χαλκίδος. Ἡ ἀγορὰ αὕτη εἶναι ἐμπορικὴ, διότι ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ ἐκμισθώσεως τοῦ πράγματος.

3). 'Ο ἔμπορος ραδιοφῶνων κ. Μπαφέρος ἡγόρασεν εἰς Ἀθήνας ἑν ραδιό-φωνον μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸ μεταπωλήσῃ εἰς Χαλκίδα. Μετενόησεν ὅμως, διότι εὔρε τοῦτο καλόν, καὶ τὸ ἐκράτησε διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι ἐμπο-ρική, διότι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀγορᾶς ὑπῆρχεν ὁ σκοπὸς τῆς μεταπωλήσεως, ἄσχετα ἐὰν τελικὰ ἐπραγματοποιήθη ἢ ὄχι, ἐνῶ ἀντιθέτως ἐὰν ἡγόραζε τὸ ἐν λόγῳ ραδιόφωνον μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸ κρατήσῃ διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τελικὰ τὸ μεταπωλοῦσε, ἢ πρᾶξις θὰ ἦτο ἀστική, διότι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀγορᾶς δὲν ὑπῆρχεν ὁ σκοπὸς τῆς μεταπωλήσεως, ἄσχετα ἐὰν τελικὰ ἐπραγματοποιήθη ἢ ὄχι.

4). Ἡ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ κ. Μακρῆ ἐκποίησις τοῦ πλεονάζοντος εἰς αὐτὸν σίτου ἐκ τῆς παραγωγῆς του εἶναι πρᾶξις ἀστική, διότι ἀφορᾷ τὰ προϊόντα τὰ ὅποια πα-ράγει ὁ ἴδιος, ἐνῶ διὰ τὸν ἔμπορον ξηρῶν καρπῶν κ. Μελισσάρην εἶναι ἐμπορικὴ, διότι πρόκειται περὶ ἀγορᾶς ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως (μονομερῶς ἐμπορικὴ).

5). Ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρέου κτήσις τῶν ὥρολογίων χειρὸς, ἅτινα ἔλαβε διὰ κληρονομικῆς διαδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀποθανόντος θείου του, εἶναι πρᾶξις ἀστική, διότι τὰ πράγματα ἀπεκτήθησαν ἐκ χαριστικῆς αἰτίας.

Ἀσκήσεις: Ποῖαι ἐκ τῶν κάτωθι πράξεων εἶναι ἐμπορικαί, ποῖαι ἀστικαὶ καὶ διατί ;

1) Συνταξιούχος χήρα Γυμνασιάρχου ἀγοράζει μαλλὶ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πλέξῃ μ' αὐτὸ κάλτσες καὶ νὰ τὶς πωλήσῃ.

2) Συμβολαιογράφος ἀγοράζει ἐν παλτῷ γούνινο διὰ τὴν σύζυγόν του, τὸ ὅποιον ὅμως κατόπιν μεταπωλεῖ.

3). 'Ο κ. Ἀνδρέου δίδει ἔλαιον καὶ ἀγοράζει τρία ποδήλατα διὰ νὰ τὰ ἐνοικιάζῃ.

4). 'Ο κ. Βασιλείου ἀγοράζει ἐν ὑποκάμισο διὰ νὰ τὸ δωρήσῃ εἰς τὸν γαμβρὸν του ὅστις ἐορτάζει.

5) 'Ο ὑποδηματοποιὸς κ. Γεωργίου τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἐκέρδισε διὰ λαχνοῦ πέντε ζεύγη ὑποδημάτων τὰ ὁποῖα ἐπώλησε.

6) 'Ο κ. Δημητρίου ἠγόρασε 200 κλίνας καὶ 400 κλινოსκεπάσματα.

2) Αἱ ἐπιχειρήσεις προμηθείας, παραγγελίας, μεσιτείας καὶ δημοσίων θεαμάτων: 1) Προμήθεια καλεῖται ἡ πρᾶξις ἐκείνη καθ' ἣν πρόσωπόν τι, καλούμενον προμηθευτῆς, ἀναλαμβάνει τὴν πώλησιν ἢ ἐνοικίασιν ἐφ' ἅπαξ ἢ περιοδικῶς ὠρισμένων ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχει κατὰ τὸν χρόνον τῆς συμβάσεως καὶ τὰ ὁποῖα ἐλπίζει ὅτι θ' ἀποκτήσῃ μεταγενεστέρως διὰ πράξεως βέβαια μὴ χαριστικῆς.

Ἡ προμήθεια συνεπῶς ὁμοιάζει μὲ τὴν ἀγορὰν πρὸς μεταπώλησιν, ὑπὸ τὴν ἀντίστροφον ὅμως μορφήν. Ἐνῷ δηλ. εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς μεταπώλησιν ὁ ἀγοραστής πρῶτα ἀγοράζει καὶ ἔπειτα πωλεῖ, εἰς τὴν προμήθειαν, ὁ προμηθευτῆς πρῶτα πωλεῖ καὶ ἔπειτ' ἀγοράζει. Λ.χ.: Ἡ σιδηροδρομικὴ ἐταιρία προκηρύσσει μειοδοτικὸν διαγωνισμόν διὰ τὴν προμήθειαν σιδηροτροχιῶν. Εἶναι πρῶφανές ὅτι οἱ προσφέροντες ταύτας δὲν τὰς ἔχουν, ἀλλὰ σκοπεύουν νὰ τὰς προμηθευθοῦν ἐκ τῶν ὑστέρων. Ὁμοίως τὸ Νοσοκομεῖον ὁ «Εὐαγγελισμὸς» προκηρύσσει διαγωνισμόν διὰ τὴν προμήθειαν κρέατος. Ὁ κρεοπώλης ὅστις συνεβλήθη μετὰ τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» ἐνεργεῖ πρᾶξιν προμηθείας, διότι κατὰ τὸν χρόνον τῆς συμβάσεως ὑπῆρχεν ἡ πρόθεσις τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποκτήσεως τῶν συμφωνηθέντων, ἄσχετα ἐὰν ἡ παροχὴ γίνῃ ἐφ' ἅπαξ ἢ τμηματικῶς, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἐπιχειρήσις προμηθείας καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων κτήσεως τοῦ πράγματος.

Ὁ σκοπὸς οὗτος πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς καταρτίσεως τῆς συμβάσεως, ἄσχετα ἐὰν μεταγενεστέρως ἐκλείψῃ ἢ ὅχι. Πρέπει ἀκόμη ὁ προμηθευτῆς ν' ἀποκτήσῃ τὸ πρᾶγμα διὰ πράξεως μὴ χαριστικῆς, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἀγορὰν πρὸς μεταπώλησιν.

Καὶ ἐρωτᾶται ἤδη: ὁ γεωργός, ὅστις καταρτίζει σύμβασιν πωλήσεως τῶν παραχθησομένων προϊόντων τοῦ πρὸ τῆς συγκομιδῆς, ἐνεργεῖ πρᾶξιν προμηθείας ἢ ὅχι; Δὲν ἐνεργεῖ ἀσφαλῶς πρᾶξιν προμηθείας, διότι κατὰ τὸν χρόνον τῆς συμβάσεως δὲν εἶχε τὴν πρόθεσιν τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων κτήσεως τούτων δι' ἀγορᾶς. Ἐξ ἄλλου οἱ γεωργοί, κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου, ἔχουν ἀποκλεισθῇ τῆς ἐμπορικότητος καὶ ἡ προμήθεια ὡς πρὸς τὸν προμηθευτὴν μὲν εἶναι πάντοτε ἐμπορικὴ, ἐνῷ ὡς πρὸς τὸν ἀντισυμβαλλόμενον ἐξαρτᾶται.

β) Πα ρ α γ γ ε λ ί α καλεῖται ἡ πρᾶξις ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν πρόσωπόν τι, καλούμενον παραγγελιοδόχος, ἀναλαμβάνει συστηματικῶς, ἐπ' ὀνόματί του καὶ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου, τὴν διενέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων ἐπ' ἀμοιβῇ, ἡ ὁποία καλεῖται προμήθεια. Π.χ. ὑποδηματοποιὸς ὅστις χρειάζεται δέρματα ὑπάρχοντα ἐν Γαλλίᾳ καὶ στερεῖται τῶν μέσων ν' ἀποκτήσῃ ταῦτα ἀμέσως, καταφεύγει εἰς παραγγελιοδόχον ὅστις θὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐκ Γαλλίας ἀγορὰν καὶ ἀποστολὴν τούτων.

Ὁ δίδων τὴν ἐντολὴν καλεῖται παραγγελεὺς ἢ παραγγελιοδότης, πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ ὁποίου ὀφείλει πάντοτε νὰ συμμορφοῦται ὁ παραγγελιοδόχος, χωρὶς νὰ ὑποχρεοῦται νὰ γνωρίζῃ τοῦτο εἰς τοὺς τρίτους ὅταν συμβάλλεται, οὔτε καὶ ὅτι ἐνεργεῖ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου. Ἄρα ὁ παραγγελιοδόχος συμβάλλεται: α') Ἰδίῳ ὀνόματι. β') Διὰ λογαριασμὸν ἄλλου. Καὶ γ') Ἐπ' ἀμοιβῇ.

Ἡ παραγγελία εἶναι πάντοτε ἐμπορικὴ πρᾶξις ὡς πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον, χωρὶς ν' ἀποκλείεται καὶ τὸ ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι τοιαύτη καὶ ὡς πρὸς τὸν παραγγελέα, ὅπως εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, ἔνθα ἡ παραγγελία εἶναι ἀμφιμερῶς ἐμπορικὴ, ἐνῷ ἔαν γαιοκτήμων ἀναθέσῃ εἰς παραγγελιοδόχον τὴν πώλησιν τῶν ἐκ τοῦ κτήματός του προϊόντων εἶναι ἐμπορικὴ μόνον ὡς πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον.

γ') Μ ε σ ι τ ε ί α καλεῖται ἡ πρᾶξις ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν πρόσωπόν τι, καλούμενον μεσίτης, φέρει εἰς ἐπαφὴν τοὺς δύο συμβαλλομένους, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὁ ἴδιος μέρος εἰς τὴν πρᾶξιν, ἔναντι μιᾶς ἀμοιβῆς, ἡ ὁποία καλεῖται μεσιτεία. Π.χ.: Ὁ ἔμπορος ξηρῶν καρπῶν κ. Μελισσάρης ἀναθέτει εἰς τὸν μεσίτην κ. Ἀνδρέου νὰ τὸν φέρῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ παραγωγούς ἔχοντας ρεβίθια. Ὁ κ. Ἀνδρέου οὐδεμίαν ἄλλην ὑποχρέωσιν ἔχει παρὰ νὰ φέρῃ εἰς ἐπαφὴν τοὺς δύο συμβαλλομένους. Οὗτοι θὰ συμφωνήσουν τοὺς ὅρους τῆς ἀγοραπωλησίας καὶ μετὰ τὸ κλείσιμον ταύτης ὁ μεσίτης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀμοιβὴν ἀπὸ τὸν ἀναθέσαντα εἰς αὐτὸν τὴν ἐντολὴν, ἐν προκειμένῳ ἀπὸ τὸν κ. Μελισσάρην. Ἦτο δυνατόν ὅμως νὰ πάρῃ τὴν ἀμοιβὴν ἀπὸ τὸν παραγωγόν, ἔαν βέβαια οὗτος ἔδιδε τὴν ἐντολὴν, ἢ καὶ ἀπὸ ἀμφοτέρους, ἔαν ἀμφότεροι ἔδιδον τὴν ἐντολὴν. Εἶναι ἀδιάφορον διὰ τὸν μεσίτην καὶ συνεπῶς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν μεσιτείαν, ἔαν τελικὰ διερρήχθῃ ἡ σύμβασις.

Ἡ συμφωνία ἡ ὁποία γίνεται μὲ τὸν μεσίτην δύναται νὰ εἶναι ἐμπορικὴ ὅταν ὁ δίδων τὴν ἐντολὴν εἶναι ἔμπορος, ἀστικὴ δὲ ὅταν

παραγωγός, ὡς εἰς τὸ ἄνωτέρω παράδειγμα. Διὰ τὸν μεσίτην ὅμως εἶναι πάντοτε ἐμπορικὴ.

Ἡ μεσιτεία εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ἄνευ ἐντολῆς, ὅταν ὁ μεσίτης, γνωρίζων ὅτι θέλει τις νὰ πωλήσῃ ὠρισμένα ἐμπορεύματα, τοῦ παρουσιάζει ἀγοραστάς, ὁπότε δικαιούται ἀμοιβῆς· ἐνῶ ἀντιθέτως, κατὰ τὸ ἄρθρ. 705 τοῦ Α.Κ., δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἀμοιβὴν διὰ τὰ προξενία τοῦ γάμου. Τὸ ποσὸν τῆς προμηθείας καθορίζεται βάσει τῶν ἰσχυουσῶν ἐκάστοτε διατάξεων ἢ τῶν συνηθειῶν τοῦ τόπου ἢ δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων.

Ἐπιχειρήσεις Δημοσίων Θεαμάτων εἶναι ἡ ὀργάνωσις παντὸς εἵδους θεάματος, ὡς θεάτρου, κινηματογράφου, ἵπποδρομιῶν, πάλης, συναυλίας, ἐκθέσεως κλπ., ἐφ' ὅσον γίνεται μὲ σκοπὸν τὸ κέρδος. Ἐὰν ὅμως δὲν ὑπάρχῃ ὁ κερδοσκοπικὸς σκοπός, ἀλλὰ φιλανθρωπικὸς κλπ., δὲν πρόκειται περὶ ἐμπορικῶν πράξεων, ἔστω καὶ ἐὰν ἀκόμη εἰσπράττωνται χρήματα.

3) Ἡ ἐπιχειρήσις χειροτεχνίας, πλειστηριασέως, πρακτορίας καὶ μεταφορῶν.

α') Ἐπιχειρήσις χειροτεχνίας. Λέγοντες ἐπιχειρήσιν χειροτεχνίας ἐννοοῦμεν τὴν σημερινὴν βιομηχανίαν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν ἐξελιγμένην μορφήν τῆς χειροτεχνίας, τῆς ἐποχῆς δηλαδὴ τῆς συντάξεως τοῦ Γαλλικοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδικος. Ἡ ἐπιχείρησις χειροτεχνίας εἶναι ἐμπορικὴ ἐφ' ὅσον ὁ χειροτέχνης ἐπεξεργάζεται ξένην πρώτην ὕλην (τοῦ πελάτου του), ἐὰν ὅμως ἰδικὴν του εἶναι τότε μόνον ἐμπορικὴ, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἀγορᾶς ἐπὶ σκοπῶ μεταπωλήσεως, ἄλλως ἀστική. Π.χ. ἡ ἐπιχειρήσις ἀλευρομύλου εἶναι τότε μόνον ἐμπορικὴ, ἐφ' ὅσον δέχεται πρὸς ἄλλοις ξένον σῖτον, οὐχὶ δὲ ὅταν ἀγοράζῃ τὸν σῖτον καὶ τὸν μετατρέπῃ εἰς ἄλευρον διὰ νὰ τὸ μεταπωλήσῃ, διότι τότε πρόκειται περὶ ἀγορᾶς πρὸς μεταπώλησιν.

β') Πλειστηρίασις εἶναι ἡ ἐπιχειρήσις ἐκείνη ἡ ὁποία ἀναλαμβάνει τὴν πώλησιν ξένων ἀντικειμένων διὰ πλειστηριασμοῦ. Π.χ. ἔχων τις μεγάλην ἀνάγκην χρημάτων καὶ ἐπιθυμῶν νὰ πωλήσῃ ὠρισμένα ἐπιπλά τῆς οἰκίας του καὶ τιμαφῇ, ἀπευθύνεται εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις πλειστηριασέως, αἱ ὁποῖαι ἀναλαμβάνουν τὴν διὰ πλειστηριασμοῦ ἐκποίησιν τούτων ἔναντι ἀμοιβῆς, ἡ ὁποία ὑπολογίζεται εἰς ποσοστὰ ἐπὶ τοῦ προϊόντος τοῦ πλειστηριασμοῦ.

Δὲν πρέπει βέβαια νὰ συγχέωμεν τὴν ἐπιχειρήσιν πλειστηριασέως μὲ τὸν πλειστηριασμὸν τὸν διενεργούμενον ὑπὸ τοῦ Δημοσίου,

ὅπως συμβαίνει π.χ. ἐπὶ ἐκποιήσεως τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν δανειστῶν (ἐνυπόθηκον δάνειον).

γ') Πρακτορία καλεῖται ἡ πρᾶξις ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν πρόσωπόν τι ἀναλαμβάνει ἐπ' ἀμοιβῇ τὴν παροχὴν πρὸς τὸ κοινόν οἰασθήποτε ἰδιωτικῆς ὑπηρεσίας· π.χ. ναυτικὸς πράκτωρ. Τότε εἶναι τις πράκτωρ μόνον κατὰ τὸν ἐμπορικὸν νόμον, ὅταν δὲν εἶναι ὑπάλληλος ἐπὶ μισθῷ ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιριῶν, ἀλλὰ ἐργάζεται ἐλευθέρως, προσφέρων τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸ κοινόν.

δ') Ἐπιχείρησις μεταφορᾶς. Ἡ μεταφορὰ διὰ νὰ εἶναι ἐμπορικὴ θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχη ἐπιχειρήσις, ἥτοι ὠργανωμένη δρᾶσις, ἄλλως δὲν εἶναι ἐμπορικὴ. Π.χ. σωφὲρ ἀγοράζων ταξὶ διὰ τὴν μεταφορὰν προσώπων δὲν δημιουργεῖ ἐπιχειρήσιν μεταφορᾶς, διότι τὸ κέρδος ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀμοιβὴν τῆς σωματικῆς του καταπονήσεως· ἐὰν ὅμως ἡγόραζε τρία καὶ τέσσαρα ταξὶ καὶ ἐμίσθωνεν ὁδηγούς, θὰ ὑπῆρχεν ἐπιχείρησις μεταφορᾶς.

4) Κολλυβιστικαὶ ἐργασίαι, ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὴ χρημάτων, συναλλαγματικαὶ καὶ τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι.

α') Κολλυβιστικαὶ ἐργασίαι. Κόλλυβον καλεῖται τὸ κέρμα μικρᾶς ἀξίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀμοιβὴ τοῦ κολλυβιστοῦ. Κολλυβισταὶ δ' ἐκαλοῦντο οἱ ἀναλαμβάνοντες τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν νομισμάτων, δηλαδὴ οἱ σημερινοὶ ἀργυραμοιβοὶ ἢ σαράφηδες. Αἱ πράξεις αὐτῶν εἶναι ἐμπορικαί.

β') Ἡ ἀποστολὴ κερμάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου χαρακτηρίζεται ὡς ἀντικειμενικῶς ἐμπορικὴ πᾶσα συμφωνία ἀποστολῆς χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ μάλιστα δι' ὅλους τοὺς συμβαλλομένους, δηλ. καὶ διὰ τὸν μεταφορέα καὶ διὰ τὸν ἐντολέα, ἥτοι εἶναι ἀμφιμερῶς ἐμπορικὴ.

γ') Γραμματία εἰς διαταγὴν καὶ συναλλαγματικαί. Ἡ ἐκδοσις, ἡ ἀποδοχή, ἡ τριτεγγύησις, ἡ ὀπισθογράφησις καὶ γενικῶς πᾶσα πρᾶξις ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν εἶναι ἀμφιμερῶς ἐμπορικὴ.

δ') Τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι. Ὁ νόμος χαρακτηρίζει ὅλας τὰς τραπεζικὰς ἐργασίας ὡς ἐμπορικὰς.

5) Ναυτικὴ ἐμπορία. Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ διατάγματος «Περὶ ἀρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικείων», ἐμπορικαὶ ἐπίσης πράξεις εἶναι ὅλαι αἱ ἐργασίαι αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν θαλασσίαν

ἐμπορίαν, ἥτοι ἡ κατασκευὴ πλοίου, ἡ ἀγορά, ἡ πώλησις, ἡ ναυλωσις πλοίου ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, ἡ ἀγορὰ ἐξαρτίων κλπ.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΟΥ

Ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἀντικειμενικῶς ἐμπορικὰς πράξεις δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ὄχι μόνον εἰς τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ δ)τος « περὶ Α.Ε. », ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ παρεπομένου, ἥτοι διὰ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης διὰ τῆς ὁποίας μία πρᾶξις καθαρῶς ἀστική χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπορική, διότι εἶναι ἐπομένη μιᾶς ἄλλης πράξεως, ἡ ὁποία εἶναι ἀντικειμενικῶς ἐμπορική. Π.χ. ἀγοράζει τις πρὸς μεταπώλησιν ἔλαιον καί, μὴ ἔχων χρήματα νὰ πληρώσῃ τὸ ἀντίτιμον, δανεῖζεται παρ' ἄλλου προσώπου πεντακοσίας δραχμᾶς. Τὸ δάνειον εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀστική πρᾶξις, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγένετο ὡς παρεπομένη ἐτέρας πράξεως, τῆς ἀγορᾶς ἐλαίου πρὸς μεταπώλησιν, ἡ ὁποία εἶναι ἀντικειμενικῶς ἐμπορική, καθίσταται καὶ αὕτη ἐμπορική.

Καὶ τὸ ἀντίθετον ὁμως δύναται νὰ συμβῇ, μία δηλ. πρᾶξις ἐμπορική, ἐπειδὴ εἶναι ἐπομένη μιᾶς ἄλλης ἀστικῆς, γίνεται καὶ αὕτη ἀστική. Π.χ. ἐλαιοπαραγωγὸς ἀγοράζει βυτία διὰ τὴν τοποθέτησιν τοῦ ἐλαίου του πρὸς πώλησιν. Ἐνταῦθα ἔχομεν μίαν ἀστικὴν πρᾶξιν, τὴν πώλησιν τοῦ ἐλαίου, καὶ μίαν ἄλλην ἐμπορικὴν, τὴν ἀγορὰν τῶν βυτίων πρὸς πώλησιν. Ἡ ἐμπορική ὁμως αὕτη πρᾶξις, ἐπειδὴ ἔγινε χάριν τῆς ἀστικῆς τοιαύτης, δηλ. τῆς πωλήσεως τοῦ ἐλαίου, θὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀστική. Τὸ αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν καὶ διὰ τὸν ἱατρὸν, ὅστις ἀγοράζει καὶ πωλεῖ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς του ἐνέσεις χάριν θεραπείας των, καθὼς καὶ διὰ τὸν ζωγράφον, ὅστις ἀγοράζει πανί διὰ νὰ ζωγραφίσῃ καὶ τὸ πωλεῖ μετὰ ὡς ζωγραφικὸν πίνακα.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΩΣ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ - ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΤΗΤΟΣ

Ὑποκειμενικῶς ἐμπορικαὶ πράξεις καλοῦνται ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι, ἂν καὶ εἶναι ἀστικά, χαρακτηρίζονται ὡς ἐμπορικά, διότι ὁ ἐνεργήσας ταύτας εἶναι ἔμπορος. Ἐνταῦθα δηλαδή δὲν ἐξετάζομεν αὐτὴν ταύτην τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ τὴν ιδιότητα τοῦ προσώπου ὅπερ ἐνεργεῖ ταύτην, καὶ ἐὰν μὲν τὸ πρόσωπον ὅπερ ἐνεργεῖ ταύτην εἶναι ἔμπορος, καθίσταται καὶ ἡ πρᾶξις ἐμπορική, ἐὰν ὁμως ὄχι, ἐξακολουθεῖ

νὰ παραμένῃ ἀστική. Π.χ. ὁ ἔμπορος ξηρῶν καρπῶν κ. Μελισσάρης ἠγόρασε πεντακοσίας ὀκάδας σίτου ἵνα πωλήσῃ τοῦτον εἰς τὸ κα-
τάστημά του καὶ ὁ γεωργὸς κ. Ἀνδρέου ἠγόρασε τὴν αὐτὴν πο-
σότητα σίτου ἵνα σπείρῃ τοῦτον εἰς τὸν ἀγρόν του. Ἡ πράξις τοῦ
κ. Μελισσάρη εἶναι ἐμπορική, διότι διενηργήθη ὑπὸ ἐμπόρου καὶ
χάριν τῆς ἐμπορίας του, ἐνῶ τοῦ κ. Ἀνδρέου ἀστική. Οὕτω παρα-
τηροῦμεν ὅτι μία καὶ ἡ αὐτὴ πράξις, ἐξεταζόμενη ἀπὸ τῆς πλευρᾶς
τῆς ιδιότητος τοῦ ὑποκειμένου ὅπερ ἐνήργησε ταύτην, εἶναι μὲν
ἐμπορική ἐφ' ὅσον ὁ ἐνεργήσας ταύτην εἶναι ἔμπορος καὶ ἐνήργησε
ταύτην χάριν τῆς ἐμπορίας του, ἐὰν δὲ ὄχι, ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ
ἀστική. Ἐὰν ὁ κ. Μελισσάρης ἠγόραζε τὸν ὡς ἄνω σῖτον μὲ τὸν
σκοπὸν νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας
του, δὲν θὰ ἦτο ἐμπορική, ἀλλ' ἀστική, διότι θὰ διενηργῆτο μὲν ὑπὸ
ἐμπόρου, ἀλλὰ ὄχι χάριν τῆς ἐμπορίας αὐτοῦ.

Ἐξ αὐτοῦ προκύπτει ὅτι ὅλαι αἱ ὑπὸ τοῦ ἐμπόρου διενεργού-
μεναι πράξεις, ἐφ' ὅσον διενεργοῦνται διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς
ἐμπορίας του, τεκμαίρονται ὡς ἐμπορικαί. Εἶναι ἡ περίφημος θεω-
ρία τοῦ τεκμηρίου τῆς ἐμπορικότητος. Τοῦτο ὅμως
δὲν σημαίνει ὅτι καὶ πᾶσα πράξις τοῦ ἐμπόρου εἶναι ἐμπορική. Π.χ.
ἡ ἀγορὰ ἢ ἡ πώλησις ἀκινήτου ὑπὸ ἐμπόρου δὲν καθίσταται
ἐμπορική βάσει τοῦ ὡς ἄνω τεκμηρίου, διότι ἀποκλείονται τῆς ἐμπο-
ρικότητος τὰ ἀκίνητα. Ὅμοιως ἡ ἀπαίτησις τῆς διατροφῆς τῆς συ-
ζύγου ὑπὸ τοῦ συζύγου ἐμπόρου λόγῳ διαζυγίου δὲν καθίσταται
ἐμπορική, ἀλλὰ παραμένει ἀναποτρέπτως ἀστική.

Διὰ νὰ χαρακτηρισθῇ μία πράξις ὡς ἐμπορική βάσει τοῦ τεκμη-
ρίου τῆς ἐμπορικότητος, θὰ πρέπει ν' ἀποδεχθῇ α') ὅτι διενηργήθη
ὑπὸ ἐμπόρου καὶ β') ὅτι ἐγένετο χάριν τῆς ἐμπορίας αὐτοῦ. Π.χ.
ὁ κ. Α δανεῖζει τὸν κ. Β, ὅστις εἶναι ἔμπορος, 500 δραχμᾶς. Ἐὰν
ὁ κ. Β ἀρνηθῇ νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του, εἶναι συμφέρον εἰς τὸν κ.
Α ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ δάνειον ἐγένετο χάριν τῆς ἐμπορίας του, ὁ-
πότε δύναται ν' ἀποδείξῃ τὴν ὑπαρξιν τούτου καὶ διὰ μαρτύρων
ἀκόμη. Εἶναι ὅμως ὑποχρεωμένος ν' ἀποδείξῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ κ.
Β εἶναι ἔμπορος καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὰ δανεισθέντα χρήματα ἐχρησι-
μοποίησεν οὗτος διὰ τὸ ἐμπόριόν του. Τὸ ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι ἔμ-
πορος εἶναι εὐκόλον. Τὸ δεύτερον ὅμως, ὅτι δηλ. ἐχρησιμοποίησε
τὰ χρήματα διὰ τὸ ἐμπόριόν του, εἶναι δύσκολον, διότι χωρεῖ ἀν-
ταπόδειξις, ἥτοι ὁ κ. Β δύναται ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀντίθετον, ὅτι δὲν
ἐχρησιμοποίησε τὸ δάνειον χάριν τῆς ἐμπορίας του, καὶ νὰ προσ-

βάλῃ τὸ τεκμήριον. Τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως τῆς μὴ ἐμπορικότητος τῆς πράξεως φέρει ὁ ἐπικαλούμενος ταύτην ἔμπορος, δηλ. ἐνταῦθα ὁ κ. Β, καὶ ὄχι ὁ δανειστὴς κ. Α.

Ἀσκήσεις: Ποῖα ἐκ τῶν κάτωθι πράξεων εἶναι ἐμπορικά, ποῖα ἀστικά καὶ διατί;

1) Ὁ ἔμπορος Χαλκίδος κ. Μπαφέρος ἐμίσθωσε τὸ αὐτοκίνητον τοῦ κ. Βολιώτη καὶ μετέφερεν ἐμπορεύματα ἀπὸ Χαλκίδος εἰς Ἀλιβέριον.

2) Ὁ ἴδιος ἔμπορος ἐδώρησεν εἰς τοὺς πελάτας του ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει ἡμερολόγια καὶ κερματοφύλακας.

3) Ὁ ὁδοντίατρος κ. Κυριακούλης ἡγόρασε πλατίνην καὶ χρυσὸν διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδόντων τῶν πελατῶν του.

4) Ὁ συγγραφεὺς κ. Ἀλικᾶκος ἡγόρασε τυπογραφικὸν χάρτην διὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς «Λογιστικῆς» του.

Ε Μ Π Ο Ρ Ο Ι

Ἐμπορος καλεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ Ε.Ν., ὁ διενεργῶν ἐμπορικὰς πράξεις καὶ ἔχων ὡς σύννηθες ἐπάγγελμα τὴν ἐμπορίαν.

Ἀναλύοντες τὸν ὅρισμόν τοῦτον βλέπομεν ὅτι, διὰ νὰ χαρακτηρισθῇ τις ὡς ἔμπορος, θὰ πρέπει α') Νὰ ἐνεργῇ ἐμπορικὰς πράξεις καὶ β') Νὰ ἔχη ὡς σύννηθες ἐπάγγελμα τὴν διενέργειαν τοιούτων ἐμπορικῶν πράξεων. Λέγοντες ἐμπορικὰς πράξεις, ἐννοοῦμεν τὰς ἀντικειμενικῶς τοιαύτας, ἥτοι ἐκεῖνας αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ δ)τος «Περὶ ἀρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικείων», ὡς καὶ τὰς διὰ νεωτέρων νόμων καθορισθείσας τοιαύτας. Θὰ πρέπει δὲ νὰ ἐνεργῇ ταῦτα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ τὸ σύννηθες ἐπάγγελμα, ἥτοι ἡ κυρία καὶ συστηματικὴ βιοποριστικὴ ἀπασχόλησις αὐτοῦ.

Ἡ ιδιότης τοῦ ἐμπόρου δύναται ν' ἀποκτηθῇ ὄχι μόνον διὰ τῆς ἐνεργείας ἐμπορικῶν πράξεων, ἀλλὰ καὶ κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ νόμου, ὅπως αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι καὶ οἱ Συνεταιρισμοί, οἱ ὁποῖοι καθίστανται ἔμποροι διὰ τὸν λόγον καὶ μόνον ὅτι περιεβλήθησαν τὸν τύπον τῆς Α.Ε. καὶ τοῦ Συν)σμοῦ, καὶ ἄσχετα πρὸς τὰς πράξεις τὰς ὁποίας ἐκτελοῦν, ἐὰν εἶναι ἀστικά ἢ ἐμπορικά. Ὅμοίως οἱ χρηματισταὶ καὶ οἱ μεσίται τοῦ χρηματιστηρίου ἀξιῶν καθίστανται ἔμποροι διὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν.

Συνεπῶς δύο εἶναι τὰ κριτήρια βάσει τῶν ὁποίων δύναται τις ν' ἀποκτήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου: α') Τὸ οὐσιαστικόν, κατὰ τὸ ὁποῖον ἀποκτᾷ τις τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου ἐφ' ὅσον ἐνεργεῖ ἐμπορικὰς πράξεις καὶ ἔχει ὡς σύννηθες ἐπάγγελμα

τὴν διενέργειαν τοιούτων πράξεων. Καὶ β') Τὸ τυπικόν, κατὰ τὸ ὅποιον ἀποκτᾷ τὴν τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου διὰ τὸν λόγον καὶ μόνον ὅτι ἐπληρώθησαν ὠρισμένοι διατυπώσεις. Οὕτω ἡ Α.Ε. ἀποκτᾷ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου διότι περιεβλήθη τὸν τύπον τῆς Α.Ε., ἐνῶ εἶναι δυνατὸν ν' ἀσχολῇται μὲ καθαρῶς ἀστικάς πράξεις, ὡς ἀγοραπωλησίαν ἀκινήτων κλπ. Ὁμοίως ὁ Οἰκοδομικὸς Συν)σμός Δημ. Ὑπαλλήλων Χαλκίδος κ.ο.κ.

*Ἐμπορος δύναται νὰ γίνῃ πᾶν φυσικὸν ἢ νομικὸν πρόσωπον, ἐκτὸς ἐκείνων τὰ ὅποια ρητῶς ὁ νόμος ἀπαγορεύει. Τελευταίως δὲ λόγῳ τῆς ἀνάγκης μεγάλων κεφαλαίων παρατηρεῖται ἐξάπλωσις τῶν νομικῶν προσώπων τῶν ἀσκούντων τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα. Τὸ Δημόσιον καὶ τὰ νομικὰ πρόσωπα τοῦ δημοσίου δικαίου δύνανται νὰ ἐνεργοῦν ἐμπορικὰς πράξεις, ἐφ' ὅσον αὐταὶ δὲν ἀντιβαίνουν πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον ὑπὸ τῆς Πολιτείας σκοπὸν. Π.χ. δὲν δύνανται ν' ἀναλάβουν μεσιτικὰς ἐργασίας, δύνανται ὁμως νὰ ἀσκοῦν ἐπιχειρήσεις μεταφορᾶς, παροχῆς ἡλεκτρικοῦ ρεύματος, δημοσίων θεαμάτων κλπ. Ὅσας δὴποτε ὁμως ἐμπορικὰς πράξεις καὶ ἂν ἐνεργήσουν, οὐδέποτε λαμβάνουν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου.

ΝΟΜΙΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΗΣ ΚΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΟΥ

Ὁ χαρακτηρισμὸς προσώπου τινὸς ὡς ἐμπόρου παρουσιάζει ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα, διότι ἐὰν πρόσωπον χαρακτηρισθῇ ὡς ἔμπορος ἔχει τὰς ἐξῆς συνεπείας: 1) Αἱ πράξεις του τεκμαίρονται ὡς ἐμπορικαί. 2) Ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ ὠρισμένα βιβλία, τὰ ἐμπορικά. 3) Κηρύσσεται εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως. 4) Προσωποκρατεῖται διὰ χρέος ἐμπορικὸν πλὴν τῆς ἐμπόρου γυναικὸς καὶ τοῦ ἀπεριορίστως εὐθυνομένου συνεταίρου ἐπὶ συνεταιρισμοῦ ἀπεριορίστου εὐθύνης. 5) Ὁρισμένοι ἀπαιτήσεις του ὑπόκεινται εἰς πενταετῇ παραγραφὴν, ἀρθρ. 250 Α.Κ. 6) Δικαιοῦται νὰ ἐκλέγῃ καὶ νὰ ἐκλέγεται μέλος τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων. 7) ἔχει ἰδιαιτέραν κατοικίαν, τὸν τόπον τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός του. 8) Ὑποχρεοῦται νὰ δημοσιεύῃ τὰς περὶ διαζυγίου καὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ, ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ

Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις, καταργήσασα τὴν τάξιν τῶν ἐμπόρων, ἔδωκεν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ἀσκήσεως τῆς ἐμπορίας εἰς οἶονδήποτε ἀνεξαρτήτως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύῃ καὶ σήμερον, πλὴν ὠρισμένων ἀπαγορεύσεων καὶ περιορισμῶν οἱ ὅποιοι ἐτέθησαν διὰ λόγους φορολογικοὺς ἢ γενικωτέρας σκοπιμότητος.

Α') Περιορισμοὶ ὥς πρὸς τὴν ἄσκησιν ὠρισμένου εἵδους ἐμπορίας :

α') Δὲν δύναται οἷοσδήποτε νὰ ἔχη φαρμακεῖον παρὰ μόνον οἱ πτυχιούχοι τῆς Φαρμακευτικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

β') Διὰ νὰ γίνῃ τις χρηματιστὴς ἀπαιτεῖται νὰ διορισθῇ ὑπὸ τοῦ Κράτους.

γ') Δὲν δύνανται ἄλλοδαποὶ νὰ μετέχωσι πλοίων ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν ἄνω τοῦ ἡμίσεος αὐτῶν.

δ') Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ "Ἰδρυσις Ραδιοφωνικῶν Σταθμῶν παρ' ἰδιωτῶν. Ὡς ἰδιῶται θεωροῦνται κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου καὶ οἱ Δῆμοι καὶ αἱ Κοινότητες.

Β') Περιορισμοὶ ὥς πρὸς τὴν τήρησιν ὠρισμένων προϋποθέσεων: α) Αἱ βιομηχαναὶ εὐφλέκτων ὑλῶν ἀπαγορεύεται νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐντὸς σχεδίου πόλεως. β) "Ολαὶ αἱ βιομηχαναὶ θὰ πρέπη νὰ ἔχωσιν ἐμπορικὴν ἐπωνυμίαν καὶ ἐμπορικὸν σῆμα διάφορον τῶν ἄλλων ὁμοειδῶν πρὸς αὐτὰς ἐπιχειρήσεων.

Γ') Ἀπαγορεύσεις ὥς πρὸς τὴν ἄσκησιν ὠρισμένου εἵδους ἐμπορίας: α) Ἀπαγορεύεται ἡ πώλησις μονοπωλιακῶν εἰδῶν. β) Ἀπαγορεύεται ἡ ὑπὸ οἰουδήποτε διενέργεια ταχυδρομικῶν καὶ τηλεγραφικῶν ἐργασιῶν. γ') Ἀπαγορεύεται τὸ ἐμπόριον ἀρχαιοτήτων.

Δ') Ἀσυμβίβαστα πρὸς τὴν ἐμπορικὴν ιδιότητα :

Ὑπάρχουσιν ὠρισμένα ἐπαγγέλματα ἢ ἄσκησις τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος. Οὕτω οἱ κληρικοί, οἱ δικαστικοί, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ οἱ δικηγόροι δὲν δύνανται ν' ἀσκοῦν ἐμπορικὰς πράξεις κατὰ τρόπον ὥστε ν' ἀποκτήσουν καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου, διότι ἄλλως θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποστῶσι τὰς συνεπειὰς τούτου, ἥτοι νὰ κηρύσσωνται εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, νὰ προσωποκρατοῦνται

κλπ., συνέπειαι αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ λειτουργήματός των.

Ἐὰν οἱ ἀνωτέρω δὲν δύνανται νὰ ἀσκήσωσι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπορίου, δύνανται ὅμως νὰ ἐνεργοῦν ἐμπορικὰς πράξεις· οὕτω ὁ κληρικός καλῶς ὑπογράφει συναλλαγματικὴν κλπ.

ΙΚΑΝΟΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΜΠΟΡΕΥΕΣΘΑΙ

Ταύτην διακρίνομεν Α') εἰς τὴν ἱκανότητα πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων καὶ Β') εἰς τὴν ἱκανότητα πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμπορίου.

Α') Ἰκανὸς πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων εἶναι πᾶς ὅστις εἶναι ἱκανὸς πρὸς ἐνέργειαν οἰασδῆποτε δικαιοπραξίας (ἀστικῆς πράξεως). Συνεπῶς ἀνίκανοι πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀνίκανοι πρὸς πᾶσαν δικαιοπραξίαν κατὰ τὰς Γενικὰς Ἀρχὰς τοῦ Δικαίου.

Ἀνίκανοι πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων κατὰ τὸν Ε.Ν. εἶναι:

α') Οἱ ἀνήλικοι, οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

β') Οἱ δικαστικῶς ἀπηγορευμένοι ἀσχέτως ἡλικίας, ἥτοι οἱ ἐκ γενετῆς κωφοί, οἱ τυφλοί, οἱ ἄλαλοι κλπ.

γ') Οἱ νομίμως ἀπηγορευμένοι, ἥτοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν καταδικασθῇ εἰς βαθμὸν κακουργήματος καὶ ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ἡ ποινὴ αὐτῶν.

Ἐξαιρετικῶς οἱ συμπληρώσαντες τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ 21ον, δύνανται νὰ ἐνεργήσουν ἐγκύρους ἐμπορικὰς πράξεις ὑπὸ ὠρισμένας ὅμως προϋποθέσεις. Εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς χειραφεσίας τοῦ ἀνηλίκου, ὅστις ἵνα καταστῇ πλήρως ἱκανὸς πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων θὰ πρέπη:

1) Νὰ ἔχη συμπληρώσει τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. 2) Νὰ εἶναι χειράφετος. 3) Νὰ δοθῇ ἄδεια ἐκ μέρους τοῦ πατρὸς ἢ τούτου μὴ δυναμένου ἢ μὴ υπάρχοντος ὑπὸ τῆς μητρὸς ἢ ταύτης μὴ δυναμένης ἢ μὴ υπάρχούσης ὑπὸ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου. 4) Ἡ ἄδεια αὕτη νὰ καταχωρηθῇ εἰς εἰδικὸν βιβλίον τηρούμενον ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου τοῦ τόπου ἔνθα πρόκειται νὰ καταστήσῃ τὴν κατοικίαν του ὁ ἀνήλικος. Καὶ 5) Νὰ τοιχοκολληθῇ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἀκροατηρίου τοῦ ἀρμοδίου Πρωτοδικείου. Ἡ ἄδεια δύναται

νά είναι γενική ή ειδική, ν' ἀφορᾷ δηλ. ὠρισμένας μόνον πράξεις, πάντοτε ὅμως ρητὴ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου ἐγγράφου, διότι δημοσιεύεται. Ἀνακαλεῖται οὐχὶ ὑπὸ τοῦ χορηγήσαντος ταύτην, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνου ὅστις κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνακλήσεως εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς χορηγήσεως.

Οἱ τεθέντες ὑπὸ δικαστικὴν ἀντίληψιν, ἤτοι οἱ ἔχοντες διφορούμενας τὰς φρένας, οἱ ἄσωτοι, οἱ ἀσκόπως δαπανῶντες τὴν περιουσίαν των κλπ., δύνανται νὰ ἐνεργοῦν ἐμπορικὰς πράξεις τῇ ἐγκρίσει ὅμως τοῦ ἀντιλήπτορος των.

Ἰκανοὶ συνεπῶς πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων εἶναι α) οἱ συμπληρώσαντες τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι δικαστικῶς ἢ νομίμως ἀπηγορευμένοι καὶ β) Οἱ χειράφετοι.

Β') Ἰκανὸς πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμπόρου εἶναι ἐκεῖνος ὅστις εἶναι ἰκανὸς πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων, ἐξαίρεσει α) τοῦ ἀνηλίκου, β) τῆς ὑπάνδρου γυναικός, γ) τοῦ πτωχεύσαντος καὶ μὴ ἀποκατασταθέντος ἐμπόρου καὶ δ) τῶν μικρεμπόρων.

α') Ὁ ἀνήλικος διὰ νὰ γίνῃ ἔμπορος θὰ πρέπει νὰ συνυπάρχουν αἱ αὐταὶ προϋποθέσεις αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται καὶ ἐπὶ τῆς ἀποκτήσεως τῆς ἰκανότητος πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων, μὲ μίαν μόνην διαφοράν, ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς ἀδείας θὰ πρέπει ν' ἀφορᾷ ἄρσιν τῆς ἀνικανότητος πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμπόρου καὶ ὅχι ἄρσιν τῆς ἀνικανότητος πρὸς διενέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων.

Ἡ εἰς τὸν ἀνήλικον παρεχομένη ἀδεια διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμπόρου δύναται νὰ εἶναι γενική, ὅποτε ὁ ἀνήλικος καθίσταται ἔμπορος δι' ὅλας τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργουμένας πράξεις, ἢ μερική, ὅποτε εἶναι ἔμπορος ὡς πρὸς ὠρισμένας μόνον πράξεις. Ὁ ἀνήλικος καταστάς ἔμπορος δύναται νὰ ὑποθηκεύῃ τὰ ἀκίνητα, οὐχὶ ὅμως, κατὰ περιέργον διάταξιν, καὶ νὰ τὰ ἐκποιῇ.

β') Ἡ ἐγγαμὸς γυνή, κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Ε.Ν., δὲν δύναται νὰ ἐμπορεύεται δημοσίως ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ἀνδρός της. Ἐξ αὐτοῦ προκύπτει ὅτι ἡ γυνή δὲν δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου ἢ νὰ διατηρήσῃ ταύτην ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ συζύγου της, ἐνῶ δύναται νὰ ἐνεργῇ ἐμπορικὰς πράξεις ἐλευθέρως, χωρὶς ὅμως καὶ ν' ἀποκτᾷ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου ἔστω καὶ ἂν ἀσκῇ ταύτας κατὰ σύνηθες ἐπάγγελμα. Ἡ συναίνεσις δύναται νὰ εἶναι γενική ἢ ἐιδική, ν' ἀφορᾷ δηλ. ὠρισμένον εἶδος

ἐμπορίας· π.χ. νὰ μὴ συναιτερίζεται μὲ ἄλλους ἄνδρας, ρητὴ ἢ σιωπηρά, ὅταν γνωρίζῃ ὁ σύζυγος τὴν ἄσκησιν τῆς ἐμπορίας ὑπὸ τῆς συζύγου καὶ σιγᾶς, καὶ τέλος ἔγγραφος (διὰ ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου ἔγγραφου) ἢ ἄγραφος. Ὅταν ἡ συναινέσις δοθῇ ὑπὸ περιορισμοῦς, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ εἶναι ρητὴ καὶ ἔγγραφος, διότι πρέπει νὰ δημοσιευθῇ, ἵνα λάβωσι γνῶσιν καὶ οἱ μέλλοντες νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις μετ' αὐτῆς. Ἐν περιπτώσει φυσικῆς ἢ νομικῆς ἀδυναμίας τοῦ συζύγου νὰ παράσχῃ τὴν συναινέσιν, αὕτη δύναται νὰ παρέχεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

Ἡ ἄδεια ἀνακαλεῖται ὑπὸ τοῦ συζύγου, ἀρκεῖ ἡ ἀνάκλησις νὰ μὴ εἶναι κακόβουλος, αὐθαίρετος ἢ παράκαιρος, ὁπότε ἡ γυνὴ ὑποχρεοῖ τὸν σύζυγον εἰς ἀνάκλησιν τῆς ἀνακλήσεως προσφεύγουσα εἰς τὸ δικαστήριον.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἄγαμος καὶ ἐνῆλιξ γυνὴ δὲν χρειάζεται οὔτε συναινέσιν οὔτε χειραφεσίαν, ἵνα ἀσκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου, ἡ ἄγαμος καὶ ἀνῆλιξ ὅ,τι καὶ ὁ ἀνήλικος (ἄδειαν), ἡ δὲ ἔγγαμος καὶ ἀνῆλιξ χρειάζεται τόσο ἀδειαν ὅσον καὶ συναινέσιν.

Ἡ γυνὴ ἡ ἀποκτήσασα τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου ὑπόκειται εἰς τὰς αὐτὰς διατάξεις εἰς τὰς ὁποίας καὶ οἱ λοιποὶ ἔμποροι καὶ ἔχει συνεπῶς τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ αὐτοὺς, δὲν ὑπόκειται ὅμως εἰς προσωπικὴν κράτησιν διὰ χρέη ἐμπορικά.

γ') Ὁ πτωχεύσας ἔμπορος δὲν δύναται νὰ ἐπαναποκτήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου ἐὰν δὲν ἀποκατασταθῇ, ἐὰν δηλ. δὲν ἔλθῃ εἰς συμβιβασμὸν μὲ τοὺς πιστωτάς του.

δ') Οἱ μικροῦ ἐμποροὶ, ὅχι ὅτι δὲν εἶναι ἔμποροι, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει σκοπιμότης νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τοιοῦτοι, διότι τότε θὰ εἶχον καὶ ἄλλας ὑποχρεώσεις, ἥτοι θὰ ἐτήρουν λογιστικὰ βιβλία κλπ.

ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ

Ἡ ἐμπορικὴ ιδιότης ἀπόλλυται: 1) Διὰ τῆς παύσεως τῆς ἐνεργείας τῶν ἐμπορικῶν πράξεων. Θὰ πρέπει ἡ παῦσις αὕτη νὰ εἶναι πραγματικὴ καὶ δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς μόνον ἡ δήλωσις τοῦ ἐμπόρου ὅτι παύει νὰ ἐνεργῇ ἐμπορικὰς πράξεις. 2) Ἐφ' ὅσον ἀπεκτήθῃ βάσει τοῦ τυπικοῦ κριτηρίου, διὰ τῆς ἀνακλήσεως τῆς ἀδείας τῆς συστάσεως τῆς Α.Ε. καὶ τοῦ Συνομοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ ἢ τοῦ διατάγματος τοῦ διορισμοῦ τοῦ χρηματιστοῦ. 3) Διὰ

τοῦ θανάτου τοῦ φυσικοῦ προσώπου. 4) Διὰ τῆς πτωχεύσεως ἢ χρεωκοπίας. 5) Διὰ τῆς ἀνακλήσεως τῆς χειραφεσίας τοῦ χειραφετηθέντος ἀνηλίκου. 6) Διὰ τῆς ἀνακλήσεως τῆς συναινέσεως πρὸς ἐμπορίαν τῆς δοθείσης εἰς ὕπανδρον γυναῖκα ἐκ μέρους τοῦ συζύγου της. 7) Διὰ τῆς στερήσεως τῆς ἱκανότητος πρὸς δικαιοπραξίαν (νόμιμος ἢ δικαστικὴ ἀπαγόρευσις).

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑφίσταται ὀργάνωσις τῆς ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως ὁμοία πρὸς ἐκείνην τὴν ὁποίαν συναντῶμεν εἰς ἄλλα εὐρωπαϊκὰ κράτη. Παρ' ἡμῖν ἡ ὀργάνωσις τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου ρύθμισιν τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς τήρησιν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων ὡς καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων.

ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τὰ ἐμπορικὰ βιβλία διακρίνομεν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, εἰς τὰ ὑποχρεωτικὰ καὶ τὰ προαιρετικὰ.

Ὑποχρεωτικὰ καλοῦνται ἐκεῖνα τὰ βιβλία τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλονται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἄρθρ. 8, 9 καὶ 10 τοῦ Ε.Ν., ὡς καὶ ὑπὸ ἄλλων νεωτέρων νόμων.

Προαιρετικὰ καλοῦνται τὰ βιβλία ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν ἐπιβάλλονται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀλλὰ τηροῦνται διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τοῦ ἰδίου τοῦ ἐμπόρου· δι' αὐτῶν παρακολουθεῖ καὶ ἐλέγχει τὴν κίνησιν καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεώς του.

Τὰ ὑποχρεωτικὰ βιβλία εἶναι : α') Τὸ ἡμερολόγιον εἰς τὸ ὁποῖον ὑποχρεοῦται ὁ ἔμπορος νὰ καταχωρῇ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ὅλας του τὰς ἐμπορικὰς πράξεις καὶ τὰς οἰκογενειακάς του ἀκόμη δαπάνας. Τοῦτο ἔχει μεγάλην σημασίαν ἰδίως διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς πτωχεύσεως αὐτοῦ, ὅποτε, ἐὰν αἱ οἰκογενειακαὶ αὐτοῦ δαπάναι κριθῶσιν ὑπερβολικαί, κηρύσσεται ὅχι μόνον εἰς πτώχευσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπλήν χρεωκοπίαν. β') Τὸ βιβλίον ἀντιγραφῆς τῶν ἐπιστολῶν. Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ὁ ἔμπορος ἀντιγράφει ὅλας τὰς ἐπαγγελματικὰς του ἐπιστολὰς

καὶ τὰ τηλεγραφήματα τὰ ὅποια ἀποστέλλει εἰς τὸ κοινὸν μετὰ τοῦ ὁποίου συναλλάσσεται, ἐνῶ συγχρόνως θέτει εἰς ἰδιαίτερον φάκελον τὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰ τηλ)τα τὰ ὅποια λαμβάνει. Εἰς τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις, ὅπου ὁ ὄγκος τῆς ἀλληλογραφίας εἶναι τεράστιος, ἡ τοιαύτη ἀντιγραφὴ καθίσταται ἀδύνατος καὶ ἀναπληροῦται δι' ἀντιγράφων γραφομηχανῆς. γ') Τὸ βιβλίον ἀπογραφῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ Ε.Ν. ἅπαξ τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους ὁ ἔμπορος ὑποχρεοῦται νὰ ἐνεργῇ ἀπογραφὴν τῶν ἐνεργητικῶν καὶ παθητικῶν στοιχείων αὐτοῦ καὶ νὰ τὴν καταχωρῇ εἰς εἰδικὸν ἐπὶ τούτῳ βιβλίον. Ἐκτὸς τῶν βιβλίων τούτων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ τηρῇ γενικῶς κάθε ἔμπορος, ἡ νομικὸν ἢ φυσικὸν πρόσωπον εἶναι οὗτος, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ὑποχρεωτικὰ βιβλία τὰ ὅποια εἰδικῶς ὑπὸ ὠρισμένων μόνον προσώπων θὰ πρέπει νὰ τηρῶνται, π.χ. τὸ βιβλίον μετόχων τῶν Α.Ε., τὸ τῶν ἰσοζυγίων καὶ μηνιαίων καταστάσεων τῶν Συν)σμῶν κ.ἄ. Εἰς ταῦτα θὰ πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Κ.Φ.Σ. ἐπιβαλλόμενα ἐσχάτως εἰς κάθε ἐπιτηδευματίαν.

Προαιρετικὰ βιβλία εἶναι τὰ συνθετικὰ καὶ ἀναλυτικὰ καθολικά, τὰ ἀναλυτικὰ ἡμερολόγια, τὰ τῶν λογαριασμῶν τάξεως κ.ο.κ.

Διατυπώσεις τηρήσεως τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων. Πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εἰλικρινείας τῶν ἐγγραφῶν καὶ πρὸς ἀποφυγὴν δολίων ἀλλοιώσεων, αἱ ὅποιοι ἤθελον ἐπέλθαι ἐκ τῶν ὑστέρων εἰς τὰ βιβλία, ὁ νόμος ἐπιβάλλει ὠρισμένας διατυπώσεις αἱ ὅποιοι διακρίνονται εἰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς.

α') Ἐσωτερικαὶ διατυπώσεις: Θὰ πρέπει κατὰ τὸ ἄρθρ. 10 τοῦ Ε. Ν. ὅλα τὰ βιβλία νὰ συντάσσωνται κατὰ χρονολογικὴν σειράν, χωρὶς ἄγραφα διαστήματα, χάσματα ἢ παραπομπὰς εἰς τὸ περιθώριον, χωρὶς προσθήκας ἢ ἀφαιρέσεις φύλλων καὶ χωρὶς διαγραφὰς ἢ ξέσματα. Ἐν περιπτώσει σφάλματος, δὲν πρέπει νὰ ἐξαφανίζεται τοῦτο διὰ σβεστήρος ἢ ἄλλου τινὸς μέσου, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ γίνεται λογιστικὸς ἀντιλογισμὸς, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν, ἢ νὰ διαγράφεται ἐλαφρῶς τὸ ἐσφαλμένον οὕτως ὥστε νὰ παραμένῃ εὐδιάκριτος ἡ ἐσφαλμένη ἐγγραφὴ καὶ νὰ ἐπακολουθῇ ἡ ὀρθή. Θὰ πρέπει ὅλα τὰ βιβλία, ἐννοεῖται τὰ ὑποχρεωτικά, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἀλλοδαπῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, νὰ τηρῶνται εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἢ καὶ εἰς ξένην τοιαύτην,

ἐφ' ὅσον ὅμως ὑπάρχει ἔμμισθος ἑρμηνευτῆς παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖ τῆς κατοικίας τοῦ ἐμπόρου.

β') Ἐξωτερικαὶ διατυπώσεις: Ἰνα τὰ ὑποχρεωτικὰ βιβλία ἔχωσιν ἀποδεικτικὴν δύναμιν, θὰ πρέπει, πρὸ πάσης χρησιμοποίησεώς των, νὰ εἶναι βιβλιοδετημένα, ν' ἀριθμῶνται, νὰ μονογραφῶνται κατὰ σελίδα, νὰ χαρτοσημαίνωνται καὶ νὰ θεωρῶνται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου οἰκονομικοῦ ἐφόρου. Ἡ χαρτοσημανσις καὶ ἡ θεώρησις γίνονται ἐπὶ τοῦ τελευταίου φύλλου τοῦ βιβλίου ὡς ἑξῆς:

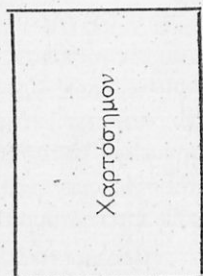
Ἀριθ. Πράξεως

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

Διὰ σελίδας ἀπὸ 1 ἕως καὶ ἐχαρτοσημάνθη
συμφώνως τῷ νόμῳ ὡς βιβλίον
τοῦ κ.

Ἐν Χαλκίδι τῇ

Ὁ Οἰκονομικὸς Ἐφορος

Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων: Τὰ ὑποχρεωτικὰ βιβλία καὶ τὰ νομίμως τηρηθέντα ἀποδεικνύουν μεταξὺ μὲν τῶν ἐμπόρων τόσον τὴν ὑπαρξιν ὅσον καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως, μεταξὺ ὅμως ἐμπόρου καὶ μὴ ἐμπόρου μόνον τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως καὶ τοῦτο μόνον δι' ἓν ἔτος καὶ μίαν ἡμέραν.

Τὰ ὑποχρεωτικὰ βιβλία καὶ τὰ μὴ τηρηθέντα νομίμως ἔχουν ἀποδεικτικὴν δύναμιν μόνον ἐναντίον τοῦ μὴ νομίμως τηρήσαντος ταῦτα ἐμπόρου καὶ ὄχι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐὰν θελήσῃ νὰ χρησιμοποίησῃ ταῦτα ὁ δικαστὴς διὰ τὴν συλλογὴν δικαστικῶν τεκμηρίων.

Τὰ προαιρετικὰ βιβλία δὲν ἔχουν ἀποδεικτικὴν δύναμιν δύναται ὅμως ὁ δικαστὴς νὰ χρησιμοποίησῃ ταῦτα διὰ τὴν συλλογὴν δικαστικῶν τεκμηρίων. Ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ὑποχρεωτικῶν καὶ νομίμως τηρηθέντων βιβλίων ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἐπὶ μίαν δεκαετίαν ἀπὸ τῆς τελευταίας εἰς ἕκαστον τούτων ἐγγραφῆς, χωρὶς τὰ φυλασσόμενα καὶ πέραν τῆς δεκαετίας νὰ χάνουν τὴν

ἀποδεικτικήν των δυνάμιν. Ἐὰν ὁμῶς δὲν φυλαχθοῦν πέραν τῆς δεκαετίας, δὲν φέρει οὐδεμίαν εὐθύνην ὁ ἔμπορος.

Ἀνακοίνωσις καλεῖται ἡ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου παρουσίασις (καὶ πολλάκις παράδοσις) ὅλων τῶν βιβλίων ἢ μόνον τῶν ὑποχρεωτικῶν, ἵνα ἐξετασθῇ δικαστικῶς ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον αὐτῶν. Ἐπειδὴ ἡ ἀνακοίνωσις τῶν βιβλίων εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος καὶ ἐπιζημία διὰ τὸν ἔμπορον, τοῦ ὁποίου θὰ κοινολογηθῶσι κρίσιμα ἴσως μυστικὰ τῆς ἐπιχειρήσεώς του, διὰ τοῦτο ὁ νόμος εἰς ὠρισμένας μόνον περιπτώσεις ἐπιτρέπει ταύτην, ἥτοι ἐπὶ κληρονομίας, πτωχεύσεως καὶ διαλύσεως τῆς Ἑταιρίας. Διάφορος βέβαια τῆς ἀνακοινώσεως εἶναι ἡ κατάσχεσις, ἡ ὁποία γίνεται μόνον ἐπὶ ποινικῶν διώξεων, ὡς λ.χ. ἐν περιπτώσει δόλου μεταξὺ τῶν ἐταίρων.

Ἐμφάνισις καλεῖται ἡ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου παρουσίασις ὅλων τῶν βιβλίων ἢ τῶν ὑποχρεωτικῶν μόνον, ἵνα ἐξετασθῇ δικαστικῶς ὠρισμένον μόνον τμήμα τοῦ περιεχομένου αὐτῶν σχετικὸν πρὸς τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν.

Ἡ ἐμφάνισις γίνεται ἡ ὑπὸ τοῦ τηροῦντος τὰ βιβλία ἔμπορον, ὅστις παρουσιάζει ταῦτα διὰ νὰ ἀποδείξῃ τοὺς ἰσχυρισμοὺς του ἢ διατάσσεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου καὶ μάλιστα εἴτε τῇ αἰτήσῃ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἐμπόρου εἴτε αὐτεπαγγέλτως.

Ἐὰν ὁ ἔμπορος πτωχεύσῃ καὶ ἐξαφανίσῃ ἢ ἀποκρύψῃ τὰ ἐμπορικά του βιβλία θεωρεῖται ὡς αἵτιος δολίας χρεωκοπίας.

ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑ

Ὁ θεσμὸς τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιμελητηρίων εἰσήχθη ἐν Ἑλλάδι διὰ τοῦ νόμου 184 τοῦ 1914, ὅστις ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη δι' ἄλλων μεταγενεστέρων νομοθετημάτων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ ὡς ἄνω νόμου, ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ ἐπιμελητήρια εἶναι ἐνώσεις ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων ὠρισμένης περιφερείας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου καὶ ἔχουν ὡς σκοπὸν τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Ἡ προστασία αὕτη ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς γνωμοδοτήσεως ἐπὶ διαφόρων σχεδίων νόμων καὶ διαταγμάτων σχετικῶν πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, διὰ τῆς συλλογῆς καὶ ἀναθεωρήσεως τῶν ἐπιτοπίων ἐμπορικῶν συνηθειῶν καὶ ἐθίμων, διὰ τῆς ὁργανώσεως ἐμπορικῶν καὶ βιομη-

χανικῶν ἐκθέσεων, διὰ τῆς δημιουργίας ἐπαγγελματικῶν σχολῶν κλπ. καὶ πάντα ταῦτα ἐντὸς βέβαια τῶν ὁρίων τῶν γενικῶν συμφερόντων τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἑθνικῆς οἰκονομίας.

Ὁ τρόπος τῆς ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν ἐπιμελητηρίων, ὡς καὶ ὁ τρόπος τοῦ ἐλέγχου αὐτῶν, ἀνήκουν εἰς τὸ Δημόσιον Δίκαιον, εἰς τὴν μελέτην τοῦ ὁποίου ὑπάγεται καὶ ἡ περαιτέρω ἔρευνα τοῦ θεσμοῦ.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Αὕτη ἐπιτυγχάνεται α') διὰ τῆς προστασίας τῆς ἐμπορικῆς ἐπωνυμίας καὶ β') διὰ τῆς προστασίας τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ σήματος.

α') Ἑμπορικὴ ἐπωνυμία: Λέγοντες ἐμπορικὴν ἐπωνυμίαν ἐννοοῦμεν τὸ ὄνομα ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται ὁ ἔμπορος εἰς τὸ κοινὸν καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἀποκτᾷ δικαιώματα καὶ ἀναλαμβάνει ὑποχρεώσεις.

Εἰς τὰ φυσικὰ πρόσωπα ἡ ἐμπορικὴ ἐπωνυμία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ἀστικὸν ὄνομα αὐτῶν· π.χ. ἡ ἐμπορικὴ ἐπωνυμία τοῦ ἐπιπλοποιοῦ κ. Γεωργ. Ξουρῆ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ὀνοματεπώνυμον αὐτοῦ «Γεώργιος Ξουρῆς».

Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ ἐμπόρου, συναποθνήσκει καὶ ἡ ἐπωνυμία, οἱ δὲ κληρονόμοι, καὶ ἂν ἀκόμη συνεχίσουν τὴν ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν, δὲν ἐμφανίζονται εἰς τὰς συναλλαγὰς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀποθανόντος, ἀλλὰ μὲ τὸ ἰδικόν τους ὄνομα. Ἡ ἐμπορικὴ ἐπωνυμία τοῦ φυσικοῦ προσώπου ἐξακολουθεῖ νὰ χρησιμοποιῇται καὶ ἂν ἀκόμη ἐπέρχεται σύγχυσις πρὸς ἄλλους ἐμπόρους οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐμπορεύονται εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν. Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας, περὶ τῆς ὁποίας κατωτέρω. Ἡ ἐπωνυμία προστατεύεται διότι ὑπάγεται εἰς τὰ δικαιώματα τῆς προσωπικότητος, ἄρθρ. 58,59 Α.Κ.

Πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν ἐπωνυμίαν ἀπὸ τοῦ διακριτικοῦ γνῶρισματος ἢ ἐμβλήματος τοῦ καταστήματος, τὸ ὁποῖον εἶναι συνήθως ὄνομα φανταστικόν· π.χ. «Τὸ γούρικο», «Ὁ Ἀβέρωφ», «Τὸ Νέον» κλπ. Τὸ διακριτικὸν γνῶρισμα θὰ πρέπει νὰ μὴ ἀντίκειται εἰς τὰ χρηστὰ ἥθη, τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰς διατάξεις περὶ ἀθεμίτου ἀνταγωνισμοῦ.

β') Ἑμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν σῆμα κα-

λείται τὸ διακριτικὸν γνῶρισμα, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ ἐμπορίου ἢ τῆς βιομηχανίας, διὰ νὰ δηλωθῇ ἡ προέλευσις των ἐξ ὠρισμένης ἐπιχειρήσεως.

Τοῦτο δύναται ν' ἀποτελῇται ἀπὸ διαφόρους εἰκόνας ἢ καὶ γράμματα, ἀκόμη καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἐμπόρου ἢ βιομηχάνου δύναται νὰ τεθῇ ὡς σῆμα. Τοιοῦτοτρόπως τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιχειρηματίου ἐφ' ὅσον τίθεται ἐπὶ τῶν προϊόντων ἀποτελεῖ σῆμα, ἐφ' ὅσον ὅμως χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς συναλλαγὰς ἀποτελεῖ ἐπωνυμίαν. Δι' αὐτὸ λέγομεν ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἐπωνυμία δύναται νὰ χρησιμποιηθῇ ὡς σῆμα, ἀκόμη καὶ τὸ διακριτικὸν γνῶρισμα. π.χ.: Τὸ ἄρωματοπωλεῖον Χαλκίδος τοῦ κ. 'Α. Κοέν, « Τὰ Μυρανθῇ », κατασκευάζει σαπουνάκια πολυτελείας πρώτης ποιότητος εἰς τὰ ὁποῖα θέτει ὡς σῆμα τὴν ἐπωνυμίαν του « 'Α. Κοέν » καὶ ἄλλα δευτέρας ποιότητος εἰς τὰ ὁποῖα θέτει ὡς σῆμα τὸ διακριτικὸν του γνῶρισμα « Τὰ Μυρανθῇ ». Οὕτω εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ ἐπωνυμία εἶναι καὶ σῆμα, εἰς τὴν δευτέραν τὸ διακριτικὸν γνῶρισμα εἶναι καὶ σῆμα. Ὡς σῆμα θεωρεῖται καὶ ὁ τίτλος ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ.

Διὰ ν' ἀποκτήσῃ τις ἀποκλειστικὸν δικαίωμα χρησιμοποίησεως σήματός τινος, θὰ πρέπει νὰ καταθέσῃ τοῦτο εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἑθνικῆς Οἰκονομίας, διὰ δηλώσεώς του ἡ ὁποία θὰ πρέπει νὰ φέρῃ ἡμερομηνίαν καὶ ὥραν καταθέσεώς της. Ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης ἄρχεται ἡ προστασία τοῦ σήματος, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἐπὶ μίαν δεκαετίαν, ἥτις παρατείνεται ἐκάστοτε ἐπὶ μίαν δεκαετίαν δι' ἐμπροθέσμου ἀνανεώσεως.

Διὰ νὰ γίνῃ δεκτὸν τι ὡς σῆμα ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων διοικητικῶν δικαστηρίων σημάτων, θὰ πρέπει νὰ πληροῖ τὰς ἐξῆς ιδιότητας : α) Νὰ εἶναι ν ἐ ο ν, ἥτοι διάφορον ἀπὸ οἷονδήποτε ἄλλο σῆμα τὸ ὁποῖον ἔχει κατατεθῇ. β) Νὰ μὴ εἶναι κοινόχρηστον, ἥτοι νὰ μὴ χρησιμοποιεῖται ὑπὸ πολλῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ αὐτοῦ εἴδους. γ) Νὰ μὴ περιέχῃ παραστάσεις αἱ ὁποῖαι δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ δημιουργοῦν παραπλάνησεις τοῦ κοινοῦ. π.χ. ἀπεικόνισις ἀγελάδος ἐπὶ περιβλήματος μαργαρίνης. Καὶ δ) Νὰ μὴ ἀντιβαίνειν εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν.

Τὸ νομίμως κτηθὲν σῆμα προστατεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου. Τὴν προστασίαν διακρίνομεν α) εἰς ἀστικὴν καὶ β) εἰς ποινικὴν.

* α') Ἀστικὴ : Ὁ δικαιούχος τοῦ σήματος δύναται δι' ἀγωγῆς του νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖον ὅπως ὁ παρονόμως χρησιμοποιοῦν τοῦτο παύσῃ πλέον τὴν χρῆσιν καὶ ἐξαναγκασθῇ

ἀκόμη εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὰς ζημίας τὰς ὁποίας τοῦ ἐπροξένησεν. Ἄκόμη δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν κατάσχεσιν τῶν προϊόντων τὰ ὁποῖα φέρουν τὸ παράνομον σῆμα καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς κυκλοφορίας αὐτῶν.

β') Ποινικὴ : Ὁ νόμος τιμωρεῖ καὶ ποινικῶς τοὺς ἐν γνώσει χρησιμοποιοῦντας ἀλλότρια σήματα πρὸς παραπλάνησιν τοῦ κοινοῦ.

Τὸ σῆμα εἶναι ἀδιάσπαστον τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει καὶ μεταβιβάζεται πάντοτε μετ' αὐτῆς, κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου, καὶ οὐδέποτε μόνον. Δύναται δὲ νὰ ἔξῃ πολὺ μεγαλυτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὰ ὑλικά περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τὸ δικαίωμα ἐπὶ τοῦ σήματος ἀπόλλυται : α) Διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς δεκαετίας καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἐγένετο ἀνανέωσις. β) Διὰ τῆς μὴ χρησιμοποίησεως τούτου ἐπὶ μίαν τοῦλάχιστον τριετίαν ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς καταθέσεώς του. Καὶ γ') Ἐφ' ὅσον κατέστη πλέον κοινόχρηστον. Τοῦτο συμβαίνει ὅταν ὁ δικαιοῦχος ἀμελῇ νὰ ἀσκήσῃ τὴν διὰ δικαστηρίων προστασίαν τοῦ σήματος τὴν ὁποίαν τοῦ παρέχει ὁ νόμος.

ΠΕΡΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΓΕΝΙΚΩΣ

Ἐταιρία καλεῖται ἡ σύμβασις μεταξὺ δύο ἢ περισσότερων προσώπων διὰ τῆς ὁποίας ἐπιδιώκεται ἡ πραγματοποίησις θεμιτοῦ καὶ κυρίως οἰκονομικοῦ σκοποῦ. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ συνεπῶς ἔταιρία θὰ πρέπει νὰ συνυπάρχουν τὰ ἑξῆς οὐσιαστικὰ στοιχεῖα : α') Ἐγκυρὸς σύμβασις ἀμφοτεροβαρὴς ἢ πολυβαρὴς ἄρα ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ δημιουργία ἔταιρίας δι' ἑνὸς καὶ μόνου προσώπου, ὅπως ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ κλπ. Διὰ τὴν κατάρτισιν τῆς συμβάσεως ἀπαιτεῖται δικαιοπρακτικὴ ἱκανότης. Διάκρισιν θὰ πρέπει νὰ κάνωμεν ὡς πρὸς τὸν ἀνήλικον καὶ τὴν ὑπανδρον γυναῖκα. Ὁ ἀνήλικος ἐὰν μὲν πρόκειται νὰ μετάσχη ἑτερορρυθμοῦ ἔταιρίας ὡς ἑτερόρρυθμος ἑταῖρος, ἀρκεῖ ἡ ἄδεια πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων, ἐὰν ὁμως πρόκειται νὰ μετάσχη ὡς ὁμόρρυθμος ἑταῖρος ὁμορρυθμοῦ ἢ καὶ ἑτερορρυθμοῦ ἐμπορικῆς ἔταιρίας, ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμπόρου, διότι μετέχων ὡς ὁμόρρυθμος ἑταῖρος, καθίσταται καὶ οὗτος ἑμπορος. Ἡ ὑπανδρος γυνὴ διὰ νὰ γίνῃ ἑταῖρος ὁμορρυθμοῦ ἢ ἑτερορρυθ-

θμου εταιρίας απαιτείται να τύχη ιδιαίτερας συναινέσεως του συζύγου.

β') Κοινή εισφορά: "Εκαστος τῶν ἐταίρων ὀφείλει να συνεισφέρει ὑλικὸν ἢ αὐλὸν περιουσιακὸν στοιχεῖον, ὡς χρήματα, ἐπιπλά, ἐμπ)τα, ἐργασίαν, ἐπωνυμίαν κλπ.

γ') Σκοπὸς θεμιτὸς καὶ μάλιστα οἰκονομικός: Δηλαδή να μὴ ἀντιβαίνει εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν (ἀγοραπωλησία μαύρων ἢ διεξαγωγή λαθρεμπορίου) καὶ ν' ἀποβλέπη εἰς τὴν ἀπόκτησιν κέρδους εἴτε οἰκονομικοῦ πλεονάσματος ἐπὶ τῆς ἰδιατέρας περιουσίας τῶν ἐταίρων καὶ κατ' ἐξαίρεσιν εἰς τὴν ἀποφυγὴν ζημιῶν ἢ περιορισμὸν δαπανῶν. δ') *Affectio societatis* ἢ ἐταιρική πρόθεσις (διάθεσις) τῶν ἐταίρων πρὸς δημιουργίαν εταιρίας. Οὕτω δὲν δημιουργεῖται εταιρία ὅταν συμφωνηθῇ μετὰ τοῦ ἐργοστασιάρχου καὶ τῶν ἐργατῶν ὅπως λαμβάνωσιν ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ των καὶ ποσοστὰ ἐπὶ τῶν κερδῶν.

Τὰς εταιρίας διακρίνομεν α) εἰς ἀστικές, β) εἰς εταιρίας τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου καὶ γ) εἰς ἐμπορικές.

α) Ἀστικαὶ εἶναι αἱ εταιρίαι ἐκεῖναι αἱ ὅποια ρυθμίζονται ὑπὸ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἔχουν προσωπικότητα, συνεπῶς εἶναι ἄγνωστοι εἰς τὸ κοινόν, καὶ ἀσχολοῦνται κυρίως μετὰ τὴν διενέργειαν ἀστικῶν πράξεων· π.χ. ἡ ἀπὸ κοινοῦ καλλιέργεια ἐνὸς ἀγροῦ, ἡ ἀνοικοδόμησις καὶ ἐκμετάλλευσις ὑπὸ πολλῶν μιᾶς οἰκίας. β) Ἐταιρίαι τοῦ Ἐμπ)κοῦ Δικαίου καλοῦνται ἐκεῖναι αἱ ὅποια κατ' ἀρχὴν ρυθμίζονται ὑπὸ τοῦ Ἐμπ)κοῦ Δικαίου καὶ ἐπικουρικῶς ὑπὸ τοῦ Ἀστικοῦ. γ) Ἐμπορικαὶ εταιρίαι εἶναι αἱ ἐταιρίαι αἱ ὅποια ρυθμίζονται ὑπὸ τοῦ Ἐμπ)κοῦ Δικαίου, εἶναι δὲ καὶ ἔμποροι.

Ἡ ὁμόρρυθμος καὶ ἑτερόρρυθμος ἐταιρία εἶναι εταιρίαι τοῦ Ἐμπ)κοῦ Δικαίου, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἐμπορικαί. Τότε καθίστανται ἐμπορικαί, ἐφ' ὅσον ἐνεργοῦν ἐμπ)κὰς πράξεις καὶ ἔχουν ὡς σύνηθες ἐπάγγελμα τὴν διενέργειαν τοιούτων πράξεων (οὐσιαστικὸν κριτήριον). Ἡ Α. Ε. καὶ ὁ Συ)σμός εἶναι πάντοτε ἐμπορικαὶ βάσει τοῦ τυπικοῦ κριτηρίου καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰς πράξεις τὰς ὁποίας ἐνεργοῦν. Ἡ Συμμετοχική, ἡ καὶ ἀφανὴς καλουμένη, εἶναι ἐταιρία τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, διότι σκοπὸν ἔχει τὴν ἐνέργειαν ἐμπ)κῶν πράξεων, καθίσταται δὲ καὶ ἐμπορικὴ ἐφ' ὅσον ὁ διαχειριστὴς αὐτῆς εἶναι ἔμπορος. Ἡ συμπλοιοκτη-

σ ί α είναι πάντοτε έταιρία του Έμπ)κου Δικαίου, διότι τὸ ἀντικείμενόν της εἶναι πράξεις ἀφορῶσαι τὴν θαλασσίαν ἐμπορίαν.

Ἐκ τῶν ἐνωτέρω ἐταιριῶν, ἡ ὁμόρρυθμος, ἡ ἑτερόρρυθμος, ἡ συμμετοχικὴ καὶ ἡ συμπλοιοκτησίᾳ ρυθμίζονται πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ κώδικος, ἡ Α.Ε. ὑπὸ τοῦ Νόμου 2190 τοῦ 1920 καὶ ὁ Συν)σμός ὑπὸ τοῦ νόμου 602 τοῦ 1914.

Μία ἐταιρία τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου δύναται νὰ γίνῃ ἐταιρία τοῦ Έμπ)κου Δικαίου ἐφ' ὅσον λάβῃ τὸν τύπον τῆς ὁμορρύθμου ἢ ἑτερορρύθμου ἐταιρίας. Δύναται δὲ ν' ἀποκτήσῃ καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπορίου, ἐφ' ὅσον θὰ ἐνεργῇ κατὰ σύνηθες ἐπάγγελμα πράξεις ἐμπορικὰς.

Ἐκτὸς τούτων, ἄλλας κατηγορίας ἐταιριῶν ἔχομεν τὴν κατὰ μετοχὰς ἑτερόρρυθμον ἐταιρίαν, ἡ ὁποία διαφέρει τῆς ἑτερορρύθμου κατὰ τὸ ὅτι τὸ κεφάλαιόν της δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς μερίδια, ὡς καὶ τὴν νῦν δημιουργηθεῖσαν ἐταιρίαν περιορισμένης εὐθύνης, ἵνα διευκολυνθῇ ἡ εἰσροὴ τοῦ ξένου κεφαλαίου. Κατὰ τὸν ψηφισθέντα νόμον, τὸ κεφάλαιον τῆς ἐταιρίας ταύτης δὲν δύναται νὰ εἶναι κατώτερον τῶν 200.000 δρχ., τὸ ἥμισυ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ εἶναι καταβεβλημένον εἰς μετρητά, ἡ δὲ μερὶς τοῦ ἐταίρου δὲν δύναται νὰ εἶναι μικρότερα τῶν 10.000 δραχμῶν. Διὰ τὰς ἐταιρικὰς ὑποχρεώσεις εὐθύνεται μόνον ἡ περιουσία τῆς ἐταιρίας καὶ ὅχι τῶν ἐταίρων, ἐξ οὗ καὶ περιορισμένης εὐθύνης καλεῖται.

Τὰς ἐταιρίας ἐξ ἄλλου δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς ἐταιρίας αἱ ὁποῖαι ἔχουν νομικὴν προσωπικότητα καὶ εἰς ἐταιρίας αἱ ὁποῖαι στεροῦνται ταύτης (ἀφανεῖς ἐταιρίαι). Λέγοντες νομικὴν προσωπικότητα ἐννοοῦμεν τὴν προσωπικότητα ἡ ὁποία δίδεται εἰς ἐνώσεις προσώπων, διὰ τῆς τηρήσεως ὠρισμένων ἐν τῷ νόμῳ ἀναγραφομένων ὄρων, πρὸς ἐπίτευξιν ὠρισμένου σκοποῦ ἢ σύνολον περιουσίας ἡ ὁποία ἔχει ταχθῇ πρὸς ἐπίτευξιν ὠρισμένου σκοποῦ.

Αἱ συνέπειαι τῆς νομικῆς προσωπικότητος τῶν ἐταιριῶν εἶναι: 1) Οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας ἔχουν ἀποκλειστικὸν δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ἀποκλείοντες τοὺς δανειστὰς τῶν ἐταίρων. 2) Δὲν δύναται νὰ γίνῃ συμψηφισμός μεταξὺ τῆς ἀπαιτήσεως προσώπου τινὸς ἔναντι τοῦ ἐταίρου καὶ ὑποχρεώσεως τοῦ αὐτοῦ προσώπου πρὸς τὴν ἐταιρίαν ἢ καὶ ἀντιστρόφως. 3) Ἡ ἐταιρία ἐνεργεῖ δι' ἀντιπροσώπου. 4) Ἡ ἐταιρία δύναται νὰ γίνῃ ἐταῖρος ἄλλης ἐταιρίας. 5) Ὁ ἐταῖρος μόνον

ἐνοχικὸν δικαίωμα ἔχει ἐπὶ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας ἔστω καὶ ἂν αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀκίνητα. Οὕτω ἂν τρεῖς ἐταῖροι δι' ἴσων εἰσφορῶν ἐδημιούργησαν ἐταιρίαν, τῆς ὁποίας σήμερον τὸ κεφάλαιον ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς ὁμοιόμορφους καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας οἰκίας, δὲν δύναται ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ θεωρηθῇ κύριος μιᾶς ἐκ τῶν οἰκιῶν, καθ' ὅτι αὗται ἀνήκουν κατὰ κυριότητα εἰς τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς ἐταιρίας. Ἄλλο, τὸ ζήτημα ἂν διὰ μέσου τῆς ἐταιρίας δύναται νὰ διεκδικήσῃ ταύτην. Τότε λέγομεν ὅτι ἔχει ἐνοχικὸν καὶ ὄχι ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς ἐταιρίας.

ΠΕΡΙ ΟΜΟΡΡΥΘΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Ὁρισμὸς καὶ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα:
Ὁμόρρυθμος ἐταιρία καλεῖται ἡ ἐταιρία ἐκείνη τῆς ὁποίας πάντες οἱ ἐταῖροι εὐθύνονται προσωπικῶς, ἀπεριορίστως καὶ ἀλληλεγγύως. Λέγοντες ὅτι πάντες οἱ ἐταῖροι (οἱ ὁμόρρυθμοι) εὐθύνονται προσωπικῶς, ἐννοοῦμεν ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν εὐθύνεται διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἀνέλαβεν ὁ ἄλλος, ἐφ' ὅσον βέβαια ἐνήργησε διὰ λογαριασμὸν καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἐταιρίας, ὥς νὰ συνηλλάγῃ ὁ ἴδιος. Ἀπεριορίστως λέγοντες ἐννοοῦμεν ὅτι οἱ ἐταῖροι δὲν εὐθύνονται μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν ἀλλὰ καὶ πέραν αὐτοῦ, ἥτοι δι' ὁλόκληρον τὴν ἀτομικὴν των περιουσίαν καὶ μάλιστα ἀλληλεγγύως, ἥτοι ἂν ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχῃ ἀτομικὴν περιουσίαν, ὑποχρεοῦνται οἱ λοιποὶ ἡ καὶ ἓνας ἀκόμη, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουσιν οἱ ἄλλοι, νὰ καταβάλωσι μέχρις ὅτου ἱκανοποιηθοῦν πλήρως οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας. Οἱ πιστωταὶ συνεπῶς τῆς ἐταιρίας δύνανται νὰ ζητήσουν τὴν πληρωμὴν ὁλοκλήρου τοῦ χρέους παρ' ἑκάστου τῶν ὁμορρύθμων ἐταίρων, καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον γνώρισμα τῆς Ο.Ε. ἀλλὰ καὶ τὸ προσδίδον τὴν μεγαλυτέραν δύναμιν εἰς ταύτην, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ εἰς ἀξιοχρεῶς ἐταῖρος. Ὁ ἐταῖρος οὗτος, ἂν δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ χρέους τῆς ἐταιρίας, ἔχει τὸ δικαίωμα ὅμως νὰ προβάλλῃ τὴν ἐνστασιν τῆς διζήσεως (προτιμήσεως) καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς ἐταιρικοὺς δανειστὰς ν' ἀποτανθῶσι πρῶτα εἰς τὴν ἐταιρίαν καὶ ἂν δὲν ἱκανοποιηθοῦν ἐκ τῆς περιουσίας ταύτης, νὰ στραφοῦν ἔπειτα ἐναντίον αὐτοῦ. Δηλαδή δύναται νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς δανειστὰς: Κύριοι, στραφῆτε πρῶτα ἐναντίον τῆς ἐταιρίας, θέσατε ταύτην εἰς ὑπερῆμερίαν, κι' ἔπειτα στραφῆτε ἐναντίον μου.

Δέν δύναται βέβαια νά παραπέμψη αὐτοὺς ἐν συνεχείᾳ εἰς ἄλλους ἐταίρους ἢ νά διαχωρίσῃ τὸ ποσὸν τῆς εὐθύνης του ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐταίρων. Οἱ ἐταιρικοὶ δανεισταί, ἀφοῦ θέσουν εἰς ὑπερμερίαν τὴν ἐταιρίαν ἢ ἀφοῦ ἐγείρουν ἀγωγὴν ἐναντίον αὐτῆς καὶ δέν ἱκανοποιηθοῦν, δύνανται νά στραφοῦν ἐναντίον παντὸς ἐταίρου καὶ ἀσφαλῶς τοῦ πλουσιωτέρου ἐὰν δέν στραφοῦν ἐναντίον ὅλων συγχρόνως καὶ ν' ἀπαιτήσουν ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐξόφλησιν ὁλοκλήρου τῆς ἀπαιτήσεώς των. Οὗτος δέν δύναται ν' ἀρνηθῇ ταύτην· πληρώσας δὲ δύναται νά στραφῇ ἐναντίον τῶν λοιπῶν ἐταίρων.

Ἑταιρικὴ ἐπωνυμία: Ἐτερον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας εἶναι ἡ ἐταιρικὴ ἐπωνυμία, ἣτοι τὸ ὄνομα ὑπὸ τὸ ὁποῖον αὕτη εἶναι γνωστὴ εἰς τὸ κοινόν, συμβάλλεται, ἀποκτᾷ δικαιώματα καὶ ἀναλαμβάνει ὑποχρεώσεις. Αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ὀνομάτων ὅλων τῶν ὁμορρύθμων ἐταίρων, ἡ μερικῶν μόνον ἢ καὶ ἑνὸς καὶ ἐκ τῆς φράσεως « καὶ Σία » ἢ « καὶ Συντροφία » διὰ τῆς ὁποίας ὑποδηλοῦνται τὰ παραλειπόμενα ὀνόματα. Ἡ ἐπωνυμία συνεπῶς τῆς Ο. Ε. δέν δύναται ν' ἀποτελεσθῇ δι' ἄλλης τινὸς φράσεως φανταστικῆς ἢ δηλωτικῆς τοῦ εἶδους τῆς ἐμπορίας, χωρὶς ὅμως ν' ἀποκλείεται καὶ ἡ συνύπαρξις αὐτῶν. Οὕτω δύναται νά τεθῇ « Ἀ. Ἀνδρέου καὶ Σία Ο. Ε. μεταφορῶν », οὐδέποτε ὅμως « Ο. Ε. μεταφορῶν » ἢ « Ο. Ε. ὁ αἰτός ».

Ἐὰν εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τεθῇ ὄνομα προσώπου ξένου πρὸς τὴν ἐταιρίαν, οἱ ἐταῖροι διώκονται ἐπὶ ἀπάτῃ καὶ πλαστογραφίᾳ, διότι παρουσιάζουν ψευδῶς, πρὸς αὐξήσιν τῆς ἐμπορικῆς των πίστεως, ὡς μέλη τῆς ἐταιρίας αὐτῶν πρόσωπα μὴ μετέχοντα αὐτῆς. Ἐὰν ὅμως τὸ τρίτον αὐτὸ πρόσωπον ἐπιτρέψῃ ἢ ἀνεχθῇ νά τεθῇ ἐν τῇ ἐπωνυμίᾳ τῆς ἐταιρίας, εὐθύνεται ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ὁμόρρυθμοι ἐταῖροι, διὰ τὸ πταῖσμα τὸ ὁποῖον διέπραξε τῆς ἀνοχῆς.

Τὸ ὄνομα ἀποθανόντος ἐταίρου δέν ἀποκλείεται νά παραμείνῃ εἰς τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἀρκεῖ νά συναινέσουν εἰς αὐτὸ καὶ οἱ κληρονόμοι του. Ἡ ἐπωνυμία τῆς Ο.Ε. δέν εἶναι στοιχεῖον ἐκ τῶν οὐκ ἄνευ τῆς ἐταιρίας. Συνεπῶς εἶναι δυνατὸν νά ὑπάρξῃ ἐταιρία καὶ ἄνευ ἐπωνυμίας, ὅποτε ὁ διαχειριστὴς αὐτῆς συμβαλλόμενος ὑποχρεοῦται ν' ἀναφέρῃ ὀνομαστικῶς ὅλους τοὺς ὁμορρύθμους ἐταίρους, διότι τότε θεωρεῖται ὅτι συμβάλλεται κατ' ἐξουσιοδότησιν ὅλων. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἐπωνυμία θὰ πρέπη εἰς κάθε συναλλαγῇ ν' ἀναφέρεται ἀπαραιτήτως αὕτη, ἵνα ἀποδεικνύηται ἡ πρᾶξις

ὅτι διενεργεῖται διὰ λογαριασμόν τῆς ἐταιρίας, ἄλλως θὰ πρέπη κατ' ἄλλον τρόπον ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ συναλλαγή ἐγένετο διὰ λογαριασμόν τῆς ἐταιρίας.

Σύστασις ὁμορρύθμου ἐταιρίας. Διὰ τὴν σύστασιν τῆς Ο.Ε. δὲν ἀπαιτεῖται μόνον ἡ ὕπαρξις τῶν οὐσιαστικῶν στοιχείων τὰ ὅποια ἀνεφέραμεν εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ ἐταιριῶν γενικῶς, ἀλλὰ καὶ τυπικῶν τοιούτων. Τὰ τυπικὰ στοιχεῖα εἶναι : 1) Ἐγγραφον. 2) Περίληψις τοῦ ἐγγράφου νὰ καταχωρηθῇ εἰς εἰδικὸν βιβλίον τοῦ γραμματέως τοῦ Πρωτοδικείου τοῦ τόπου ἔνθα πρόκειται νὰ ἔχη τὴν ἔδραν τῆς ἑταιρίας. Καὶ 3) Τοιχοκόλλησις τῆς περιλήψεως ταύτης. 1) Τὸ ἐγγραφον δύναται νὰ εἶναι δημόσιον (συμβολαιογραφικόν) ἢ ἰδιωτικόν. Ὑποχρεωτικῶς δημόσιον ἐπὶ ὁμορρύθμου χρηματιστηριακῆς ἐταιρίας. Τὸ ἐγγραφον τοῦτο θὰ πρέπη νὰ περιέχῃ πάντα ὅρον σχετικὸν μὲ τὴν σύστασιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς ἐταιρίας, ἥτοι τὰ ὀνοματεπώνυμα καὶ διευθύνσεις τῶν ὁμορρύθμων ἐταίρων, τὴν ἔδραν καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐταιρίας κλπ. 2) Περίληψις τοῦ ἐγγράφου (καταστατικοῦ) θὰ πρέπη νὰ καταχωρηθῇ ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτοῦ εἰς εἰδικὸν βιβλίον τηρούμενον ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ Πρωτοδικείου τοῦ τόπου ἔνθα πρόκειται νὰ ἔχη τὴν ἔδραν τῆς ἑταιρίας. Καὶ 3) Νὰ τοιχοκολληθῇ ἡ περίληψις αὕτη εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἀκροατηρίου καὶ νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ ἐπὶ τριήμερον. Ἀμα τῇ παρελεύσει τοῦ τριμέρου τούτου, γεννᾶται τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς ἐταιρίας. Ἡ περίληψις θὰ πρέπη νὰ περιέχῃ τὰ ἑξῆς : 1) Τὰ ὀνόματα, τὰς διευθύνσεις καὶ τὰς ὑπογραφὰς τῶν ὁμορρύθμων ἐταίρων. 2) Τοὺς διαχειριστάς. 3) Τὴν ἐπωνυμίαν. 4) Τὸ ποσὸν τοῦ κεφαλαίου ὅπερ κατέβαλεν ὁ καθεὶς ἐκ τῶν ἐταίρων. 5) Τὴν διάρκειαν τῆς ἐταιρίας καὶ πᾶν ἄλλο στοιχεῖον ποὺ ἐνδιαφέρει τοὺς τρίτους. Κάθε μεταγενεστέρα τροποποιήσις τοῦ καταστατικοῦ, ἐνδιαφέρουσα τοὺς τρίτους, θὰ πρέπη ν' ἀκολουθῇ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν δημοσιότητος.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς δημοσιότητος εἶναι ἀπηρχαιωμένον καὶ μᾶς θυμίζει τὴν ἐποχὴν τοῦ 1808, ὅτε συνετάχθη ὁ κῶδιξ. Εἰς τὴν πρᾶξιν ἀντὶ τῆς περιλήψεως δίδεται εἰς τὸν γραμματέα τοῦ Πρωτοδικείου ἓν ἀντίγραφον τοῦ καταστατικοῦ, ἡ δὲ τοιχοκόλλησις ἰδίως εἰς τὰς μεγάλας πόλεις παραλείπεται. Εἶναι συνεπῶς ἀνάγκη νὰ καθιερωθῇ ἓνα συγχρονισμένον καὶ ἐπωφελές σύστημα δημοσιότητος, ὡς π.χ. διὰ τῶν ἐφημερίδων. Σημειωτέον ὅτι καὶ ἐν Γαλλίᾳ

ἀκόμη, τὴν μητέρα τοῦ συστήματος τούτου, διὰ νεωτέρων νόμων ἐπὶ ἤλθον πλείστοι μεταβολαί, ἐνῶ παρ' ἡμῖν ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ τοῦτο ὡς τὸ πρῶτον συνετάχθη.

Συνέπειαι τῆς μὴ συντάξεως τοῦ καταστατικοῦ ἢ ἀκυρότητος αὐτοῦ.

1) Ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους μεταξύ των: Εἶναι δυνατὴ ἡ ἀποδείξις τῆς ἐταιρίας διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ μαρτύρων.

2) Ὡς πρὸς τοὺς συνεταίρους ἀπέναντι τῶν τρίτων: Οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται ἔναντι τῶν τρίτων νὰ προβάλουν τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐταιρίας, διότι δὲν συνετάχθη καταστατικὸν ἢ τὸ συνταχθὲν εἶναι ἄκυρον.

3) Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀπέναντι τῶν συνεταίρων: Οὗτοι ἀναλόγως τοῦ συμφέροντός των δύνανται ἢ νὰ προβάλουν τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐταιρίας ἢ ν' ἀποδείξουν τὴν ὑπαρξιν ταύτης καὶ διὰ μαρτύρων.

Συνέπειαι τῆς μὴ τηρήσεως ἢ ἀτελοῦς τηρήσεως τῶν διατυπώσεων τῆς δημοσιότητος.

1) Ὡς πρὸς τοὺς ἐταίρους μεταξύ των ἡ ἐταιρία εἶναι ἄκυρος.

2) Ὡς πρὸς τοὺς ἐταίρους ἔναντι τῶν τρίτων: Οἱ συνεταῖροι δὲν δύνανται ἔναντι τῶν τρίτων νὰ προβάλωσι τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐταιρίας διότι δὲν ἐτηρήθησαν αἱ διατυπώσεις τῆς δημοσιότητος ἢ ἐτηρήθησαν ἄλλ' ἀτελῶς.

3) Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἔναντι τῶν συνεταίρων: Ἀναλόγως τοῦ συμφέροντός των οἱ τρίτοι δύνανται ν' ἀποδείξουν τὴν ὑπαρξιν τῆς ἐταιρίας ἢ τὴν ἀνυπαρξίαν ταύτης.

Ἀποτελέσματα ἀκυρότητος: Ἐὰν ἐπέλθῃ ἀκυρότης τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας θεωρεῖται ὅτι δὲν ὑπῆρξε ποτὲ τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς ἐταιρίας οὔτε ἀπεριόριστος καὶ ἀλληλέγγυος εὐθύνη τῶν συνεταίρων διὰ χρεῖα ἐταιρικά. Ἐὰν ὅμως ἐν τῷ μεταξύ ἐλειτούργησεν ἤδη, θεωρεῖται ὡς μία ἐταιρία πραγματική (de facto) τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου καὶ θὰ πρέπη νὰ τηρηθῶσιν αἱ συμφωνίαι ἢ οἱ ὅροι τοῦ καταστατικοῦ οἱ ἀφορῶντες τὰς μεταξὺ τῶν ἐταίρων σχέσεις.

Παράδειγμα: Τὸ ὑπὸ χρονολογίαν 10 Ἰανουαρίου 1955 καταστατικὸν τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρείας « Α, Β καὶ Σία » περιέχει διάταξιν, κατὰ τὴν ὁποίαν, πρὸς ἀνάληψιν ὑποχρεώσεως τῆς ἐταιρίας ἐκ συν)κῆς, ἀπαιτοῦνται αἱ ὑπογραφαὶ τόσοι τοῦ Α, ὅσων

καὶ τοῦ Β. Ἡ περίληψις τοῦ καταστατικοῦ μὴ περιέχουσα τὴν ὡς ἄνω διάταξιν παρεδόθη τὴν 5ην Μαρτίου εἰς τὸν γραμματέα τοῦ ἀρμοδίου Πρωτοδικείου πρὸς καταχώρησιν. Τὴν 15ην Ἰανουαρίου ὁ κ. Α ὑπογράφει ἐν ὀνόματι τῆς ἐταιρίας (ὑπὸ ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν) συν)κὴν εἰς διαταγὴν τοῦ κ. Κ, τὴν 15ην Φεβρουαρίου δευτέραν συν)κὴν εἰς δ)γὴν τοῦ κ. Λ καὶ τὴν 15ην Μαρτίου τρίτην συν)κὴν εἰς δ)γὴν τοῦ κ. Μ καὶ τὰς τρεῖς χωρὶς νὰ ὑπογράψῃ ὁ Β. Ἔστω ὅτι αἱ τρεῖς συν)καὶ ἔληξαν καὶ ὅτι οἱ κ.κ. Κ, Λ καὶ Μ θέλουν ν' ἀσκήσουν τὰ ἐκ τούτων δικαιώματά των κατὰ τῆς ἐταιρίας. Ποῖα εἶναι ταῦτα ;

1) Ὡς πρὸς τὴν πρώτην συν)κὴν, ἐπειδὴ ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἐγένετο πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ 15θήμερου, ὑπάρχει ἡ ἐταιρία καὶ ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ καταστατικοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἄκυρον. Ἀρα διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῆς συν)κῆς εὐθύνεται μόνον ὁ Α καὶ ὅχι ἡ ἐταιρία, διότι αὕτη θὰ προβάλλῃ τὴν τήρησιν τῆς σχετικῆς διατάξεως τοῦ καταστατικοῦ καθ' ἣν ἀπαιτεῖται ὑπογραφή τόσοι τοῦ Α, ὅσον καὶ τοῦ Β.

2) Ὡς πρὸς τὴν δευτέραν συν)κὴν, ἐπειδὴ ἡ ἀποδοχὴ ταύτης ἐγένετο μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ 15θήμερου ἐντὸς τῆς ὁποίας θὰ ἔπρεπε νὰ δημοσιευθῇ τὸ καταστατικόν, ἐπέρχεται ἄκυρότης τῆς ἐταιρίας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν συμφέρει εἰς τὸν κοιμιστὴν Λ, οἱ δὲ ἐταῖροι δὲν δύνανται νὰ προτείνωσι ταύτην καθ' ὅτι τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα ἀνήκει μόνον εἰς τὸν κ. Λ. Ἀλλὰ ἡ ἐταιρία οὔτε καὶ τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ καταστατικοῦ δύναται νὰ προβάλλῃ, διότι δὲν ἐτηρήθη αὕτη. Συνεπῶς ὁ κ. Λ δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξόφλησιν τῆς συν)κῆς τόσοι ἀπὸ τὸν Α, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν Β, δηλ. ἀπὸ τὴν ἐταιρίαν.

3) Ὡς πρὸς τὴν τρίτην συν)κὴν, ἐφ' ὅσον ἡ ἀποδοχὴ ἐγένετο μετὰ τὴν δημοσίευσιν, ἡ ὁποία ὅμως ἐγένετο ἀτελῶς, ἡ ἐταιρία δὲν δύναται νὰ προβάλλῃ τὴν ἐν λόγῳ διάταξιν τούτου καὶ συνεπῶς εὐθύνεται.

Ἡ Διοίκησις τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας ἀνατίθεται συνήθως εἰς ἓνα πρόσωπον ὅπερ καλεῖται διαχειριστὴς καὶ τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐταιρίαν ἐξωδίκως καὶ δικαστικῶς, συμβάλλεται ἐν ὀνόματι καὶ διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐταιρίας, δεσμεύει καὶ ἀπαλλάσσει τὴν ἐταιρίαν διὰ μόνης τῆς ὑπογραφῆς του. Διαχειριστὴς τῆς Ο. Ε. εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμόρρυθμος ἐταῖρος ἢ ξένον πρὸς τὴν ἐταιρίαν πρόσωπον καὶ πτωχεύσας ἀκό-

μη ἔμπορος. Ἐτερόρρυθμος ἑταῖρος μόνον δὲν δύναται νὰ εἶναι διαχειριστής, διότι τότε θὰ θεωρηθῇ ὅτι εὐθύνεται προσωπικῶς, ἀπεριορίστως καὶ ἀλληλεγγύως, διὰ τὴν κατοχύρωσιν τῶν συμφερόντων βέβαια τῶν τρίτων. Διορίζεται εἴτε διὰ τοῦ καταστατικοῦ εἴτε δι' ἄλλης τινὸς μεταγενεστέρας πράξεως (ἀπόφασις ἑταίρων). Ἐὰν δὲν διωρίσθῃ διαχειριστής, ὅλοι οἱ ὁμόρρυθμοι ἑταῖροι θεωροῦνται διαχειρισταὶ τῆς εταιρίας, ὁπότε διὰ πᾶσαν πρᾶξιν ἀπαιτεῖται ὁμόφωνος ἀπόφασις πάντων, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας (ἄρθρ. 750 Α. Κ.) ἢ ἐφ' ὅσον ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς πράξεως ἀπειλεῖται σοβαρὰ ζημία τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ θὰ πρέπη νὰ ληφθοῦν ἐπείγοντα μέτρα (ἄρθρ. 751 Α. Κ.) Ἡ ἐναντίωσις ἑταίρου τινὸς τότε μόνον φέρει ἀποτελέσματα ἐναντι τῶν τρίτων, ἐφ' ὅσον οὗτοι συνηλλάγησαν ἐν γνώσει αὐτῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς διαχειρίσεως. Τὸ καταστατικὸν δύναται νὰ περιορίσῃ τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ διαχειριστοῦ, π.χ. νὰ ὀρίσῃ ὅτι ἐπὶ ἐκποιήσεως ἢ ἀγορᾶς ἀκινήτου ἀπαιτεῖται ἀπόφασις πάντων τῶν ὁμορρύθμων ἑταίρων, ἄλλως ἐνεργεῖ πᾶσαν πρᾶξιν. Εὐθύνεται ἀπέναντι τῶν ἑταίρων διὰ πᾶσαν ἀμέλειαν καὶ διὰ κάθε ὑπερβάσιν τῶν διατάξεων τοῦ καταστατικοῦ. Ὑποχρεοῦται νὰ δίδῃ πᾶσαν πληροφορίαν πρὸς πάντα αἰτοῦντα ἑταῖρον καὶ νὰ λαμβάνῃ συμβουλὰς, χωρὶς ὅμως νὰ ὑποχρεοῦται νὰ τὰς ἀκολουθῇ.

Ἐὰν διαχειριστὴς διωρίσθῃ ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ καὶ εἶναι ὁμόρρυθμος ἑταῖρος, ἀνακαλεῖται μόνον δι' ὁμοφώνου ἀποφάσεως πάντων τῶν λοιπῶν ἑταίρων καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρχει σπουδαῖος λόγος (ἀνικανότης, βαρεῖα παράβασις καθήκοντος κλπ.)· ἐναντία συμφωνία εἶναι ἄκυρος. Ἐὰν δὲ εἶναι τρίτος, ἀνακαλεῖται διὰ πάντα λόγον καὶ δι' ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῶν ἑταίρων, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας (π.χ. ἀρκεῖ ἡ ἀπόφασις τῆς πλειοψηφίας). Ἡ ἀνάκλησις ἐπιφέρει τροποποιήσιν τῶν ὅρων τοῦ καταστατικοῦ καὶ ἐπομένως θὰ πρέπη νὰ δημοσιευθῇ.

Ἐὰν διαχειριστὴς διωρίσθῃ δι' ἄλλης τινὸς πράξεως (ἀπόφασις ἑταίρων), ἀνακαλεῖται ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν ἑταίρων, εἴτε ἑταῖρος εἶναι οὗτος, εἴτε ξένον πρὸς τὴν εταιρίαν πρόσωπον.

Ἡ εταιρία εὐθύνεται ἐναντι τῶν τρίτων οὐχὶ μόνον διὰ τὰς δικαιοπραξίας τοῦ διαχειριστοῦ καὶ ἐφ' ὅσον οὗτος ἐνήργησεν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, ἐν ὀνόματι καὶ διὰ τὸ συμφέρον τῆς εταιρίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἀδίκους πράξεις (ἀδικοπραξίας) ἢ παραλείψεις αὐτοῦ καὶ ἐφ' ὅσον ἡ πρᾶξις ἢ ἡ παράλειψις ἐγένετο

ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Εὐθύνεται ἀκόμη εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν καὶ ὁ ἴδιος ὁ διαχειριστὴς προσωπικῶς καὶ μάλιστα εἰς ὁλόκληρον.

Διάλυσις τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας : Ἡ ὁμορρυθμὸς ἐταιρία διαλύεται :

1) Διὰ παρελεύσεως τοῦ χρονικοῦ διαστήματος διὰ τὸ ὁποῖον συνέστη, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου τούτου ἐλήφθη ἀπόφασις περὶ παρατάσεως τῆς ἐταιρίας, ὅποτε περίληψις ταύτης θὰ πρέπη νὰ δημοσιευθῇ καθ' ὅτι τροποποιεῖται τὸ καταστατικὸν καὶ θὰ πρέπη νὰ λάβουν γνῶσιν καὶ οἱ τρίτοι.

2) Διὰ τῆς καταγγελίας τῆς συμβάσεως ὑπὸ ἐταίρου τινός, ὅποτε διακρίνομεν δύο περιπτώσεις : α) Ἐὰν πρόκειται περὶ ἐταιρίας ἀορίστου διαρκείας, ὅποτε ἀρκεῖ ἡ καταγγελία τῆς συμβάσεως ὑπὸ ἐταίρου τινός, χωρὶς ὅμως αὕτη νὰ εἶναι παράκαιρος, διότι εὐθύνεται καὶ διὰ τὰς ζημίας τῶν λοιπῶν ἐταίρων, αἱ ὁποῖαι ἤθελον ἐπέλθαι συνεπείᾳ τῆς παρακαίρου ταύτης λύσεως. Καὶ β) Ἐὰν πρόκειται περὶ ἐταιρίας ὀρισμένης διαρκείας, ἀπαιτεῖται, ἐκτὸς τῆς καταγγελίας ὑπὸ ἐταίρου τινός, καὶ ἡ ὕπαρξις σπουδαίου λόγου (ὕβρεις συνεταίρου, ἐπιζημία συμπεριφορὰ κλπ.).

3) Δι' ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῶν ἐταίρων, ὅποτε περίληψις τῆς ἀποφάσεως θὰ πρέπη νὰ δημοσιευθῇ.

4) Διὰ τοῦ θανάτου ἐταίρου τινός, ἀκόμη καὶ ἑτερορρύθμου, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τοῦ θανάτου εἶχε συμφωνηθῇ ὅτι ἡ ἐταιρία θὰ ἐξακολουθήσῃ λειτουργοῦσα εἴτε μεταξὺ μόνον τῶν ἐπιζώντων ἐταίρων εἴτε μεταξὺ τῶν ἐπιζώντων καὶ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποθανόντος, ἔστω καὶ ἀνηλίκων. Ἡ ἐπωνυμία τῆς ἐταιρίας ἐὰν περιέχῃ τὸ ὄνομα τοῦ θανόντος δύναται νὰ μὴ μεταβληθῇ, ἐφ' ὅσον πρὸς τοῦτο ρητῶς συναινέσουν οἱ κληρονόμοι του. Ἡ ἀφάνεια ἐταίρου τινός καὶ ἑτερορρύθμου ἀκόμη, ἐξομοιουμένη πρὸς τὸν φυσικὸν θάνατον κατὰ τὸν Α.Κ., ἐπιφέρει τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας, ἡ ὁποία ἀρχεται οὐχὶ ἀπὸ τῆς τελεσιδικίου ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου περὶ ἀφανείας, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀφανείας, ὅστις καθωρίσθη εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

5) Διὰ τῆς πτώχευσεως τοῦ ὁμορρύθμου ἐταίρου ἀκόμη καὶ τοῦ ἑτερορρύθμου, ἐκτὸς ἐὰν α) ἡ πτώχευσις τοῦ ἐταίρου προέρχεται ἀπὸ τὴν πτώχευσιν τῆς ἐταιρίας, β) ἡ πτώχευσις τοῦ ἐταίρου ἐπῆλθε μετὰ τὴν πτώχευσιν τῆς ἐταιρίας, ὅταν δηλ. εὕρισκετο εἰς τὸν χρόνον τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ γ) ἐὰν προϋπάρχῃ συμφωνία

περί τῆς συνεχίσεως τῆς ἐταιρίας μεταξύ τῶν λοιπῶν ἐταίρων ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τινος ἐξ αὐτῶν.

6) Διὰ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ σκοποῦ τῆς ἐταιρίας· π.χ. συνεστήθη ἐταιρία διὰ τὴν κατασκευὴν μιᾶς γεφύρας ἢ μιᾶς ὁδοῦ ἢ πολυκατοικίας· μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου διαλύεται. Καί

7) Διὰ τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τοῦ σκοποῦ δι' ὃν συνέστη· π.χ. ἰδρῦθη ἐταιρία διὰ τὴν ἀνόρυξιν φρέατος πρὸς ἀνεύρεσιν πετρελαίου. Μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς ἀνυπαρξίας πετρελαίου ἡ ἐταιρία διαλύεται.

Ἐκκαθάρισις τῆς ὁμορρύθμου ἐταιρίας : Μετὰ τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας ἐπακολουθεῖ ἡ ἐκκαθάρισις αὐτῆς, ὅτε παύει πλέον ἢ ἐξουσία τοῦ διαχειριστοῦ καὶ διορίζεται ἐκκαθαριστής. Ἐξακολουθεῖ ὅμως νὰ παραμένῃ τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς ἐταιρίας, ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ ἐκκαθάρισις καὶ χάριν τῆς ἐκκαθάρισεως· μόνον ὠρισμένοι συμβάσεις ἀνατρέπονται, αἱ ὁποῖαι προϋποθέτουν τὴν ὑπαρξιν τῆς ἐταιρίας· π.χ. ἀνοιγμα λογαριασμοῦ, διορισμὸς ἀντιπροσώπου κλπ.

Ὡς ἐκκαθαριστὴς διορίζεται, δι' ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῶν ἐταίρων, συνήθως ξένον πρὸς τὴν ἐταιρίαν πρόσωπον καὶ πτωχεύσας ἀκόμη ἔμπορος, ἀλλὰ καὶ ὁμόρρυθμος ἢ ἑτερόρρυθμος ἐταῖρος, πλὴν τοῦ πτωχεύσαντος ὁμορρύθμου ἐταίρου, διότι τότε θὰ πρέπη νὰ περιέλθῃ ἡ διαχείρισις τῆς περιουσίας αὐτοῦ εἰς τὸν ἴδιον τὸν πτωχεύσαντα, ὅπερ ἀσυμβίβαστον πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς διαδικασίας τῆς πτωχεύσεως. Ἐὰν ὑπάρχῃ διαφωνία μεταξύ τῶν ἐταίρων, τὸν ἐκκαθαριστὴν διορίζει ἡ ἀντικαθιστᾶ τὸ δικαστήριον τῇ αἰτήσῃ ἐνὸς ἐκ τῶν ἐταίρων, ὅστις δύναται ἐπίσης ν' ἀντικατάσταθῇ τότε μόνον, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν σπουδαῖοι λόγοι. Εἶναι δυνατόν ἀκόμη νὰ μὴ διορισθῇ οὐδόλως ἐκκαθαριστής, ὅποτε θεωροῦνται ὡς ἐκκαθαρισταὶ πάντες οἱ ὁμόρρυθμοι ἐταῖροι. Ὁ ἐκκαθαριστὴς ἀμείβεται, ὑπολογιζομένης τῆς ἀμοιβῆς του κατ' ἀποκοπὴν καὶ οὐχὶ κατὰ χρόνον, ἵνα μὴ βραδύνῃ ἡ ἐκκαθάρισις.

Ὁ ἐκκαθαριστὴς ὀφείλει : 1) Νὰ συντάξῃ ἀπογραφὴν καὶ νὰ προσδιορίσῃ τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν τῆς ἐταιρίας.

2) Νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησην τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων πραγμάτων τῆς ἐταιρίας κατὰ τὰς διατάξεις περὶ ἐκποιήσεως κοινοῦ πράγματος (πλειστηριασμοῦ).

3) Νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῶν πρὸς τοὺς τρίτους ὑποχρεώσεων τῆς ἐταιρίας, ὡς καὶ τῶν πρὸς τοὺς ἰδίους τοὺς ἐταίρους.

Ἐάν ἐν τῷ μεταξὺ ἀντιληφθῇ ὅτι ἡ περίουσία τῆς ἐταιρίας δὲν εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ καλύψῃ τὰς πρὸς τοὺς πιστωτὰς ὑποχρεώσεις τῆς, ὀφείλει νὰ δηλώσῃ παῦσιν τῶν πληρωμῶν, ὅποτε ἡ ἐταιρία αὐτομάτως μεταπίπτει εἰς τὴν κατάστασιν τῆς πτωχεύσεως.

4) Ἀφοῦ ἱκανοποιηθοῦν πλήρως οἱ πιστωταί, ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ τὰς εἰσφορὰς τῶν ἐταίρων. Ἐάν πρόκειται περὶ εἰσφορᾶς εἰς εἶδος, ἐπιστρέφεται ἡ αὐτοῦσιον τὸ εἶδος ἢ ἡ ἀξία τὴν ὁποίαν εἶχε τοῦτο κατὰ τὸν χρόνον τῆς εἰσφορᾶς.

5) Μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν εἰσφορῶν, τὰ ἀπομένοντα περιουσιακὰ στοιχεῖα ὀφείλει νὰ διανεῖμῃ μεταξὺ τῶν ἐταίρων κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ καταστατικοῦ ἢ κατ' ἀναλογίαν τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὰ κέρδη (ἄρθρ. 782 Α.Κ.). Συνήθως τὴν διανομὴν τῆς ὑπολοίπου περιουσίας διενεργοῦν οἱ ἴδιοι οἱ μέτοχοι μεταξὺ των.

Ἄλλη συνέπεια τῆς λύσεως τῆς ἐταιρίας, πλὴν τῆς παύσεως τῆς ἐξουσίας τοῦ διαχειριστοῦ, τῆς ἀνατροπῆς ὠρισμένων συμβάσεων, τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ διανομῆς τῆς περιουσίας τῆς ἐταιρίας, εἶναι ἡ ἐναρξίς τῆς 5 ετοῦς παραγραφῆς τοῦ ἄρθρου 64 τοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδικος. Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο, πᾶσα ἀγωγή τῶν τρίτων ἔναντι τῶν ἐταίρων διὰ χρέη ἐταιρικά, παραγράφεται μετὰ πάροδον πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς λύσεως τῆς ἐταιρίας. Διὰ νὰ λάβῃ χώραν ἡ πενταετής αὕτη παραγραφή, θὰ πρέπη ἡ λύσις τῆς ἐταιρίας νὰ δημοσιευθῇ. Ἄρα ἡ διάταξις αὕτη ἀναφέρεται μόνον εἰς τὰς ἐταιρίας ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἔχουν νομικὴν προσωπικότητα καὶ ὄχι εἰς τὴν ἀφανῆ ἢ συμμετοχικὴν ἐταιρίαν ἢ ὁποῖα εἰς οὐδεμίαν ὑπόκειται δημοσιότητα. Ἡ παραγραφή αὕτη διακόπτεται διὰ δικαστικῆς τινος καταδιώξεως τῶν δικαιούχων πρὸς τοὺς ἐταίρους, ὅποτε ἄρχεται νέα παραγραφή.

ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἐτερόρρυθμος ἐταιρία καλεῖται ἡ ἐταιρία ἐκείνη τῆς ὁποίας εἰς τοῦλάχιστον ἐταῖρος εὐθύνεται ἀπεριορίστως καὶ ἀλληλεγγύως καὶ εἰς τοῦλάχιστον ἀλληλεγγύως, ἀλλὰ μέχρι ὠρισμένου ποσοῦ (τῆς εἰσφορᾶς ἢ πολλαπλασίου αὐτῆς).

Συνεπῶς κύριον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ἐτερορρυθμοῦ ἐταιρίας εἶναι τὸ περιωρισμένον τῆς εὐθύνης τινῶν ἐκ τῶν ἐταίρων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὁμόρρυθμον ἐταιρίαν, ἐνθα ὑπάρχει

τὸ ἀπεριόριστον καὶ τὸ ἀλληλέγγυον τῆς εὐθύνης ὅλων τῶν ἐταίρων ἀνεξαιρέτως. Διαφέρει δὲ καὶ τῆς ἐσχάτως εἰσαχθείσης καὶ παρ' ἡμῖν ἐταιρίας περιορισμένης εὐθύνης, εἰς τὴν ὅποιαν πάντες εὐθύνονται περιορισμένως. Οἱ ἐταῖροι οἱ ὅποιοι εὐθύνονται ἀπεριορίστως καλοῦνται καὶ ὁμόρρυθμοι ἐταῖροι τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας, ἐνῶ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι εὐθύνονται μέχρι ὠρισμένου ποσοῦ καλοῦνται ἑτερόρρυθμοι.

Ἔτερον χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας εἶναι ἡ ἐ π ω ν υ μ ί α αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται κατ' ἀνάγκην ἐκ τοῦ ὀνόματος ἑνὸς ἢ καὶ περισσοτέρων ὁμορρύθμων ἐταίρων, ὑπονοουμένων τῶν λοιπῶν ὁμορρύθμων καὶ πάντων τῶν ἑτερορρύθμων εἰς τὴν φράσιν « καὶ Σία » = καὶ συντροφία.

Ἀπαγορεύεται συνεπῶς νὰ τεθῇ ἐπὶ τῆς ἐπωνυμίας τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας τὸ ὄνομα ἑτερορρύθμου ἐταίρου, διότι τότε θὰ εὐθύνεται καὶ αὐτὸς ἀπεριορίστως (ἄρθρ. 25 Ε.Ν.). Ἐπίσης ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἑτερορρύθμον ἐταῖρον νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐταιρίας. Ὡς πρὸς τὰ λοιπά, τὴν ἴδρυσιν, τὴν διαχείρισιν, τὴν διάλυσιν καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἑτερορρύθμου ἐταιρίας, ἐφαρμόζονται αἱ αὐταὶ διατάξεις ὡς καὶ εἰς τὰς ὁμορρύθμους.

ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΑΣ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Εἶναι ἡ ἐταιρία τῆς ὁποίας εἰς ἡ περισσότεροι εὐθύνονται ἀπεριορίστως ὡς ὁμόρρυθμοι ἐταῖροι, ἐνῶ οἱ λοιποὶ μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς εἰσφορᾶς τῶν ἡ ὁποία παρίσταται διὰ τίτλων, τῶν μετοχῶν. Ἡ ἐταιρία συνεπῶς αὕτη ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἑτερόρρυθμον τοιαύτην, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κεφάλαιον τῶν ἑτερορρύθμων ἐταίρων ἔχει διαιρεθῇ εἰς μερίδια (μετοχὰς) καὶ κατὰ τοῦτο ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἀνώνυμον, ἐνῶ πρὸς τὰ λοιπὰ διατηροῦνται οἱ αὐτοὶ πάντοτε κανόνες μὲ τὴν ἑτερόρρυθμον. Τὸ εἶδος τοῦτο δὲν ἀνεφάνη παρ' ἡμῖν παρὰ μεμονωμένως καὶ φαίνεται ἐκτὸς πρακτικῆς σημασίας.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Συμμετοχικὴ ἢ μετοχικὴ ἢ ἀφανὴς ἐταιρία καλεῖται ἐκείνη ἡ ὁποία εἶναι ἀφανὴς εἰς τὸ κοινόν, στερεῖται νομικῆς προσωπικότητος καὶ σκοπὸν ἔχει τὴν διενέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων. Τὰ γνωρίσματα συνεπῶς τῆς συμμετοχικῆς ἐταιρίας εἶναι : α) τὸ ἄγνωστον

καὶ ἀφανὲς αὐτῆς ἐναντι τοῦ κοινοῦ, β) ἡ ἀνυπαρξία τῆς νομικῆς προσωπικότητος καὶ γ) ὁ ἐμπορικὸς χαρακτήρ τῶν πράξεων. Συνεπῶς δὲν ὑπάρχει ἀφανὲς ἐταιρία τοῦ Ε.Ν. ὅταν ὁ σκοπὸς αὐτῆς εἶναι ἡ ἐνέργεια πράξεων μὴ ἐμπορικῶν, ὡς π.χ. ὁμὰς ἐπιστημόνων συνάπτει ἐταιρίαν πρὸς ἔκδοσιν ἐπιστημονικοῦ ἔργου, ἐνῶ ἀντιθέτως εἶναι συμμετοχικὴ ἐταιρία ἡ συναπτομένη μεταξύ ὀπωροπώλου καὶ αὐτοκινήτιστοῦ φορτηγοῦ αὐτοκινήτου, ἔχουσα ὡς σκοπὸν τὴν μεταφορὰν καὶ πώλησιν εἰς Ἀθήνας ὀπωρικῶν.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Ἀνώνυμος ἐταιρία καλεῖται ἡ ἐταιρία ἐκείνη, τῆς ὁποίας τὸ μὲν κεφάλαιον διαιρεῖται εἰς μετοχάς, κατ' ἀρχὴν μεταβιβάσιμους, οἱ δὲ ἐταῖροι (μέτοχοι) εὐθύνονται μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν.

Συνεπῶς τρία εἶναι τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς Α.Ε. : 1) Τὸ κεφάλαιον εἶναι διηρημένον εἰς ἴσα μερίδια, τὰς μετοχάς. 2) Αἱ μετοχαὶ αὗται εἶναι κατ' ἀρχὴν μεταβιβάσιμοι καὶ λέγονται κατ' ἀρχὴν διότι ἡ ἐταιρία διὰ τοῦ καταστατικοῦ της δύναται νὰ δυσχεράνη κάπως τὴν μεταβίβασιν, ὅχι ὅμως καὶ νὰ τὴν ἀπαγορεύσῃ τελείως. Καὶ 3) Ἐκαστος τῶν μετόχων εὐθύνεται μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς συμμετοχῆς του, δηλ. μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν τὰς ὁποίας κατέχει.

Ἡ ἑτερόρρυθμος κατὰ μετοχάς ἐταιρία ὁμοιάζει μὲ τὴν Α.Ε. καθ' ὅτι τὸ κεφάλαιον ταύτης εἶναι διηρημένον εἰς μετοχάς, διαφέρει ὅμως ταύτης διότι : 1) Εἰς τὴν ἑτερόρρυθμον κατὰ μετοχάς ἐταιρίαν ὑπάρχουν κατ' ἀνάγκην εἰς ἡ καὶ περισσότεροι ὁμόρρυθμοι ἐταῖροι οἱ ὅποιοι εὐθύνονται ἀπεριορίστως, ἐνῶ ἐπὶ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας πάντες οἱ μέτοχοι εὐθύνονται περιορισμένως. 2) Ὁ μέτοχος ἀνεὺ οὐδεμιᾶς συνεπείας δύναται ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὰ τῆς Α.Ε., ὁ ἑτερόρρυθμος ὅμως ἀναμιγνύμενος εὐθύνεται ὡς ὁμόρρυθμος. Καὶ 3) Ἡ Α.Ε. συνιστᾶται σχεδὸν πάντοτε, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἐνῶ ἡ ἑτερόρρυθμος καὶ δι' ἰδιωτικοῦ.

Ἡ Α.Ε. εἶναι πάντοτε ἔμπορος βάσει τοῦ τυπικοῦ κριτηρίου, διὰ τὸν λόγον δηλ. καὶ μόνον ὅτι περιεβλήθη τὸν τύπον τῆς Α.Ε., ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη ἀσχολεῖται μὲ ἀστικὰς πράξεις, ὡς π.χ. ἀγοραπωλησίαν ἀκινήτου ἢ χορήγησιν ἀστικῶν δανείων κλπ. Τὸ ὄνομα τῆς Α.Ε. ἀποτελεῖται ἐκ τῆς φράσεως « Ἀνώνυμος Ἐταιρία » καὶ ἐκ τοῦ

ἀντικειμένου μὲ τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται αὕτη, π.χ. « Ἀνώνυμος Ἑταιρία Τσιμέντων Χαλκίδος ». Δύναται ἀκόμη νὰ τεθῇ καὶ τὸ ὄνομα ἑνὸς ἐκ τῶν ἰδρυτῶν αὐτῆς, ὡς π.χ. « Ἀνώνυμος Ἑταιρία Γεωργικῶν καὶ Ρητινικῶν Προϊόντων Ν. Ριτσώνη καὶ Σία ». Ἡ Α.Ε. ἔχει κατοικίαν τὸν τόπον ἔνθα ἑδρεύει τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ ὅχι τὸν τόπον ὅπου ὑπάρχουν αἱ ἐγκαταστάσεις αὐτῆς. Αἱ ἀσφαλιστικαὶ καὶ τραπεζικαὶ ἐπιχειρήσεις ὑποχρεωτικῶς περιβάλλονται τὴν μορφήν τῆς Α.Ε.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Εἶναι δύσκολον νὰ καθορίσωμεν τὴν περίοδον τῆς Ἱστορίας κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεφάνη τὸ πρῶτον ἡ Α.Ε. Τὸ 1407 εἰς τὴν Γένουαν τῆς Ἱταλίας ἰδρύθη ἡ « Τράπεζα τοῦ Ἀγίου Γεωργίου » τῆς ὁποίας τὸ κεφάλαιον ἦτο διηρημένον εἰς μετοχὰς (loca) καὶ ἕκαστος τῶν ἑταίρων εὐθύνετο μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς εἰσφορᾶς του.

Ἄλλ' ὁ θεσμὸς τῆς Α.Ε. ἀνεπτύχθη κυρίως κατὰ τὸν 17ον καὶ 18ον αἰῶνα, ὅτε αἱ Εὐρωπαϊκαὶ χῶραι ἐν τῇ προσπάθειά των νὰ εἰσδύσουν καὶ νὰ ἐκμεταλλευθοῦν οἰκονομικῶς τὰς ἀνεκμεταλλεύτους τότε πλουσίας χώρας τῆς Ἀπω Ἀνατολῆς, ἱδρυσαν μεγάλους οἰκονομικοὺς ὀργανισμοὺς, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν καὶ ἐποπτείαν τῶν κυβερνήσεων εἶχον σκοπὸν νὰ συγκεντρώσουν ὅσον τὸ δυνατόν μεγάλα κεφάλαια. Οὕτω ἐδημιουργήθησαν καὶ ἰδίως ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας καὶ Ἀγγλίας τεράστιοι οἰκονομικοὶ ὀργανισμοί, ὡς ἡ Ὀλλανδικὴ Ἑταιρεία τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, μὲ δημόσιον ὅμως πάντοτε χαρακτῆρα.

Τὴν πρώτην νομοθετικὴν ρύθμισιν τῆς Α.Ε. ὑπὸ τὴν σημερινὴν αὐτῆς ἔννοιαν, εὐρίσκομεν τὸ 1808 εἰς τὸν code de commerce τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ὅστις ὡς γνωστὸν εἰσήχθη ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ 1822 καὶ περιελάμβανεν εἰς ἑνδεκα ἐν ὧν ἄρθρα ὁλόκληρον τὸ δίκαιον τῶν Α.Ε. Τὰ ἄρθρα ὅμως ταῦτα μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας κατέστησαν ἀνεπαρκῆ διὰ τὴν ρύθμισιν τῆς σχέσεως ταύτης καὶ ἔνεκα τούτου κατὰ καιροὺς πλεῖσται προσπάθειαι κατεβλήθησαν καὶ πλεῖστα νομοσχέδια συντάχθησαν, ψηφισθέντος τελικῶς τοῦ βασικοῦ Νόμου 2190 τοῦ 1920 ὅστις συνεπληρώθη καὶ ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως ὑπὸ διαφόρων Νόμων, οἱ σπουδαιότεροι τῶν ὁποίων εἶναι : 1) Τὸ νομοθετικὸν διάταγμα τῆς 17ης Ἰουλίου 1923 « Περὶ εἰδικῶν διατάξεων

τῶν Α.Ε. ». 2) Τὸ νομοθετικὸν διάταγμα τῆς 20 Νοεμβρίου 1925 « Περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 2190 ». 3) Ὁ νόμος 5076/1931 « Περὶ Ἀνωνύμων Ἑταιριῶν καὶ Τραπεζῶν ». Καὶ 4) Ὁ νόμος 2292/1953 « Περὶ συγχωνεύσεως ἀνωνύμων τραπεζιτικῶν ἐταιριῶν ».

Ὁ βασικὸς νόμος 2190/1920 ἂν καὶ περιλαμβάνει 72 ἐν ὅλῳ ἄρθρα δὲν κατάρθωσε νὰ καταργήσῃ τὰ 11 ἄρθρα τοῦ Ε.Ν. τὰ ὁποῖα ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν καὶ σήμερον ἀκόμη ἐφ' ὅσον βέβαια δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸν 2190 καὶ τοὺς νεωτέρους νόμους.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝ. ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Τὰ πλεονεκτήματα τῆς Α.Ε. εἶναι τὰ ἐξῆς : 1) Τὸ κεφάλαιον διηρημένον εἰς πολλὰ μικρὰ μερίδια, τὰς μετοχάς, συγκεντροῦται εὐχερῶς καὶ δημιουργοῦνται οὕτω τεράστια περιουσία. 2) Καταμερίζεται ὁ κίνδυνος τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς πολλούς. 3) Ἀνεξαρτοποιεῖται ἡ Α.Ε. ἐκ τῶν ἀτυχημάτων τῶν μετόχων (θάνατος, ἀφάνεια κλπ.) ὅπερ δὲν συμβαίνει εἰς τὰς προσωπικὰς ἐταιρίας. 4) Διαδίδεται εἰς τὸν λαὸν τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα καθ' ὅτι καὶ ὁ πτωχότερος ἀκόμη δύναται ν' ἀγοράσῃ διὰ τῶν οἰκονομιῶν του μίαν μετοχὴν καὶ νὰ παρακολουθῇ τὰς ἐργασίας τῆς ἐταιρίας. Καὶ 5) Ὁ κάτοχος τῶν μετοχῶν τόσον τῶν ὀνομαστικῶν ὅσον καὶ τῶν ἀνωνύμων, ἐὰν λάβῃ ἀνάγκην χρημάτων, δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκποίησιν αὐτῶν εἰς οἵανδήποτε στιγμήν.

Τὰ μειονεκτήματα εἶναι : 1) Ἡ ἐγκληματικὴ ἀδιαφορία τῶν μετόχων. 2) Ἡ ὑπὸ τῶν ἐπιτηδεῶν ὑποδούλωσις τῶν γενικῶν συνελύσεων αἱ ὁποῖαι πολλὰκις λαμβάνουσιν ἀποφάσεις θιγούσας τὰ ὅρια τοῦ γελοίου. Καὶ 3) Ἡ ἀνυπαρξία μεθόδων συντάξεως εἰλικρινῶν ἰσολογισμῶν. Διὰ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ τελευταίου τούτου μειονεκτήματος τεραστίως καταβάλλει προσπάθειάς ὁ σεβαστός μου καθηγητὴς κ. Μ. Τσιμάρας.

ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Διὰ τὴν σύστασιν τῆς Α.Ε. ἀπαιτοῦνται πλὴν τῶν οὐσιαστικῶν στοιχείων (σύμπτωσις δηλώσεως βουλήσεων δύο τοῦλάχιστον προσώπων) καὶ τρία τυπικὰ στοιχεῖα, ἥτοι : 1) Δημόσιον ἔγγραφον, τὸ λεγόμενον καταστατικόν, τὸ ὁποῖον θὰ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ συντάσσεται ὑπὸ συμβολαιογράφου (Δημόσιον)· κατ' ἐξαιρέσιν ἐπὶ

συγχωνεύσεως Α.Ε. αρκεί και ιδιωτικόν. 2) 'Απόφασις τοῦ 'Υπουργοῦ 'Εθνικῆς Οἰκονομίας, νῦν 'Εμπορίου, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπήχθησαν ὅλαι αἱ σχετικαὶ πρὸς τὴν Α.Ε. ἀρμοδιότητες, καθ' ὅτι τὸ 'Υπουργεῖον τῆς 'Εθνικῆς Οἰκονομίας κατηργήθη διὰ τοῦ Α.Ν. 1671 τῆς 28 - 1 - 51, ἐγκρίνουσα τὸ καταστατικὸν καὶ χορηγοῦσα τὴν ἀδειαν τῆς συστάσεως. Καὶ 3) Δημοσίευσις τόσον τῆς ἐγκρίσεως τοῦ καταστατικοῦ, ὅσον καὶ τῆς ἀδείας τῆς συστάσεως εἰς τὸ Δελτίον τῶν 'Ανωνύμων 'Εταιριῶν, ὅπερ εἶναι παράρτημα τῆς 'Εφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. 'Απὸ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης τῆς ἐγκρίσεως καὶ τῆς ἀδείας ἀρχεται τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς ἐταιρίας, ὅπερ καθίσταται ἔμπορος, ἀναλαμβάνει ὑποχρεώσεις καὶ δημιουργεῖ δικαιώματα, δύναται νὰ γίνῃ μέλος μιᾶς ἄλλης ἐταιρίας τοῦ αὐτοῦ ἢ ἄλλου τύπου κλπ.

Τὸ καταστατικὸν διὰ νὰ ἐγκριθῇ ὑπὸ τοῦ 'Υπουργοῦ τοῦ 'Εμπορίου θὰ πρέπει νὰ περιέχῃ τὰ ἑξῆς : 1) Τὰ ὀνοματεπώνυμα καὶ τὰς διευθύνσεις τῶν ἰδρυτῶν. 'Ο νόμος δὲν ὀρίζει ἀριθμὸν, ἐπομένως καὶ δύο πρόσωπα δύνανται νὰ ἰδρῦσουν ἀνώνυμον ἐταιρίαν. 2) Τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἑδραν τῆς ἐταιρίας. 3) Τὸν σκοπὸν αὐτῆς, ὅστις θὰ πρέπει νὰ εἶναι κερδοσκοπικὸς ἀλλὰ νόμιμος καὶ θεμιτός, ἄσχετα ἂν ἐπιτυγχάνεται δι' ἀστικῶν ἢ ἐμπορικῶν πράξεων. 4) Τὴν διάρκειαν τῆς ἐταιρίας. 5) Τὸ κεφάλαιον καὶ τὸν τρόπον τῆς καταβολῆς τούτου. 6) Τὸν ἀριθμὸν τῶν μετοχῶν καὶ τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν ἐκάστης τούτων. 7) Τὴν ἡμέραν τῆς συγκλήσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως. 8) Τὸν χρόνον τῆς συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ ἐκάστης χρήσεως καὶ τὸν τρόπον διανομῆς τῶν κερδῶν. 9) Τὰ ὀνόματα τῶν Διοικητῶν, τοῦ πρώτου Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν πρώτων 'Ελεγκτῶν, διότι οἱ μετέπειτα ἐκλέγονται κατ' ἀνάγκην ὑπὸ τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων.

Τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶναι ὑποχρεωτικά, συνεπῶς ἂν ἓν ἐκ τούτων ἑλλείπῃ, δὲν ἐγκρίνεται ἡ σύτασις τῆς ἐταιρίας ὑπὸ τοῦ 'Υπουργοῦ 'Εμπορίου. 'Εκτὸς ὅμως τούτων δύναται τὸ καταστατικὸν νὰ περιέχῃ καὶ ἄλλα, ἐφ' ὅσον τοῦτο θεωρήσουν ἀναγκαῖον οἱ ἰδρυταὶ τῆς ἐταιρίας ἢ αἱ μετέπειτα γενικαὶ καταστατικαὶ συνελεύσεις, μετὰβάλλουσαι βέβαια τὸ καταστατικόν.

'Αντίγραφον τοῦ καταστατικοῦ ἐπικεκυρωμένον ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου, ὑποβάλλεται εἰς τὸ 'Υπουργεῖον 'Εμπορίου (Διεύθυνσιν 'Ανωνύμων 'Εταιριῶν) μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως ὑπογρα-

φομένης υπό τῶν ἐχόντων, δυνάμει τοῦ καταστατικοῦ, δικαίωμα ὑπογραφῆς διὰ λογαριασμόν τῆς Ἑταιρίας.

Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου συνέρχεται εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν τακτικὸν καθηγητὴν τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀπὸ ἓνα νομικὸν σύμβουλον τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου, ἀπὸ ἓνα Ἐφέτην τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τὸν τμηματάρχην τοῦ τμήματος Ἀνωνύμων Ἑταιριῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη γνωμοδοτεῖ περὶ τῆς ἐγκρίσεως ἢ μὴ τοῦ καταστατικοῦ, ἐξετάζουσα αὐτὸ τοῦτο τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, ἐὰν δηλ. ὑπάρχουσιν. τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαραίτητα στοιχεῖα καὶ ὅχι ἐὰν ὑπάρχῃ σκοπιμότης νὰ ἰδρυθῇ ἡ ἑταιρία.

Ἀκυρότης τῆς συστάσεως : Ἀπόλυτος ἀκυρότης τῆς συστάσεως τῆς Α.Ε. προβαλλομένη ὑπὸ παντὸς ἔχοντος ἔννομον συμφέρον ἐπέρχεται : 1) Ἐπὶ μὴ τηρήσεως μιᾶς τῶν τριῶν ὡς ἄνω διατυπώσεων τῆς συστάσεως. 2) Ἐπὶ ἐκδόσεως τῶν μετοχῶν κάτω τῆς νομίμου ὀνομαστικῆς ἀξίας (ὑπὸ τὸ ἄρτιον). 3) Ἐπὶ μὴ ἐγγραφῆς εἰς ὀλόκληρον τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. 4) Ἐπὶ ἐκδόσεως τῶν μετοχῶν εἰς τὸν κομιστὴν χωρὶς νὰ ἐξοφληθῶσιν ἐξ ὀλοκλήρου. Καὶ 5) Ἐπὶ μὴ τηρήσεως τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν. 2190 « περὶ ἀποτιμῆσεως τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν ».

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ἡ ἑταιρία συνεπέα ἑνὸς ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων ἢ καὶ περισσοτέρων ἀκυρωθῇ, θεωρεῖται ὅτι αὕτη ὑπῆρξε *de facto* (πράγμασι), ὁπότε ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ τὸ νομικὸν αὐτῆς πρόσωπον καθ' ὅλον τὸ στάδιον τῆς ἐκκαθαρίσεως μέχρι τῆς διαλύσεως, οἱ δὲ ἰδρυταὶ αὐτῆς εὐθύνονται ἀλληλεγγύως διὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀναληφθεῖσας τυχόν ὑποχρεώσεις.

Ἐξ ἄλλου καὶ τὸ ἴδιον τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀνάκλησιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ χορηγηθείσης ἀδείας, εἰς τὰς ἐξῆς δύο περιπτώσεις : 1) Ὅταν κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἑταιρίας δὲν κατεβλήθη ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ τὸ κεφάλαιον τὸ ὁποῖον ὥριζε τὸ καταστατικὸν ὡς καταβλητέον. Καὶ 2) Ὅταν δὲν ἀπεμακρύνθη τῆς διοικήσεως τῆς ἑταιρίας μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὅπερ κατεδικάσθη εἰς φυλάκισιν διὰ πρᾶξιν ἢ ὁποῖα ἀφορᾷ τὴν διαχείρισιν τῶν ἑταιρικῶν συμφερόντων.

* Ἀσκησις : Νὰ συνταχθῇ Καταστατικὸν ἰδρύσεως γνωστῆς Α.Ε. με στοιχεῖα κατὰ βούλησιν, νὰ θεωρηθῇ τοῦτο ὑπὸ τινος μαθητοῦ ἀσκούντος καθήκοντα συμβολαιογράφου καὶ νὰ συνταχθῇ ἡ σχετικὴ αἵτησις δεόντως ὑπογεγραμμένη καὶ ἀπευθυνομένη πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου.

Τὸ κεφάλαιον τῆς Α.Ε. ἐκπεφρασμένον εἰς ἐγχώριον νόμισμα εἶναι πάντοτε ὠρισμένον καὶ ἀναγράφεται εἰς τὸ καταστατικόν. Ὁ νόμος 2190 ἄρθρ. 2 ὁρίζει ὅτι τὸ καταστατικόν πρέπει νὰ περιέχῃ διατάξεις . . . «περὶ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ τρόπου τῆς καταβολῆς τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Ἄν τοιαύτη διάταξις δὲν περιέχεται, τὸ καταστατικόν δὲν εἶναι νομίμως συντεταγμένον». Δύναται βέβαια νὰ ὑποστῇ μεταβολὰς ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας ὁρίζει ὁ νόμος καὶ τὸ καταστατικόν.

Τὸ μετοχικόν κεφάλαιον ἀναγράφεται πάντοτε εἰς τὸ παθητικόν σκέλος τοῦ ἰσολογισμοῦ καὶ τοῦτο διότι δεικνύει τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας πρὸς τοὺς μετόχους καὶ εἰς τὴν πρώτην μάλιστα γραμμὴν διότι εἶναι ὠρισμένον καὶ παραμένει ἀμετάβλητον, τοῦ πιστωτικοῦ ὑπολοίπου τοῦ λογαριασμοῦ «ἀποτέλεσμα χρήσεως» μεταφερομένου εἰς ἰδίους λογαριασμούς, τὰ ἀποθεματικά.

Συνήθως ὁ νόμος δὲν ἀναγράφει κατώτατον ποσὸν κεφαλαίου διὰ τὴν σύστασιν τῆς Α.Ε. Ἐξαιρετικῶς ὁρίζει : 1) Ἐπὶ Ἑλληνικῆς Ἀσφαλιστικῆς Ἑταιρίας εἰς δραχμὰς τοῦλάχιστον 40.000, ἐπὶ ἀσκήσεως ἑνὸς κλάδου ἀσφαλείας καὶ ἐπὶ πλειόνων κλάδων τοῦλάχιστον 80.000 δραχ. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο πρέπει ὁλοσχερῶς νὰ καταβληθῇ μετρητοῖς καὶ ἐφ' ἅπαξ ἐντὸς τὸ πολὺ δύο μηνῶν. Καὶ 2) Ἐπὶ Τραπεζιτικῆς Ἑταιρίας εἰς δραχμὰς 15.000, ἐξαιρετικῶς δὲ εἰς 10.000 διὰ Τραπεζῶν εἰς πόλεις κάτω τῶν 40.000 κατοίκων καὶ 5.000 εἰς πόλεις κάτω τῶν 25.000 κατοίκων. Ἐπὶ δὲ Κτηματικῶν Τραπεζῶν εἰς 50.000 δραχμὰς. Τὸ κεφάλαιον τῆς ἰδρυομένης Τραπεζῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁλοσχερῶς καταβεβλημένον τοῖς μετρητοῖς.

Τὰ ποσὰ ταῦτα θὰ πρέπει νὰ προσαρμοσθοῦν πρὸς τὰς νέας νομισματικὰς συνθήκας, ὡς ἐγένετο εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Ἑταιρίας περιωρισμένης εὐθύνης, τῆς ὁποίας ὁ θεσμὸς εἰσῆχθη καὶ παρ' ἡμῖν καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ὠρίσθη ὡς ἐλάχιστον ὄριον κεφαλαίου τὸ ποσὸν τῶν 200.000 δραχμῶν.

Ἡ κάλυψις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου δύναται νὰ γίνῃ κατὰ δύο τρόπους : 1) Οἱ ἰδρυταὶ τῆς ἐταιρίας ἀναλαμβάνουν οἱ ἴδιοι ὅλας τὰς μετοχάς, ἀσχέτως ἐὰν διὰ τὸν ἑαυτὸν των ἢ διὰ νὰ τὰς μεταπωλήσουν ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ κοινόν. Καὶ 2) Διὰ δημοσιεύσεων καλεῖται τὸ κοινόν νὰ ἐγγραφῇ καὶ ν' ἀναλάβῃ αὐτὸ τὴν κάλυψιν τοῦ κεφαλαίου. Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν δίδεται εἰς

ἕκαστον αἰτοῦντα δελτίον ἐγγραφῆς, τὸ ὅποιον συμπληρώνει καὶ ὑπογράφει ἄνευ τινὸς ὅρου ἢ προϋποθέσεως, ὅτι π.χ. θὰ τύχη διορισμοῦ εἰς τὴν ἐταιρίαν κλπ., ἄλλως καθίσταται ἄκυρος ἡ ἐγγραφή. Ἐν συνεχείᾳ ὑποχρεοῦται ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρίας νὰ καταβάλῃ τὸ 1/4 τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν διὰ τὰς ὁποίας ἐνεγράφη, τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἐντὸς τὸ πολὺ μιᾶς δεκαετίας, ἄλλως ἐπέρχεται ἀνάκλησις τῆς ἀδείας.

Εἰδικὴν πρόνοιαν λαμβάνει ὁ νόμος διὰ τὰς εἰς εἶδος εἰσφορὰς αἱ ὁποῖαι θὰ πρέπει νὰ καταβληθοῦν ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρίας ἢ ἀπὸ τῆς αὐξήσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. Τὸ ἀρθρον 9 τοῦ νόμου 2190 ὀρίζει ὅτι ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἀξίας τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν γίνεται ὑπὸ ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς ἢ δύο ἀνωτέρων δημοσίων ὑπαλλήλων, ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τοῦ Βιομηχανικοῦ καὶ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου καὶ ἑνὸς ιδιώτου. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἐὰν ἀποφανθῇ ὅτι ἡ ἀποτίμησις τοῦ εἰσφερθέντος εἶδους εἶναι ὑπερβολικὴ, ἡ αἴτησις περὶ συστάσεως τῆς ἐταιρίας ἢ περὶ τροποποιήσεως τοῦ καταστατικοῦ πρὸς αὐξήσιν τοῦ κεφαλαίου ἀπορρίπτεται.

Ἡ αὐξήσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου εἶναι κατὰ κανόνα ἔργον τῆς γενικῆς καταστατικῆς συνελεύσεως, διότι ἀπαιτεῖται μετατροπὴ τῶν οὐσιωδῶν διατάξεων τοῦ καταστατικοῦ. Κατ' ἐξαιρέσιν ὅμως δύναται καὶ ἡ τακτικὴ γενικὴ συνέλευσις καὶ αὐτὸ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἀκόμη νὰ προβοῦν εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ὑπὸ τὰς ἐξῆς ὅμως προϋποθέσεις: Τὸ μὲν διοικητικὸν συμβούλιον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης πενταετίας ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Α. Ε. ἢ ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς σχετικῆς τροποποιήσεως τοῦ καταστατικοῦ δι' ἀποφάσεως λαμβανομένης διὰ πλειοψηφίας τῶν 2/3 τοῦ συνόλου τῶν μελῶν του καὶ διὰ ποσὸν μὴ ὑπερβαῖνον τὸ διπλάσιον τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἡ δὲ τακτικὴ γενικὴ συνέλευσις ὅποτεδῆποτε κατὰ συνήθη ἀπαρτίαν καὶ πλειοψηφίαν ἀλλὰ διὰ ποσὸν μὴ ὑπερβαῖνον τὸ τετραπλάσιον τοῦ ἀρχικῶς καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου ἢ τὸ διπλάσιον ἀπὸ τῆς σχετικῆς τροποποιήσεως τοῦ καταστατικοῦ.

Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ τῆς τακτικῆς συνελεύσεως θὰ πρέπει νὰ ἔχη ὀριοθῇ ἐν τῷ καταστατικῷ, τὰ δὲ ἀποθεματικά νὰ μὴ ὑπερβαίνουν τὸ 1/10 τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἐκτὸς ἐὰν τὰς νέας μετοχὰς κα-

λύψουν ἕξ ὁλοκλήρου καὶ κατ' ἀναλογίαν οἱ παλαιοὶ μέτοχοι, ἵνα καρποῦνται οἱ ἴδιοι τὰ ἐκ τῆς προόδου τῆς ἑταιρίας προερχόμενα ὠφελήματα.

Ἡ αὔξησις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ἐπιτυγχάνεται : 1) Δι' ἐκδόσεως νέων μετοχῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ πωληθοῦν εἰς τὸ κοινόν. 2) Δι' αὐξήσεως τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας ἐκάστης μετοχῆς ἄνευ τῆς ἐκδόσεως ἄλλων μετοχῶν. Ἐκαστος δηλ. ἐκ τῶν ἤδη μετόχων θὰ καταβάλλῃ ὠρισμένον ποσὸν δι' ἐκάστην μετοχήν, τὸ ὁποῖον δι' εἰδικῆς σφραγίδος καὶ ὑπογραφῆς θὰ βεβαιωθῇ ἐπὶ τῶν ὑπαρχουσῶν μετοχῶν. 3) Δι' ἐκδόσεως νέων μετοχῶν αἱ ὁποῖαι θὰ δοθοῦν εἰς πιστωτὰς τῆς ἑταιρίας ἔναντι τῶν ἀπαιτήσεων των (μετατροπὴ τῶν πιστωτῶν εἰς μετόχους). 4) Διὰ τῆς τροπῆς τῶν ἀποθεματικῶν, καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ τακτικοῦ τοῦ ὑπερβαίνοντος τὸ 1/3 τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, εἰς μετοχικὸν κεφάλαιον. Καὶ 5) Διὰ τῆς τροπῆς τῶν ἰδρυτικῶν τίτλων εἰς μετοχικὸν κεφάλαιον. Οἱ κοινοὶ ἰδρυτικοὶ τίτλοι μετατρέπονται ἐμμέσως εἰς μετοχὰς διὰ τοῦ συμψηφισμοῦ τοῦ τιμήματος τῆς ἐξαγορᾶς μὲ τὴν ἀξίαν τῶν ἀναλαμβανομένων μετοχῶν, ἐνῶ οἱ ἐξαιρετικοὶ μετατρέπονται ἀμέσως, εἰσφερομένου τοῦ εἵδους ὅπερ ἀντιπροσωπεύουν. Καὶ ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται ἀποτίμησις ὑπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 9 τοῦ Ν. 2190 προβλεπομένης ἐπιτροπῆς.

Δι' ἐκάστην αὔξησιν τοῦ κεφαλαίου ἀπαιτεῖται ἄδεια καὶ ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου καὶ δημοσίουσις τούτων εἰς τὸ Δελτίον τῶν Ἀνωνύμων Ἑταιριῶν.

Μείωσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου : Καὶ διὰ τὴν μείωσιν ἀπαιτοῦνται αἱ αὐταὶ διατυπώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται καὶ διὰ τὴν αὔξησιν, ἥτοι ἀπόφασις τῆς γενικῆς καταστατικῆς συνελεύσεως, ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου καὶ δημοσίουσις αὐτῶν εἰς τὸ Δελτίον τῶν Ἀνωνύμων Ἑταιριῶν. Τὴν μείωσιν διακρίνομεν : 1) Εἰς τὴν ἀκουσίαν ἢ τὴν ἀναγκαστικὴν, δηλ. τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένην, ἢ ὁποῖα λαμβάνει χώραν ὅταν οἱ μέτοχοι δὲν καταβάλουν τὰς ὀφειλομένας των δόσεις καὶ αἱ ἐκδιδόμεναι νέαι μετοχαί, ἀκυρουμένων τῶν παλαιῶν, δὲν πωληθοῦν, ὅπότε ἡ ἑταιρία ὑποχρεοῦται νὰ μείωσῃ τὸ κεφάλαιόν της κατὰ τὸ ποσὸν τῶν μὴ διατεθεισῶν μετοχῶν. Καὶ 2) Εἰς τὴν ἐκουσίαν ἢ τὴν προαιρετικὴν, ἢ ὁποῖα λαμβάνει χώραν : α) ἐν περιπτώσει μεγάλης διαφοράς μεταξὺ ὀνομαστικῆς καὶ πραγματικῆς (ἀγοραίας) τιμῆς τῶν μετοχῶν πρὸς ἐξισορρόπησιν τῶν δύο τιμῶν, β) ἐν περιπτώσει

μεγάλων ζημιῶν τῆς ἐταιρίας καὶ γ) ἐν περιπτώσει δυσαναλογίας μεταξὺ μεγάλου κεφαλαίου καὶ μικροῦ κύκλου ἐργασιῶν.

Ἡ ἐλάττωσις γίνεται εἴτε δι' ἐξαγορᾶς ὠρισμένου ἀριθμοῦ μετοχῶν αἱ ὁποῖαι ἀκυροῦνται, εἴτε δι' ἐλαττώσεως τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν μετοχῶν δι' ἐπιστροφῆς τῆς διαφορᾶς εἰς τοὺς μετόχους. Ἡ ἐλάττωσις δὲν δύναται νὰ εἶναι τοιαύτη ὥστε ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία τῆς μετοχῆς νὰ πίπτῃ κάτω τῶν 375 δραχμῶν. Ἡ νέα ἀξία τῆς μετοχῆς ἀναγράφεται εἰς ἐμφανὲς σημεῖον ταύτης καὶ διὰ σφραγίδος.

Ἡ ἐλάττωσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ἐπιφέρει μείωσιν τῆς ἀσφαλείας τῶν δανειστῶν τῆς ἐταιρίας οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ προσβάλωσι τὴν περὶ ἐλαττώσεως τοῦ κεφαλαίου ἀπόφασιν καὶ ἔχουν εὐθείαν ἀγωγὴν κατὰ τῶν μετόχων τῶν ἀποφασισάντων τὴν μείωσιν, ἡ ὁποία παραγράφεται μετὰ 5ετίαν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς περὶ ἐλαττώσεως ἀποφάσεως.

Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου διαφέρει τῆς μείωσεως διότι : α) ἡ ἐξαγορὰ τῶν μετοχῶν γίνεται ἐκ τῶν καθαρῶν ἐτησίων κερδῶν ἢ ἐκ τοῦ ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ ἢ καὶ τακτικοῦ ἀκόμη τοῦ ὑπερβαίνοντος τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ β) διότι ἔναντι αὐτῶν δίδονται μετοχαὶ ἐπικαρπίας αἱ ὁποῖαι ἔχουσι τὰ αὐτὰ μετὰ τῶν κοινῶν μετοχῶν δικαιώματα πλὴν τοῦ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν διανομὴν τοῦ κεφαλαίου ἐν περιπτώσει λύσεως τῆς ἐταιρίας. Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου λαμβάνει χώραν εἰς ἐταιρίας αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουσι πολλὰ κέρδη καὶ τῶν ὁποίων ἡ περιουσία μετὰ πάροδον χρονικοῦ τινος διαστήματος θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τοῦ κράτους κατόπιν συμβάσεως. Προκειμένου ἡ ἐταιρία νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, λαμβάνει κατ' ἔτος διὰ κληρώσεως ὠρισμένον ἀριθμὸν μετοχῶν τὰς ὁποίας καὶ ἐξοφλεῖ εἰς τὸ ἄρτιον. Ἰνα δὲ οἱ μέτοχοι ἐξακολουθῶσιν ἀσκοῦντες τὰ λοιπὰ αὐτῶν δικαιώματα, ἥτοι τὸ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη, τὴν διοίκησιν, τὸν ἔλεγχον κλπ. τῆς ἐταιρίας, λαμβάνουν πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν κληρωθεισῶν μετοχῶν καὶ ἴσον ἀριθμὸν μετοχῶν ἐπικαρπίας, περὶ ὧν κατωτέρω.

ΜΕΤΟΧΑΙ

Ἡ μετοχή εἶναι ἔγγραφον εἰς τὸ ὁποῖον ἔχουν ἐνσωματωθῇ ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ κατόχου, ἥτοι : 1) Τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη. 2) Τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐταιρίας. 3) Τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν διανομὴν τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας ἐν περιπτώσει λύσεως τῆς ἐταιρίας κλπ. Ἡ μετοχή ὡς χαρτίον εἶναι ἔγγραφον ἀποκεκομμένον ἐκ διπλοτύπου βιβλίου, τοῦ ὁποίου τὸ στέλεχος παραμένει εἰς τὴν ἐταιρίαν. Περιέχει δὲ τὰ ἑξῆς στοιχεῖα : α) τὸν αὐξοντα ἀριθμόν, β) τὸ ὄνομα τῆς ἐταιρίας, γ) τὸ ποσὸν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκδοθεισῶν μετοχῶν τῆς σειρᾶς ταύτης, δ) τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν τῆς μετοχῆς, ε) τὸ ὀνοματεπώνυμον τοῦ κατόχου ἐὰν εἶναι ὀνομαστική, στ) τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκδόσεως καὶ ζ) τὰς ὑπογραφὰς τῶν ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ ἢ τῆς γενικῆς συνελεύσεως ἐξουσιοδοτημένων.

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν παραθέτομεν τὸ κατωτέρω ὑπόδειγμα :

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΑΡΙΘ. 5325

Ἰδρυθεῖσα δυνάμει τοῦ ἀπὸ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΛΟΣΧΕΡΩΣ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ
ΔΡΑΧΜΑΙ 4.000.000

Κατανεμημένον εἰς 8.000 Μετοχὰς Δρχ. 500 ἐκάστη

ΤΙΤΛΟΣ
ΔΥΟ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

Ὁ κ. Δημ. Περγάμαλης εἶναι κύριος δύο Μετοχῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. 7.675 καὶ 7.676

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11ῃ Δεκεμβρίου 1955

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ο ΤΗΜΑΤΑΡΧΗΣ

Ἡ τιμὴ τῶν μετοχῶν δυνατὸν νὰ εἶναι εἰς τὸ ἄρτιον, ὑπὸ τὸ ἄρτιον καὶ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον. Ἡ τιμὴ λέγομεν ὅτι εἶναι εἰς τὸ ἄρτιον

ὅταν εἶναι ἴση πρὸς τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν τῆς μετοχῆς, ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ὅταν εἶναι μεγαλυτέρα καὶ ὑπὸ τὸ ἄρτιον ὅταν εἶναι μικροτέρα. Π.χ. ἔχομεν μίαν μετοχὴν ὀνομαστικῆς ἀξίας 500 δραχμῶν· ἐὰν πωληθῇ 500 δρχ. λέγομεν ὅτι ἡ ἐκποίησης τῆς μετοχῆς ἐγένετο εἰς τὸ ἄρτιον, ἐὰν 510 ὑπὲρ τὸ ἄρτιον καὶ ἐὰν 495 ὑπὸ τὸ ἄρτιον.

Ἡ ἔκδοσις τῶν μετοχῶν ὑπὸ τὸ ἄρτιον ἀπαγορεύεται κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου. Λέγοντες δὲ ἔκδοσιν ἐννοοῦμεν τὴν ὑπὸ τῆς ἐταιρίας ἐκποίησησιν τῆς μετοχῆς, διότι ἡ ἀγοραία τιμὴ εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ὑπὸ τὸ ἄρτιον καὶ πολλάκις παρουσιάζεται τοῦτο ἰδίως εἰς ἐταιρίας τῶν ὀποίων αἱ ἐργασίαι δὲν ἀποφέρουσι κέρδη ἢ ἐὰν ἀποφέρουσιν ἐλάχιστα. Παρὰ ταῦτα, ἡ ἔκδοσις τῶν μετοχῶν ὑπὸ τὸ ἄρτιον, δηλ. ἡ ὑπὸ τῆς ἐταιρίας ἐκποίησης τούτων κάτω τῆς ὀνομαστικῆς αὐτῶν ἀξίας, ἐπιτρέπεται εἰς τὴν περίπτωσιν μόνον κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ μέτοχοι δὲν καταβάλουν τὰς ὀφειλομένας δόσεις των καὶ ἡ ἐταιρία, ἀντὶ νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν κατ' αὐτῶν ἀπαιτοῦσα τὴν ἐξόφλησιν τῶν δόσεων, ἀκολουθήσῃ τὴν διαδικασίαν τοῦ ἄρθρ. 12 τοῦ Ν. 2190, κατὰ τὸ ὁποῖον διὰ δύο ἐφημερίδων καλεῖ τοὺς μὴ ἐξοφλήσαντας μετόχους καὶ τάσσει προθεσμίαν πρὸς καταβολὴν τῶν καθυστερουμένων δόσεων. Μετὰ πάροδον τριμήνου ἀπὸ τῆς προθεσμίας ταύτης αἱ μετοχαί, ἐπὶ τῶν ὀποίων δὲν κατεβλήθη ἡ ζητηθεῖσα δόσις, ἀκυροῦνται αὐτοδικαίως, ἡ δὲ ἐταιρία ὑποχρεοῦται νὰ προβῇ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ ὡς ἄνω τριμήνου εἰς ἔκδοσιν νέων μετοχῶν ἴσων κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὰς ἀκυρωθείσας καὶ τῆς αὐτῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας. Ἡ πώλησις τῶν μετοχῶν τούτων γίνεται διὰ λογαριασμὸν τῶν μὴ ἐξοφλησάντων τὰς δόσεις των μετόχων, οἱ ὁποῖοι εἰδοποιοῦνται ἐγγράφως. Ἐὰν π.χ. ὁ κ. Α ἐνεγράφη διὰ μίαν μετοχὴν τῆς Α.Ε. « Χ » ὀνομαστικῆς ἀξίας 500 δραχμῶν καὶ ἀφοῦ κατέβαλεν ὡς πρώτην δόσιν τὸ 1/4 τῆς ἀξίας αὐτῆς ἤτοι δρχ. 125 ἡρνήθη νὰ καταβάλῃ τὰς ὑπολοίπους δόσεις ἐγκαταλείψας ταύτην. Ἡ ἐταιρία τότε ἐνεργήσασα κατὰ τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ 2190 προέβη εἰς τὴν ἀκύρωσιν ταύτης καὶ τὴν ἔκδοσιν νέας μετοχῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας 500 δρχ. Ταύτην ἐὰν πωλοῦσε ἀντὶ 500 δρχ. θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ τὰς 125 δρχ. εἰς τὸν κ. Α, διότι ἡ ἐκποίησης ταύτης γίνεται διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ. Ἐὰν ἀντὶ 400 δρχ. θὰ ἐπέστρεφε εἰς τὸν κ. Α μόνον τὰς 25 δρχ. Ἐὰν δὲ 375, δὲν θὰ ἐπέστρεφε οὐδέν, διότι $375 + 125 = 500$, ὅσον καὶ ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία τῆς μετοχῆς. Συνεπῶς κάτω τῶν 375 δραχμῶν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διατεθῇ ἡ μετοχή. Ἐὰν ἀποτύχῃ ἡ ἐκποίησης,

ἐπαναλαμβάνεται ἐντὸς 15θήμερου ἀπὸ τῆς ἀποτυχίας, ὅποτε ἐὰν ἀποτύχη καὶ πάλιν ἡ ἐταιρία ὑποχρεοῦται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ κεφαλαίου της κατὰ τὸ ποσὸν τῶν μὴ ἐκπονηθεισῶν μετοχῶν, ἐντὸς τῆς πρώτης δεκαετίας ἀπὸ τῆς συστάσεως. Πάντως οἱ ὀφειλέται δὲν ἀπαλλάσσονται, ἀλλὰ καὶ πληρώνοντες δὲν ἀποκτοῦν πλέον τὴν ιδιότητα τοῦ μετόχου, αἱ δὲ καταβληθεῖσαι δόσεις παραμένουσι πρὸς ὄφελος τῆς ἐταιρίας. Ἐξ ἄλλου οἱ δανεισταὶ τῆς ἐταιρίας ἔχουν εὐθείαν ἀγωγὴν κατὰ τῶν καθυστερούντων τὰς ὀφειλομένας δόσεις των μετόχων.

Ἡ ὑπὲρ τὸ ἄρτιον ἔκδοσις τῶν μετοχῶν ἐπιτρέπεται καὶ ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς τιμῆς ἐκδόσεως καὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῆς μετοχῆς καταβάλλεται συγχρόνως μὲ τὴν πρώτην δόσιν. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀποτελεῖ συμπληρωματικὸν κεφάλαιον καὶ ὑπάγεται εἰς ἴδιον λογαριασμὸν ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἀποθεματικὸν ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον », συνεπῶς δὲν ἔχει χαρακτῆρα κέρδους καὶ ὥς ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ διατεθῇ πρὸς πληρωμὴν μερισμάτων ἢ ποσοστῶν.

Αἱ ἐξ ἧς ἀρχαὶ ἰσχύουσιν ἐπὶ τῶν μετοχῶν :

- 1) Μετοχαὶ μὴ ὀλοσχερῶς ἐξοφληθεῖσαι παραμένουν ὀνομαστικά.
- 2) Ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία τῆς μετοχῆς δὲν δύναται νὰ εἶναι μικροτέρα τῶν 375 δραχμῶν.
- 3) Ἀπαγορεύεται ἡ ἔκδοσις τῶν μετοχῶν ὑπὸ τὸ ἄρτιον.
- 4) Μετοχαὶ δὲν δύναται νὰ παραμένουν ἀνεξόφλητοι ὑπὲρ τὴν 10ετίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των.
- 5) Ὅλαι αἱ μετοχαὶ τῆς αὐτῆς σειρᾶς εἶναι ἴσαι. Καὶ 6) Ἡ μετοχὴ εἶναι ἀδιαίρετος ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ μετοχὴ ὥς τίτλος δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ. Ὑπάρχει ὁμως δυνατότης συγκυριότητος ἐξ ἀδαιρέτου.

ΕΙΔΗ ΜΕΤΟΧΩΝ

1) Μετοχαὶ εἰς χρῆμα καλοῦνται αἱ μετοχαὶ αἱ ὁποῖαι δίδονται ἔναντι χρημάτων ἢ ἐπιταγῶν κλπ. οὐχὶ ὁμως καὶ συναλλαγματικῶν. Τούτων τὸ 1/4 θὰ πρέπη νὰ καταβληθῇ ἀμέσως ἢ ἐντὸς τὸ πολὺ δύο μηνῶν, τὰ δὲ ὑπόλοιπα κατὰ δόσεις καὶ οὐχὶ βραδύτερον τῶν 10 ἐτῶν.

2) Μετοχαὶ εἰς εἶδος καλοῦνται αἱ μετοχαὶ αἱ ὁποῖαι δίδονται δι' εἰσφορὰν πραγμάτων οὐδόλως ἀποτιμητῶν εἰς χρῆμα, π.χ. μηχανημάτων, οἰκημάτων, γηπέδων κλπ., ἐπὶ δὲ μὴ εὐκόλως ἀποτιμητῶν δίδονται ἐξαιρετικοὶ ἰδρυτικοὶ τίτλοι. Τὰ εἰσφερόμενα

ἀποτιμῶνται κατὰ κανόνα ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρ. 9 τοῦ Ν. 2190 ὁπότε ἀπαιτεῖται νὰ εἰσφερθῇ ἀμέσως ὁλόκληρον τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ βραδύτερον ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρίας ἢ ἀπὸ τῆς αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου αὐτῆς.

3) Μετοχαὶ κοιναὶ καλοῦνται ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι παρέχουν εἰς τὸν κοιμιστὴν τὰ προαναφερθέντα γενικῶς δικαιώματα πάσης μετοχῆς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς προνομιοῦχους αἱ ὁποῖαι πλὴν τῶν δικαιωμάτων τῶν κοινῶν μετοχῶν ἔχουν καὶ ἄλλα ἐπὶ πλεόν, τὰ λεγόμενα προνόμια. Ταῦτα δύνανται ν' ἀφοροῦν εἴτε τὴν ἀπόληψιν τοῦ πρώτου μερίσματος (4 % ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου) πρὸ τῶν κοινῶν μετοχῶν, εἴτε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ κεφαλαίου, ἐν περιπτώσει λύσεως τῆς ἐταιρίας, πρὸ τῶν κοινῶν μετοχῶν, εἴτε τέλος τὴν διανομὴν μερίσματος καὶ κατὰ τὰς μὴ κερδοφόρους ἀκόμη χρήσεις. Τὸ προνόμιον ἀποτελεῖ ἐνθάρρυνσιν τῶν μετόχων, οἱ ὅποιοι εἰσφέρουν ἰδίως εἰς περίοδον δυσχερῆ διὰ τὴν ἐταιρίαν. Αἱ προνομιοῦχοι μετοχαὶ θὰ πρέπη πρὸς διάκρισιν τῶν κοινῶν νὰ φέρωσιν ἐπὶ τῆς προσθίας ὥσεως καὶ διὰ μεγάλων στοιχείων τὰς λέξεις «Προνομιοῦχος μετοχή».

4) Μετοχαὶ ἀμοιβῆς καλοῦνται αἱ διδόμεναι διὰ παρασχεθείσας ὑπηρεσίας κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρίας.

5) Μετοχαὶ ἐπικαρπίας καλοῦνται ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι δίδονται εἰς τοὺς μετόχους τῶν κληρουμένων μετοχῶν, ἐν περιπτώσει τμηματικῆς ἀποσβέσεως τοῦ κεφαλαίου, συγχρόνως μὲ τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν τούτων, ἵνα διατηρήσωσι τὰ ὑπόλοιπα δικαιώματά των, ἥτοι : α) τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐταιρίας, β) τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη πέραν τοῦ α' μερίσματος καὶ γ) τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν διανομὴν τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν εἰσφορῶν τῶν λοιπῶν μετοχῶν τῶν ὁποίων αἱ μετοχαὶ δὲν ἐκκληρώθησαν.

Διαφέρει ἡ μετοχή ἐπικαρπίας ἀπὸ τὴν ἐπικαρπίαν μετοχῆς.

Μετοχὴ ἐπικαρπίας, κατὰ τ' ἄνωτέρω, καλεῖται ἡ μετοχὴ ἐκείνη ἢ ὁποῖα δίδεται εἰς τοὺς μετόχους ἐν περιπτώσει ἀποσβέσεως τοῦ κεφαλαίου, ἐνῷ ἐπικαρπία μετοχῆς καλεῖται τὸ ἐμπράγματον δικαίωμα τοῦ ἐπικαρπωτοῦ πρὸς πλήρη χρήσιν καὶ κάρπωσιν τῆς ἀλλοτρίας μετοχῆς.

* Ἐνταῦθα δηλ. ὑπάρχουν δύο δικαιώματα ἐπὶ τῆς αὐτῆς μετοχῆς, τῆς ψιλῆς κυριότητος καὶ τῆς ἐπικαρπίας (ὄρα Γεν. Ἀρχαὶ τοῦ παρόντος, σελ. 38 κ.έ.). Ὁ ψιλὸς κύριος εἶναι ὁ νόμιμος κάτοχος

τοῦ τίτλου, ὁ δὲ ἐπικαρπωτὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσπράττῃ τὸ μέρημα τῆς μετοχῆς, τὴν πρόσδοτον (καρπὸν) καὶ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐταιρίας.

Αἱ μετοχαὶ βιομηχανίας, ἀμοιβῆς καὶ ἐπικαρπίας δὲν ἔχουν ὀνομαστικὴν ἀξίαν καὶ συνεπῶς οὐδὲν τμῆμα τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου ἀντιπροσωπεύουν.

Ἰδρυτικοὶ τίτλοι καλοῦνται οἱ τίτλοι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι δίδονται εἰς τοὺς ἰδρυτὰς ἢ καὶ εἰς τοὺς μὴ ἰδρυτὰς ἀκόμη οἱ ὅποιοι προσέφερον ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐταιρίαν κατὰ τὴν ἴδρυσιν ἢ καὶ μετέπειτα ἢ συνεισέφερον στοιχεῖα μὴ εὐκόλως ἀποτιμητὰ εἰς χρήμα, ὥς προνόμια εὐρεσιτεχνίας, σχέδια, μελέτας κλπ.

Τοὺς ἰδρυτικούς τίτλους διακρίνομεν εἰς κοινούς καὶ ἐξαιρετικούς. Κοινοὶ ἰδρυτικοὶ τίτλοι καλοῦνται ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι δὲν ἐκπροσωποῦν οὐδεμίαν ὑλικὴν εἰσφορὰν ἀλλὰ ἐδόθησαν διὰ τὰς προσφερθείσας ὑπηρεσίας ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρίας ἢ τὴν αὐξησιν τοῦ κεφαλαίου. Ἐξαιρετικοὶ ἰδρυτικοὶ τίτλοι καλοῦνται ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἀντιπροσωπεύουν παντὸς εἶδους ὑλικά ἢ αὔλα περιουσιακὰ στοιχεῖα χρήσιμα εἰς τὴν ἐταιρίαν ἀλλὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀξία κατὰ τὸν χρόνον τῆς εἰσφορᾶς δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ εἰς χρήμα ἐπακριβῶς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κοινῶν ἰδρυτικῶν τίτλων δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ 1/10 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν. Δὲν ἔχουν ὀνομαστικὴν ἀξίαν, συνεπῶς δὲν δύνανται νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν διανομὴν τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας ἐν περιπτώσει λύσεως τῆς ἐταιρίας, οὔτε δίδουν δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὴν διοίκησιν. Παρέχουν ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα ἀπολήψεως τὸ πολὺ τοῦ 1/4 τῶν καθαρῶν κερδῶν μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ α' μερίσματος καὶ τὸν σχηματισμὸν τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ. Μετὰ δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των ἡ Α.Ε. ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαγοράσῃ αὐτοὺς, τῆς τιμῆς τῆς ἐξαγορᾶς των ὀριζομένης ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ. Ἡ τιμὴ αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν κεφαλαιοποίησιν πρὸς 15 % τοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν πληρωθέντος εἰς τοὺς τίτλους τούτους μέσου ἐτησίου μερίσματος. Ἐὰν π.χ. εἰς τοὺς κοινούς ἰδρυτικούς τίτλους ἐδόθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα τρία ἔτη μερίσματα δι' ἕκαστον ἰδρυτικὸν τίτλον α) 23 δρχ., β) 28 δρχ. καὶ γ) 30 δρχ., ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐτησίων αὐτῶν μερισμάτων θὰ εἶναι : $23 + 28 + 30 = 81 : 3 = 27$ δρχ., ὁπότε διὰ νὰ εὕρωμεν τὴν ἀξίαν τῆς ἐξαγορᾶς τῶν ἰδρυτικῶν τίτλων θὰ πρέπη νὰ σκεφθῶμεν

ὡς ἐξῆς : Ποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀξία τοῦ ἰδρυτικοῦ τίτλου, ὅταν ἡ ἐτησία αὐτοῦ πρόσοδος πρὸς 15 % εἶναι κατὰ μέσον ὅρον 27 δραχμαί ;

ΑΞΙΑ	ΠΡΟΣΟΔΟΣ
100	15
X	27

$$X = 100 \times \frac{27}{15} = 180$$

Ἡ ἀξία συνεπῶς τῆς ἐξαγορᾶς ἐκάστου κοινοῦ ἰδρυτικοῦ τίτλου δὲν δύναται νὰ ὑπερβαῖν τὰς 180 δρχ. Καὶ ἐὰν τὸ καταστατικὸν ἀναγράφῃ μεγαλυτέραν τιμὴν, θὰ ληφθῇ ἡ τιμὴ τῶν 180 δρχ., ἐὰν ὅμως μικροτέραν θὰ ληφθῇ ἡ τιμὴ τὴν ὁποῖαν ἀναγράφει τὸ καταστατικόν. Ἐὰν δὲν δοθῶσι μερίσματα κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἡ ἐξαγορὰ τῶν ἰδρυτικῶν τίτλων. Ὡς ὑποθέσωμεν ὅτι, εἰς τὸ ὡς ἄνω παράδειγμά μας, οἱ ἰδρυτικοὶ τίτλοι εἶναι ἐν ὧν 200, ὅποτε τὸ κεφάλαιον τὸ ὁποῖον θ' ἀπαιτηθῇ διὰ τὴν ἐξαγορὰν τούτων εἶναι $200 \times 180 = 36.000$ δραχμαί. Ἐὰν τὸ εἰδικὸν ἀποθεματικὸν διὰ τὴν ἐξαγορὰν ἰδρυτικῶν τίτλων ἀνέρχεται εἰς 36.000 δρχ. δύναται ἡ γενικὴ συνέλευσις νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐξαγορὰν τούτων, ἄλλως μέρος μόνον αὐτῶν διὰ κληρώσεως.

Οἱ ἐξαιρετικοὶ ἰδρυτικοὶ τίτλοι παρέχουν δικαίωμα ἀπολήψεως τμήματος ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν ἀναλόγως τῆς συμφωνίας μεταξὺ τοῦ εἰσφέροντος καὶ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας. Ἡ διάρκεια ἀπολήψεως κερδῶν δὲν δύναται νὰ εἶναι μακροτέρου χρονικοῦ διαστήματος ἀπὸ τὴν προβλεπομένην διάρκειαν τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ εἰσφερομένου. Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ἄρθρ. 9 τοῦ Ν. 2190 ἐξακριβώνει (δὲν ἀποτιμᾷ ὅπως εἰς τὰς μετοχὰς εἰς εἶδος, διότι ἡ εἰσφορά ἐπὶ ἐξαιρετικῶν ἰδρυτικῶν τίτλων δὲν εἶναι εὐκόλως ἀποτιμητὴ) τὴν ὕπαρξιν τοῦ εἰσφερομένου καὶ τὴν διάρκειαν τῆς χρησιμοποίησεώς του.

Ὁ μ ο λ ο γ ί α καλεῖται τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο διὰ τοῦ ὁποίου ἀποδεικνύεται ἡ δανειακὴ σχέσις μεταξὺ τοῦ δανειστοῦ (ὁμολογιούχου) καὶ τοῦ δανειζομένου, ἥτοι ἐνταῦθα τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Α.Ε. Αἱ ὁμολογίαι ἐκδίδονται, ὡσάκις ἡ ἐταιρία, ἔχουσα ἀνάγκην κεφαλαίων διὰ τὴν επέκτασιν τῶν ἐργασιῶν τῆς καὶ μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ δημιουργήσῃ ἄλλους μετόχους διὰ τῆς ἐκδόσεως νέων μετοχῶν, σκοπεῖ νὰ συνάψῃ δάνεια μακροπρόθεσμα καὶ μὲ μικρὸν τόκον. Ἐπειδὴ ἐν μόνον πρόσωπον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ διαθέσιμα τόσα χρήματα διὰ νὰ καλύψῃ τὰς ἀνάγκας τῆς, ἡ ἐταιρία

προβαίνει εις την έκδοσιν όμολογιακοῦ δανείου κατόπιν βέβαια άποφάσεως τής γενικῆς καταστατικῆς συνελεύσεως.

Πλείσται διαφοραί υπάρχουν μεταξύ όμολογίας καί μετοχῆς :

1) 'Όμολογίας δύναται νά έκδόσῃ πᾶν νομικόν πρόσωπον, ένῳ μετοχάς μόνον ἡ έταιρία. 2) 'Επί όμολογίας δημιουργεῖται σχέσις δανείου, ένῳ ἐπὶ μετοχῆς σχέσις έταιρική. 3) 'Ο όμολογιούχος λαμβάνει μόνον τόκους, ένῳ ό μέτοχος κέρδη καί έφ' όσον υπάρχουν. 4) 'Ο όμολογιούχος δέν δύναται νά λάβῃ μέρος εις την διοίκησιν οὔτε εις τόν έλεγχον τής έταιρίας, ένῳ ό μέτοχος μετέχει. Καί 5) Αἱ όμολογίαι, διὰ νά προσελκύσῃ ἡ έταιρία δανειστάς, έκδίδονται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εις τιμήν μικροτέραν τής όνομαστικῆς αὐτῶν αξίας (ὑπὸ τὸ ἄρτιον), ένῳ εις τὰς μετοχάς άπαγορεύεται ἡ έκδοσις ὑπὸ τὸ ἄρτιον.

Μεταβίβασις τῶν μετοχῶν : Θά πρέπει κατ' ἄρχάς νά διακρίνωμεν τὰς μετοχάς εις όνομαστικάς καί άνωνύμους ἢ εις τὸν κομιστήν. Αἱ άνωνυμοί μετοχαί μεταβιβάζονται δι' άπλῆς παραδόσεως τοῦ τίτλου, ὅπως ακριβῶς τὰ κινητὰ πράγματα. Διὰ τήν μεταβίβασιν ὅμως τῶν όνομαστικῶν μετοχῶν θά πρέπει νά διακρίνωμεν δύο περιπτώσεις : 1) τήν μεταβίβασιν μεταξύ τῶν ζώντων καί 2) τήν μεταβίβασιν μεταξύ τοῦ άποθανόντος καί τῶν ζώντων.

1) 'Η μεταβίβασις τῶν όνομαστικῶν μετοχῶν μεταξύ τῶν ζώντων γίνεται κατὰ δύο νομοθετικά συστήματα : α) Κατὰ τὸν Ν. 2190 καί τὸ ἄρθρ. 36 τοῦ Ε.Ν. Καί β) Κατὰ τὸ νομ. δ/γμα τῆς 17/7/1923 έφ' όσον πρόκειται περὶ μετοχῶν έταιρίας ὑπαγομένης εις τὸ νομοθετικόν τοῦτο διάταγμα.

α) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 36 τοῦ Ε.Ν. καί τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ Ν. 2190 θά πρέπει πᾶσα μεταβίβασις τῆς όνομαστικῆς μετοχῆς νά καταχωρῆται εις ιδιαίτερον βιβλίον τῆς έταιρίας, καλούμενον βιβλίον μετόχων, νά χρονολογῆται καί νά ὑπογράφηται τόσον ὑπὸ τοῦ παραχωροῦντος ἢ τοῦ πληρεξουσίου αὐτοῦ, όσον καί ὑπὸ τοῦ εκπροσωποῦντος τήν έταιρίαν, νά έκδίδηται δὲ νέα μετοχή ὑπὲρ τῶν νέων μετόχων.

β) Κατὰ τὸ Ν.Δ. τῆς 17/7/1923, ἡ όνομαστική μετοχή μεταβιβάζεται κατὰ δύο τρόπους : Εἴτε διὰ δηλώσεως έγγραφομένης εις τὸ βιβλίον όνομαστικῶν μετόχων, χρονολογουμένης καί ὑπογραφομένης ὑπὸ τοῦ μεταβιβάζοντος καί εκπροσωποῦντος τήν έταιρίαν, εἴτε διὰ συμβολαιογραφικοῦ έγγράφου, έν αντίγραφον τοῦ όποίου δίδεται εις τήν έταιρίαν καί βάσει τοῦ όποίου αὕτη σημε

ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν μετόχων τὴν μεταβίβασιν καὶ ἕτερον ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἀρμοδίαν οἰκονομικὴν ἐφορίαν.

Εἰς τὴν πρᾶξιν ἡ μεταβίβασις τῶν ὀνομαστικῶν μετοχῶν εἰς μὲν τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν, ἐνθα λειτουργεῖ τὸ χρηματιστήριον ἀξιῶν, γίνεται χρηματιστηριακῶς, εἰς δὲ τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ὡς ἐξετέθη ἀνωτέρω.

Ἡ μεταβίβασις τῶν μετοχῶν χρηματιστηριακῶς γίνεται ὡς ἑξῆς :

Ὁ θέλων ν' ἀγοράσῃ μίαν ἢ περισσοτέρας μετοχὰς ἀναθέτει δι' ἐγγράφου ἐντολὴς εἰς ἓνα χρηματιστὴν τὴν ἀγοράν, ὁ δὲ θέλων νὰ πωλήσῃ παραδίδει τὰς μετοχὰς εἰς τὸν χρηματιστὴν τοῦ καὶ δι' ἐγγράφου ἐντολὴς ἀναθέτει τὴν πώλησιν. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ Χρηματιστηρίου προσφέρουν οἱ χρηματισταὶ οἱ ἔχοντες ἐντολὰς πρὸς πώλησιν καὶ ἀγοράζουσιν οἱ χρηματισταὶ οἱ ἔχοντες ἐντολὰς πρὸς ἀγοράν καὶ οὕτω κλείονται αἱ πράξεις ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως καὶ δι' εἰδικῶν ἐντύπων εἰδοποιοῦνται ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐφορία.

Ἡ ἀγοραπωλησία δύναται νὰ συναφῇ καὶ ἐκτὸς τοῦ Χρηματιστηρίου, ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ πωλητοῦ, ἐνώπιον ὅμως χρηματιστοῦ. Ὁ κ. Α. λ.χ. συμφωνεῖ νὰ πωλήσῃ 5 μετοχὰς εἰς τὸν κ. Β. Μετὰ τὴν σύναψιν τῆς ἀγοραπωλησίας θὰ ἐμφανισθοῦν ἀμφότεροι εἰς ἓνα χρηματιστὴν καὶ θ' ἀναγγείλουν ταύτην. Ὁ χρηματιστὴς θὰ ἐκδόσῃ τότε ἐκ πενταπλοτύπου στελέχους τὴν πρᾶξιν μεταβιβάσεως τῶν μετοχῶν. Ἐν ἀντίτυπον θὰ δοθῇ εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἐν εἰς τὸν πωλητήν, ἐν θὰ σταλῇ εἰς τὴν ἐταιρίαν, ἐν εἰς τὴν ἀρμοδίαν οἰκονομικὴν ἐφορίαν καὶ ἐν θὰ μείνῃ εἰς τὸ στέλεχος.

Καθ' οἷονδήποτε τρόπον καὶ ἂν μεταβιβασθῇ ἡ μετοχή, εἴτε συμβολαιογραφικῶς εἴτε χρηματιστηριακῶς, θὰ πρέπει νὰ γίνῃ ὀπισθογράφησις ταύτης. Ἡ ὀπισθογράφησις γίνεται εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τῆς μετοχῆς ὡς ἑξῆς :

Ὁ παρὼν τίτλος μεταβιβάζεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ.....
(ὀνοματεπώνυμον, ἐπάγγελμα, διεύθυνσις κλπ. τοῦ νέου κατόχου)

Ἐν Ἀθῆναις τῇ.....

(Ὑπογραφή τοῦ πωλητοῦ)

Βεβαιοῦται τὸ γνήσιον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὡς ἄνω ὀπισθογράφου

..... Ἐν Ἀθῆναις αὐθημερόν

Ὁ χρηματιστής

Όταν ή μεταβίβασις γίνη συμβολαιογραφικῶς, ή-ώς ἄνω βεβαιώσις τῆς ὑπογραφῆς δέν γίνεται ὑπό τοῦ χρηματιστοῦ, ἀλλά ὑπό τοῦ συμβολαιογράφου.

Ἡ μεταβίβασις τέλος τῶν ὀνομαστικῶν μετοχῶν καταχωρεῖται εἰς εἰδικὸν βιβλίον τηρούμενον ὑπό τῆς ἐταιρίας (τῶν ὀνομαστικῶν μετόχων) ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τῆς ὀπισθογραφομένης καὶ τοῦ ἐγγράφου μεταβιβάσεως. Ἀμα τῇ καταχωρήσει ταύτῃ ἐπέρχονται τὰ νομικὰ ἀποτελέσματα τῆς μεταβιβάσεως. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν μεταβίβασιν ὁ πωλητὴς ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἐξ ἴσου ὑπεύθυνος μὲ τὸν ἀγοραστὴν ἐπὶ μίαν διετίαν, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ὁποίας ἡ εὐθύνη περιορίζεται μόνον εἰς τὸν ἀγοραστὴν.

Ἡ μεταβίβασις τῶν ὀνομαστικῶν μετοχῶν μεταξὺ ἀπαθανόντος καὶ ζώντων γίνεται λόγῳ κληρονομίας ἢ κληροδοσίας. Ὁ νόμος ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὀρίζει ὅτι ἡ καταχώρησις εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐταιρίας γίνεται τῇ αἰτήσει τῶν κληρονόμων ἢ κληροδόχων καὶ ἅμα τῇ προσαγωγῇ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων, πρὸς νομιμοποίησιν δηλ. τοῦ κληροδοτηρίου.

Ἐκτὸς τούτων κατὰ τὸν νόμον 1641 τοῦ 1919 « Περὶ φορολογίας τῶν κληρονομιῶν, προικῶν, δωρεῶν κλπ. » ἀπαιτεῖται διὰ τὴν καταχώρησιν ταύτην καὶ ἡ προσαγωγή βεβαιώσεως τοῦ ἀρμοδίου οἰκονομικοῦ ἐφόρου, διὰ τῆς ὁποίας νὰ βεβαιουῖται ὅτι ἐγένετο ἡ κατάθεσις τῆς σχετικῆς δηλώσεως εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐφορίαν.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΟΥ

Ὁ μέτοχος δικαιουται : 1) Νὰ λαμβάνῃ μέρος ἐκ τῶν κερδῶν. 2) Νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐταιρίας. 3) Νὰ μεταβιβάσῃ τὴν μετοχὴν του ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας ὁ νόμος καὶ τὸ καταστατικὸν ὀρίζουσι. 4) Νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν διανομὴν τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας ἐν περιπτώσει λύσεως τῆς ἐταιρίας. Ὑποχρεοῦται δὲ νὰ καταβάλῃ τὸ σύνολον τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν διὰ τὰς ὁποίας ἐνεγράφη. Δύναται τὸ ποσὸν τοῦτο νὰ καταβληθῇ καὶ εἰς δόσεις ὅποτε τὸ καταστατικὸν θὰ ὀρίξῃ τὸ ποσὸν καὶ τὸν χρόνον καταβολῆς ἐκάστης δόσεως. Ὑποχρεωτικῶς ὅμως πρέπει νὰ καταβληθῇ τὸ 1/4 τῆς συνολικῆς ἀξίας ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐντὸς 10 ἐτῶν τὸ βραδύτερον.

Ἐὰν ἡ ἀξία τῆς μετοχῆς ἔχῃ καθορισθῇ ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ

νά καταβληθῇ εἰς δόσεις καὶ λήξη ἡ προθεσμία χωρὶς νά καταβληθῇ, ἡ ἔταιρία διὰ προσκλήσεώς της δημοσιευομένης εἰς δύο τοῦλάχιστον ἐφημερίδας τάσσει προθεσμίαν πρὸς καταβολὴν τῶν καθυστερομένων δόσεων. Μετὰ πάροδον τριμήνου ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ταύτης αἱ μετοχαί, διὰ τὰς ὁποίας δὲν κατεβλήθη ἡ ζητηθεῖσα δόσις, ἀκυροῦνται αὐτοδικαίως, ἡ δὲ ἔταιρία ὑποχρεοῦται ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ τριμήνου νά προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν νέων μετοχῶν ἴσων κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὰς ἀκυρωθείσας καὶ εἰς τὴν ἔκποίησιν αὐτῶν διὰ λογαριασμὸν τῶν μὴ ἐξοφλησάντων τὰς δόσεις των μετόχων.

Ἄν καὶ ἡ πώλησις τῶν μετοχῶν ὑπὸ τῆς ἔταιρίας εἰς τιμὴν μικροτέραν τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας (ὑπὸ τὸ ἄρτιον) ἀπαγορεύεται κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐπιτρέπεται, διότι γίνεται διὰ λογαριασμὸν τῶν παλαιῶν μετόχων.

Δικαιώματα τῆς μειοψηφίας τῶν μετόχων.
Κατὰ τὸν νόμον ἡ ἀπόφασις τῆς πλειοψηφίας τῶν μετόχων εἶναι ὑποχρεωτική καὶ διὰ τὴν μειοψηφίαν. Ἐν τούτοις ὁ νόμος παρέχει καὶ εἰς τοὺς μετόχους τῆς μειοψηφίας τὰ ἑξῆς δικαιώματα :

Α) Μειοψηφία ἐκπροσωποῦσα τὸ 1/20 τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου δικαιοῦται : 1) Νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον νὰ συγκαλέσῃ ἑκτακτον γενικὴν συνέλευσιν. Τοῦτο εἶναι ὑποχρεωμένον νά προβῇ εἰς τὴν σύγκλησιν ταύτην καὶ μάλιστα ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς αἰτήσεως. 2) Νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν πρόεδρον τῆς γενικῆς συνελεύσεως τακτικῆς ἢ ἐκτάκτου ν' ἀναβάλῃ ἅπαξ μόνον ἀπόφασιν ἐπὶ ὠρισμένου θέματος. Ὁ πρόεδρος ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀναβολὴν καὶ ἐπὶ πλέον ὀφείλει νά καλέσῃ ταύτην ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀναβολῆς. 3) Νὰ ζητήσῃ μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους ἀπὸ τὸν πρόεδρον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ὅπως ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν πρώτην μετὰ τὴν χρονολογίαν ταύτην γενικὴν συνέλευσιν τὸ ποσὸν τῶν ἀμοιβῶν τὰς ὁποίας ἔλαβον ἐκ τῆς ἔταιρίας, κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν, μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐξ οἰασδήποτε αἰτίας. Καὶ 4) Νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν, ἐὰν πρόκειται περὶ ἔταιρίας μὲ κεφάλαια κάτω τῶν 10.000 δραχμῶν, ἢ ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῶν Ἐφετῶν, ἐὰν πρόκειται περὶ ἔταιρίας μὲ κεφάλαια ἄνω τῶν 10.000 δραχμῶν, τὴν διενέργειαν ἐκτάκτου ἐλέγχου.

Β) Μειοψηφία ἐκπροσωποῦσα τὸ 1/10 τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου δικαιοῦται νά ζητήσῃ νά ληφθῇ ἀπόφασις

τῆς γενικῆς συνελεύσεως δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἐπὶ παντός θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Τὴν διοίκησιν τῆς Α.Ε. ἀναλαμβάνει τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, ὅπερ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία τοῦλάχιστον πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐκλέγονται καὶ ἀνακαλοῦνται ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως λειτουργούσης κατὰ συνήθη ἀπαρτίαν καὶ πλειοψηφίαν.

Τὸ πρῶτον Δ.Σ. ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ καὶ τὰ μετέπειτα ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν γενικῶν συνελεύσεων. Μέλη τοῦ Δ.Σ. ἐκλέγονται συνήθως μέτοχοι καὶ μάλιστα ἐκ τῶν πλέον ἐνδιαφερομένων διὰ τὰ συμφέροντα τῆς ἐταιρίας ἀλλὰ καὶ πᾶς τρίτος καὶ πτωχεύσας ἔμπορος καὶ ὁμόρρυθμος ἐταῖρος καὶ νομικὸν πρόσωπον ὁκότη, ἀρκεῖ νὰ μὴ ὑπάρχη ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τοῦ καταστατικοῦ περιορισμός. Ἡ θητεία δὲ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ ὑπερβαῖν τὰ ἑξ ἔτη, πλὴν ὅμως εἶναι πάντοτε ἐπανεκλέξιμοι. Δὲν δύνανται νὰ ἐκλεγοῦν μέλη τοῦ Δ.Σ. οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ βουλευταί, οἱ ἐλεγκταὶ τῆς ἰδίας ἐταιρίας καὶ ἐπὶ ἡμεδαπῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιριῶν οἱ ἄλλοδαποί.

Οἱ διοικηταὶ ἀπαρτίζουν τὸ Δ.Σ. τὸ ὁποῖον δρᾷ συλλογικῶς καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐταιρίαν ἐξωδίκως καὶ δικαστικῶς ἐπὶ πάσης ὑποθέσεως ἀφορώσης τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῆς περικοσίας, ἐξαιρέσει τῶν ὑπαγομένων ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τοῦ καταστατικοῦ εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς γενικῆς συνελεύσεως. Ἐν τούτοις ἡ γενικὴ συνέλευσις τροποποιούσα τὸ καταστατικὸν δύναται νὰ καταστήσῃ ἀρμόδιον τὸ Δ.Σ. δι' ὑπόθεσιν ὑπαγομένην εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ νόμου. Ἐπεὶ δὲ ἡ συλλογικὴ ἐκπροσώπησις εἶναι πολλάκις δύσκολος καὶ δυσχεραίνει τὰς συναλλαγάς, ὀρίζεται ἐν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ.Σ. ὡς ἐκπρόσωπος αὐτοῦ, καλούμενος Ἐντεταλμένος Σύμβουλος ἢ Διοικῶν Σύμβουλος ἢ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. Οὗτος ἐνεργεῖ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δ.Σ. καὶ ἡ ὑπογραφή του δεσμεύει τὴν Α.Ε. Συνήθως ἀνατίθεται ἡ ἐκπροσώπησις τοῦ Δ.Σ. εἰς δύο μέλη αὐτοῦ ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν καλεῖται Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. καὶ τὸ ἄλλο Συμπράττων Σύμβουλος.

Τὸ Δ.Σ. ὑποχρεοῦται νὰ συνεδριάξῃ ἅπαξ τοῦλάχιστον τοῦ μηνὸς καὶ προαιρετικῶς ὅταν ἀποφασίζῃ ἡ πλειοψηφία αὐτοῦ, εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐταιρίας ἢ εἰς ἄλλον τόπον ὅπου ὀρίζει τὸ καταστα-

τικόν εἰς τὴν ἡμεδαπὴν ἢ καὶ εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν ἀκόμη, κατόπιν ὅμως ἀδείας τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐμπορίου. Εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτία ὅταν παρίσταται εἰς τὴν συνεδρίασιν ἢ ἀντιπροσωπεύεται τὸ 1/2 τῶν μελῶν αὐτοῦ πλέον ἑνὸς (τὸ προκύπτον κλάσμα δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν), πάντως ὅμως τρεῖς σύμβουλοι. Ἐξ αὐτοῦ προκύπτει ὅτι τὸ Δ.Σ. πρέπει ν' ἀποτελεῖται τοῦλάχιστον ἐκ τριῶν συμβούλων. Ὁ ἀντιπρόσωπος θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐπίσης σύμβουλος καὶ δὲν δύναται ν' ἀντιπροσωπεύσῃ παρὰ ἓνα μόνον σύμβουλον. Αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν παρόντων καὶ ἀντιπροσωπευομένων μελῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ὀρίζει ἄλλως τὸ καταστατικόν.

Ἀπαγορεύσεις τοῦ Δ. Σ. Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς διοικητὰς τῆς ἐταιρίας νὰ ἐνεργοῦν ἄνευ ἀδείας τῆς γενικῆς συνέλευσεως δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἢ διὰ λογαριασμὸν ἄλλων κατ' ἐπάγγελμα πράξεις αἱ ὁποῖαι ὑπάγονται εἰς ἓνα ἐκ τῶν σκοπῶν τῆς ἐταιρίας ἢ νὰ μετέχουν ὡς ὁμόρρυθμοὶ ἐταῖροι, ἐταιρίας ἐχούσης τὸν αὐτὸν σκοπὸν πρὸς τὸν τῆς Α.Ε. τὴν ὁποῖαν διοικοῦν. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ ἐταιρία δικαιούται νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν ἢ νὰ θεωρηθῇ ὅτι αἱ πράξεις ἐγίναν διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐταιρίας. Ἡ ἀπαίτησις αὕτη παραγράφεται μετὰ ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐγνωστοποιήθη ἡ πράξις εἰς τὴν ἐταιρίαν ἢ μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς διενεργείας τῆς πράξεως.

Ἐπίσης ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἰδρυτὰς ἢ μέλη τοῦ Δ.Σ. ἢ καὶ συγγενεῖς αὐτῶν μέχρι δευτέρου βαθμοῦ ἐξ αἵματος ἢ ἀγχιστείας (βλ. Γεν. Ἀρχεῖον τοῦ παρόντος, σελ. 25 κ.έ.) νὰ δανείζονται ὑπὸ τῆς Α.Ε. ἄνευ ἐπαρκοῦς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας, δίδοντες ὡς ἐνέχυρον τὰς τῆς ἰδίας ἐταιρίας μετοχάς. Ἡ ἀπαγόρευσις ἰσχύει ἐπὶ ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Α.Ε. ἢ ἀπὸ πάσης αὐξήσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

Τέλος ἀπαγορεύεται νὰ πωλοῦν εἰς τὴν Α.Ε. τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. ἢ οἱ ἰδρυταὶ ἢ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν μέχρι δευτέρου βαθμοῦ ἐξ αἵματος ἢ ἀγχιστείας, ἀντικείμενα προοριζόμενα πρὸς παγίαν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐταιρίας καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀξία εἶναι μεγαλυτέρα τοῦ 1/10 τοῦ καταβληθέντος μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἐντὸς διετίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐταιρίας ἢ ἀπὸ τῆς αὐξήσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. Ἡ τοιαύτη ἐκποίησης ἐπιτρέπεται ἐφ' ὅσον δοθῇ προηγουμένως ἄδεια ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Ἐμπορίου καὶ γίνῃ ἐκτίμησις τῶν εἰσφερομένων κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρ. 9 τοῦ Ν. 2190.

Ἐπίσης καὶ πᾶς ἄλλος πωλήσας εἰς τὴν ἐταιρίαν ἀντικείμενα πρὸς παγίαν ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν δὲν δύναται ἐπὶ διετίαν ἀπὸ τῆς πωλήσεως νὰ ἐκλεγῇ σύμβουλος ἢ νὰ διορισθῇ ὑπάλληλος ἢ νὰ λάβῃ ἀμοιβὴν ἢ ἀποζημίωσιν τινα ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς γενικῆς συνελεύσεως.

Εὐθύνῃ τοῦ Δ. Σ. Οἱ διοικηταὶ τῆς ἐταιρίας δὲν εὐθύνονται προσωπικῶς διὰ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς ἔναντι τῶν τρίτων. Εὐθύνονται ὅμως ἔναντι τῆς ἐταιρίας ἀστικῶς καὶ ποινικῶς διὰ πᾶν πταῖσμα καὶ διὰ πᾶσαν ἀμέλειαν, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἤθελε προξενηθῇ ζημία εἰς τὴν περιουσίαν τῆς ἐταιρίας. Ἀπαλλαγὴν τῆς εὐθύνης δύναται νὰ δώσῃ μόνον ἡ γενικὴ συνέλευσις. Ἡ ἐγκρίσις τοῦ ἰσολογισμοῦ ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως συνεπάγεται καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς εὐθύνης τοῦ Δ.Σ., ἐκτὸς ἐὰν ἀποδειχθῇ βραδύτερον ὅτι δολίως ὑπῆρχον εἰς αὐτὸν παραλείψεις ἢ εἶχον ἀναγραφῇ ψευδῆ ποσὰ ἀλλοιοῦντα τὴν περιουσίαν τῆς ἐταιρίας. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην οἱ διοικηταὶ ἐνάγονται κατ' ἐξουσιοδότησιν τῆς γενικῆς συνελεύσεως ὑπὸ τοῦ νέου Δ.Σ. ἢ τῶν ἐλεγκτῶν ἢ καὶ τρίτων. Ἡ ἀγωγή αὕτη καλεῖται ἐταιρικὴ ἀγωγή καὶ παραγράφεται μετὰ τριετίαν ἐπὶ παραλείψεως καὶ μετὰ δεκαετίαν ἐπὶ ψευδοῦς δηλώσεως. Ἡ παραγραφή ἄρχεται ἀπὸ τῆς ψηφίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ. Ἐὰν ἐκ τῆς δολίας αὐτῆς παραλείψεως ἢ ψευδοῦς δηλώσεως ἀποδειχθῇ ὅτι ὠφελήθησαν οἱ σύμβουλοι ἢ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν, εὐθύνονται καὶ ποινικῶς.

Τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. δύνανται κατὰ τὸ ἄρθρ. 24 τοῦ Ν. 2190 καὶ νὰ ἀμείβωνται μὲ μισθὸν ἢ μὲ ποσοστὰ ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν ἢ καὶ μὲ ἀμφότερα. Πάντως ἡ ἀμοιβὴ αὕτη δίδεται μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ καὶ τοῦ πρώτου μερίσματος, διαφέρει δὲ ἐκείνης ἢ ὁποία δίδεται ἐπίσης εἰς μέλη τοῦ Δ.Σ. διὰ προσφερθείσας ὅμως τεχνικὰς ἰδίως ὑπηρεσίας πρὸς τὴν ἐταιρίαν.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Ὁ νόμος καθορίζει τρία εἴδη ἐλέγχου τῆς διοικήσεως τῆς Α.Ε. :

- 1) Τὸν κρατικόν.
- 2) Τὸν τακτικόν.
- Καὶ 3) Τὸν ἑκτακτον.

1) Ὁ κρατικὸς ἐλεγχος ἀποβλέπει εἰς τὴν νομιμότητα τοῦ καταστατικοῦ καὶ τῶν γενικῶν συνελεύσεων, εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν, εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς καταβολῆς τοῦ κεφαλαίου καὶ εἰς τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τοῦ νόμου καὶ τοῦ

καταστατικοῦ καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν γεν. συνελεύσεων. Ἐπιτυγχάνεται δὲ δι' ἀντιπροσώπων τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου οἱ ὅποιοι παρακολουθοῦν τὰς ἐργασίας τῆς ἐταιρίας καὶ ἰδίως τῶν γενικῶν συνελεύσεων καὶ ὀφείλουν νὰ τηροῦν ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν.

2) Ὁ τακτικὸς ἔλεγχος ἀσκεῖται ὑπὸ ἐλεγκτῶν δύο τοῦλάχιστον κατ' ἀριθμὸν μετ' ἰσαριθμῶν ἀναπληρωματικῶν, διοριζομένων ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν πράξεων τοῦ Δ.Σ. Οἱ ἐλεγκταὶ τῆς πρώτης ἐταιρικῆς χρήσεως ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ. Ὡς ἐλεγκταὶ δύνανται νὰ διορισθῶσιν οἱ οἱδήποτε ἐφ' ὅσον ὁ νόμος ἢ τὸ καταστατικὸν δὲν τάσσουσι περιορισμόν, ὅχι ὅμως διοικηταὶ ἢ ὑπάλληλοι τῆς ἰδίας ἐταιρίας. Ὁ νόμος 5076/1931 συνιστᾷ τὴν πρόσληψιν ἐλεγκτῶν ἐκ τοῦ σώματος τῶν ὀρκωτῶν λογιστῶν ὁ θεσμὸς τοῦ ὁποίου μόλις εἰσῆχθη παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 27ης Ἰουλίου 1955 « Περὶ συστάσεως Σώματος Ὀρκωτῶν Λογιστῶν » διὰ τοῦ ὁποίου μεταξύ τῶν ἄλλων ὀρίζεται ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τοῦ Ἐμπορίου δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὰς Α.Ε. τῶν ὁποίων αἱ μετοχαὶ ἔχουν εἰσαχθῇ εἰς τὸ Χρηματιστήριον, ὡς καὶ ἐκείνας τῶν ὁποίων τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον εἴτε ἀρχικὸν εἴτε κατ' αὔξησιν ἐκαλύφθη διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς, ὅπως χρησιμοποίησωσιν ὀρκωτοὺς λογιστὰς εἰς τὸν τακτικὸν ἔλεγχον. Ἐπίσης δι' ἀποφάσεως τοῦ ἰδίου ὡς ἄνω Ὑπουργοῦ, δύναται ν' ἀνατίθεται εἰς ὀρκωτοὺς λογιστὰς ὁ διαχειριστικὸς ἔλεγχος οἰασδήποτε ἀσφαλιστικῆς ἐταιρίας (ἄρθρ. 2 § 2).

Οἱ ἐλεγκταὶ δικαιοῦνται ὅποτεδήποτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐταιρικῆς χρήσεως νὰ ἐλέγχουν οἰονδήποτε λογαριασμόν ἢ βιβλίον συλλογικῶς, δηλ. ὅλοι μαζί καὶ ὅχι ἕνας - ἕνας χωριστά, καὶ συλλογικῶς νὰ συντάσσουν τὴν ἐτησίαν ἔκθεσιν των ἔστω καὶ ἂν διαφωνοῦν, ὅποτε σημειοῦται ἡ διαφωνία. Ὁ ἔλεγχος ἐπὶ τῶν ἐταιρικῶν υποθέσεων εἶναι οὐσιαστικὸς καὶ ἀφορᾷ τὴν οἰκονομικὴν ἐν γένει διαχείρισιν καὶ λειτουργίαν τῆς Α.Ε.

Ἐπίσης δικαιοῦνται ν' ἀπαιτήσουν δι' αἰτήσεως των ὑποβαλλομένης εἰς τὸ Δ.Σ. ὅπως προβῇ ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ ταύτης, εἰς πρόσκλησιν πρὸς σύγκλησιν ἐκτάκτου γενικῆς συνελεύσεως. Ἀρνούμενοι οἱ Διοικηταὶ εὐθύνονται ποινικῶς, οἱ δὲ ἐλεγκταί, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, καλῶς προσκαλοῦν τὴν γενικὴν συνέλευσιν μετ' ἡμερησίου διάταξιν « Ἐξέτασις τῆς καταστάσεως, ληπτέα μέτρα ».

Οἱ ἐλεγκταὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐταιρικῆς χρήσεως, ὀφείλουν νὰ ἐλέγχουν τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν νομιμότητα τῶν ἐγγραφῶν ἐκ

τῶν ὁποίων προέκυψαν τὰ ἐν τῷ ἰσολογισμῷ ἀναγραφόμενα ποσά, νὰ συντάσσουν τὴν ἐτησίαν ἔκθεσιν των καὶ νὰ τὴν ὑποβάλλουν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν.

Ἀκόμη ὀφείλουν νὰ παρίστανται εἰς ταύτην καὶ νὰ δίδουν εἰς τοὺς μετόχους πᾶσαν πληροφορίαν σχετικὴν πρὸς τὸν ἔλεγχον. Ἐὰν ὁ ἰσολογισμὸς δὲν ἐλεγχθῇ, δὲν λαμβάνεται ἐπ' αὐτοῦ ἐγκύρως ἀπόφασις τῆς γενικῆς συνελεύσεως. Οἱ ἐλεγκταὶ ἀμείβονται, ἐνῶ οἱ διοικηταὶ δὲν εἶναι ἀπαραίτητον ν' ἀμείβωνται. Ἡ ἀμοιβὴ των καθορίζεται ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως καὶ οὐδέποτε ὑπὸ τοῦ Δ.Σ., καθίσταται δὲ ἀπαιτητὴ μετὰ τὴν κατάθεσιν τῆς ἐκθέσεως εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν.

Οἱ ἐλεγκταὶ ὅπως καὶ οἱ διοικηταὶ εὐθύνονται ἀπέναντι τῆς ἐταιρίας ὡς ἀπλοῖ ἐντολοδόχοι, ἀπαλλάσσονται δὲ τῆς εὐθύνης ταύτης ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως κατόπιν ψηφίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ. Ἡ τοιαύτη ἀπαλλαγὴ καθίσταται ἀνίσχυρος ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὸν ἰσολογισμόν παραλείψεις ἢ ψευδεῖς δηλώσεις, ὁπότε καὶ ἡ κατὰ τῶν ἐλεγκτῶν ἀγωγή παραγράφεται μετὰ τριετίας ἢ δεκαετίας.

3) Ὁ ἔκτακτος ἔλεγχος ἐπιτυγχάνεται δι' αἰτήσεως εἰς τὸν Πρόεδρον Πρωτοδικῶν, ὅταν τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον δὲν ὑπερβαίνει τὰς 10.000 δραχμάς, εἰς τὸν Πρόεδρον δὲ τῶν Ἐφετῶν ὅταν ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τοῦτο. Δικαίωμα νὰ ζητήσουν τὸν ἔλεγχον τοῦτον ἔχουν : α) μέτοχοι οἱ ὅποιοι ἀντιπροσωπεύουν τοῦλάχιστον τὸ 1/20 τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου, β) τὸ εἰδικὸν χρηματιστηριακὸν συμβούλιον δι' ἀποφάσεως λαμβανομένης διὰ πλειοψηφίας τῶν 2/3 τῶν μελῶν του καὶ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐταιριῶν τῶν ὁποίων αἱ μετοχαὶ ἔχουν εἰσαχθῇ εἰς τὸ χρηματιστήριον καὶ γ) ὁ Ὑπουργὸς Ἐμπορίου ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν σοβαροὶ λόγοι.

Ἡ αἴτησις δὲν δύναται νὰ εἶναι γενικὴ ἀλλὰ πρέπει ν' ἀναφέρεται εἰς συγκεκριμένas πράξεις, αἱ ὁποῖαι νὰ ἔγιναν εἰς χρόνον μὴ ἀπέχοντα πέραν τῆς διετίας ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ.

Ὁ πρόεδρος, ἐφ' ὅσον πιστεύσῃ ὅτι διὰ τῶν καταγγελλομένων πράξεων παραβιάζονται αἱ διατάξεις τῶν νόμων ἢ τοῦ καταστατικοῦ ἢ τῶν ἀποφάσεων τῶν γενικῶν συνελεύσεων, ἢ ἐφ' ὅσον ζητήσῃ τοῦτον ὁ Ὑπουργός, διατάσσει τὸν ἔλεγχον καὶ ἀναθέτει τὴν διενέργειαν αὐτοῦ εἰς ἓνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν ἐλεγκτῶν.

τῶν Α.Ε. Οἱ ἐλεγκταὶ οὗτοι προέρχονται ἐκ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους, ἐν ἐνεργείᾳ ἢ συνταξιοῦχοι, οἱ ὅποιοι πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων τῶν δίδουν τὸν ὄρκον τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Γενικὴ συνέλευσις καλεῖται ἡ συγκέντρωσις τῶν μετόχων τῆς Α.Ε., οἱ ὅποιοι προσεκλήθησαν νομίμως εἰς τὴν ἔδραν αὐτῆς. Ἡ γενικὴ συνέλευσις εἶναι τὸ ἀνώτατον καὶ κυρίαρχον ὄργανον τῆς ἐταιρίας καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ παντὸς θέματος. Ταύτην διακρίνομεν 1) εἰς τὴν τακτικὴν, 2) τὴν ἑκτακτον καὶ 3) τὴν καταστατικὴν. Αἱ τυπικαὶ προϋποθέσεις τῆς συγκλήσεως τῶν γενικῶν συνελεύσεων εἶναι αἱ αὐταὶ ὡς πρὸς ὅλας, ἐνῶ τῆς καταρτίσεως καὶ λειτουργίας διαφέρουν.

Πᾶσα γενικὴ συνέλευσις προσκαλεῖται κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ ἢ τοῦ ἐντεταλμένου συμβούλου. Ἡ πρόσκλησις περιλαμβάνει ἀπαραιτήτως τὸ οἶκημα, τὴν χρονολογίαν καὶ τὴν ὥραν τῆς συνεδριάσεως, ὡς καὶ τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως. Αὕτη δημοσιεύεται πρὸ 20 τοῦλάχιστον πλήρων ἡμερῶν (ἡ ἡμέρα τῆς προσκλήσεως καὶ ἡ ἡμέρα τῆς συνεδριάσεως δὲν ὑπολογίζονται) πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς συνεδριάσεως εἰς μίαν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένων ἡμερησίων ἐφημερίδων ἢ εἰς μίαν ἑβδομαδιαίαν οἰκονομολογικὴν. Ἐὰν ἡ ἐταιρία ἔχῃ ἔδραν ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Περιχώρων, ὑποχρεοῦται νὰ δημοσιεύσῃ τὴν πρόσκλησιν καὶ εἰς τοπικὴν ἐφημερίδα ἐκδιδομένην εἰς τὴν ἔδραν αὐτῆς. Ἡ πρόσκλησις τοιχοκολλᾶται καὶ εἰς ἐμφανὲς σημεῖον τοῦ καταστήματος τῆς ἐταιρίας. Πρὸ δέκα πλήρων τοῦλάχιστον ἡμερῶν δημοσιεύεται καὶ εἰς τὸ Δελτίον τῶν Α.Ε. τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Διὰ νὰ μετάσχη ὁ μέτοχος εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν πρέπει νὰ καταθέσῃ τὰς μετοχὰς του εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐταιρίας ἢ εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων ἢ εἰς μίαν Τράπεζαν ἢ εἰς ἄλλον ὀργανισμόν ὀριζόμενον ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ. Ἡ κατάθεσις τῶν μετοχῶν πρέπει νὰ γίνῃ πέντε τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως ἔναντι ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἐὰν γίνῃ βραδύτερον, ἀναπύκνεται εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν νὰ ἐπιτρέψῃ ἢ μὴ τὴν συμμετοχὴν τοῦ μετόχου εἰς αὐτήν. Ἡ ἀπόδειξις τῆς καταθέσεως τῶν

μετοχῶν παραδίδεται εἰς τὸ Δ.Σ. τὸ ὁποῖον καταρτίζει κατάστασιν ἐμφαίνουσιν : 1) Τὰ ὀνόματα τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου κατὰ τὴν γενικὴν συνέλευσιν. 2) Τὰς διευθύνσεις αὐτῶν ἢ τῶν ἐκπροσώπων των. 3) Τὸν ἀριθμὸν τῶν μετοχῶν τὰς ὁποίας ἐκπροσωπεῖ ἕκαστος. Καὶ 4) Τὸν ἀριθμὸν τῶν ψήφων τὰς ὁποίας ἔχει ἕκαστος.

Ἡ κατάστασις αὕτη τοιχοκολλᾶται εἰς ἐμφανὲς σημεῖον τοῦ καταστήματος τῆς ἐταιρείας 48 ὥρας πρὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως. Αἱ ψῆφοι εἰς τὴν Α.Ε. δὲν ὀρίζονται κατὰ κεφαλὴν, ἀλλὰ ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν τὰς ὁποίας κατέχει ἕκαστος μέτοχος. Τὸ καταστατικὸν ὀρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν μετοχῶν ἐπὶ τὸν ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ μία ψῆφος· π.χ. 1 μετοχὴ = 1 ψῆφος ἢ 2 μετοχαὶ = 1 ψῆφος ἢ 5 μετοχαὶ = 1 ψῆφος κ.ο.κ., πάντως τὸ καταστατικὸν δὲν δύναται νὰ ὀρίξη ἀριθμὸν μεγαλύτερον τῶν 100 μετοχῶν διὰ μίαν ψῆφον. Ἐὰν δὲ δὲν ὑπάρχῃ τοιαύτη διάταξις, τότε εἰς ἐκάστην μετοχὴν ἀντιστοιχεῖ καὶ μία ψῆφος. Εἶναι δυνατόν, κύριοι ἀριθμοῦ μετοχῶν κατωτέρου τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ νὰ ὑπάρχῃ δικαίωμα ψήφου συνεοόμενοι, νὰ συγκεντρώσουν τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν καὶ ν' ἀντιπροσωπευθοῦν εἰς τὴν συνέλευσιν.

Ἐφ' ὅσον δὲν ὠρίσθῃ ἄλλως, δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὰς συνελεύσεις ἔχει ὁ ἐπικαρπωτὴς καὶ ὄχι ὁ ψιλὸς κύριος (ἄρθρ. 1177 Α.Κ.), ὁ ἐνεχυρίσας καὶ ὄχι ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστὴς (ἄρθρ. 1245 Α.Κ.) καὶ ἐπὶ ἀνηλίκων ὁ ἐπίτροπος καὶ ὄχι ὁ ἐπιτροπευόμενος ἀνήλικος (ἄρθρ. 1641 Α.Κ.).

Τακτικὴ γενικὴ συνέλευσις καλεῖται ἐκείνη ἡ ὁποία συνέρχεται ἐντὸς ἑξ μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως ἐκάστης ἐταιρικῆς χρήσεως. Λέγοντες δὲ ἐταιρικὴν χρῆσιν ἐννοοῦμεν τὴν 12μηνον διάρκειαν, πλὴν τῆς πρώτης ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Α. Ε., ἡ ὁποία δύναται νὰ φθάσῃ τοὺς 24 μῆνας.

Ἡ τακτικὴ γενικὴ συνέλευσις εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ καὶ συνεδριάζει ἐγκύρως ἐπὶ θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὅταν παρίστανται ἢ ἀντιπροσωπεύονται κατ' αὐτὴν μέτοχοι ἐκπροσωποῦντες τὸ 1/5 τοῦλάχιστον τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου, λαμβάνει δὲ πάντοτε τὰς ἀποφάσεις τῆς δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας τῶν ἐν αὐτῇ ἐκπροσωπουμένων ψήφων (τὸ ἡμισυ τῶν ψήφων σὺν μία). Ἐὰν δὲν ἐκπροσωπηθῇ τὸ 1/5 τοῦλάχιστον ἢ συνεδριάσις ματαιοῦται καὶ ἡ γενικὴ συνέλευσις συνέρχεται ἐκ νέου ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ματαιωθείσης συνεδριάσεως κατόπιν προσκλήσεως δημοσιευομένης κατὰ τὰ ὡς ἄνω. Ἡ

δημοσίευσis αὕτη καλῶς γίνεται καὶ πρὸ δέκα τοῦλάχιστον ἡμερῶν πρὸ τῆς συνεδριάσεως (εἰς τὸ Δελτίον τῶν Α.Ε. ἀρκοῦν 5 ἡμέραι). Ἡ ἐπαναληπτικὴ αὕτη συνεδρίασις εἶναι ἔγκυρος καὶ λειτουργεῖ ὅσονδῆποτε τμῆμα τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ ἂν ἐκπροσωπῇται κατ' αὐτήν.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς γενικῆς συνελεύσεως ἀναγιγνώσκονται αἱ ἐκθέσεις τῶν διοικητῶν καὶ ἐλεγκτῶν καὶ γίνεται συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἰσολογισμοῦ ὡς καὶ ἐπὶ παντὸς θέματος καὶ ἂν ἀκόμη δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ἐνῶ ἀποφάσεις λαμβάνεται μόνον ἐπὶ θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως. Αἱ συζητήσεις καὶ ἀποφάσεις καταχωροῦνται εἰς εἰδικὸν βιβλίον, τὰ πρακτικά. Δέκα ἡμέρας πρὸ τῆς τακτικῆς γενικῆς συνελεύσεως δικαιούται κάθε μέτοχος νὰ ζητήσῃ ἀντίγραφον τοῦ πρὸς συζήτησιν ἰσολογισμοῦ καὶ τῆς ἐκθέσεως τῶν διοικητῶν καὶ ἐλεγκτῶν.

Θέματα μὲ τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται συνήθως ἡ τακτικὴ γενικὴ συνέλευσις εἶναι : Ἡ ἔγκρισις τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν ἐλεγκτῶν ἀπὸ πάσης εὐθύνης, ὁ διορισμὸς νέων ἐλεγκτῶν καὶ τυχόν νέων διοικητῶν, ὁ καθορισμὸς τοῦ τρόπου διανομῆς τῶν κερδῶν, ἡ ἔγερσις τῆς ἐταιρικῆς ἀγωγῆς κατὰ παλαιῶν διοικητῶν κλπ.

Ἐκτακτος γενικὴ συνέλευσις καλεῖται ἐκείνη ἡ ὁποία συγκαλεῖται καὶ συνέρχεται ἐκτάκτως, δηλ. εἰς χρόνον διάφορον ἀπὸ τὸν ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ ὀριζόμενον.

Τὴν σύγκλησιν τῆς ἐκτάκτου γενικῆς συνελεύσεως προκαλεῖ τὸ Δ.Σ. ἡ μέτοχοι ἐκπροσωποῦντες τὸ 1/20 τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου ἢ οἱ ἐλεγκταὶ διὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα ἐκφεύγουν τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Δ.Σ. ἢ διὰ διαχειριστικὰς ἢ διοικητικὰς ἀνωμαλίας τῆς ἐταιρίας.

Ὁ τρόπος τῆς συγκλήσεως τῆς ἐκτάκτου γενικῆς συνελεύσεως καὶ ὁ τρόπος τῆς λήψεως ἀποφάσεων δὲν διαφέρουν ἀπὸ τὰ περὶ τῶν τακτικῶν γενικῶν συνελεύσεων ἐκτεθέντα.

Καταστατικὴ γενικὴ συνέλευσις καλεῖται ἐκείνη, ἡ ὁποία συγκαλεῖται κατὰ κανόνα διὰ τὴν τροποποίησιν τῶν οὐσιωδῶν διατάξεων τοῦ καταστατικοῦ. Εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ ἐφ' ὅσον παρίστανται ἢ ἀντιπροσωπεύονται μέτοχοι ἐκπροσωποῦντες τὰ 2/3 τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἄλλως ἀναβάλλεται ἐπὶ 20 ἡμέρων. Ἡ νέα πρόσκλησις ἀποστέλλεται καὶ ἐνταῦθα πρὸ 10 ἡμερῶν διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς συνεδριάσεως κατὰ τὴν

ὁποῖαν διὰ τὴν ὑπάρχῃ ἀπαρτία πρέπει νὰ ἐκπροσωπῇται τὸ $1/2$ τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἄλλως ματαιοῦται καὶ πάλιν καὶ συγκαλεῖται ἐκ τρίτου, ὅποτε διὰ τὴν ὑπάρχῃ ἀπαρτία ἀρκεῖ νὰ παρίστανται ἢ ν' ἀντιπροσωπεύωνται μέτοχοι ἐκπροσωποῦντες τὸ $1/3$ τοῦ κεφαλαίου. Ὅταν δὲν ἐπιτευχθῇ ἀπαρτία καὶ κατὰ τὴν τρίτην συνεδριάσιν γίνεται νέα τοιαύτη, ἀλλὰ τότε ἀπαρτεῖται ποσοστὸν ἀπαρτίας $2/3$ καὶ ἐὰν συνεχίζεται ἡ ματαίωσις τῶν συνεδριάσεων $1/2$, $1/3$, $2/3$ κ.ο.κ. Αἱ ἀποφάσεις δὲ λαμβάνονται διὰ πλειοψηφίας τῶν $3/5$ τῶν παρόντων ἢ ἀντιπροσωπευομένων μετόχων.

Ἡ καταστατικὴ γενικὴ συνέλευσις ἀποφασίζει ἐπὶ παντὸς θέματος τοῦ καταστατικοῦ ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου. Συνήθως θέματα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀποφασίζει εἶναι : 1) Ἡ μεταβολὴ τῆς ἐθνικότητος τῆς ἐταιρίας (ἡ ἐταιρία ἀλλάσσει ἐθνικότητα καὶ ἐπὶ μεταφορᾷ τῆς ἑδρας της ἐν τῷ Ἑξωτερικῷ, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς συγχωνεύσεως της μετ' ἄλλης ἀλλοδαπῆς). 2) Ἡ μεταβολὴ τοῦ σκοποῦ της (ἀντικειμένου). 3) Ἡ αὔξηση τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου (εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ἢ τακτικὴ συνέλευσις καὶ τὸ Δ.Σ. ἀκόμη). 4) Ἡ μείωσις τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου τόσον ἢ ἔκουσία ὅσον καὶ ἡ ἀκουσία. 5) Ἡ ἔκδοσις δανείου δι' ὁμολογιῶν. 6) Ἡ ἔκδοσις προνομιούχων μετοχῶν. 7) Ἡ συγχώνευσις, ἡ διάλυσις κλπ.

Πᾶσα ἀπόφασις τῆς καταστατικῆς γενικῆς συνελεύσεως δύναται ν' ἀνατραπῇ δικαστικῶς τῇ αἰτήσῃ μέλους τοῦ Δ.Σ. ἢ δανειστοῦ τινος τῆς ἐταιρίας ἢ καὶ ἀπλῶς μετόχου ταύτης καὶ ὑπερψηφισαντος ἀκόμη, ἀλλὰ μὴ ἀναγνωρίσαντος τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἴδιον ὄφελος, ἐφ' ὅσον ἀντίκειται πρὸς τὸν νόμον ἢ τὴν ἔντιμον ἐμπορίαν ἢ τὰ δικαιώματα τρίτων.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης χρήσεως, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ εἶναι μεγαλυτέρα τῶν δώδεκα μηνῶν, πλὴν τῆς πρώτης ἥτις κατ' ἐξαιρέσιν δύναται νὰ φθάσῃ καὶ τοὺς 24 μῆνας, καὶ ἐντὸς τοῦ πρώτου ἑξαμήνου, συντάσσεται ἀπογραφή, ἥτοι λεπτομερὴς καταμέτρησις, καταγραφὴ καὶ ἀποτίμησις πάντων τῶν ἐνεργητικῶν καὶ παθητικῶν στοιχείων τῆς Α.Ε. καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ ἰσολογισμὸς ὅστις ἀποτελεῖ περίληψιν ταύτης καθ' ὅτι περιλαμβάνει τοὺς αὐτοὺς λογαριασμοὺς ἀλλὰ εἰς γενικὰ κονδύλια.

Ὁ ἰσολογισμός, περιέχων καὶ τὸν λογαριασμὸν « Ἀποτελέσματα χρήσεως » ἐν ἀναλύσει, συντάσσεται ὑπὸ τοῦ Δ.Σ., ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ ἢ τοῦ ἐντεταλμένου συμβούλου, ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Α.Ε. καὶ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου καὶ μετὰ τῶν ἐκθέσεων τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν ἐλεγκτῶν ὑποβάλλεται εἰς τὴν τακτικὴν γενικὴν συνέλευσιν πρὸς ἔγκρισιν.

Εἴκοσι τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως ἀντίγραφον τοῦ ἰσολογισμοῦ καὶ τῶν ἐκθέσεων τοῦ Δ.Σ. καὶ τῶν ἐλεγκτῶν ὑποβάλλεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου. Ἐντὸς δὲ εἴκοσι πάλιν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς γενικῆς συνελεύσεως ἀντίγραφον τῶν πρακτικῶν καὶ τοῦ ἐγκριθέντος ἰσολογισμοῦ ὑποβάλλεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου πρὸς ἔγκρισιν. Μετὰ τὴν ἔγκρισιν ταύτην ὁ ἰσολογισμὸς μετὰ τοῦ λογαριασμοῦ « Ἀποτελέσματα χρήσεως » ἐν ἀναλύσει δημοσιεύονται εἰς τὸ Δελτίον τῶν Α.Ε. καὶ εἰς μίαν ἑβδομαδιαίαν τοῦλάχιστον οἰκονομολογικὴν ἐφημερίδα.

Ὁ ἰσολογισμὸς διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, τὸ Ἐνεργητικὸν καὶ τὸ Παθητικόν. Εἰς τὸ Ἐνεργητικὸν ἀναγράφονται τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς ἐταιρίας, τὰ χρεώγραφα, αἱ παντὸς εἵδους ἀπαιτήσεις κατὰ τῶν τρίτων καὶ κατὰ τῶν μετόχων ἀκόμη καὶ τὰ ἐν τῷ ταμείῳ μετρητὰ. Εἰς τὸ Παθητικὸν ἀναγράφονται τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν, τὰ ἀποθεματικά, αἱ παντὸς εἵδους ὑποχρεώσεις τῆς ἐταιρίας πρὸς τοὺς τρίτους καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους τοὺς μετόχους καὶ τὰ ποσὰ τῶν ἀποσβέσεων τὰ ὅποια εἶναι δυνατόν ν' ἀναγράφονται καὶ εἰς τὸ Ἐνεργητικὸν ὡς ἀφαιρητικά ὅμως στοιχεῖα αὐτοῦ.

Αἱ δαπάναι διαχειρίσεως οὐδέποτε ἀναγράφονται εἰς τὸ Ἐνεργητικὸν τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἀλλὰ μεταφέρονται εἰς τὸ τέλος ἐκάστης χρήσεως εἰς τὴν χρέωσιν τοῦ λογαριασμοῦ « Ἀποτελέσματα χρήσεως » καὶ μειώνουν τὰ καθαρὰ κέρδη. Ἐξαιρετικῶς αἱ δαπάναι πρώτης ἐγκαταστάσεως καὶ ὀργάνωσης εἶναι δυνατόν νὰ σημειωθοῦν εἰς τὸ Ἐνεργητικὸν ἐφ' ὅσον βέβαια τὸ καταστατικὸν ἢ ἡ γενικὴ συνέλευσις προέβλεψαν τὴν ἀπόσβεσίν των ἐντὸς δέκα συνεχῶν χρήσεων διὰ δόσεων ἴσων πρὸς τὸ 1/10 τοῦ συνόλου αὐτῶν. Αἱ δαπάναι διαχειρίσεως (φωτισμός, ἐνοίκια, θέρμανσις, γραφικὴ ὕλη κλπ.) διαφέρουν τῶν δαπανῶν πρώτης ἐγκαταστάσεως καὶ ὀργανώσεως (σύνταξις καταστατικοῦ, ἔγκρισις αὐτοῦ, χορήγησις ἀδείας, ἐγκύκλιοι ἐπιστολαὶ ἰδρύσεως ἢ ἐπεκτάσεως ἐργασιῶν, ἀνακαίνισις καταστήματος κλπ.), διότι αἱ

δαπάναι διαχειρίσεως επαναλαμβάνονται τακτικῶς (κατ' ἔτος), ἐνῶ αἱ δαπάναι ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως γίνονται μόνον κατὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς ἐταιρίας ἢ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Αἱ ζημίαι κατὰ γενικὸν κανόνα βαρύνουν τὴν χρῆσιν ἐντὸς τῆς ὁποίας συνέβησαν, διὰ τῆς μεταφορᾶς αὐτῶν εἰς τὴν χρέωσιν τοῦ λογαριασμοῦ « Ἀποτελέσματα χρήσεως ». Ἐὰν ὅμως εἶναι ἔκτακτοι δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐμπορίου ἢ ἀπόσβεσις τῶν διὰ ποσοστοῦ ἐκ τῶν ἐτησίων καθαρῶν κερδῶν ἴσου πρὸς τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦλάχιστον αὐτῶν. Ἀλλὰ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸ διανεμόμενον εἰς τοὺς μετόχους μέρισμα δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ποσοστὸν 5 % ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου. Ἡ τοιαύτη καταβολὴ δὲν δύναται νὰ παραταθῇ πέραν τῆς 5ετίας.

Ἡ ἀποτίμησις τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐταιρίας γίνεται εἰς τὴν ἀξίαν τὴν ὁποίαν ἔχουν ταῦτα κατὰ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ. Ἐξαιρετικῶς προκειμένου περὶ ὠρισμένων στοιχείων ὁ νόμος ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀξίαν κτήσεως. Οὕτω, ὡς πρὸς τὰ πάγια περιουσιακὰ στοιχεία, τὰ προοριζόμενα δηλ. διὰ τὴν παγίαν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ὄχι πρὸς μεταπώλησιν (π.χ. οἰκοδομήματα, γήπεδα, μηχανήματα, πλοῖα κλπ.), ἀναγράφονται εἰς τιμὴν ὄχι ἀνωτέραν τῆς ἀποκτήσεως ἢ κατασκευῆς αὐτῶν, ηὔξημένην κατὰ τὰς δαπάνας βελτιώσεως (ὄχι συντηρήσεως) καὶ μειωμένην κατὰ τὰς ἀποσβέσεις. Τὸ ποσὸν τῶν ἀποσβέσεων ὑπολογίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκάστοτε ἰσχυόντων φορολογικῶν νόμων.

Τὰ ἐμπορεύσιμα περιουσιακὰ στοιχεία (ἐμπορεύματα, χρεώγραφα κλπ.) κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 43 τοῦ Ν. 2190 πρέπει ν' ἀποτιμῶνται εἰς τὴν συνολικῶς μικροτέραν τιμὴν μεταξὺ τῆς τιμῆς κτήσεως καὶ τῆς τρεχούσης τιμῆς τῆς ἡμέρας, κατὰ τὸ ἄρθρ. ὅμως 22 τοῦ Κώδικος Φορολογικῶν Στοιχείων, πρέπει ν' ἀποτιμῶνται ἕκαστον τούτων κεχωρισμένως, ἥτοι α) εἰς τὴν τιμὴν κτήσεώς των, ἐφ' ὅσον αὕτη εἶναι μικρότερα τῆς τρεχούσης, ἢ β) εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν, ἐφ' ὅσον αὕτη εἶναι μικρότερα τῆς τιμῆς κτήσεως.

Ἐπειδὴ ὁ Κ.Φ.Σ. εἶναι νεώτερος τοῦ Ν. 2190 καὶ ἐπειδὴ ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται ἐπὶ πάντων τῶν ἐπιτηδευματιῶν φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων, ἰσχύει ὁ Κῶδιξ καὶ ὄχι ὁ Νόμος καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀποτίμησις τῶν ἐμπορευσίμων περιουσιακῶν στοιχείων τῆς Α.Ε. δὲν γίνεται εἰς τὴν συνολικῶς μικροτέραν ἀλλ' ἀπλῶς εἰς

τὴν μικροτέραν τιμὴν, λαμβανομένου ἑνὸς ἐκάστου ἐμπορεύματος κεχωρισμένως.

Αἱ παντὸς εἶδους ἀπαιτήσεις ἀναγράφονται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἀξίαν, ἡϋξημένην κατὰ τοὺς τόκους καὶ μειωμένην κατὰ τὰς ἐκπτώσεις. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀνεπιδέκτου εἰσπράξεως ἀπαιτήσεις κατὰ τὸν Ν. 2190 ἄρθρ. 43 ἀναγράφονται εἰς τὸν ἰσολογισμόν ὡς ἀποσβεσθεῖσαι, αἱ δὲ ἐπισφαλεῖς εἰς τὴν πιθανὴν αὐτῶν ἀξίαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ.

Κατὰ ρητὴν ὅμως διάταξιν τοῦ Κώδικος «Περὶ φορολογίας καθαρᾶς προσόδου» διὰ τὴν ἐπέλθῃ μείωσις ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων κατὰ τὸ ποσὸν τῶν ἀποσβέσεων τῶν ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων, πρέπει αὗται νὰ παρίστανται δι' ὀριστικῶν ἐγγραφῶν, ὁ δὲ φορολογούμενος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἂν καὶ ἐχρησιμοποίησεν ὅλα τὰ ἔνδिका μέσα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀπαιτήσεως καὶ εἰσπράξεως ταύτης, ἀπέβησαν εἰς μάτην καὶ δὲν ἀπέμεινεν οὐδεμία ἐλπίς εἰσπράξεως ταύτης.

Τὸ Παθητικὸν ἐμφανίζεται λογιστικῶς ὡς ἓν σύνολον ὑποχρεώσεων, αἱ ὁποῖαι διακρίνονται εἰς ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς τρίτους (ξένον κεφάλαιον) καὶ ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς ἰδίους τοὺς μετόχους (ἴδιον κεφάλαιον).

Τὸ ξένον κεφάλαιον ἀναγράφεται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἡϋξημένην κατὰ τοὺς δεδουλευμένους τόκους καὶ μειωμένην κατὰ τὰς συμφωνηθείσας ἐκπτώσεις.

Τὸ ἴδιον κεφάλαιον τῆς ἐταιρίας ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον, τ' ἀποθεματικὰ καὶ τὸ τυχὸν ὑπάρχον πιστωτικὸν ὑπόλοιπον τοῦ λογαριασμοῦ «Ἀποτελέσματα χρήσεως».

Τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον δὲν εἶναι παρὰ τὸ γινόμενον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοχῶν ἐπὶ τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν αὐτῶν. Δὲν πρέπει μὲ κανένα τρόπον νὰ μεταβάλλεται (αὐξάνεται ἢ ἐλαττοῦται), ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς ἀτομικὰς ἐπιχειρήσεις, δι' αὐτὸ γράφεται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παθητικοῦ καὶ εἰς τὴν πρώτην σειράν.

Πᾶσα δὲ διαφορὰ, ὡς εἶναι π.χ. ἡ ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον, φέρεται εἰς ἴδιον λογαριασμόν ὡς ἐνταῦθα: «Τὸ ἀποθεματικὸν ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον».

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Ταῦτα σχηματίζονται ἐκ τοῦ πιστωτικοῦ ὑπολοίπου τοῦ λογαριασμοῦ « Ἀποτελέσματα χρήσεως », δηλ. ἐκ τῶν καθαρῶν ἐτησίων κερδῶν, τῶν ὁποίων ὁ Νόμος δὲν ἀφίνει ἐλευθέραν τὴν διάθεσιν εἰς τὰς Α.Ε. Οὕτω διὰ κρατήσεως τοῦ $1/20$ τοῦλάχιστον (τὸ καταστατικὸν συνεπῶς δύναται νὰ ὀρίζη καὶ μεγαλύτερον ποσοστὸν) τῶν καθαρῶν ἐτησίων κερδῶν σχηματίζεται τὸ **τ α κ τ ι κ ὸ ν ἀ π ο θ ε μ α τ ι κ ὸ ν**. Ὅταν τὸ οὕτω σχηματιζόμενον ἀποθεματικὸν ἀνέλθῃ εἰς τὸ $1/3$ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, παύει πλέον ὁ θεσμὸς αὐτοῦ νὰ εἶναι ὑποχρεωτικός. Κατ' ἐξαίρεσιν ἐπὶ ἀσφαλιστικῶν ἐταιριῶν ἀπαιτεῖται ἐξίσωσις τοῦ νομίμου ἀποθεματικοῦ πρὸς τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον. Ἐπειτα κρατεῖται ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ 4% τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου ἐταιρικοῦ κεφαλαίου διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ πρώτου μερίσματος καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν διατίθεται :

α) διὰ τὴν δημιουργίαν **ἐ κ τ ᾱ κ τ ο ὕ ἀ π ο θ ε μ α τ ι κ ο ὕ**, β) διὰ τὴν διανομὴν περαιτέρω μερίσματος εἰς τοὺς μετόχους, γ) διὰ τὴν διανομὴν κερδῶν εἰς τοὺς κατόχους ἰδρυτικῶν τίτλων καὶ δ) δι' ἀμοιβὴν εἰς τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς ἐταιρίας.

Τὸ ἑκτακτὸν ἀποθεματικὸν καλεῖται καὶ προαιρετικόν, διότι ἡ δημιουργία αὐτοῦ δὲν προβλέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ ἢ ἀποφασίζεται ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως. Δύναται δὲ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὑπὸ τῆς ἐταιρίας ἐλευθέρως διὰ τὴν κάλυψιν οἰασδὴποτε ἀνάγκης αὐτῆς, νὰ δοθῇ δὲ ἀκόμη καὶ ὡς μερίσμα εἰς χρήσεις μὴ κερδοφόρους, ἐνῶ τὸ τακτικὸν δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἄλλως παρὰ διὰ τὴν κάλυψιν μελλοντικῆς ζημίας. Οὕτω τὸ μὲν τακτικὸν ἀποθεματικὸν προηγεῖται τοῦ πρώτου μερίσματος, ἐνῶ τὸ ἑκτακτὸν ἔπεται.

Ἐκτὸς τῶν δύο τούτων ἀποθεματικῶν ἔχομεν καὶ τ' **ἀ φ α ν ῆ** λεγόμενα ἀποθεματικά, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται δι' ὑποτιμήσεως τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ δι' ὑπερτιμήσεως τοῦ παθητικοῦ. Οὕτω πολλὰ ἐταιρία διὰ ν' ἀποκτήσουν σταθερὰν οἰκονομικὴν ἰσχύν, ὑποτιμοῦν τὸ ἐνεργητικὸν εἴτε ἐνεργοῦσαι μεγαλύτερας ἀποσβέσεις τῶν πραγματοποιηθεισῶν, εἴτε κατ' ἄλλον τρόπον, ἢ ὑπερτιμοῦν τὸ παθητικὸν εἰς τρόπον ὥστε ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς ἐταιρίας νὰ εἶναι καλυτέρα ἀπὸ τὴν ἐμφανιζομένην.

Ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως τὸ οὕτω σχηματιζόμενον ἀφανὲς ἀπο-

θεματικὸν δὲν εἶναι παράνομον διότι δὲν θίγονται τὰ δικαιώματα τῶν τρίτων, ἀπὸ φορολογικῆς ὅμως ἀπόψεως τὸ ἀφανὲς ἀποθεματικὸν δὲν πρέπει νὰ διαφεύγη τῆς φορολογίας. Δι' αὐτὸ καὶ ὑπὸ τοῦ Φορολογικοῦ Δικαίου ἔχουν καθορισθῇ ἀνώτατα ὅρια ποσοστῶν ἀποσβέσεων δι' ἓν ἕκαστον πάγιον περιουσιακὸν στοιχεῖον, τὰ ὁποῖα ἡ ἑταιρία δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ.

Μέρισμα λέγοντες ἐννοοῦμεν τὸ εἰσόδημα τὸ ὁποῖον δίδεται εἰς ἑκάστην μετοχὴν ἐκ τῶν καθαρῶν ἐτησίων κερδῶν εἰς τὸ τέλος ἐκάστης χρήσεως. Μέρσματα ἔχομεν δύο εἰδῶν : Τὸ πρῶτον μέρισμα τὸ ὁποῖον εἶναι ἴσον πρὸς 4 % ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου (βλέπε ἀνωτέρω) καὶ τὸ δεύτερον τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπεριόριστον. Διὰ νὰ δοθοῦν μέρσματα πρέπει α) ἡ ἑταιρία νὰ ἔχη κέρδη καὶ β) νὰ ἐγκριθῇ ὁ ἰσολογισμὸς καὶ ἡ διανομὴ τῶν μερισμάτων ὑπὸ τῆς τακτικῆς γενικῆς συνελεύσεως. Ἐξαιρετικῶς ἡ Α.Ε. δύναται καὶ πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ νὰ προβῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χρήσεως εἰς τὴν διανομὴν προσωρινῶν μερισμάτων μέχρι τοῦ ἡμίσεος τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν παρουσιάζομένων εἰς τὴν λογιστικὴν κατάστασιν ἐφ' ὅσον : 1) ὑπάρχη ἀπόφασις τῆς γενικῆς συνελεύσεως περὶ τῆς τοιαύτης διανομῆς, 2) ἡ λογιστικὴ κατάστασις ὑποβληθῇ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου καὶ 3) δημοσιευθῇ αὕτη 20 τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς διανομῆς εἰς μίαν ἡμερησίαν ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα. Ἐκτὸς τούτων ἔχομεν καὶ τὰ εἰκονικὰ λεγόμενα μέρσματα τὰ ὁποῖα διανέμονται ὅταν δὲν ὑπάρχουν κέρδη καὶ δημιουργοῦνται εἴτε διὰ τῆς ὑπερτιμήσεως τοῦ ἐνεργητικοῦ (ἐκτίμησις τῶν ἀνεπιδέκτων ἢ ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων ὡς δῆθεν ἀσφαλῶν κλπ.) εἴτε διὰ τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ παθητικοῦ. Τὸ διανεμόμενον εἰκονικὸν μέρισμα ἐπιστρέφεται διότι ἐπιφέρει μείωσιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ ὡς ἐκ τούτου θίγει τὰ δικαιώματα τῶν πιστωτῶν τῆς ἑταιρίας οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἐγείρουν κατὰ τῶν μετόχων τὴν ἀγωγὴν ἐξ ἀδικαιολογίτου πλουτισμοῦ.

Ἡ καταβολὴ τοῦ μερίσματος γίνεται ἔναντι προσαγωγῆς εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἑταιρίας εἰδικῶν τίτλων εἰς τὸν κομιστὴν τῶν μερισματαποδείξεων (coupon). Αἱ μερισματαποδείξεις ἀποτελοῦν ἓν σῶμα μετὰ τῆς μετοχῆς ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἀποκόπτονται, ὅπως ἀκριβῶς τὰ τοκομερίδια ἐκ τῶν ὁμολογίων.

* Ἀσκησις : Α.Ε. τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον ἀνέρχεται εἰς 150.000.000 δραχμὰς (6.000 μετοχαὶ τῶν 25.000 δρχ. ἐκάστη) ἐξ ὁλοκλήρου καταβεβλημένον, τὰ δὲ

καθαρά κέρδη κατά την πρώτην κλειομένην χρήσιν ἀνῆλθον εἰς 16.800.000 δραχμάς. Ζητεῖται νὰ εὑρεθῇ πῶς ταῦτα θὰ διατεθοῦν κατὰ σειρὰν συμφώνως τῷ νόμῳ, ὅταν τὸ καταστατικὸν ἀναφέρῃ μόνον τὰ ἑξῆς : 1) διὰ τὴν δημιουργίαν ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ θὰ κρατῇται 2 ο)ο ἐκ τῶν ἑτησίων καθαρῶν κερδῶν, 2) διὰ διανομὴν κερδῶν εἰς τοὺς κατόχους ἰδρυτικῶν τίτλων 3ο)ο καὶ 3) δι' ἀμοιβὴν τοῦ Δ.Σ. 1ο)ο καὶ ποῖον θὰ εἶναι τὸ δεύτερον μέρος ἀεκάστης μετοχῆς ;

ΛΥΣΙΣ ΚΑΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Διακρίνομεν γενικοὺς καὶ εἰδικοὺς λόγους λύσεως τῆς Α.Ε.

Οἱ γενικοὶ λόγοι εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῶν ἄλλων προσωπικῶν ἐταιριῶν, πλὴν ἐκείνων οἱ ὅποιοι προέρχονται ἐκ τῶν μεταβολῶν τῶν προσώπων τῶν ἐταίρων π.χ. θάνατος, πτώχευσις ἀνικανότης κλπ. Οὕτω ἡ Α.Ε. λύεται : 1) "Ὅταν παρέλθῃ τὸ χρονικὸν διάστημα διὰ τὸ ὁποῖον συνέστη καὶ δὲν ἐγένετο ἀνανέωσις διὰ τροποποιήσεως τοῦ καταστατικοῦ. 2) 'Εφ' ὅσον ἐπραγματοποιήθῃ ὁ σκοπὸς διὰ τὸν ὁποῖον συνέστη ἢ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ. 3) Κατόπιν ἀποφάσεως τῆς καταστατικῆς γενικῆς συνελεύσεως περὶ λύσεως τῆς ἐταιρίας πρὸ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου διὰ τὸν ὁποῖον συνέστη, ἐπιφερούσης τροποποιήσιν τοῦ καταστατικοῦ. 4) Διὰ τῆς κηρύξεως τῆς ἐταιρίας εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως. 5) Διὰ τῆς μετατροπῆς τῆς Α.Ε. εἰς ἐταιρίαν ἄλλου τύπου (ὁμόρρυθμον, ἑτετόρρυθμον κλπ.).

Εἰδικοὶ λόγοι λύσεως τῆς Α. Ε. εἶναι : 1) 'Η συγκέντρωσις ὅλων τῶν μετοχῶν εἰς ἓν πρόσωπον, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν μετοχαὶ ἐπικαρπίας. 'Η περίπτωσις αὕτη δὲν ἐμφανίζεται εἰς τὴν πρᾶξιν, διότι ὁ κοιμιστὴς ὅλων τῶν μετοχῶν εὐχερῶς δύναται νὰ μεταβιβάσῃ μερικὰς εἰς φιλικὸν ἢ συγγενικὸν τοῦ πρόσωπον καὶ νὰ ἐμφανίσῃ τοῦτο εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν ὡς μέτοχον καὶ οὕτω ν' ἀποφευχθῇ ἡ λύσις τῆς ἐταιρίας. 2) 'Η ἀνάκλησις τῆς ἀδείας τῆς συστάσεως τῆς Α.Ε. ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου, ἡ ὁποία λαμβάνει χώραν εἴτε διότι : α) δὲν κατεβλήθη ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς συστάσεως ἡ αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου τῆς Α.Ε. τὸ 1/4 αὐτοῦ ἢ ὁλόκληρον ἐντὸς 10ετίας, εἴτε β) δὲν ἀπεμακρύνθη τῆς διοικήσεως πρόσωπον καταδικασθὲν εἰς φυλάκισιν διὰ διαχειριστικὴν τῆς Α.Ε. ὑπόθεσιν. 3) 'Η συγχώνευσις τῆς Α.Ε. μετ' ἄλλης ἥτις δύναται νὰ γίνῃ κατὰ τοὺς ἑξῆς τρεῖς τρόπους : α) διὰ τῆς λύσεως τῶν συγχωνευομένων ἐταιριῶν καὶ τῆς συστάσεως νέας Α.Ε., β) διὰ τῆς ἀπορρο-

φήσεως μιᾶς ἢ περισσοτέρων ὑπὸ ἄλλης καὶ γ) διὰ τῆς ἐξαγορᾶς μιᾶς ἢ περισσοτέρων ὑπὸ ἄλλης. Καὶ εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις ἀπαιτεῖται α') ἀπόφαισις τῆς καταστατικῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν ἐνδιαφερομένων ἐταιριῶν, β') ἔγκρισις μιᾶς ἐκάστης τῶν ἀποφάσεων τούτων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου καὶ γ') δημοσίευσίς τῶν ἀποφάσεων, τῆς σχετικῆς συμβάσεως περὶ συγχωνεύσεως καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Ὑπουργοῦ εἰς τὸ Δελτίον τῶν Α.Ε. Ἀπὸ τῆς δημοσίευσως ἐπέρχεται ἡ λύσις τοῦ ἐνὸς ἢ τῶν περισσοτέρων νομικῶν προσώπων καὶ ἡ ἴδρυσις νέου νομικοῦ προσώπου. Ἐν περιπτώσει ἀπορροφῆσεως τῆς μιᾶς ἢ περισσοτέρων ἐταιριῶν ὑπὸ ἄλλης, ἡ ἀπορροφῶσα ὑποκαθίσταται αὐτοδικαίως εἰς τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἀπορροφωμένης ἢ τῶν ἀπορροφωμένων ἐταιριῶν.

Θεμελιώδη μεταρρυθμίσιν εἰς τὸ θέμα τῆς συγχωνεύσεως τῶν Α.Ε. εἰσήγαγεν ὁ νόμος 2292 τῆς 18ης Φεβρουαρίου 1953 «Περὶ συγχωνεύσεως Ἀνωνύμων Τραπεζιτικῶν Ἐταιριῶν», διὰ τοῦ ὁποίου παρέχεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τοῦ Ἐμπορίου τὸ δικαίωμα νὰ προβαίνει ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν συγχώνευσιν τραπεζιτικῶν ἐταιριῶν, νὰ διορίζει διὰ τὴν πρώτην τριετίαν τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ., νὰ προκαλῇ τὴν αὔξησιν τοῦ κεφαλαίου τῆς νέας ἐταιρίας καὶ αἱ νέαι μετοχαὶ νὰ διατίθενται ἀποκλειστικῶς εἰς νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου ἢ εἰς ὀργανισμοὺς κοινῆς ὠφελείας. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου τούτου ἐγένετο ἡ συγχώνευσίς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν.

Τέλος ἄλλος εἰδικὸς λόγος λύσεως τῆς Α.Ε. εἶναι ἡ μείωσις τοῦ Ἑνεργητικοῦ αὐτῆς μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ Παθητικοῦ (ξένου κεφαλαίου) κάτω τοῦ 1/2 τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸ Δ.Σ. ὑποχρεοῦται νὰ συγκαλέσῃ τὴν καταστατικὴν γενικὴν συνέλευσιν διὰ ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς λύσεως τῆς Α.Ε.

Μετὰ τὴν λύσιν ἀκολουθεῖ ἡ ἐκκαθάρισις τῆς περιουσίας τῆς Α.Ε. κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς ἐταιρίας καὶ διορίζονται ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως δύο τοῦλάχιστον ἐκκαθαρισταί. Οὗτοι ὑποχρεοῦνται τὸ συντομώτερον νὰ ἐνεργήσουν ἀπογραφὴν τῆς περιουσίας τῆς ἐταιρίας καὶ νὰ δημοσιεύσουν διὰ τοῦ τύπου ἰσολογισμόν, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον ὑποβάλλεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου. Ἐν συνεχείᾳ ὀφείλουν νὰ προβοῦν εἰς τὴν ρευστοποίησιν τοῦ Ἑνεργητικοῦ καὶ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ Παθητικοῦ ἀκολουθοῦντες κατὰ τὰς πληρωμὰς τὴν ἐξῆς σειρὰν :

1) Ἐξοφλοῦν τὰς ἑταιρικὰς ὑποχρεώσεις, μισθοὶ ὑπαλλήλων, φόροι δημοσίου, ἐνοίκια, ἐνυπόθηκα δάνεια, γραμμάτια πληρωτέα καὶ ἄλλα χρέη. 2) Ἐξοφλοῦν τὰς προνομιούχους μετοχὰς καὶ κατόπιν τὰς κοινὰς. Καὶ 3) Ἐὰν ὑπάρχη περίσσειμα διανέμουν τοῦτο μετὰ τῶν προνομιούχων καὶ κοινῶν μετοχῶν, τῶν μετοχῶν ἐπικαρπία καὶ τῶν ἰδρυτικῶν τίτλων. Ἡ γενικὴ συνέλευσις διατηρεῖ πάντοτε τὰ δικαιώματα αὐτῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ δύναται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ν' ἀντικαταστήσῃ τοὺς ἐκκαθαριστὰς ἢ νὰ ζητήσῃ εὐθύνας παρ' αὐτῶν διὰ ζημίας προελθούσας ἐξ ὑπαρτιότητος τῶν ἡ ἀμελείας τῶν.

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐκκαθαρίσεως ἡ γενικὴ συνέλευσις συνέρχεται πρὸς ἔγκρισιν τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκκαθαριστῶν καὶ ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ πάσης εὐθύνης.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

Πιστωτικὸς τίτλος ἡ ἀξιόγραφον καλεῖται τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο μετὰ τοῦ ὁποίου εἶναι ἐνσωματωμένα τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τῶν τρίτων, εἰς τρόπον ὥστε ἄνευ τῆς κατοχῆς τοῦ τίτλου δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἄσκησις οὔτε ἡ μεταβίβασις αὐτῶν.

Οἱ κυριώτεροι πιστωτικοὶ τίτλοι (ἀξιόγραφα) εἶναι : ἡ συναλλαγματική, τὸ γραμμάτιον εἰς διαταγὴν, ἡ ἐπιταγὴ, ἡ φορτωτική, τὸ ἀποθετήριον, τὸ ἐνεχυρόγραφον, τὸ ἀσφαλιστήριο, ἡ μετοχὴ καὶ ἡ ὁμολογία. Ἐκ τούτων ἄλλοι μὲν ἀποβλέπουν εἰς τὴν πληρωμὴν ὠρισμένου χρηματικοῦ ποσοῦ, ὅπως ἡ συναλλαγματική, τὸ γραμμάτιον εἰς διαταγὴν, ἡ ἐπιταγὴ κλπ., ἄλλοι δὲ ἐπιδιώκουν τὴν παροχὴν πράγματος, ὅπως ἡ φορτωτικὴ καὶ τὸ ἀποθετήριον. Ἐπίσης ἄλλοι μὲν ἀποτελοῦν τίτλους ἀναιτιώδεις ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ὅχι ὅτι ἡ ἔκδοσις αὐτῶν ἐγένετο ἄνευ ὑπάρξεως αἰτίας, ἀλλὰ ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ν' ἀναγράφηται εἰς αὐτοὺς ἡ αἰτία ἐνεκα τῆς ὁποίας ἐξεδόθησαν, ὅπως ἡ συναλλαγματική, ἡ ἐπιταγὴ, τὸ γραμμάτιον εἰς διαταγὴν κλπ., ἄλλοι δὲ αἰτιώδεις, ὅπως ἡ φορτωτικὴ καὶ τὸ ἀσφαλιστήριο.

Ἐξ ὅλων τῶν πιστωτικῶν τίτλων ὁ σπουδαιότερος καὶ ὁ πλέον ἐνδιαφέρων ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως εἶναι ἡ συναλλαγματική, εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ὁποίας στηρίζονται καὶ πάντες οἱ λοιποὶ τίτλοι. Δι' αὐτὸ θὰ ἐξετάσωμεν κατ' ἀρχὴν μὲ πᾶσαν δυνατὴν λεπτομέρειαν ἄλλὰ

καὶ ἀπλότητα καὶ σαφήνειαν τὸν τίτλον τοῦτον καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦς λοιπούς.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ — ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ

Ἡ συναλλαγματικὴ ἀνεφάνη τὸν 11ον καὶ 12ον μ.Χ. αἰῶνα, εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, ἣ ὁποία τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο διηρημένη εἰς μικρὰ κρατίδια, τὰ φέουδα. Ἐκαστον φέουδον εἶχε τὸ ἰδικόν του νόμισμα, τὸ ὁποῖον ἐκόπτετο ὑπὸ τοῦ φεουδάρχου. Ὁ ἔμπορος συνεπῶς τοῦ ἑνὸς κρατιδίου, μεταβαίνων εἰς τὴν ἐμποροπανήγυριν πόλεως ἄλλου κρατιδίου, ἦτο ἠναγκασμένος νὰ καταφεύγῃ εἰς σάραφην ἢ τραπεζίτην τῆς πόλεως του πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν ἐγχωρίων νομισμάτων μὲ τὰ τοιαῦτα τῆς πόλεως πρὸς τὴν ὁποίαν ἐσκόπευε νὰ μεταβῇ. Ἡ ἀνταλλαγή ἐγένετο εἴτε ἀμέσως, εἴτε ὁ τραπεζίτης ἐλάμβανε τὰ νομίσματα καὶ παρέδιδεν εἰς τὸν ἔμπορον ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν ἀπευθυνομένην πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπόν του, εὕρισκόμενον εἰς τὴν πόλιν τοῦ προορισμοῦ του. Τὸ περιεχόμενον τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς ἦτο περίπου τὸ ἑξῆς : « Ὁ ἐπιφέρων τὴν παροῦσάν μου κ. Ἀνδρέου μοὶ κατέβαλεν 100 δουκάτα, σᾶς παρακαλῶ δώσατέ του ἔναντι αὐτῶν 50 φιορίνια ». Ἡκολούθει ἡ χρονολογία καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ ἐκδότου. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἦτο ἡ πρώτη μορφή τῆς σημερινῆς συναλλαγματικῆς, ἣ ὁποία σκοπὸν εἶχε τὴν μεταφορὰν χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ὄχι ἀπλῶς τὴν ἀνταλλαγὴν νομισμάτων.

Καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ἡ συναλλαγματικὴ προσέφερε πλείστας ὅσας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ μάλιστα εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ κατάλληλα μέσα συγκοινωνίας δὲν ὑπῆρχον, ἀλλὰ καὶ ἡ μεταφορὰ χρημάτων πλείστους ὅσους κινδύνους (πειρατεία - ληστεία) ἐγκυμονοῦσε διὰ τὸν μεταφορέα.

Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν οἰκονομικῶν ἀναγκῶν ἡ συναλλαγματικὴ κατέστη ὄχι μόνον μέσον μεταφορᾶς χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀλλὰ καὶ μέσον πληρωμῆς. Οὕτω ὁ κάτοχος τῆς συναλλαγματικῆς ἠδύνατο νὰ μεταβιβάσῃ ταύτην εἰς ἕτερον πρόσωπον, τὸν δικαιούχον, ὅστις παρουσιαζόμενος ἐνώπιον τοῦ ὀφειλέτου ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξόφλησιν. Πρὸς τοῦτο ὁ ἐκδότης ἔγραφεν ὅπως τὰ φιορίνια καταβληθῶσιν εἰς τὸν κ. Ἀνδρέου ἢ εἰς ἄλλο πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἠθελεν ὁ ἴδιος ὑποδείξει. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ συναλλαγματικὴ ἠδύνατο νὰ

κυκλοφορή εὐκόλως ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα καταστάσῃ σπουδαῖον μέσον πληρωμῆς καὶ ἀντικαταστήσῃ τὸ χαρτονόμισμα.

Σήμερον, ἂν καὶ αἱ μεταφοραὶ ἐνεργοῦνται μετὰ μεγάλης ταχύτητος καὶ ἀσφαλείας, ἐν τούτοις ἡ συναλλαγματικὴ δὲν ἔχασε τὴν σημασίαν τὴν ὁποῖαν εἶχε, καθ' ὅτι κατέστη ἓνα σπουδαιότατον ὄργανον πίστεως. Οὕτω ὁ ἔμπορος ἢ ὁ βιομήχανος, πωλῶν ἐμπορεύματα εἰς ἄλλον ἔμπορον ἐπὶ πιστώσει, ἐξαναγκάζει αὐτὸν ὅπως τοῦ ὑπογράψῃ συναλλαγματικὰς ὠρισμένης λήξεως. Ταύτας, ἐπειδὴ συμβαίνει νὰ ἔχῃ ἀνάγκην χρημάτων πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, δι' ὁπισθογραφήσεως, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, μεταβιβάζει εἰς Τράπεζαν, ἢ ὁποῖα τὰς προεξοφλεῖ ἀφοῦ κρατήσῃ τοὺς τόκους καὶ τὴν προμήθειαν. Οὕτω ἡ συναλλαγματικὴ καθίσταται ἓνα σπουδαῖον μέσον πίστεως καὶ μάλιστα ὅταν μεσολαβοῦν ἀπὸ τοῦ ἐκδότης μέχρι τοῦ πληρωτοῦ περισσότεραι ὑπογραφαί.

Ἡ πρώτη νομοθετικὴ ρύθμισις τῆς συναλλαγματικῆς ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ τὸ 1673 ὑπὸ τῆς *Ordonnance de commerce*, ἣτις ἐθεώρει τὴν συναλλαγματικὴν ὡς ὄργανον μεταφορᾶς χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Μεθοδικώτερον ὅμως καὶ ἐπιστημονικώτερον ἐρρυθμίσθη ὁ θεσμὸς οὗτος ὑπὸ τοῦ *Code de commerce* τὸ 1808, ὅστις, ὡς γνωστόν, εἰσήχθη παρ' ἡμῖν διὰ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὸ 1822 καὶ μετεφράσθη ἐπισήμως τὸ 1835. Εἰς ἄλλα κράτη διάφοροι νόμοι ἐθεσπίσθησαν περὶ συναλλαγματικῆς. Ἐπειδὴ οἱ νόμοι οὗτοι τῶν διαφόρων χωρῶν διέφερον μεταξύ των ὡς πρὸς τὴν ἀποδοχὴν, λήξιν, διαμαρτύρησιν κλπ. καὶ ἐδυσχεραίνετο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ διεθνὲς ἐμπόριον, ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἔπειτ' ἀπὸ πολλὰς προσπάθειας ἐπέτυχε τὸ 1930 σύγκλησιν διεθνoῦς διασκέψεως ἐν Γενεύῃ καὶ κατήρτισε διεθνῇ σύμβασιν ἢ ὁποῖα περιεῖχε τοὺς ὅρους ἐνιαίας συναλλαγματικῆς. Ἡ Ἑλλὰς μετέσχε τῆς διασκέψεως καὶ ἀπεδέχθη τὴν σύμβασιν τὴν ὁποῖαν καὶ ἐκύρωσε διὰ τοῦ νόμου 5280/1931, διὰ δὲ τοῦ νόμου 5325/1932 εἰσήγαγε ταύτην ὡς ἐσωτερικὸν νόμον τοῦ κράτους. Διὰ τοῦ νόμου τούτου κατηργήθησαν αἱ συναφεῖς διατάξεις τοῦ *Code de commerce*.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΤΥΠΙΚΑ ΚΑΙ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΥΤΗΣ

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ ὅλου θέματος τῆς συναλλαγματικῆς ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ προτάξωμεν τὸ κατωτέρω ὑπόδειγμα τὸ ὁποῖον ὀφείλει ὁ μαθητὴς νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν:

- Λ ἡ ξ ι ς
- 1) Τὴν 11ην Δεκεμβρίου 1955
 - 2) Ἐν ὄψει ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑ ΔΡΑΧΜΑΣ 5.000
 - 3) Μετὰ 10 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὄψεως
 - 4) Μετὰ 3 μῆνας ἀπὸ σήμερον.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 25ῃ Αὐγούστου 1955

Διὰ τῆς παρούσης καὶ μόνης Συναλλαγματικῆς πληρώσατε (τὴν 11ην Δεκεμβρίου 1955 ἡ ἅμα τῇ ὄψει ἡ μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὄψεως ἡ μετὰ τρεῖς μῆνας ἀπὸ σήμερον) εἰς διαταγὴν ἐμοῦ τοῦ ἰδίου ἡ μόνον εἰς τὸν κ. Α. Ἀνδρέου ἡ εἰς διαταγὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ἐν Χαλκίδι ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν, τὸ ὡς ἄνω ποσὸν τῶν πέντε χιλιάδων δραχμῶν (5.000) ἄξιαντὴν ὁποῖαν ἐλάβετε εἰς ἐμπορεύματα τῆς τελείας ἀρεσκείας σας ἡ εἰς μετρητά.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 25ῃ Αὐγούστου 1955

Π ρ ὸ ς			
τὸν κ. Γ. Γεωργίου	ΔΕΚΤΗ	Ὁ τριτεγγυητὴς	Ὁ ἐκδότης
Κριεζώτου 17			
Ἐνταῦθα	(Ἵπογρ. Γ. Γεωργίου)	(Ἵπογρ. Δ. Δημητρίου)	(Ἵπογρ.)
			Β. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Συναλλαγματικὴ συνεπῶς καλεῖται τὸ ἰδιωτικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφο-ν τὸ ὁποῖον φέρει ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ κειμένῳ τὴν λέξιν συναλλαγματικὴ καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ὑπογράφων αὐτό, καλούμενος ἐκδότης, δίδει ἐντολὴν εἰς ἓνα ἄλλο πρόσωπον, καλούμενον πληρωτῆς, ὅπως πληρώσῃ εἰς ὠρισμένον τόπον καὶ χρόνον ὠρισμένον χρηματικὸν ποσὸν εἰς διαταγὴν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἡ εἰς τὸν κομιστὴν αὐτοῦ.

Διὰ τὴν δημιουργίαν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων ἐκ συναλλαγματικῆς πρέπει νὰ συνυπάρχουν οὐσιαστικὰ καὶ τυπικὰ στοιχεῖα. Μεταξὺ τῶν οὐσιαστικῶν στοιχείων προέχουσιν θέσιν κατέχει ἡ ἱκανότης πρὸς ἀνάληψιν ὑποχρεώσεως ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς. Οὕτω κατὰ τὸ ἄρθρ. 79 τοῦ νόμου 5325 ἱκανὸς πρὸς ἀνάληψιν ὑποχρεώσεως ἐκ συναλλαγματικῆς εἶναι πᾶς ὅστις εἶναι ἱκανὸς πρὸς ἀνάληψιν ὑποχρεώσεως ἐξ οἰασδήποτε ἄλλης ἐμπορικῆς συμβάσεως· ἐκ δὲ τῶν ἀνικάνων μόνον ὁ ἀνήλικος εἶναι ἱκανὸς ὑπὸ τὰς προϋπο-

θέσεις υπό τὰς ὁποίας δύναται ν' ἀναλάβῃ ὑποχρέωσιν ἐξ οἰασδῆ-
ποτε ἄλλης ἐμπορικῆς πράξεως, ἥτοι νὰ εἶναι χειράφετος, ἡλικίας
τουλάχιστον 18 ἐτῶν, νὰ δοθῇ ἄδεια καὶ νὰ καταχωρηθῇ αὕτη εἰς
εἰδικὸν βιβλίον τοῦ Πρωτοδικείου. Συνεπῶς ἡ ὑπὸ ἀνηλίκου καὶ μὴ
χειραφέτου ὑπογραφεῖσα συναλλαγματικὴ εἶναι ἄκυρος ὡς πρὸς
αὐτόν. Τὴν ἀκυρότητα δηλ. δύναται νὰ προβάλῃ μόνον ὁ ἀνήλικος.
Ἐν τούτοις οὗτος εὐθύνεται ἐὰν κατέστη πλουσιώτερος, ἥτοι ἐὰν
ἔλαβε τὴν ἀξίαν τῆς συναλλαγματικῆς, ὅποτε ὑποχρεοῦται νὰ ἐπι-
στρέψῃ ταύτην.

Ἡ γυνὴ εἶναι ἀπολύτως ἱκανὴ ν' ἀναλάβῃ ὑποχρέωσιν ἐκ
συναλλαγματικῆς χωρὶς ν' ἀπαιτῆται ν' ἀποκτήσῃ ἐκ τῶν προτέρων
τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου, δεδομένου ὅτι αὕτη εἶναι ἱκανὴ πρὸς
ἐνέργειαν οἰασδῆποτε ἄλλης ἐμπορικῆς πράξεως. Οἱ νομίμως ἡ δικασ-
τικῶς ἀπηγορευμένοι δὲν δύναται νὰ ὑπογράψουν συναλλαγμα-
τικὴν, πλὴν ὅμως ἐὰν κυκλοφορήσῃ τοιαύτη συναλλαγματικὴ εἶναι
ἔγκυρος ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπογράψαντας. Οἱ τελοῦντες ὑπὸ
δικαστικὴν ἀντίληψιν δύναται νὰ ὑπογράψουν συναλλαγματικὴν
κατόπιν ὅμως ἀδείας τοῦ ἀντιλήπτορος αὐτῶν.

Οἱ κληρικοί, οἱ δικηγόροι, οἱ δημόσιοι υπάλληλοι, οἱ συμβο-
λαιογράφοι καὶ γενικῶς πάντες ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἀπαγορεύεται
ν' ἀποκτήσουν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου, δύναται νὰ ὑπογρά-
ψουν ἔγκυρον συναλλαγματικὴν.

Τὰ τυπικὰ στοιχεῖα τῆς συναλλαγματικῆς περιέχονται εἰς τὸ
ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. 5325 καὶ εἶναι : 1) Ἡ ὀνομασία τοῦ τίτλου ὡς συναλ-
λαγματικῆς. 2) Ἡ ἐντολὴ περὶ πληρωμῆς ὠρισμένου ποσοῦ. 3) Τὸ
ὄνομα τοῦ πληρωτοῦ. 4) Ὁ χρόνος λήξεως. 5) Ὁ τόπος τῆς πληρω-
μῆς. 6) Τὸ ὄνομα ἐκείνου εἰς τὸν ὁποῖον ἢ εἰς διαταγὴν τοῦ ὁποῖου
θὰ γίνῃ ἡ πληρωμὴ. 7) Ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς ἐκδόσεως. Καὶ
8) Ἡ ὑπογραφή τοῦ ἐκδότου.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΤΥΠΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

1) Ἡ συναλλαγματικὴ διὰ νὰ εἶναι ἔγκυρος τυπικῶς θὰ πρέπει
ν' ἀναγράφῃ τὴν λέξιν συναλλαγματικὴ ἐν αὐτῇ
τούτῳ τῷ κειμένῳ τῆς συναλλαγματικῆς καὶ εἰς τὴν αὐτὴν
γλῶσσαν εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει συνταχθῇ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς.
Ἐπομένως δὲν εἶναι τυπικῶς ἔγκυρος ἡ συναλλαγματικὴ ὅταν γρά-
φῃ : Πληρώσατε διὰ τῆς παρούσης καὶ μόνης « Bill of exchange »

ἡ « Lettre d'échange » κλπ. Ἡ λέξις « μόνης » ἐτέθη πρὸς ἀπαγόρευσιν τῶν ἀντιτύπων, ἐνῷ ἡ λέξις « μόνον » πρὸς ἀπαγόρευσιν τῶν ὀπισθογραφήσεων.

2) Ἐντολὴ περὶ πληρωμῆς ὠρισμένου ποσοῦ. Ἡ ἐντολὴ πρέπει νὰ εἶναι ἀπλὴ καὶ καθαρὰ, δηλ. νὰ μὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ὅρου ἢ προϋποθέσεως, π.χ. πληρώσατε ἐὰν φθάσῃ τὸ πλοῖον « Α » κλπ., ν' ἀφορᾷ δὲ ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν· συνεπῶς δὲν ἀρκεῖ νὰ γράφῃ πληρώσατε τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον μοῦ οφείλετε. Τὰ χρήματα δύνανται νὰ εἶναι ἡμεδαπὰ ἢ ἀλλοδαπὰ, κυκλοφοροῦντα ἢ μὴ. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γράφεται τὸ ποσὸν ὀλογράφως, ἀρκεῖ καὶ δι' ἀριθμῶν μόνον. Ἐὰν ὅμως ἐγράφῃ ἀριθμητικῶς καὶ ὀλογράφως καὶ ὑπάρχει διαφορά μεταξὺ αὐτῶν ἰσχύει τὸ ὀλογράφως γραφέν, ἐὰν ἐγράφῃ πολλακίς καὶ ὀλογράφως καὶ ἀριθμητικῶς καὶ ὑπάρχει διαφορά, ἰσχύει ἡ συναλλαγματικὴ διὰ τὸ μικρότερον ποσόν. Ἐὰν τέλος ἐγράφῃ εἰς λίρας καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς δραχμὰς ἢ ἄλλα νομίσματα ἢ ἐὰν ἐγράφησαν δύο ποσὰ διαζευκτικῶς, ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι ἄκυρος.

3) Τὸ ὄνομα τοῦ πληρωτοῦ. Πρέπει ν' ἀναγράφῃται τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τοῦ πληρωτοῦ, δηλ. ἐκείνου ὅστις θὰ ἐνεργήσῃ τὴν πληρωμὴν. Τὸ ὄνομα τοῦ πληρωτοῦ γράφεται κάτωθι τοῦ κειμένου τοῦ τίτλου καὶ ἀριστερὰ ὑπὸ τὴν μορφήν διευθύνσεως. Λέγοντες ὄνομα τοῦ πληρωτοῦ ἐννοοῦμεν καὶ τὴν ἐταιρικὴν ἐπωνυμίαν. Εἶναι δυνατόν νὰ γραφῶσι περισσότεροι τοῦ ἐνὸς πληρωταὶ ἀθροιστικῶς (καὶ ὁ Α καὶ ὁ Β καὶ ὁ Γ), ὅχι ὅμως διαζευκτικῶς (ἢ ὁ Α ἢ ὁ Β ἢ ὁ Γ). Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἐκδοθῇ καὶ εἰς βάρος αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐκδότου, ὅποτε ἐκδότης καὶ πληρωτὴς εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον· εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ συναλλαγματικὴ ὁμοιάζει πρὸς τὸ γραμμάτιον εἰς διαταγήν.

4) Χρόνος λήξεως. Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ λήγῃ κατὰ τέσσαρας τρόπους: α) Ἐν ὅψει ἢ ἅμα τῇ ἐμφανίσει, ὅποτε ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι πληρωτέα εὐθὺς ὡς ἐμφανισθῇ εἰς τὸν πληρωτὴν. Ὁ κομιστὴς δύναται νὰ ἐμφανίσῃ ταύτην πρὸς πληρωμὴν ὅποτε θέλει, πάντως ὅμως ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως της. Τὴν προθεσμίαν ταύτην ὁ ἐκδότης δύναται νὰ συντάμῃ ἢ καὶ νὰ ὀρίσῃ μακροτέραν τοιαύτην. Π.χ. δύναται νὰ γράφῃ ὅτι ἡ ἐν ὅψει πληρωτέα συναλλαγματικὴ δὲν δύναται νὰ ἐμφανισθῇ πρὸς πληρωμὴν πρὸ τῆς παρόδου διμήνου ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως, ὅποτε ἡ προθεσμία τῆς ἐμφανίσεως ἀρχεῖται μετὰ τὴν πάροδον τοῦ διμήνου. Τὰ αὐτὰ δικαιώ-

ματα έχουν και οι όπισθογράφοι. Συναλλαγματική - μη φέρουσιν λήξιν δέν είναι άκυρος κατά τόν νόμον, αλλά θεωρείται ότι είναι πληρωτέα έν όψει. β) Μετά προθεσμίαν από τής όψεως. Είς τήν περιπτώσιν ταύτην ή συναλλαγματική πρέπει νά εμφανισθῇ πρὸς άποδοχήν έντός έτους τουλάχιστον από τής έκδόσεως, άλλως είναι άκυρος. Άπό τήν ήμέραν δέ τής εμφάνίσεως άρχεται τὸ έν τῇ συναλλαγματικῇ άναγραφόμενον χρονικόν διάστημα. γ) Είς ώρισμένη ήμέραν, π.χ. τήν 2αν Μαρτίου 1955. Καί δ) Μετά προθεσμίαν από τής έκδόσεως, π.χ. μετά 10 ήμέρας από σήμερον.

5) Τὸ ὅ π ο ς π λ η ρ ω μ ῆ ς. Ὁ κομιστής θά πρέπει νά γνωρίζη ὄχι μόνον πότε θά πληρωθῇ ή συναλλαγματική, αλλά και ποῦ θά πληρωθῇ, ἵνα εμφανίσῃ ταύτην πρὸς έξόφλησιν. Συνεπῶς και τὸ στοιχείον τοῦτο είναι άπαραίτητον. Ἐν τούτοις ὁ νόμος πρὸς άποφυγήν άκυροτήτων ὥρισεν ὅτι, έν ἐλλείψει ειδικῆς σημειώσεως, παρά τὸ ὄνομα τοῦ πληρωτοῦ σημειούμενος τόπος θεωρεῖται ὡς τόπος πληρωμῆς. Τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς συνήθως ὁρίζει ὁ έκδότης, δύναται ὅμως νά επιτρέψῃ εἰς τὸν πληρωτὴν νά ὀρίσῃ αὐτὸν τοῦτον κατά τήν άποδοχήν ἢ και νά μεταβάλλῃ άκόμη αὐτόν.

6) Τὸ ὄ ν ο μ α τ ο ὕ λ ῆ π τ ο υ . Εἶναι άνάγκη ὅπως άναγράφῃται τὸ ὀνοματεπώνυμον ἐκείνου εἰς διαταγήν τοῦ ὁποίου θά γίνη ή πληρωμή (τοῦ λήπτου). Συνεπῶς συναλλαγματική εἰς τὸν κομιστὴν δέν δύναται νά έκδοθῇ, δηλ. δέν δύναται ν' άναγράφῃ « Διὰ τῆς παρούσης και μόνης Συναλλαγματικῆς πληρώσατε εἰς τὸν κομιστὴν αὐτῆς κλπ.», αλλά πρέπει ν' άναφέρῃται τ' ὀνοματεπώνυμον αὐτοῦ. Ἄλλως ὅμως ἐπὶ επιταγῆς ή ὁποία δύναται νά έκδοθῇ και εἰς τὸν κομιστὴν. Ἡ διάταξις αὕτη δέν ἔχει και μεγάλην πρακτικὴν σημασίαν, διότι ή συναλλαγματική, ὡς θά ἴδωμεν, δύναται νά έκδοθῇ και έν λευκῷ και ή λευκότης ν' άφορᾷ τὸ ὄνομα τοῦ λήπτου, τὸ ὁποῖον ὑπὸ οἰουδήποτε κατόχου τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νά συμπληρωθῇ και τήν τελευταίαν άκόμη στιγμήν τῆς έξοφλήσεώς της. Ἐξ άλλου ή συναλλαγματική μεταβιβάζεται δι' ὀπισθογραφήσεως και μάλιστα έν λευκῷ, ή ὁποία μεταβάλλει τὸν τίτλον εἰς τοιοῦτον εἰς τὸν κομιστὴν.

Εἶναι δυνατόν νά σημειωθοῦν περισσότεροι λήπται άθροιστικῶς ἢ και διαζευκτικῶς. Ἐπὶ άθροιστικῆς σημειώσεως πάντες οἱ λήπται άσκοῦν τὰ έκ τοῦ τίτλου δικαιώματά των άδιαιρέτως, ένῶ ἐπὶ διαζευκτικῆς ή παρ' ένὸς άσκησις αὐτῶν άποκλείει τήν παρὰ τῶν άλλων.

Ἡ συναλλαγματική δύναται νὰ ἐκδοθῇ καὶ εἰς διαταγὴν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐκδότου, ὅποτε ἐκδότης καὶ λήπτης εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἡ δὲ συναλλαγματική ἀναγράφει : « Πληρώσατε εἰς διαταγὴν ἐμοῦ τοῦ ἰδίου ». Ἡ ρήτρα εἰς διαταγὴν δὲν εἶναι ἀπαραίτητος, διότι καὶ ἄνευ ταύτης ἡ συναλλαγματική δύναται νὰ μεταβιβασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως.

7) Τόπος καὶ χρόνος ἐκδόσεως. Οὗτος τίθεται ἄνω καὶ δεξιὰ τοῦ τίτλου ὑπὸ μορφήν διευθύνσεως. Ἐν περιπτώσει ἑλλείψεως αὐτῶν ὁ νόμος, πρὸς ἀποφυγὴν ἀκυροτήτων, ὥρισεν ὅτι ὁ παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότου σημειούμενος τόπος καὶ χρόνος θεωροῦνται ὡς τόπος καὶ χρόνος τῆς ἐκδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς. Ὁ τίτλος δὲν καθίσταται ἄκυρος ἐὰν οὔτε ὁ τόπος οὔτε ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως ἀνταποκρίνωνται πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἐκτὸς ἐὰν ἀναγραφῇ χρονολογίαν μὴ ὑπάρχουσαν εἰς τὸ ἡμερολόγιον, π.χ. 30 Φεβρουαρίου ἢ 31 Ἀπριλίου κλπ. Ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως ἔχει σημασίαν διὰ τὴν ἐπίλυσιν δύο κυρίως ζητημάτων : α) Διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς, ἐφ' ὅσον βέβαια πρόκειται περὶ συναλλαγματικῆς ληγούσης μετὰ πάροδον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως. Καὶ β) Διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἰκανότητος τοῦ ἐκδότου πρὸς ἀνάληψιν ὑποχρέωσεως ἐκ συναλλαγματικῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως ταύτης. Π.χ. πτωχεύσας ἔμπορος ἐκδίδει συναλλαγματικὴν μὲ χρονολογίαν ἐκδόσεως προγενεστέραν τῆς πτωχεύσεώς του. Ἐὰν ἀποδειχθῇ ἡ προχρονολόγησις αὕτη, ἀνατρέπεται ἡ ὑποχρέωσις αὐτοῦ ἔναντι καὶ τοῦ καλῆς πίστεως κομιστοῦ, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν ὁμάδα τῶν πιστωτῶν τοῦ πτωχεύσαντος.

8) Ὑπογραφή τοῦ ἐκδότου. Ἀπαιτεῖται ν' ἀναγραφῇ κατ' ὅσον τὸ κύριον ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τοῦ ἐκδότου. Ἐπιτρέπεται συγκοπὴ μόνον τοῦ κυρίου ὀνόματος. Ἡ ὑπογραφή πρέπει νὰ τίθεται ἰδιοχείρως. Ἀντικατάστασις ταύτης δι' ἄλλου τινὸς σημείου, ὡς σταυροῦ κλπ. ἀποκλείεται. Ἐπὶ ἀγραμμάτου ἢ συναλλαγματικῆ συντάσσεται ἐνώπιον συμβολαιογράφου. Ἡ συναλλαγματική δύναται νὰ ἐκδοθῇ κατ' ἐντολὴν καὶ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου προσώπου, ὅποτε ὁ δίδων τὴν ἐντολὴν καλεῖται διατάκτης, ὁ δὲ ὑπογράφων ἐκδότης. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην πρέπει ν' ἀναγραφῇ τὸ πρόσωπον διὰ λογαριασμὸν καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ ὁποίου ἐκδίδεται ἡ συναλλαγματική, ὅποτε ἡ εὐθύνη περιορίζεται μόνον εἰς τὸν διατάκτην, ἄλλως ὁ ἐκδότης φέρει τὴν εὐθύνην

έναντι τοῦ κομιστοῦ καὶ τῶν ὀπισθογράφων, ὁ δὲ διατάκτης ἕναν-
μόνον τοῦ ἐκδότου.

Ἐὰν ἔν ἐκ τῶν ἀνωτέρω στοιχείων ἑλλείπη, ἡ συναλλαγματικὴ
δὲν ἰσχύει ὡς τοιαύτη, ἀλλὰ ὡς μία ἀπλή χρεωστικὴ ἀπόδειξις.
Πλὴν ὁμως αὐτὸς οὗτος ὁ νόμος ἐπέτρεψε τὴν ἑλλειψιν ὠρισμένων
στοιχείων εἰς τὰς ἐξῆς τρεῖς περιπτώσεις : 1) "Ὅταν ἑλλείπη ἡ ἡμέρ-
τῆς λήξεως, ὁπότε ἡ συναλλαγματικὴ θεωρεῖται πληρωτέα ἐπὶ τῇ
ἐμφανίσει. 2) "Ὅταν ἑλλείπη ὁ τόπος τῆς πληρωμῆς, ὁπότε ὁ παρ-
τὸ ὄνομα τοῦ πληρωτοῦ σημειούμενος τόπος θεωρεῖται ὡς τόπος
πληρωμῆς. Καὶ 3) "Ὅταν ἑλλείπη ὁ τόπος τῆς ἐκδόσεως, ὁπότε ὁ παρ-
τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότου σημειούμενος τόπος θεωρεῖται ὡς τόπος πλη-
ρωμῆς.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τῆς συναλλαγματικῆς δύναται
νὰ γραφῇ, ἐξαιρέσει τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδότου, καὶ δι' ἄλλης χειρὸς
ἢ διὰ γραφομηχανῆς ἢ διὰ τοῦ τύπου, μὲ οἰανδήποτε γραφικὴν
ὑλὴν καὶ μάλιστα εἰς οἰανδήποτε γλῶσσαν.

Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἐκδοθῇ καὶ εἰς περισσότερα ἀντί-
τυπα. Ταῦτα εἶναι ἀπαραίτητα ἰδίως ὅταν πρόκειται ν' ἀποσταλῇ
εἰς ἄλλον τόπον, ὁπότε ὑπάρχει κίνδυνος ν' ἀπολεσθῇ τὸ μοναδικὸν
ἀντίτυπον. Τότε γράφεται : Διὰ τῆς παρουσίας πρώτης συναλλα-
γματικῆς ἢ δευτέρας ἢ τρίτης κ.ο.κ. Τὰ ἀντίτυπα δὲν πρέπει νὰ συγ-
χέωμεν μὲ τ' ἀντίγραφα αὐτῆς.

Πρόσωπα τῆς συναλλαγματικῆς. Τὰ πρόσωπα τῆς συναλλαγματικῆς
τὰ ὁποῖα λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν συναλλαγματικὴν εἶναι τρία : ὁ
ἐκδότης, ὅστις ἐκδίδει τὴν συναλλαγματικὴν, ὁ πληρωτὴς, ὅστις
πρόκειται νὰ πληρώσῃ ταύτην καὶ ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν στιγμήν
καθ' ἣν θὰ τὴν ἀποδεχθῇ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του καλεῖται καὶ ἀπο-
δέκτης, καὶ ὁ κομιστής, ἥτοι ἐκεῖνος εἰς διαταγὴν τοῦ ὁποίου θὰ
γίνῃ ἡ πληρωμή. Τὰ τρία ταῦτα πρόσωπα δύνανται νὰ συμπτυ-
χθῶσιν εἰς δύο, ἥτοι ὁ ἐκδότης νὰ εἶναι συγχρόνως καὶ κομιστής,
ὁπότε ἡ συναλλαγματικὴ ἀναγράφει : «Πληρώσατε εἰς διαταγὴν
ἐμοῦ τοῦ ἰδίου . . .», ἢ ὁ ἐκδότης νὰ εἶναι καὶ πληρωτὴς. Τοῦτο
κυρίως συμβαίνει εἰς τὴν πρᾶξιν, ὅταν ὁ πληρωτὴς ἀρνηθῇ τὴν ἀπο-
δοχὴν τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ὁ ἐκδότης δὲν ἔχῃ ταμειακὴν εὐχέριαν,
ὁπότε ἀναγκάζεται ν' ἀποδεχθῇ ὁ ἴδιος ταύτην. Εἶναι ἡ περίπτωσις
κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ συναλλαγματικὴ ὁμοιάζει πρὸς τὸ γραμματίον.

Χαρτοσήμανσις τῆς συναλλαγματικῆς. Τὸ
χαρτόσημον ὑπολογίζεται ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῆς συναλ-

λαγματικῆς καὶ εἶναι ἴσον πρὸς τὸ 10/100 αὐτῆς δι' ἕκαστον μῆνα καὶ δι' ὁλόκληρον μῆνα. Τὸ κλάσμα τῆς χιλιάδος λαμβάνεται ὡς ὁλόκληρος χιλιάς καὶ τὸ κλάσμα τοῦ μηνὸς ὡς ὁλόκληρος μῆν. Π. χ. : Ἐὰν ἔχωμεν συναλλαγματικὴν ὀνομαστικῆς ἀξίας 8375 δρχ. λήγουσαν μετὰ 3 μῆνας καὶ 10 ἡμέρας, τὸ ποσὸν τοῦ χαρτοσήμου θὰ ὑπολογισθῇ ἐπὶ τῶν 9000 δρχ. καὶ διὰ 4 μῆνας, ἦτοι : $9000 \times 4 : 1000 = 36$ δρχ.

Ἐὰν τὸ ποσὸν τοῦ χαρτοσήμου ὑπερβαίνει τὰς 100 δρχ., δὲν κολλᾶται ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ καταβάλλεται εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον ἔναντι διπλοτύπου εἰσπράξεως, τὸ ὁποῖον παρακολουθεῖ τὴν συναλλαγματικὴν μέχρι τῆς ἐξοφλήσεώς της. Ἡ μὴ προσήκουσα χαρτοσήμανσις τῆς συναλλαγματικῆς δὲν καθιστᾷ ταύτην ἄκυρον, ἀλλὰ συνεπάγεται βαρείας συνεπειάς διὰ τοὺς ὑπογράφαντας.

Πᾶσα πράξις ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς ἡ ἔκδοσις, ἡ ἀποδοχή, ἡ τριτεγγύησις, ἡ ὀπισθογράφησις κ.λ.π., εἶναι ἀντικειμενικῶς ἐμπορικὴ καὶ μάλιστα ἀμφιμερῶς· ἦτοι εἶναι πάντοτε ἐμπορικὴ, ἄσχετα ἐὰν τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἐνεργοῦν ταύτην εἶναι ἔμποροι ἢ ὄχι καὶ μάλιστα δι' ἀμφοτέρους τοὺς συμβαλλομένους. Συνεπῶς πᾶσα διαφορὰ ἡ ὁποία ἤθελε προκύψει ἐκ συναλλαγματικῆς ἐξετάζεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου καὶ ἀπολαμβάνει ὅλων τῶν πλεονεκτημάτων αὐτοῦ. Οὕτω αἱ περὶ πληρωμῆς τῶν συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν ὑποθέσεις, κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου (ἄρθ. 729 Π. Δ.), συζητοῦνται τὴν πρώτην δικάσιμον ἡμέραν μετὰ τὴν πάροδον τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως, παρατεινομένων λόγῳ ἀποστάσεως.

ΠΕΡΙ ΟΠΙΣΘΟΓΡΑΦΗΣΕΩΣ

Ὅπισθογράφησις καλεῖται ἡ καθ' ὠρισμένας διατυπώσεις ὀπισθεν συνήθως τῆς συναλλαγματικῆς γινομένη πράξις ὑπὸ τοῦ κατόχου αὐτῆς, διὰ τῆς ὁποίας μεταβιβάζεται τόσον αὐτῇ αὐτῇ ἢ συναλλαγματικῇ ὡς χαρτίον, ὅσον καὶ πάντα τὰ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέοντα δικαιώματα.

Ἡ ὀπισθογράφησις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωστοποιῇται καὶ εἰς τοὺς ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς ὑποχρέους, ὅπως γίνεται εἰς τὴν ἐκχώρησιν. Ὁ νόμος ὀρίζει ὅτι πᾶσα συναλλαγματικὴ καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἐκδοθῇ εἰς διαταγὴν δύναται νὰ μεταβι-

βασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἀρκεῖ νὰ μὴ ὑπάρχη ἡ ρήτρα « οὐχ εἰς διαταγὴν » ἢ ἄλλη ἀνάλογος φράσις ἢ νὰ μὴ εἶναι ὀνομαστική δηλ. νὰ μὴ ἀναγράφῃ « πληρώσατε μόνον εἰς τὸν κ. Α. Ἀνδρέου » ὁπότε πρέπει μόνον ὁ κ. Α. Ἀνδρέου νὰ ἐμφανισθῇ ὡς κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς ἐξόφλησιν καὶ οὐδεις ἄλλος. Ἐὰν εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας δὲν δύναται ἡ συναλλαγματική νὰ μεταβιβασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως, μεταβιβάζεται δι' ἐκχωρήσεως, ἢ ὁποῖα διαφέρει ταύτης οὐσιαστικῶς καὶ τυπικῶς.

Τὴν ὀπισθογράφησιν δύναται ν' ἀπαγορεύσῃ καὶ οἰοσδήποτε ὀπισθογράφος, ἀρκεῖ νὰ θέσῃ τὴν φράσιν: μέχρις ἐδῶ ἡ ὀπισθογράφησις ἢ ἄνευ περαιτέρω ὀπισθογραφήσεως ἢ ἄλλην ἰσοδύναμον φράσιν. Ἡ ὀπισθογράφησις πρέπει νὰ εἶναι ἀπλῇ καὶ καθαρὰ, νὰ μὴ ἐξαρτᾶται δηλ. ἐκ τινος ὅρου ἢ προϋποθέσεως. Ἡ μερική ὀπισθογράφησις εἶναι ἄκυρος· οὕτω ἔὰν τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς εἶναι 1.000 δὲν δύναται νὰ ὀπισθογραφηθῇ διὰ 700 δραχμᾶς.

Ἡ ὀπισθογράφησις γράφεται συνήθως ὀπισθεν τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ ὀπισθογράφου, χωρὶς ν' ἀποκλείεται καὶ ἡ ἐμπροσθία ὄψις αὐτῆς. Πολλὲς φορές αἱ ὀπισθογραφήσεις εἶναι τόσαι πολλαὶ ὥστε νὰ πληροῦται ὁλόκληρον τὸ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προοριζόμενον μέρος τῆς συναλλαγματικῆς. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην προσαρτᾶται φύλλον χάρτου ὁμοίου πρὸς τὸ τῆς συναλλαγματικῆς καὶ προσκολλᾶται κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ν' ἀποτελῇ ἐν ἀδιάσπαστον σύνολον μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ ἐγγράφου καὶ καλεῖται π � ρ ο σ ᾶ ρ τ ῆ μ α ἐπὶ τοῦ ὁποίου γράφονται αἱ περαιτέρω ὀπισθογραφήσεις. Κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ προσαρτήματος ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχή διότι εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν διάφοροι καταχρήσεις. Π. χ. δι' ἀλλαγῆς τοῦ προσαρτήματος ν' ἀντικατασταθοῦν αἱ γνήσιαι ὀπισθογραφήσεις δι' ἄλλων κ.λ.π.

Ὑπάρχουν τριῶν εἰδῶν ὀπισθογραφήσεις: 1) ἡ τακτική, 2) ἡ ἄτακτος καὶ 3) ἡ λευκή.

1) Τ α κ τ ι κ ῆ ὀ π ι σ θ ο γ ρ ᾶ φ η σ ι ς καλεῖται ἐκείνη ἡ ὁποία περιέχει τὸ ὄνομα τοῦ νέου κομιστοῦ, τὴν χρονολογίαν τῆς ὀπισθογραφήσεως καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ μεταβιβάζοντος. Π. χ. :

Ἀντὶ ἐμοῦ πληρώσατε εἰς τὸν κ. Δ. Δημητρίου

Ἐν Χαλκίδι τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου 1925

(Ὑπογρ. Α. Ἀνδρέου.)

Ἡ χρονολογία ἐνταῦθα ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι ἐκ ταύτης εὐρίσκεται ἐὰν ὁ ὀπισθογράφος καθ' ὃν χρόνον ὑπέγραφεν εἶχε τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα ἢ διετέλει π.χ. εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως καὶ δὲν ἠδύνατο ἐπομένως νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν.

2) Ἡ ἀτακτοῦς ὀπισθογραφῆσις καλεῖται ἐκείνη ἡ ὁποία περιέχει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ μεταβιβάζοντος καὶ ἐν ἐκ τῶν δύο ἄλλων στοιχείων, ἥτοι τὸ ὄνομα τοῦ νέου κομιστοῦ ἢ τὴν χρονολογίαν τῆς ὀπισθογραφῆσεως. Π.χ.:

Πληρώσατε εἰς τὸν κ. Δ. Δημητρίου

(Ὑπογρ. Α. Ἀνδρέου.)

ἢ

Ἐν Χαλκίδι τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου 1935

(Ὑπογρ. Α. Ἀνδρέου.)

3) Ἡ λευκὴ ὀπισθογραφῆσις καλεῖται ἐκείνη ἡ ὁποία περιέχει μόνον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ μεταβιβάζοντος. Π.χ.:

(Ὑπογρ. Α. Ἀνδρέου.)

Ἀπλῇ ὁμως ὑπογραφῇ τιθεμένη εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς συναλλαγματικῆς ἐκτὸς τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδότου καὶ τοῦ ἀποδέκτου θεωρεῖται ὡς ὑπογραφὴ τοῦ τριτεγγυητοῦ, συνεπῶς διὰ νὰ εἶναι ἰσχυρὰ πρέπει νὰ γράφηται ὀπισθεν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ ἐπὶ τοῦ προσθέματος.

Ἐὰν ἡ ὀπισθογραφῆσις εἶναι ἐν λευκῷ, ὁ κομιστὴς τοῦ τίτλου δύναται ἢ νὰ συμπληρώσῃ τὸν λευκὸν χῶρον διὰ τοῦ ὀνόματός του εἴτε δι' ἄλλου τινὸς ὀνόματος καὶ νὰ ὀπισθογραφῇ ἐκ νέου τὴν συναλλαγματικὴν εἴτε ἐν λευκῷ εἴτε ὑπὲρ ἄλλου τινὸς προσώπου ἢ νὰ παραδώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν εἰς τρίτον χωρὶς νὰ ἐνεργήσῃ οὐδεμίαν ὀπισθογραφῆσιν, οὔτε νὰ συμπληρώσῃ τὸ λευκόν.

Ὅλαι αἱ ὀπισθογραφῆσεις φέρουν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀπολύτως διαφορὰ μεταξύ των.

Ὁ κάτοχος τῆς συναλλαγματικῆς, τῆς ὁποίας ἡ τελευταία ὀπισθογραφῆσις εἶναι ἐν λευκῷ, θεωρεῖται νόμιμος κομιστὴς αὐτῆς, ἂν καὶ δὲν ἀναγράφεται τὸ ὄνομά του.

* Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ μεταβιβάζεται δι' ὀπισθογραφῆσεως ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκδόσεώς της μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς συντάξεως διαμαρτυρικοῦ, ἥτοι καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἀκόμη ἀπὸ τῆς

λήξεως αὐτῆς. Ἡ μεταβίβασις δύναται νὰ γίνῃ δι' ὀπισθογραφῆ-
σεως εἰς οἰονδήποτε καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν πληρωτὴν. Οὗτος
δύναται νὰ συνεχίσῃ τὴν ὀπισθογράφησιν ἐφ' ὅσον δὲν ἔχῃ λήξει
ἢ συναλλαγματική. Ἐὰν ἡ ὀπισθογράφησις δὲν φέρῃ χρονολογίαν
θεωρεῖται ὅτι ἐγένετο πρὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΟΧΗΣ

Ἀποδοχὴ καλεῖται ἡ ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς γινομένη δῆ-
λωσις τοῦ πληρωτοῦ ὅτι δέχεται νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν αὐτῆς
κατὰ τὴν λήξιν της. Ὁ πληρωτὴς μετὰ τὴν ἀποδοχὴν καλεῖται
ἀποδέκτης, πρὸ τῆς ἀποδοχῆς δὲν φέρει οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἐκ
συναλλαγματικῆς.

Ἡ ἀποδοχὴ σημειοῦται ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς διὰ τῆς ὑπο-
γραφῆς τοῦ πληρωτοῦ κάτωθεν τῆς λέξεως « Δ Ε Κ Τ ῆ » ἢ οἰασδή-
ποτε ἄλλης ἀναλόγου λέξεως ἢ φράσεως. Δὲν εἶναι ἀπαραίτητον
ν' ἀναγράφηται ἡ χρονολογία κατὰ τὴν ἀποδοχὴν, ἐκτὸς ἐὰν ἡ
συναλλαγματικὴ εἶναι πληρωτέα μετὰ προθεσμίαν ἀπὸ τῆς ἐμφα-
νίσεώς της, ὅποτε εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῇ ἡ χρονολογία τῆς ἀποδοχῆς,
ἵνα γίνῃ ἔναρξις τῆς ταχθείσης προθεσμίας. Ἡ ἀποδοχὴ δύναται
νὰ ζητηθῇ εἰς οἰανδήποτε στιγμὴν μεταξὺ τῆς ἐκδόσεως καὶ τῆς λή-
ξεως αὐτῆς. Ὅταν ὅμως λήξῃ δὲν γίνεται πλέον λόγος περὶ ἀποδο-
χῆς, ἀλλὰ μόνον περὶ πληρωμῆς, ἐντεῦθεν καὶ αἱ πληρωτέαι ἐν ὄψει
συναλλαγματικαὶ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἀποδοχῆς. Ἐὰν πρόκειται
περὶ συναλλαγματικῆς πληρωτέας μετὰ πάροdon ἀπὸ τῆς ὄψεως, ὁ
κομιστὴς ὀφείλει νὰ ἐμφανίσῃ ταύτην ἐντὸς τῶν προθεσμιῶν τῶν
ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 159 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου προβλεπομένων, ἤτοι
ἐντὸς ἑξ, ὀκτῶ καὶ δώδεκα μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ἀναλόγως τῆς
ἀποστάσεως τῶν δύο τόπων. Εἶναι δυνατόν ἐξ ἄλλου ὁ ἴδιος ὁ ἐκδό-
της νὰ ὀρίσῃ τὸν χρόνον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὀφείλει ὁ κομιστὴς νὰ
παρουσιάσῃ τὴν συναλλαγματικὴν εἰς τὸν πληρωτὴν πρὸς ἀποδο-
χὴν, ὅποτε ἡ συναλλαγματικὴ ἀναγράφει: « Διὰ τῆς παρουσίας
καὶ μόνης συναλλαγματικῆς ἡ ὁποία πρέπει νὰ παρουσιασθῇ πρὸς
ἀποδοχὴν ἐντὸς π.χ. 10 ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον... ». Διὰ τοῦ ὅρου
τούτου ὁ ἐκδότης θέλει νὰ βεβαιωθῇ, ἐὰν ὁ πληρωτὴς ἀποδέχεται
ἢ μὴ τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς.

Ἡ ἀποδοχὴ ὅπως καὶ ἡ ὀπισθογράφησις πρέπει νὰ εἶναι ἀπλῇ
καὶ καθαρὰ, νὰ μὴ ἐξαρτᾶται δηλ. ἐκ τινος ὅρου ἢ προϋποθέσεως.

Μόνον δύο περιπτώσεις συγχωρεῖ ὁ νόμος εἰς τὴν ἀποδοχὴν :

α) τὴν μερικὴν ἀποδοχὴν τοῦ ποσοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, τὴν ὁποῖαν δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ ὁ κομιστής, ἀλλὰ δικαιούται νὰ συντάξῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διὰ τὸ ὑπόλοιπον ποσόν, καὶ β) τὴν ἀλλαγὴν τοῦ τόπου πληρωμῆς, ἐὰν βέβαια ἔχῃ ὀρισθῇ ὑπὸ τοῦ ἐκδότη ὡς τόπος πληρωμῆς διάφορος τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τοῦ πληρωτοῦ.

Διὰ τῆς ἀποδοχῆς, ὁ ἀποδέκτης καθίσταται ὑπόχρεως ἐκ συναλλαγματικῆς. Παρ' αὐτοῦ δὲ ὀφείλει νὰ ζητήσῃ ὁ κομιστής τὴν πληρωμὴν καὶ μόνον ἐν περιπτώσει ἀρνήσεώς του δύναται νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ ἐκδότη ἢ τῶν ὀπισθογράφων οἱ ὅποιοι εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι καὶ διὰ τὴν ἀποδοχὴν καὶ διὰ τὴν ἐμπρόθεσμον πληρωμὴν αὐτῆς.

Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ πληρωτὴς ἀρνηθῇ ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ τὴν ἀποδοχὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ὁ κομιστής ὀφείλει νὰ συντάξῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ. Διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ τούτου δὲν ὑπάρχει προθεσμία, ἐνῶ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν συντάσσεται ἢ τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς ἢ ἐντὸς τῶν δύο ἐπομένων ἐργασίμων ἡμερῶν. Ὁ πληρωτὴς δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν κομιστήν, ὅπως ἐμφάνισῃ ταύτην διὰ δευτέραν φορὰν τὴν ἐπομένην ἡμέραν. Ἡ προθεσμία αὕτη, ἣτις καλεῖται *π ρ ο θ ε σ μ ί α δ ι α σ κ έ ψ ε ω ς* καὶ εἶναι μιᾶς μόνον ἡμέρας, παρέχεται ἵνα ὁ πληρωτὴς συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ ἐκδότη. Ἡ προθεσμία διασκέψεως ἀναγνωρίζεται μόνον ἐπὶ ἀποδοχῆς, ἐνῶ ἐπὶ πληρωμῆς μόνον ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι πληρωτέα ἐν ὄψει.

Τὸ διαμαρτυρικὸν συντάσσεται πάντοτε ἐνώπιον συμβολαιογράφου καὶ κοινοποιεῖται ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ πρὸς τὸν ἐκδότην καὶ τὸν τελευταῖον ὀπισθογράφον, οὗτος εἰς τὸν προηγούμενον καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς μέχρι τοῦ ἐκδότη. Διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ δὲν συντάσσεται ἐὰν ἐτέθη ἡ ρήτρα ἀνευ εὐθύνης διὰ τὴν μὴ ἀποδοχὴν ἢ ἀνέξοδος ἐπιστροφὴ ἢ μὴ ἀποδέξιμος κλπ., ἐὰν δὲ συνταχθῇ τὰ ἔξοδα βαρύνουν τὸν κομιστήν καὶ δὲν φέρει οὐδεμίαν εὐθύνην ὁ ἐκδότης.

Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ πληρωτὴς ἀρνηθῇ ν' ἀποδεχθῇ τὴν συναλλαγματικὴν, δύναται πᾶς τρίτος, παρεμβαίνων ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου ἢ ὑπὲρ τινος ἐκ τῶν ὀπισθογράφων, ν' ἀποδεχθῇ αὐτήν· οὐδὲν ἄλλο πρόσωπον ἐκ τῶν ἐνεχομένων ἐκ συναλλαγματικῆς, ὅπως εἶναι ὁ ἐκδότης καὶ οἱ ὀπισθογράφοι, δύναται ν' ἀποδεχθῇ κατὰ παρέμβασιν τὴν συναλλαγματικὴν, διότι αὐτοὶ ἐνέχονται ἤδη ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ διὰ τῆς ὑπογραφῆς των καὶ συνεπῶς δὲν θέλουν προσθέσει τι εἰς τὰς ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ ἐγγυήσεις των. Ὁ πληρωτὴς τῆς συναλλαγματικῆς, ἐὰν δὲν ἀπεδέχθῃ ταύτην ὡς πληρωτὴς, δύναται νὰ τὴν ἀποδεχθῇ κατὰ παρέμβασιν ἢ ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου ἢ ὑπὲρ ἑνὸς ἐκ τῶν ὀπισθογράφων πρὸς τὸν ὁποῖον εἶναι ὀφειλέτης ἢ πρὸς τὸν ὁποῖον ἔχει μεγαλυτέραν ἐμπιστοσύνην.

Ἡ κατὰ παρέμβασιν ἀποδοχὴ ἀναγράφεται ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ παρεμβαίνοντος, σημειοῦται δὲ καὶ τὸ ὀνοματεπώνυμον ἐκείνου διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὁποίου γίνεται αὕτη. Ἐν ἑλλείψει τοιαύτης σημειώσεως ἡ ἀποδοχὴ κατὰ παρέμβασιν θεωρεῖται γενομένη ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου. Ὁ παρεμβαίνων ὀφείλει ἐντὸς δύο ἐργασίμων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν παρενέβη, νὰ γνωρίσῃ τοῦτο εἰς ἐκείνον ὑπὲρ τοῦ ὁποίου παρενέβη, ἵνα λάβῃ τὰ μέτρα του πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων του. Ἴνα ἡ κατὰ παρέμβασιν ἀποδοχὴ εἶναι ἔγκυρος πρέπει ὁ παρεμβαίνων ἀποδέκτης νὰ ἔχῃ τὴν ἱκανότητα πρὸς τὸ δικαιοπρακεῖν.

ΠΕΡΙ ΤΡΙΤΕΓΓΥΗΣΕΩΣ

Ἐὰν ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἐκδότην, δύναται νὰ ζητήσῃ ὅπως ἓνα πρόσωπον ἐγγυηθῇ μετὰ τοῦ ἐκδότου ἀλληλεγγύως τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς. Τὸ πρόσωπον τοῦτο καλεῖται τριτεγγυητής, ἡ δὲ πρᾶξις τριτεγγύης.

Ἡ τριτεγγύησις γράφεται ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς ἢ ἐπὶ τοῦ προσθέματος καὶ ἐκφράζεται διὰ τῶν λέξεων « διὰ τριτεγγύησιν » ἢ « ὁ τριτεγγυητής » ἢ δι' ἄλλης τινὸς ἰσοδυνάμου φράσεως, ὑπογράφεται δὲ ὑπὸ τοῦ τριτεγγυητοῦ. Πρέπει ν' ἀναφέρηται καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνου ὑπὲρ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ τριτεγγύησις, ἄλλως θεωρεῖται δοθεῖσα ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου. Καὶ ἀπλῇ ὑπογραφῇ ἀκόμη εἰς τὸ

ἐμπροσθεν μέρος τῆς συναλλαγματικῆς ἰσχύει ὡς τριτεγγύησις, ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ ὑπογραφῆς τοῦ πληρωτοῦ ἢ τοῦ ἐκδότου. Ἐνῶ ἀπλῇ ὑπογραφῇ εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος ἢ ἐπὶ τοῦ προσθέματος ἰσχύει ὡς λευκὴ ὀπισθογράφησις.

Ἡ τριτεγγύησις δύναται νὰ γίνῃ ὑπὲρ ὀλοκλήρου ἢ μέρους τοῦ ποσοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, νὰ δοθῇ δὲ καὶ ὑπὸ ἥδη ὑπευθύνου. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, θὰ ἔχῃ τότε πρακτικὴν ἀξίαν, ἐφ' ὅσον δι' αὐτῆς καθίσταται χειροτέρα ἢ θέσις τοῦ προσώπου τούτου, π.χ. ὅταν ὁ τρίτος ὀπισθογράφος τριτεγγυηθῇ ὑπὲρ τοῦ ἀποδέκτου, ὁπότε καθίσταται ἄμεσος ὑπεύθυνος ἐκ συναλλαγματικῆς.

Ὁ τριτεγγυητής, πληρώσας τὴν συναλλαγματικὴν, ἀποκτᾷ πάντα τὰ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέοντα δικαιώματα ἐναντίον ἐκείνου ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐγγυήθη, καθὼς καὶ ἐναντίον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐνέχονται ἀπέναντι αὐτοῦ ἐκ συναλλαγματικῆς.

ΠΕΡΙ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Ὁ κομιστής τῆς συναλλαγματικῆς ὑποχρεοῦται νὰ ἐμφανίσῃ ταύτην πρὸς πληρωμὴν εἴτε τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως εἴτε ἐντὸς τῶν δύο ἐπομένων ἐργασίμων ἡμερῶν. Αἱ μὴ ἐργάσιμοι ἡμέραι δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, εἶναι δὲ αὗται αἱ ἡμέραι πλήρους ἀργίας τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν. Τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν δύο ἐργασίμων ἡμερῶν ἐτέθη διὰ τὸ συμφέρον τοῦ κομιστοῦ καὶ οὐχὶ τοῦ πληρωτοῦ. Συνεπῶς ὁ κομιστής δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως ἢ τὴν ἐπομένην ἐργάσιμον ἢ τὴν μεθεπομένην· ὁ πληρωτής ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ἁμέσως. Δὲν δύναται νὰ εἴπῃ περάσατε αὔριον ἢ τὴν ἐπομένην καὶ τοῦτο διότι εἰς τὸν κομιστὴν παρέχεται τὸ δικαίωμα νὰ συντάξῃ τὸ διαμαρτυρικὸν καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως, ἐφ' ὅσον κατ' αὐτὴν ἐνεφανίσθῃ ἡ συναλλαγματικὴ καὶ δὲν ἐγένετο ἡ πληρωμή. Ὅταν ἡ ἐμφάνισις τῆς συναλλαγματικῆς ἐμποδίζεται λόγῳ ἀνωτέρας βίας, ἢ προθεσμίας τῶν δύο ἐργασίμων ἡμερῶν παρατείνεται.

Ὁ πληρωτής, πληρώσας τὴν συναλλαγματικὴν, δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν παράδοσιν τοῦ τίτλου, ἐκ τοῦ ὁποίου συνήθως ἀφαιρεῖ τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ. Δικαιούται ἀκόμη νὰ ἐξοφλήσῃ τὸν τίτλον διὰ μέρος μόνον τοῦ ποσοῦ. Ὁ κομιστής δὲν δύναται ν' ἀποκρούσῃ καὶ τὴν μερικὴν ἀποδοχήν. Ἐὰν γίνῃ μερικὴ πληρωμή, ὁ

κομιστής πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων του ὀφείλει νὰ συντάξῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διὰ τὸ μὴ πληρωθὲν ποσόν, ὅπως δικαιούται νὰ συντάξῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ, διὰ τὸ μὴ ἀποδεχθὲν ποσόν. Ἐπὶ μερικῇς πληρωμῆς, ὁ πληρωτὴς δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ ὅπως γίνῃ μνεία αὐτῆς ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς, δοθῇ δὲ εἰς αὐτὸν ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις περὶ τοῦ μερικῶς πληρωθέντος ποσοῦ.

Ἐὰν ἡ πληρωμὴ γίνῃ πρὸ τῆς λήξεως, τὸν κίνδυνον αὐτῆς φέρει ὁ πληρώσας. Οὕτω ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον ἐγένετο ἡ πληρωμὴ δὲν ἦτο νόμιμος κάτοχος τοῦ τίτλου, ὁ πληρώσας εὐθύνεται. Ὁ πληρώνων κατὰ τὴν λῆξιν ὑποχρεοῦται νὰ ἐξετάσῃ μόνον τὴν κανονικότητα τῶν ὀπισθογραφῆσεων, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν γνησιότητα τῶν ὑπογραφῶν.

Ὁ κομιστής, μὴ ἐμφανίσας τὴν συναλλαγματικὴν κατὰ τὸν χρόνον τῆς λήξεως ἢ ἐντὸς δύο ἐργασίμων ἡμερῶν, δὲν δύναται πλεον νὰ συντάξῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ, ὅποτε χάνει τὰ πρὸς τὸν ἐκδότην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους δικαιώματά του καὶ διατηρεῖ τὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἀποδέκτου, ἥτις παραγράφεται μετὰ τριετίαν ἀπὸ τῆς λήξεως, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνωτέρα βία. Πᾶς ὀφειλέτης, μὴ ἐμφανισθέντος τοῦ κομιστοῦ κατὰ τὴν λῆξιν τῆς συναλλαγματικῆς, δικαιούται νὰ καταθέσῃ τὸ ποσὸν ταύτης παρὰ τῷ Ταμείῳ Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων, δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ τοῦ κομιστοῦ.

Σήμερον ἐν Ἑλλάδι, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς προστασίας τοῦ Ἐθνικοῦ νομίσματος, ἀπαγορεύεται ἡ ἔκδοσις συναλλαγματικῶν εἰς ξένον νόμισμα. Ὁ ἀναγκαστικὸς δὲ νόμος 800/1937 προβλέπει ἐκτὸς τῆς ἀκυρότητος τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ποινικὰς κυρώσεις διὰ τοὺς συμβαλλομένους.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΚΟΥ ΕΠΙ ΜΗ ΠΛΗΡΩΜΗ,

Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ πληρωτὴς ἀρνηθῇ τὴν ἐξοφλῆσιν τῆς ληξάσης συναλλαγματικῆς, ὁ κομιστής ὀφείλει πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων του ἔναντι τοῦ ἐκδότη, τῶν ὀπισθογράφων καὶ τοῦ τυχόν ὑπάρχοντος τριτεγγυητοῦ, νὰ συντάξῃ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ. Τοῦτο εἶναι δημόσιον ἔγγραφον καὶ συντάσσεται παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἄνευ τῆς βοηθείας μαρτύρων. Ἀρμόδιος συμβολαιογράφος εἶναι τοῦ τόπου πληρωμῆς. Ἐν καὶ

μόνον διαμαρτυρικὸν συντάσσεται, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι πολλὰ πρόσωπα ὑπόχρεοι ἐκ συναλλαγματικῆς, πολλοὶ ἀποδέκται ἢ πληρωταί.

Τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ περιέχῃ : α) Τὰ στοιχεῖα παντὸς δημοσίου ἐγγράφου, π.χ. τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως κ.ἄ. β) Τὰ διάφορα περιστατικὰ τὰ ὁποῖα συνέβησαν κατὰ τὴν μετάβασιν τοῦ συμβολαιογράφου εἰς τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς· π.χ. ποῖον εὔρεν, τί τοῦ εἶπε. Καὶ γ) Ἀντίγραφον τῆς συναλλαγματικῆς περιλαμβάνον ὅσα ἐγράφησαν εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος αὐτῆς, τὸ ὀπισθεν καὶ ἐπὶ τοῦ προσθέματος.

Μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ ὁ κομιστὴς ὑποχρεοῦται νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ὀπισθογράφον αὐτοῦ καὶ τὸν ἐκδότην ἐντὸς τεσσάρων ἐργασίμων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συντάξεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, καθ' οἷονδήποτε τρόπον, ἀκόμη καὶ δι' ἀπλῆς ἐπιστροφῆς τῆς συναλλαγματικῆς. Ἐκαστος ὀπισθογράφος ὑποχρεοῦται, ἐντὸς δύο ἐργασίμων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔλαβε τὴν εἰδοποίησιν περὶ μὴ πληρωμῆς, νὰ γνωστοποιήσῃ ταύτην εἰς τὸν ἀμέσως προηγούμενον, ἐκεῖνος εἰς τὸν ἄλλον κ.ο.κ. ὁ μὴ εἰδοποιήσας εὐθύνεται διὰ τὴν προξηνηθεῖσαν ἐκ τῆς ἀμελείας του ζημίαν.

Διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ δὲν συντάσσεται εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις : 1) Ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνωτέρα βία διαρκείας πλεον τῶν 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς. 2) Ἐὰν πτωχεύσῃ ὁ ἐκδότης μὴ ἀποδεξίμου συναλλαγματικῆς. 3) Ἐὰν πτωχεύσῃ ὁ πληρωτὴς διότι ἡ πτώχευσις βοᾷ. Καὶ 4) Ἐὰν ἐτέθῃ ὑπὸ τοῦ ἐκδότης ἡ ρήτρα (ὅρος) ἀνέξοδος ἐπιστροφῆς.

Ἐπισυναλλαγματική. Ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς, ὁ κομιστὴς ταύτης δύναται, ἐν ἑλλείψει ἐναντίου ὅρου, νὰ πληρωθῇ διὰ νέας συναλλαγματικῆς, καλουμένης ἐπισυναλλαγματικῆς, ἡ ὁποία εἶναι πληρωτέα πάντοτε ἐν ὄψει. Ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ περιέχει τὸ ποσὸν τῆς μὴ πληρωθείσης συναλλαγματικῆς καὶ τοὺς συμφωνηθέντας τόκους ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκδόσεως ἕως τῆς ἡμέρας τῆς λήξεως αὐτῆς, τοὺς τόκους ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς πρὸς τὸ νόμιμον ἐπιτόκιον, τὰ ἔξοδα τοῦ διαμαρτυρικοῦ, τὰ μεσιτικά, τὰ τέλη χαρτοσήμου καὶ γενικῶς πάντα τὰ γινόμενα ἔξοδα. Αὕτη εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος εἰς τὴν πρᾶξιν καθ' ὅτι δὲν χρησιμοποιεῖται ποτέ.

Ἀπώλεια συναλλαγματικῆς. Ἐν περιπτώσει

ἀπωλείας, κλοπῆς, ληστείας, καταστροφῆς κλπ. τῆς συναλλαγματικῆς, δικαιούται ὁ κομιστὴς νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς, δι' αἰτήσεώς του πρὸς τὸν Πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς· ὁ κομιστὴς ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ εἴτε διὰ μαρτύρων εἴτε δι' ἐγγράφων εἴτε καὶ δι' ὅρκου ἀκόμη, ὅτι πράγματι ἦτο κύριος τῆς ἀπολεσθείσης συναλλαγματικῆς καὶ ὅτι ἀπώλεσε ταύτην. Μετὰ τὴν αἴτησιν ἐκδίδεται ἀπόφασις, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ πληρωτὴς δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν εἰς τὸν εὐρόντα ἢ τὸν κλέψαντα αὐτήν. Ἐὰν δὲν συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὑποχρεοῦται ἐκ νέου νὰ καταβάλλῃ τὴν ἀξίαν τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τὸν ἀπολέσαντα αὐτήν.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Παραγραφή γενικῶς καλεῖται ἡ ἀπόσβεσις τοῦ δικαιώματος τὸ ὁποῖον ἔχει ὁ δανειστὴς ἔναντι τοῦ ὀφειλέτου συνεπεῖα παρελεύσεως χρονικοῦ τινος διαστήματος.

Πάντα τὰ ἐμπορικὰ χρέη παραγράφονται μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὁποίας κατέστησαν ἀπαιτητά, πλην τῶν ἐξ ἀλληλοχρέων τοκοφόρων λογαριασμῶν προερχομένων, τὰ ὁποῖα παραγράφονται μετὰ εἰκοσαετίαν, ὅπως καὶ τ' ἀστικά. Διὰ τὴν συναλλαγματικὴν ὑπάρχει εἰδικὴ παραγραφή. Οὕτω : 1) Πᾶσα ἀγωγή ἀπορρέουσα ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς ἔναντίον τοῦ ἀποδέκτου παραγράφεται μετὰ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς. 2) Πᾶσα ἀγωγή τοῦ κομιστοῦ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων καὶ τοῦ ἐκδότου παραγράφεται μετὰ ἓν ἔτος ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς. 3) Αἱ ἀγωγαὶ τῶν ὀπισθογράφων κατ' ἀλλήλων καὶ κατὰ τοῦ ἐκδότου παραγράφονται μετὰ ἕξ μῆνας ἀπὸ τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΕΙΣ ΔΙΑΤΑΓΗΝ

Γραμμάτιον εἰς διαταγὴν καλεῖται τὸ ἰδιωτικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον τὸ ὁποῖον φέρει ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ κειμένῳ τὴν φράσιν Γραμμάτιον εἰς διαταγὴν καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ὑπογράφων αὐτό, καλούμενος ἐκδότης, ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ εἰς ὠρισμένον τόπον καὶ χρόνον ὠρισμένον χρηματικὸν ποσὸν εἰς ὠρισμένον πρόσωπον ἢ εἰς διαταγὴν αὐτοῦ.

Πρὸς πλήρη καὶ ταχεῖαν κατανόησιν τοῦ ὅλου θέματος τῶν Γραμματίων εἰς διαταγὴν καὶ τὴν εὐχερῇ ἀνεύρεσιν τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν αὐτῶν πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν τὸ κατωτέρω ὑπόδειγμα :

- Λ η ξ ι ς
1)	Τὴν 11ην Δεκεμβρίου 1955
2)	Ἐν ὄψει ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ Εἰς ΔΙΑΤΑΓΗΝ ΔΙΑ ΔΡΑΧΜ. 5.000
3)	Μετὰ 10 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὄψεως
4)	Μετὰ 3 μῆνας ἀπὸ σήμερον

Ἐν Χαλκίδι τῇ 25ῃ Αὐγούστου 1955

Διὰ τοῦ παρόντος Γραμματίου εἰς Διαταγὴν ὑπόσχομαι νὰ πληρώσω (τὴν 11ην Δεκεμβρίου ἐ. ἐ. ἢ ἅμα τῇ ὄψει ἢ μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὄψεως ἢ μετὰ τρεῖς μῆνας ἀπὸ σήμερον) μόνον εἰς τὸν κ. Α. Ἀνδρέου ἢ εἰς διαταγὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ἐν Χαλκίδι ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν, τὸ ὡς ἄνω ποσὸν τῶν πέντε χιλιάδων δραχ. (5.000), ἅξιαν τὴν ὁποίαν ἔλαβον εἰς ἐμπορεύματα τῆς τελείας ἀρεσκείας μου ἢ εἰς μετρητά.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 25ῃ Αὐγούστου 1955

Ὁ τριτεγγυητής
(Ὑπογρ.) Δ. Δημητρίου

Ὁ Ἐκδότης
(Ὑπογρ.)
Β. Βασιλείου

Τὸ γραμματίον συνεπῶς εἰς διαταγὴν εἶναι τίτλος, ὅστις στηρίζεται ἐπὶ τῶν αὐτῶν περίπου ἀρχῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων καὶ ἡ συναλλαγματική, διέπεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν νόμων καὶ πληροῖ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἥτοι εἶναι ὄργανον πίστεως ἀλλὰ καὶ πληρωμῆς. Συνεπῶς ὅ,τι ἐλέχθη περὶ συναλλαγματικῶν ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν γραμματίων εἰς διαταγὴν.

Ἡ μόνη διαφορὰ ἢ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο τούτων τίτλων εἶναι ὅτι : 1) Ὡς πρὸς τὴν ὀνομασίαν, ὁ μὲν εἰς γράφει ἐν τῷ κειμένῳ συναλλαγματική, ὁ δὲ ἄλλος γραμματίον εἰς διαταγὴν. 2) Ὁ μὲν εἰς ἀποτελεῖ ἐντολήν, ὁ δὲ ἄλλος ὑπόσχεσιν. Καὶ 3) Εἰς τὸ γραμματίον λαμβάνουν μέρος πάντοτε δύο πρόσωπα, εἰς τὴν συναλλαγματικὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τρία, ὁ ἐκδότης, ὁ κομιστὴς καὶ ὁ ἀποδέκτης.

Εἰς τὴν πρᾶξιν οἱ ἔμποροι προτιμοῦν τὰς συναλλαγματικὰς, ὅτι αὗται τίθενται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς κυκλοφορίαν μετὰ τὴν ὑπόδοχὴν, ὁπότε φέρουν πάντοτε δύο ὑπογραφάς, τὴν τοῦ ἐκδότης καὶ τὴν τοῦ ἀποδέκτου. Συνεπῶς εἶναι εὐχερὴς ἢ προεξόφλησις αὐτῶν εἰς τὰς Τραπεζὰς αἱ ὁποῖαι ἔχουσιν ὡς ἀρχὴν νὰ προεξοφλοῦν ἐγγράφα τὰ ὁποῖα φέρουν δύο τοῦλάχιστον ὑπογραφάς, τῶν ὁποίων ἢ μία ν' ἀνήκη εἰς πελάτην τῶν.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ναυτικὸν Δίκαιον καλεῖται ὁ κλάδος ἐκεῖνος τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, ὅστις περιλαμβάνει τοὺς κανόνες τῆς θαλασσίας ἐμπορίας. Συνεπῶς ἀνήκει καὶ αὐτὸ εἰς τὸ Ἰδιωτικὸν Δίκαιον, ἂν καὶ περιλαμβάνει πολλοὺς κανόνες τοῦ Δημοσίου Δικαίου, ὅπως τοὺς κανόνες, οἱ ὅποιοι ἀφοροῦν τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν πληρωμάτων, τὴν ἀστυνομίαν τῶν πλοίων κλπ.

Αἱ παλαιότεραι καὶ σπουδαιότεραι πηγαὶ τοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου εὐρίσκονται εἰς τὸν Μεσαίωνα καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Ὁλλαρίας, εἰς τὰς συναλλαγὰς τοῦ Δικαστηρίου τῆς Θαλάσσης καὶ εἰς τὸν Ρόδιον Νόμον.

Ἡ πρώτη ἐπίσημος νομοθετικὴ ρύθμισις τῶν ναυτικῶν ἐθίμων καὶ συνθηκῶν ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Λουδοβίκου 14ου, ὅτε ἐξεδόθησαν τὰ δύο περίφημα διατάγματα: α) τὸ τοῦ 1673, τὸ καλούμενον Κῶδιξ τοῦ Savary, καὶ β) τὸ τοῦ 1681, τὸ ὁποῖον περιεῖχεν Ἀστικὸν καὶ Ἐμπορικὸν Δίκαιον (ἰδὲ Γενικὸν Μέρος τοῦ παρόντος, σελ. 52).

Μετὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν, ἐπὶ Μ. Ναπολέοντος, ἐξεδόθη τὸ 1808 ὁ Code de commerce, ὅστις ἀπετελεῖτο ἀπὸ τέσσαρα ἐν ὧν βιβλία, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον ἀνεφέρετο εἰς τὴν θαλασσίαν ἐμπορίαν.

Παρ' ἡμῖν ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀπελευθερώσεως ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ εἰσῆχθησαν διὰ τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ τὰ τέσσαρα βιβλία, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ τέταρτον ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 2ας Μαΐου 1835 «Περὶ ἀρμοδιότητος τῶν Ἐμποροδικείων». Ἀργότερον τὸ 1910 καὶ τὸ δεύτερον βιβλίον ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ νόμου ΓΥΙΖ, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ καὶ σήμερον ἀκόμη τὸ δεύτερον βιβλίον τοῦ Ἐμπορικοῦ μας Νόμου.

Ὁ νόμος ΓΥΙΖ παρὰ τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια παρουσιάζει, διότι ἐθεωρεῖτο νέος διὰ τὴν ἐποχὴν του, σήμερον εἶναι πετταλαιωμένος καὶ πρέπει ν' ἀντικατασταθῇ, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν ἔχει προσάρ-

μοσθῇ πρὸς τὸν Ἀστικὸν Κώδικα, ἀφ' ἐτέρου δὲ δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν του τὴν μεγάλην ἐξέλιξιν, τὴν ὁποίαν ἐπέφερεν εἰς τὴν ναυσιπλοίαν ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἀτμοῦ.

Ἐκτὸς τοῦ δευτέρου τούτου βιβλίου τοῦ Ἐμπορικοῦ μας Νόμου, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν θαλασσίαν ἐμπορίαν, ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι νόμοι, νεώτεροι βέβαια αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι περιέχουν κονόνας Ναυτικοῦ Δικαίου καὶ οἱ ὁποῖοι μετὰ τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν τῆς συντάξεως τοῦ Σχεδίου Ναυτικοῦ Κώδικος λίαν συγχρονισμένου.

ΠΛΟΙΟΝ — ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΥΤΟΥ — ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Πλοῖον καλεῖται κατὰ τὸν Ε.Ν. πᾶν σκάφος χωρητικότητος δέκα τούλάχιστον κόρων*, ἐνεργοῦν ἢ προωρισμένον νὰ ἐνεργῇ, συνήθως ἐν θαλάσσῃ, πᾶσαν ἐπὶ κέρδει ναυτικὴν ἐργασίαν, ἥτοι μεταφορὰν προσώπων ἢ πραγμάτων, ἁλιεῖαν κλπ.

Διὰ νὰ χαρακτηρισθῇ ἐπομένως κατὰ τὸν νόμον ἐν σκάφος ὡς πλοῖον πρέπει :

α) Νὰ ἔχῃ χωρητικότητα δέκα τούλάχιστον κόρων.

β) Νὰ ἔχῃ ὡς σκοπὸν τὴν ἐπὶ κέρδει ἄσκησιν ἐπιχειρήσεων ἐπομένως τὰ πολεμικὰ σκάφη, αἱ θαλαμηγοί, τὰ σκάφη ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν καὶ γενικῶς ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ἡ χρησιμοποίησις γίνεται διὰ σκοποῦς μὴ κερδοσκοπικοὺς δὲν εἶναι πλοῖα κατὰ νόμον.

γ) Νὰ πλέῃ συνήθως εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπομένως ἀποκλείονται τὰ ποταμόπλοια καὶ τὰ διασχίζοντα λιμένας.

Τὰ πλοῖα κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ Ε.Ν. ἄρθρ. 227 εἶναι κινητά, θεωροῦνται ὁμως ἀκίνητα εἰς πολλὰς περιπτώσεις· π.χ. ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος αὐτῶν δὲν γίνεται δι' ἀπλῆς παραδόσεως ὅπως εἰς τὰ κινητά, ἀλλὰ διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου καὶ ἐγγραφῆς τῆς πράξεως ταύτης εἰς τὸ νηολόγιον. Ὅμοιως ἐπὶ τῶν πλοίων γίνεται ὑποθήκευσις καὶ οὐχὶ ἐνεχυρίσας.

Λέγοντες πλοῖον ἐννοοῦμεν καὶ τὰ παρακολουθήματα αὐτοῦ.

Παρακολούθημα δὲ πλοίου καλεῖται πᾶν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶναι προωρισμένον νὰ χρησιμοποιῇται διαρκῶς ὑπ' αὐτοῦ· π.χ. αἱ μηχαναί, τὰ ἄρμενα καὶ σύσκευα, αἱ σωσίβιοι λέμβοι κλπ.

* Ὁ κόρος εἶναι μονὰς χωρητικότητος τοῦ πλοίου ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 100 κυβικοὺς πόδας, ἥτοι πρὸς 2.831 μέτρα.

Τὰ παρακολουθήματα ἀκολουθοῦν κατὰ τὸν νόμον τὴν τύχην τοῦ πλοίου, ἤτοι ἐκποιοῦνται, ὑποθηκεύονται, κατάσχονται, ἀσφαλίζονται κλπ. μετὰ τοῦ πλοίου.

Χαρακτηριστικὰ τοῦ πλοίου. Τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ πλοίου εἶναι : α) ἡ ἐθνικότης, β) τὸ ὄνομα καὶ γ) ὁ λιμὴν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῆς νηολογήσεως.

α) Ἡ Ἐθνικότης : Κάθε πλοῖον φέρει ἀπαραιτήτως μαζί του ἐν ἔγγραφον διὰ τοῦ ὁποίου ἀποδεικνύεται ἡ ἐθνικότης αὐτοῦ. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς Λιμενικῆς Ἀρχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι νηολογημένον τὸ πλοῖον καὶ περιέχει πάντα τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ. Ἀνανεοῦται μόνον ὡσάκις ἡ κυριότης τοῦ πλοίου μεταβιβάζεται ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον. Ἐν περιπτώσει δὲ ἀπωλείας αὐτοῦ ἐκδίδεται ἀντίγραφον κατόπιν ὠρισμένης διαδικασίας.

β) Τὸ ὄνομα : Τοῦτο δίδει ὁ πλοιοκτήτης κατὰ τὴν νηολόγησιν, ὅστις δύναται καὶ νὰ τὸ μεταβάλῃ μεταγενεστέρως. Ἐὰν ὅμως τὸ πλοῖον εἶναι ὑποθηκευμένον, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μεταβολὴ τοῦ ὀνόματός του ἄνευ τῆς ἐγγράφου συγκαταθέσεως τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ. Τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου ἀναγράφεται εἰς ἀμφοτέρας τὰς πλευρὰς αὐτοῦ.

γ) Ὁ ἀριθμὸς καὶ λιμὴν νηολογήσεως : Εἶναι ὁ αὖξων ἀριθμὸς τοῦ βιβλίου νηολογήσεως, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ πλοῖον εἶναι ἐγγεγραμμένον, καὶ ὁ λιμὴν, ὅπου τηρεῖται τὸ νηολόγιον.

Τὰ πλοῖα ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ των διακρίνονται εἰς φορτηγὰ καὶ ἐπιβατηγὰ. Ἀναλόγως δὲ τῆς χρησιμοποιουμένης ὑπ' αὐτῶν κινητηρίου δυνάμεως εἰς ἱστιοφόρα, ἀτμόπλοια, βενζινοκίνητα καὶ πετρελαιοκίνητα.

ΤΡΟΠΟΙ ΚΤΗΣΕΩΣ ΚΥΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ

Διακρίνομεν τέσσαρας τρόπους κτήσεως κυριότητος τοῦ πλοίου :

1) Τὴν ναυπήγησιν, 2) τὴν συμβατικὴν ἐκποίησιν, 3) τὴν ἐγκατάλειψιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν καὶ 4) τὴν χρησικτησίαν ἢ παραγραφὴν.

1) Ναυπήγησις εἶναι ἡ περίπτωσις κατασκευῆς τοῦ πλοίου ὑπὸ τοῦ ναυπηγοῦ (ἐργολάβου), ὁπότε ἀπαιτεῖται καὶ ἐγγραφὴ αὐτοῦ εἰς τὸ νηολόγιον. Εἶναι δυνατόν καὶ τὸ ναυπηγούμενον πλοῖον νὰ νηολογηθῇ.

2) Συμβατικὴ ἐκποίησις πλοίου καλεῖται ἡ με-

ταβίβασις αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον κατόπιν συμβάσεως, ἢ ὁποία γίνεται πάντοτε διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ὅπως τὰ ἀκίνητα. Μετὰ τοῦ πλοίου μεταβιβάζονται καὶ τὰ παρακολουθήματα αὐτοῦ ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας.

Κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ ἡμετέρου νόμου δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος Ἑλληνικοῦ πλοίου πέραν τῶν 50 % εἰς πρόσωπον ξένης ὑπηκοότητος. Ἡ διάταξις αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ περιορίσῃ τὴν ἀποβολὴν τῆς ἑλληνικῆς ἐθνικότητος τῶν πλοίων. Ὁ πλοίαρχος, ἂν καὶ δὲν εἶναι κύριος τοῦ πλοίου, δύναται εἰς τὰς ἐξῆς δύο περιπτώσεις νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκποίησην αὐτοῦ : α) ὅταν τὸ πλοῖον καταστῇ ἀνίκανον πρὸς πλοῦν καὶ β) ὅταν καταστῇ ἄπλουν ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου ἢ τῆς Προξενικῆς Ἀρχῆς ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

3) Ἐγκατάλειψις τοῦ πλοίου εἰς τὸν ἀσφαλίστην εἶναι ἡ περίπτωσις κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ πλοιοκτήτης, ὅταν ἐπέλθῃ ὁ ἀσφαλισθεὶς κίνδυνος λαμβάνει τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀποζημίωσιν εἰς ὁλόκληρον καὶ ἐγκαταλείπει τὸ πλοῖον εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐταιρίαν.

4) Χρησικτησία ἢ παραγραφὴ εἶναι ἡ περίπτωσις κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ χρησιμοποιῶν τὸ πλοῖον γίνεται κύριος αὐτοῦ, εἴτε διότι ἐκμεταλλεύεται τοῦτο ἐπὶ μίαν πενταετίαν καὶ κατέχει νόμιμον τίτλον, εἴτε διότι ἐκμεταλλεύεται τοῦτο ἐπὶ μίαν δεκαετίαν καὶ δὲν ἔχει νόμιμον τίτλον κυριότητος. Κατὰ τὴν διάρκειαν ὅμως τῆς πενταετίας εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν καὶ τῆς δεκαετίας εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν πρέπει νὰ μὴ ἐνοχληθῇ ὑπὸ τοῦ νομίμου κυρίου τοῦ πλοίου, διότι τότε διακόπτεται ἡ παραγραφὴ καὶ ἄρχεται νέα τοιαύτη πενταετής ἢ δεκαετής, ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως. Ὁ πλοίαρχος οὐδέποτε δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὴν κυριότητα τοῦ πλοίου ἐπὶ τοῦ ὁποίου πλοιαρχεῖ διὰ παραγραφῆς.

ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΟΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Συμπλοιοκτησία καλεῖται ἡ συγκυριότης δύο ἢ περισσότερων προσώπων ἐπὶ ἐνὸς ἢ περισσότερων πλοίων. Ἡ συμπλοιοκτησία ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν μορφήν ἐταιρίας, δὲν ἔχει νομικὴν προσωπικότητα καὶ δημιουργεῖται διὰ τῆς σιωπηρᾶς ἢ ρητῆς συμφωνίας μεταξὺ τῶν συμπλοιοκτητῶν πρὸς κοινὴν ἐκμετάλλευσιν

ένος ἢ περισσοτέρων πλοίων ἢ μεταξὺ τῶν κληρονόμων ἢ κληροδόχων τοῦ αὐτοῦ ἢ τῶν αὐτῶν πλοίων.

Ἡ συμπλοιοκτησία διοικεῖται διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν συμπλοιοκτητῶν λαμβανομένης οὐχὶ κατὰ κεφαλὴν, ἀλλὰ ἀναλόγως τῆς συμμετοχῆς ἐνὸς ἐκάστου εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ πλοίου. Παμψηφία ἀπαιτεῖται εἰς τὰς ἐξῆς μόνον περιπτώσεις : α) ὅταν πρόκειται νὰ μεταβληθῇ ἡ σύμβασις τῆς συμπλοιοκτησίας (π.χ. μετατροπὴ τοῦ πλοίου ἀπὸ φορτηγὸν εἰς ἐπιβατηγόν, ἀλιευτικόν κλπ.), β) ὅταν πρόκειται νὰ ληφθῇ ἀπόφασις ἐπὶ θεμάτων ξένων πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς συμπλοιοκτησίας (π.χ. δωρεὰ ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν) καὶ γ) ὅταν πρόκειται νὰ ληφθῇ ἀπόφασις διὰ τὴν ἀσφάλισιν τοῦ πλοίου.

Τὴν διαχείρισιν τοῦ πλοίου ἀναλαμβάνει συνήθως ὁ διαχειριστής, ὅστις διορίζεται ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν συμπλοιοκτητῶν, καὶ ἀπολύεται ἐπίσης ὑπ' αὐτῆς ὅποτεδῆποτε καὶ μάλιστα ἄνευ ἀποζημιώσεως, ἐφ' ὅσον βέβαια δὲν ὑπάρχει ἔγγραφος περὶ τούτου συμφωνία. Ἐὰν ὅμως ὁ διαχειριστής διορισθῇ διὰ τῆς συστατικῆς συμβάσεως τῆς συμπλοιοκτησίας ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἀπόλυσιν αὐτοῦ πλειοψηφία τῶν $2/3$. Καὶ ἐὰν διορισθῇ διὰ συμβάσεως μεταγενεστεράς τῆς συστατικῆς, ἡ ἀπόφασις τῶν $2/3$ εἶναι ἀσφαλῶς ὑπὲρ ἀρκετῆ. Διαχειριστής δύναται νὰ εἶναι συμπλοιοκτήτης ἢ ξένον πρὸς τὴν συμπλοιοκτησίαν πρόσωπον.

Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ διαχειριστοῦ. Ὁ διαχειριστής ἐνεργεῖ πᾶσαν πρᾶξιν διὰ λογαριασμὸν τῆς συμπλοιοκτησίας, ἥτοι ἐξοπλίζει καὶ ναυλώνει τὸ πλοῖον, ἀσφαλίζει τὸν ναῦλον καὶ εἰσπράττει αὐτόν, καταβάλλει τὰ ἔξοδα τῶν ἀβαριῶν (διορίζει καὶ παύει τὸν πλοίαρχον, ὁ ὁποῖος ὀφείλει ν' ἀκολουθῇ τὰς ὁδηγίας τοῦ διαχειριστοῦ καὶ οὐχὶ τὰς ὁδηγίας ἐκάστου τῶν συμπλοιοκτητῶν) καὶ γενικῶς ἐκπροσωπεῖ τὴν συμπλοιοκτησίαν ἐξωδίκως καὶ δικαστικῶς. Δὲν δύναται ὅμως ἄνευ ἐντολῆς τῆς συμπλοιοκτησίας νὰ ὑπογράψῃ συναλλαγματικάς, νὰ δανείσῃ ἢ νὰ δανεισθῇ, νὰ πωλήσῃ, νὰ ὑποθηκεύσῃ ἢ νὰ ἀσφαλίσῃ ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει τὸ πλοῖον. Εὐθύνεται ἀπέναντι τῶν συμπλοιοκτητῶν διὰ πᾶν πταῖσμα, συνεπῶς ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ τὴν ἐπιμέλειαν συνετοῦ πλοιοκτήτου. Ὁφείλει ἀκόμη νὰ προκαλῇ προηγουμένως ἀπόφασιν τῆς πλειοψηφίας τῆς συμπλοιοκτησίας, προκειμένου περὶ νέου πλοῦ ἢ μὴ συνήθων ἐπισκευῶν, ὡς καὶ περὶ διορισμοῦ ἢ ἀπολύσεως τοῦ πλοίαρχου. Ὑποχρεοῦται τέλος νὰ τηρῇ ἐμπορικὰ βιβλία διὰ λογα-

ριασμόν τῆς συμπλοιοκτησίας, νὰ παρέχη εἰς τοὺς συμπλοιοκτῆτας πᾶσαν σχετικὴν πρὸς τὰς ὑποθέσεις τῆς συμπλοιοκτησίας πληροφορίαν καὶ νὰ τοὺς ἐπιτρέπη νὰ λαμβάνουν γνῶσιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τῶν σχετικῶν βιβλίων, ἐπιστολῶν καὶ λοιπῶν ἐγγράφων.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΟΙΟΚΤΗΤΩΝ. Ἐκαστος συμπλοιοκτῆτης, κατὰ τὸ ἄρθρ. 300 Ε.Ν., ὀφείλει νὰ συνεισφέρει κατ' ἀναλογίαν τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὰ ἔξοδα τῆς συμπλοιοκτησίας καὶ ἰδίως εἰς τὰς δαπάνας ἐξοπλισμοῦ καὶ ἐπισκευῆς τοῦ πλοίου.

Ἡ διανομὴ τῶν κερδῶν καὶ ζημιῶν γίνεται ἀναλόγως τῆς συμμετοχῆς ἐκάστου συμπλοιοκτῆτου.

Ἡ συμπλοιοκτησία **λύεται**, ὅταν ἡ κυριότης τοῦ πλοίου περιέλθῃ εἰς ἓν πρόσωπον ἢ ὅταν μεταβάλλῃ μορφήν καὶ γίνῃ εταιρία μὲ νομικὴν προσωπικότητα. Ἐνῶ δὲν λύεται εἰς περίπτωσιν πτωχεύσεως ἢ θανάτου ἑνὸς ἐκ τῶν συμπλοιοκτῆτῶν. Ἐπίσης λύεται εἰς περίπτωσιν διανομῆς τῆς περιουσίας, τὴν ὁποίαν διανομὴν διακρίνομεν εἰς ἐκουσίαν καὶ ἀκουσίαν ἢ ἀναγκαστικὴν. Ἡ ἀναγκαστικὴ γίνεται διὰ τῆς ἐκποίησεως τοῦ πλοίου εἰς δημόσιον πλειστηριασμόν, δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως.

ΠΛΟΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΕΦΟΠΛΙΣΤΗΣ — ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ

Πλοιοκτῆτης καλεῖται ὁ κύριος τοῦ πλοίου, δηλ. ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ.

Ἐφοπλιστής καλεῖται ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος κατόπιν συμβάσεως μετὰ τοῦ πλοιοκτῆτου ἐξοπλίζει τὸ πλοῖον μὲ τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια καὶ προμηθείας, ἐπανδρώνει αὐτό, πληρώνει τοὺς φόρους καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτοῦ.

Συνήθως ὁ πλοιοκτῆτης δὲν δίδει εἰς ἄλλο πρόσωπον ἔναντι ἑνοικίου τὸ πλοῖον του πρὸς ἐκμετάλλευσιν, ἀλλὰ ἀναλαμβάνει μόνος του ταύτην, ὅποτε καλεῖται καὶ ἐφοπλιστής, ὅπως ὁ κ. Ὡνάσης, ὁ κ. Νιάρχος κ.ἄ.

Πλοίαρχος καλεῖται τὸ ἀνώτατον τεχνικὸν ὄργανον τοῦ πληρώματος, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνει τὴν διακυβέρνησιν τοῦ πλοίου καὶ ἔχει ἐκ τοῦ νόμου ἀντιπροσωπευτικὴν ἐξουσίαν. Ἄλλοτε, καὶ μάλιστα πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἀτμοῦ, ὁ πλοίαρχος ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ πλοιοκτῆτης καὶ ἐφοπλιστής. Σήμερον ἐλάχισται εἶναι αἱ περιπτώσεις αὗται καὶ παρουσιάζονται κυρίως εἰς τὰ μικρὰ

πλοία. Τὸν πλοίαρχον διορίζει ὁ πλοιοκτήτης ἢ ὁ ἐφοπλιστής, ἐπὶ δὲ τῆς συμπλοιοκτησίας ὁ διαχειριστὴς αὐτῆς ἢ ἡ πλειοψηφία αὐτῆς. Διὰ τὴν διορισθῆναι τὸν πλοίαρχον πρέπει νὰ ἔχη τὰ ἑξῆς προσόντα :

α) νὰ εἶναι ὑγιής, ἥτοι νὰ ἔχη σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἀκεραιότητα, β) νὰ ἔχη τεχνικὴν πρὸς τοῦτο μόρφωσιν, ἢ ὅποια ν' ἀποδεικνύεται καὶ διὰ σχετικοῦ ἐγγράφου (δίπλωμα πλοίαρχου) καὶ γ) νὰ ἔχη ἱκανότητα νὰ ἐπιβάλλεται εἰς τὸ πλήρωμα.

Ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα τοῦ πλοίαρχου. Ὁ πλοίαρχος ὑποχρεοῦται νὰ κυβερνᾷ αὐτοπροσώπως τὸ πλοῖον, ὅταν τοῦτο εἰσπλῇ εἰς λιμένας, διώρυγας, ποταμούς, ὄρμους καὶ γενικῶς εἰς ἐπικίνδυνα σημεῖα, ἢ ὅταν ἐκπλῇ αὐτῶν, εὐθυνόμενος διὰ πᾶσαν ζημίαν, ἐφ' ὅσον παραβῇ τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην. Πρὸ τῆς φορτώσεως ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ σκάφους ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Λιμενικῆς Ἀρχῆς, διὰ νὰ διαπιστωθῇ ὅτι εἶναι ἱκανὸν πρὸς φόρτωσιν, καὶ νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν καλὴν καὶ ἀκίνδυνον στοιβασίαν τῶν ἐμπορευμάτων. Πρὸ δὲ τῆς ἀναχωρήσεως ὀφείλει νὰ βεβαιωθῇ :

α) ὅτι ἐπιβαίνει τοῦ πλοίου του ὅλον τὸ πλήρωμα, β) ὅτι λειτουργεῖ καλῶς ὁ ἀσύρματος καὶ τὰ λοιπὰ ὄργανα τοῦ χάρτου, γ) ὅτι εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ πλοίου ὅλα τὰ ἀπαραίτητα ἔγγραφα, ἥτοι τὸ ἔγγραφον ἐθνικότητος, τὸ ναυτολόγιον, αἱ φορτωτικαί, αἱ ἐκθέσεις ἐπισκέψεως, τ' ἀποδεικτικὰ ἐκπληρώσεως τῶν τελωνειακῶν ὑποχρεώσεων καὶ τὸ ἡμερολόγιον, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ εἶναι ἡριθμημένον καὶ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Λιμενικῆς Ἀρχῆς.

Εἰς τὸ ἡμερολόγιον, τὸ ὅποιον τηρεῖ αὐτοπροσώπως ὁ πλοίαρχος, ἀναγράφονται τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ πλοίου, κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ὅλαι αἱ ἀποφάσεις, αἱ ὅποια ἐλήφθησαν κατὰ τὸν πλοῦν καὶ ἐν γένει πᾶν ζήτημα, διὰ τὸ ὅποιον ὁ πλοίαρχος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ λογοδοτήσῃ. Ὁφείλει ἀκόμη νὰ μεταφέρει τὸ ταχύτερον καὶ διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ τὸ φορτίον εἰς τὸν προορισμὸν του καὶ νὰ παραδώσῃ αὐτὸ εἰς τὸν παραλήπτην. Ἐν περιπτώσει συγκρούσεως μετ' ἄλλου πλοίου, ὀφείλει νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν διάσωσιν τοῦ ἰδίου πλοίου καὶ τῶν ἐπιβαινόντων αὐτοῦ, ὡς καὶ διὰ τὴν διάσωσιν τοῦ ἑτέρου συγκρουσθέντος πλοίου ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Ἐν περιπτώσει ἀνικανότητος ἢ μερικῆς καταστροφῆς τοῦ σκάφους, δὲν δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πλοῖον διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ ἄνευ τῆς γνώμης τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος, διατυπωμένης εἰς πρακτικὸν καὶ ἔγγραφομένης εἰς τὸ ἡμερο-

λόγιον. Ἐγκαταλείπων δὲ τοῦτο, ὀφείλει νὰ διασώσῃ κατὰ τὸ δυνατόν, κομίζων μεθ' ἑαυτοῦ, τὰ χρήματα καὶ τὰ πολυτιμότερα πράγματα τοῦ φορτίου. Συνήθως ὁ πλοίαρχος ἐγκαταλείπει τελευταῖος τὸ πλοῖον καὶ προτιμᾷ πολλάκις νὰ συναποθάνῃ μετ' αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἄφισιν τοῦ πλοίου εἰς τὸν λιμένα τοῦ προορισμοῦ ἢ εἰς οἷονδήποτε ἄλλον ἐνδιάμεσον λιμένα, ἐκούσιον ἢ ἀκούσιον, ὁ πλοίαρχος ὀφείλει νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἀρμοδίαν Λιμενικὴν ἢ Προξενικὴν Ἀρχὴν τὸ ἡμερολόγιον τοῦ πλοίου πρὸς θεώρησιν, τοῦτο δὲ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἀδιαβλήτου τῶν ἐγγραφῶν. Ἐὰν τέλος συμβοῦν κατὰ τὸν πλοῦν ἔκτακτα γενοτότα, ἰδιαίτερας σημασίας διὰ τὸ πλοῖον, τὸ φορτίον ἢ τὸ πλήρωμα, π.χ. σύγκρουσις, ἀβαρία φορτίου, ἀνταρσία πληρώματος ἢ θάνατός τινος ἐκ τοῦ πληρώματος κλπ., ὁ πλοίαρχος ὀφείλει ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων (24) ὥρων ἀπὸ τῆς προσεγγίσεως τοῦ πλοίου νὰ συντάξῃ τὴν ἑκθεσὶν του, ἀναγράφων ἐν αὐτῇ πάντα τὰ διατρέξαντα γεγονότα, καὶ νὰ ὑποβάλῃ ταύτην εἰς τὴν ἀρμοδίαν Λιμενικὴν ἢ Προξενικὴν Ἀρχήν. Ἡ ἑκθεσις αὕτη εἶναι μὲν ἰδιωτικὸν ἐγγραφον, ἀλλ' ἔχει ἡῤῥημένην ἀποδεικτικὴν δύναμιν.

Ἐν περιπτώσει θανάτου ἐπιβάτου ἢ μέλους τινὸς τοῦ πληρώματος, ὁ πλοίαρχος, ἐὰν τὸ πλοῖον εἶναι εἰς λιμένα, εἰδοποιεῖ ἀμέσως τὴν Λιμενικὴν Ἀρχὴν ἢ τὴν Προξενικὴν καί, ἐφ' ὅσον δὲν παρουσιασθῇ συγγενὴς τοῦ θανόντος, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς ἀρχῆς ταύτης, φροντίζει διὰ τὸν ἐνταφιασμόν. Δὲν ἐπιτρέπεται ὁ ἐνταφιασμός τοῦ νεκροῦ εἰς ἔρημον μέρος, ὅπου νὰ μὴ ὑπάρχῃ διοικητικὴ ἀρχή, διότι εἶναι πιθανὸν νὰ προῆλθεν ὁ θάνατος ἀπὸ μολυσματικὴν νόσον ἢ νὰ πρόκειται περὶ ἐγκλήματος, διὰ τὸ ὅποιον γίνεται προσπάθεια ἀποκρύψεως. Ἐὰν τὸ πλοῖον εὐρίσκεται μακρὰν τῆς ξηρᾶς πλεον τῶν 24 ὥρων, διατάσσει τὴν ρίψιν τοῦ νεκροῦ εἰς τὴν θάλασσαν ἐντὸς σάκκου μὲ ἕρμα (σαβούρα), ἀφοῦ προηγουμένως συνταχθῇ ἑκθεσις περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπελεύσεως τοῦ θανάτου, τὴν ὅποιαν ὑπογράφει ὁ πλοίαρχος καὶ ὅσοι ἐκ τοῦ πληρώματος γνωρίζουν γράμματα. Περὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐκθέσεως γίνεται ἐγγραφὴ εἰς τὸ ἡμερολόγιον. Διατάσσει ἐν συνεχείᾳ τὸν ναύκληρον (λοστρόμον) καὶ δύο ἀνδρας ἐκ τοῦ πληρώματος, ἐὰν δὲ ὑπάρχουν ἐπιβάται λαμβάνουν μέρος δύο ἐξ αὐτῶν (ἐὰν εἶναι συγγενεῖς τοῦ θανόντος ὑποχρεωτικῶς), νὰ συντάξουν ἀπογραφὴν τῶν ἐγκαταλειφθέντων χρημάτων καὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια θέτουν εἰς σάκκον ἢ κιβώτιον καὶ σφραγίζουν.

Ἐν περιπτώσει βαρείας ἀσθενείας ἢ θανάτου τοῦ πλοίαρχου,

τὴν διακυβέρνησιν τοῦ πλοίου ἀναλαμβάνει κατὰ νόμον ὁ ὑποπλοίαρχος, ἐν ἑλλείψει αὐτοῦ ὁ ἀνθυποπλοίαρχος κ.ο.κ., μέχρι τοῦ ναυκλήρου (λοστρόμου).

Τὸν πλοίαρχον παύει ὁ πλοιοκτήτης ἢ ὁ ἐφοπλιστής, ἐπὶ δὲ τῆς συμπλοιοκτησίας ἡ πλειοψηφία αὐτῆς. Δὲν ὀφείλεται ἀποζημίωσις, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἔγγραφος περὶ τούτου συμφωνία (ἄρθρ. 288 Ε.Ν.).

ΠΕΡΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΟΣ

Πλήρωμα καλεῖται τὸ προσωπικὸν τοῦ πλοίου ἀπὸ τοῦ πλοιάρχου μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου ναύτου (ναυκλήρου), ἀσχέτως πρὸς τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσφέρει (μάγειρος, κουρέυς, ἱατρός κλπ.). Διὰ τὰ προσληφθῆ τις ὡς πλήρωμα τοῦ πλοίου πρέπει νὰ ἔχῃ ναυτικὸν φυλλάδιον, τὸ ὁποῖον δίδεται ὑπὸ ἐιδικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, κατόπιν ὠρισμένης διαδικασίας, καὶ περιέχει τὸν αὐξοντα ἀριθμὸν, τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὴν εἰδικότητα. Οἱ προσλαμβανόμενοι ὡς πλήρωμα τοῦ πλοίου ἀναγράφονται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸ ναυτολόγιον αὐτοῦ. Τὸ ναυτολόγιον εἶναι ὑποχρεωτικὸν βιβλίον τοῦ πλοίου, τηρεῖται ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου καὶ θεωρεῖται πρὸ τοῦ ἀπόπλου ὑπὸ τῆς Λιμενικῆς ἢ Προξενικῆς Ἀρχῆς. Ἀναγράφεται δὲ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὀνοματεπώνυμον, ἡ εἰδικότης καὶ ὁ μισθὸς ἑνὸς ἐκάστου ἰδιαιτέρως.

Ἡ σύμβασις προσλήψεως τοῦ πληρώματος καταρτίζεται ἐγγράφως μεταξὺ τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ ναυτικοῦ. Τὸ ἔγγραφον συντάσσεται εἰς τριπλοῦν, ἀνὰ ἓν λαμβάνει ἕκαστος τῶν συμβαλλομένων καὶ τὸ τρίτον παραμένει εἰς τὴν Λιμενικὴν Ἀρχήν.

Ὁ πλοίαρχος ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ εἰς τὸν ναυτικὸν τὸν συμφωνηθέντα μισθὸν καὶ νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὸν τροφὴν καὶ κλίνην ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ὁ μισθὸς ὀρίζεται ὑπὸ τῶν συλλογικῶν συμβάσεων μεταξὺ τῆς Ἐνώσεως τῶν Συμπλοιοκτητῶν ἢ Ἐφοπλιστῶν καὶ τῆς Ναυτικῆς Συνομοσπονδίας. Ἐπίσης ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ εἰς τὸν ναυτικὸν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἐκ ναυαγίου ἢ πυρκαϊᾶς ἀπώλειαν τῶν πραγμάτων τῆς προσωπικῆς του χρήσεως. Ὁ ναυτικὸς ἐξ ἄλλου ὑποχρεοῦται νὰ προσφέρῃ μετ' ἐπιμελείας τὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ πλοῖον, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς εἰδικότητός του. Εἰς ἔξαιρετικὰς ὁμως περιπτώσεις ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελέσῃ διαταχθεῖσαν ὑπηρεσίαν, διάφορον ἐκείνης διὰ τὴν ὁποίαν προσελήφθη, ἐφ' ὅσον

βέβαια δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸν βαθμὸν του. Ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ναυτικὸν νὰ εἰσάγῃ εἰς τὸ πλοῖον ἐμπορεύματα πρὸς μεταφορὰν ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ πλοίαρχου καὶ εἰς τὸν πλοίαρχον ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ πλοιοκτῆτου.

Ἡ χρονικὴ διάρκεια τῆς ναυτικῆς ἐργασίας δύναται νὰ συμφωνηθῇ δι' ὠρισμένον χρόνον ἢ δι' ὠρισμένον πλοῦν ἢ καὶ νὰ μείνῃ ἀόριστος. Ἐὰν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ ἐκπνεύσῃ ὁ χρόνος τῆς μισθώσεως, ἡ σύμβασις παρατείνεται μέχρι τοῦ κατάπλου τοῦ πλοίου εἰς τὸν λιμένα. Ἐὰν ἡ σύμβασις συναφθῇ δι' ὠρισμένον πλοῦν, λήγῃ ἅμα τῇ ἐκφορτῶσει τοῦ πλοίου εἰς τὸν λιμένα τοῦ προορισμοῦ. Ἐὰν τέλος ἡ σύμβασις εἶναι ἀορίστου διαρκείας, λύεται διὰ καταγγελίας ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων, οὐχὶ ὅμως εἰς οἰονδήποτε λιμένα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν λιμένα τοῦ προορισμοῦ τοῦ πλοίου. Ὁ ναυτικὸς δύναται νὰ καταγγεῖλῃ τὴν σύμβασιν, οὐχὶ ὅμως πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑτους καὶ πρὸ δέκα τοῦλάχιστον ἡμερῶν. Ἐὰν ἡ καταγγελία γίνῃ ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου εἰς τὸν ναυτικόν, ὀφείλεται ἀποζημίωσις ἴση πρὸς τὸν μισθὸν 15 ἡμερῶν, ἐφ' ὅσον ἡ καταγγελία δὲν ὀφείλεται εἰς πταῖσμα τοῦ ναυτικοῦ. Ὁ ναυτικὸς, ὅταν λυθῇ ἡ σύμβασις καὶ καταβληθῇ ὁ ὀφειλόμενος μισθός, ὀφείλει νὰ παραδώσῃ τὰ εὕρισκόμενα εἰς τὴν κατοχὴν του πράγματα τοῦ πλοίου καὶ νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν ξηράν.

Ἐὰν ὁ ναυτικὸς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ ἀσθενήσῃ, λαμβάνει τοὺς μισθοὺς του καὶ νοσηλεύεται δαπάναις τοῦ πλοιοκτῆτου. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται ἀκόμη καὶ ἐὰν ἀσθενήσῃ ὁ ναυτικὸς εὕρισκόμενος ἐκτὸς τοῦ σκάφους, ἀρκεῖ νὰ εὕρισκεται οὗτος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ πλοίου. Ἐὰν διὰ τὴν νοσηλείαν τοῦ ναυτικοῦ ἀπαιτῆται ἡ ἀποβίβασίς του εἰς τὴν ξηράν, ὁ ἀποβιβάσθεις ναυτικὸς δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς νοσηλείαν καὶ μισθοὺς πέραν τῶν τεσσάρων μηνῶν ἀπὸ τῆς ἀποβιβάσεως. Ἐὰν ὅμως ὁ ναυτικὸς ἀσθενήσῃ ἢ τραυμαρισθῇ ἐξ ὑπαιτιότητός του, δὲν λαμβάνει οὔτε μισθόν, οὔτε τὰς δαπάνας τῆς νοσηλείας του· ὁ πλοίαρχος ὑποχρεοῦται ἀπλῶς νὰ προκαταβάλῃ τὰς δαπάνας τῆς νοσηλείας του.

Ἐὰν ἡ σύμβασις τῆς ναυτικῆς ἐργασίας λυθῇ εἰς τινὰ λιμένα τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ὁ ναυτικὸς ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς παλιννοστήσεως, δηλ. νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν πλοίαρχον τὸ εἰσιτήριόν του διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὅποῖον ἀπαιτεῖται διὰ τὴν διατροφήν του κατὰ τὸ ταξίδιον τῆς ἐπιστροφῆς. Ἀντὶ τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ ζητήσῃ εἰσιτήριον πρὸς ἄλλην χῶ-

ραν, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν συνεπάγεται περισσοτέρας δαπάνας.

Στερεῖται τοῦ δικαιώματος τούτου ὁ ναυτικός α) ἐὰν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ συνάψῃ νέαν σύμβασιν ναυτικῆς ἐργασίας, β) ἐὰν ἡ σύμβασις ἐγένετο δι' ὠρισμένον ταξίδιον καὶ λήξῃ εἰς τὸν συμφωνηθέντα λιμένα καὶ γ) ἐὰν ἡ λύσις τῆς συμβάσεως προῆλθεν ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ναυτικοῦ πρὸ τῆς κανονικῆς λήξεως.

ΠΕΡΙ ΝΑΥΛΩΣΕΩΣ

Ν α ὕ λ ω σ ι ς καλεῖται ἡ γραπτὴ συμφωνία μεταξὺ τοῦ πλοιοκτῆτου ἢ ἐφοπλιστοῦ καὶ τρίτου προσώπου διὰ τὴν μεταφορὰν προσώπων ἢ πραγμάτων ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα ἔναντι ἀμοιβῆς.

Ὁ πλοιοκτήτης ἢ ἐφοπλιστὴς εἰς τὴν ναύλωσιν λέγεται ἐκ ν α ὕ λ ω τ ῆ ς, τὸ τρίτον πρόσωπον ν α ὕ λ ω τ ῆ ς καὶ ἡ ἀμοιβὴ ν α ὕ λ ο ς. Τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον φέρει εἰς ἐπαφὴν τοὺς δύο συμβαλλομένους ἢ κλείει τὴν ναύλωσιν, λέγεται ν α ὕ λ ο μ ε σ ῖ τ ῆ ς, τὸ δὲ ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀποδεικνύεται ἡ σύμβασις, ν α ὕ λ ο σ υ μ φ ω ν η τ ι κ ὸ ν.

Τὸ ναυλοσυμφωνητικὸν πρέπει νὰ περιέχῃ τὸ ὄνομα, τὴν χωρητικότητα καὶ τὴν ἐθνικότητα τοῦ πλοίου, τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ ναυλωτοῦ, τὸν συμφωνηθέντα τόπον καὶ χρόνον τῆς φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως, τὸν ναῦλον καὶ τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀποζημίωσιν εἰς περίπτωσιν χρονотριβῆς. Ἡ ναύλωσις ὡς πρὸς τὴν ποσότητα δύναται νὰ εἶναι ὀλική ἢ μερική. Ἡ ὀλικὴ ναύλωσις περιλαμβάνει ὁλόκληρον τὸν φορτώσιμον χῶρον τοῦ πλοίου, ἡ δὲ μερική ἀναφέρεται εἰς ὠρισμένην ποσότητα πραγμάτων, τὴν ὁποίαν ὑποχρεοῦται νὰ παραλάβῃ τὸ πλοῖον. Ὡς πρὸς τὸν χρόνον, ἡ ναύλωσις δύναται νὰ συναφθῇ δι' ὠρισμένην χρονικὴν διάρκειαν ἢ δι' ὠρισμένα ταξίδια.

Ὑ π ο χ ρ ε ὡ σ ε ι ς ἐκ ν α ὕ λ ω τ ο ὦ : Ὁ ἐκναυλωτὴς ὑποχρεοῦται α) νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ναυλωτοῦ τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι ἱκανὸν πρὸς πλοῦν, ἐπανδρωμένον καὶ ἐφωδιασμένον, εἰς τὸν ὀρισθέντα λιμένα ἢ θέσιν· β) νὰ δεχθῇ ἐπὶ τοῦ πλοίου τὰ ἐμπορεύματα καὶ νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν καλὴν φόρτωσιν καὶ συσκευασίαν αὐτῶν· γ) νὰ παράσχῃ εἰς τὸν ναυλωτὴν τὸν ἀπαραίτητον χρόνον διὰ τὴν φόρτωσιν ἢ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν ἐμπορευμάτων. Ὁ χρόνος οὗτος καλεῖται ἀναμονή (stallia) καὶ ὀρίζεται ὑπὸ τῆς συμβάσεως ἢ τῆς ἐπιτοπίου συνηθείας τοῦ τόπου φορτώσεως

καὶ ἐκφορτώσεως· ἐὰν τὸ πλοῖον ἀναγκασθῇ νὰ παραμείνῃ πέραν τοῦ κανονικοῦ χρόνου, τότε ἔχομεν ὑπεραναμονὴν ἢ ἐπισταλλίαν (controstallia), ὅποτε ὁ ἐκναυλωτὴς δικαιούται ἀποζημιώσεως· δ) νὰ ἐκδώσῃ φορτωτικὴν, ἢ ὁποῖα ἀποδεικνύει ὅτι ὠρισμένον πρᾶγμα ἔχει φορτωθῇ ἐπὶ ὠρισμένου πλοίου.

Ἡ φορτωτικὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 376 Ε.Ν., πρέπει νὰ εἶναι χρονολογημένη καὶ νὰ περιέχῃ τὸ εἶδος, τὴν ποσότητα καὶ τὴν ποιότητα τῶν πρὸς μεταφορὰν ἐμπορευμάτων, τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὰς διευθύνσεις τοῦ φορτωτοῦ, τοῦ παραλήπτου καὶ τοῦ πλοίαρχου, τὸ ὄνομα, τὴν ἐθνικότητα καὶ τὴν χωρητικότητα τοῦ πλοίου, τὸν τόπον τῆς φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως καὶ τὸν συμφωνηθέντα ναῦλον. Εἰς τὴν πρᾶξιν ἡ φορτωτικὴ ἀντικαθιστᾷ τὸ ναυλοσυμφωνητικόν, τὸ ὁποῖον συνήθως ἐκδίδεται μόνον ἐπὶ ναυλώσεως ὀλοκλήρου τοῦ πλοίου.

Ἡ φορτωτικὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 377 Ε.Ν., ἐκδίδεται εἰς τέσσαρα ἀντίτυπα, ἀνὰ ἓν διὰ τὸν πλοίαρχον, τὸν πλοιοκτήτην, τὸν φορτωτὴν καὶ τὸν παραλήπτην. Ἡ φορτωτικὴ ἀποτελεῖ ἀξιόγραφον (πιστωτικὸν τίτλον) καὶ ἀποδεικνύει τὸν νόμιμον κάτοχον τῶν φορτωθέντων ἐμπορευμάτων. Μεταβιβάζεται, ἐφ' ὅσον ἔχει ἐκδοθῇ, εἰς τὸν κομιστὴν δι' ἀπλῆς παραδόσεως, ἐὰν ὅμως ἔχῃ ἐκδοθῇ εἰς διαταγὴν ἢ εἶναι ὀνομαστικὴ, δι' ὀπισθογραφήσεως ἢ ἐκχωρήσεως.

ε) Νὰ ἐκτελέσῃ τὴν μεταφορὰν μετὰ τὸ πέρας τῆς φορτώσεως τὸ ταχύτερον κατευθυνόμενον πρὸς τὸν λιμένα τοῦ προορισμοῦ, χωρὶς παρεκκλίσεις ἢ προσεγγίσεις μὴ προβλεπομένας ὑπὸ τοῦ ναυλοσυμφωνητικοῦ.

Καὶ στ) Νὰ εἰδοποιήσῃ μετὰ τὸν κατάπλου εἰς τὸν λιμένα τοῦ προορισμοῦ τὸν παραλήπτην καὶ νὰ παραδώσῃ τὰ ἐμπορεύματα ὡς τὰ παρέλαβεν.

Υποχρεώσεις ναυλωτοῦ: Ὁ ναυλωτὴς ὑποχρεοῦται: α) Νὰ ἐνεργήσῃ τὴν φόρτωσιν καὶ ἐκφόρτωσιν τῶν ἐμπορευμάτων ἐντὸς τοῦ συμφωνηθέντος χρόνου. β) Νὰ φορτώσῃ τὸ συμφωνηθέν εἶδος καὶ τὴν συμφωνηθεῖσαν ποσότητα τῶν ἐμπορευμάτων, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἀντικαταστάσεως αὐτῶν, ἐκτὸς ἀντιθέτου συμφωνίας. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ποσότητα τῶν ἐμπορευμάτων, συγχωρεῖται λάθος 5 ο)ο ἐπὶ ἑλαττον ἢ ἐπὶ πλέον. Ἐὰν ἡ ὑπέρβασις εἶναι μεγαλυτέρα τοῦ 5ο)ο, ὁ πλοίαρχος δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν παραλαβὴν τῆς ἐπὶ πλέον διαφορᾶς. Ἐὰν εἶναι 5ο)ο ἐπὶ ἑλαττον, ὁ φορτωτὴς ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ τὴν διαφο-

ρὰν τοῦ ναύλου, ἀφοῦ προηγουμένως ἀφαιρεθῇ τὸ 5ο). Καὶ γ) Νὰ πληρώσῃ τὸν ναῦλον καὶ τὰς τυχόν κοντροσταλλίας. Τὸ ναῦλον εἶναι δυνατόν ν' ἀναλάβῃ νὰ καταβάλλῃ ὁ παραλήπτης τῶν ἐμπορευμάτων, ὅποτε ὁ ἐκναυλωτὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν παραλήπτην, ἐὰν δὲν λάβῃ ναῦλον. Ὁ φορτωτὴς ἢ ὁ παραλήπτης δὲν δύνανται νὰ ἐγκαταλείψουν ἀντὶ τοῦ ναύλου τὰ φορτωθέντα ἐμπορεύματα, τῶν ὁποίων ἡλαττώθῃ ἡ ἀξία ἢ ἐβλάβῃσαν ἐξ ἰδίου ἐλαττώματος, ἐκ τυχαίου γεγονότος ἢ ἐξ ἀνωτέρας βίας. Ἀλλὰ καὶ ὁ πλοίαρχος δὲν δύναται νὰ παρακρατήσῃ τὰ ἐμπορεύματα ἐντὸς τοῦ πλοίου διὰ τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ ναύλου. Δύνатаι ὅμως κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκφορτώσεως νὰ ζητήσῃ τὴν μεσεγγύησιν αὐτῶν εἰς χεῖρας τρίτου μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ ναύλου (ἄρθρ. 402 E.N.). Ἐὰν ὁ παραλήπτης ἀρνήται νὰ παραλάβῃ τὰ ἐμπορεύματα καὶ νὰ πληρώσῃ τὸν ναῦλον, ὁ πλοίαρχος δικαιούται, ἀδεία τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, νὰ πωλήσῃ ἀνάλογον μέρος αὐτοῦ διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν μεσεγγύησιν τοῦ ὑπολοίπου.

Ὁ ναῦλος ὀφείλεται κατ' ἀρχὰς εἰς ὁλόκληρον, ἐφ' ὅσον ἐκτελεσθῇ ὁ πλοῦς καὶ γίνῃ ἡ μεταφορὰ τῶν ἐμπορευμάτων. Ἐὰν ὅμως ὁ φορτωτὴς δηλώσῃ πρὸ τῆς φορτώσεως, ὅτι διαρρηγνύει τὴν σύμβασιν, ὀφείλεται τὸ ἥμισυ τοῦ ναύλου. Ἐὰν δὲν δηλώσῃ ἢ ἐὰν δὲν φορτώσῃ, ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ ὁλόκληρον τὸν ναῦλον.

Ἐὰν ὁ ναυλωτὴς δὲν διαθέσῃ ἱκανὸν πλοῖον διὰ τὴν μεταφορὰν, ὅχι μόνον δὲν δικαιούται ναῦλου, ἀλλὰ ὑποχρεοῦται καὶ εἰς ἀποζημίωσιν. Ἐπίσης δὲν καταβάλλεται ναῦλος, ἐὰν τὸ φορτίον ἀπολεσθῇ ἐκ ναυαγίου ἢ ἐκ τινος ἄλλης αἰτίας.

ΣΥΜΒΑΣΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΕΠΙΒΑΤΩΝ

Ἐπιβάτης καλεῖται πᾶν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐπιβαίνει τοῦ πλοίου, διὰ νὰ μεταφερθῇ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τόπου εἰς ἄλλον, πλὴν τοῦ πλοίαρχου καὶ τοῦ πληρώματος.

Οἱ ἐπιβάται διακρίνονται εἰς τοὺς ἔχοντας εἰσιτήρια α', β' καὶ γ' θέσεως. Εἰσιτήριον λέγεται ἡ ἐπ' ὀνόματι ὠρισμένου προσώπου διδομένη ἀπόδειξις ἀπὸ τὸν πλοιοκτήτην ἢ τὸν πράκτορα αὐτοῦ εἰς τὸν ἐπιβάτην ἐπὶ τῇ καταβολῇ τοῦ ναύλου. Ὁ ναῦλος τοῦ εἰσιτηρίου εἶναι πάντοτε προπληρωτός.

Ὁ ἐπιβάτης ὑποχρεοῦται: α') Νὰ ἐπιβῇ τοῦ

πλοίου πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως του. Ἐὰν συνεπῶς ἐματαίωσε τὴν ἀναχώρησίν του, ὁ ναῦλος δὲν ἐπιστρέφεται, οὔτε τὸ εἰσιτήριο μεταβιβάζεται εἰς ἄλλο πρόσωπον. Καὶ β') Νὰ μὴ φορτώσῃ ἀποσκευάς, αἱ ὁποῖαι περιέχουν εὐφλέκτους ἢ ἐκρηκτικὰς ὕλας.

Ὁ πλοίαρχος ἐξ ἄλλου ὑποχρεοῦται ν' ἀποπλεύσῃ τὴν ἐξαγγελθεῖσαν ἡμέραν καὶ ὥραν. Ἐὰν ὁ ἀπόπλους ἐπιβραδυνθῇ ὑπὲρ τὸ δέον λόγῳ κακοκαιρίας βεβαιουμένης ὑπὸ τῆς Λιμενικῆς Ἀρχῆς, δικαιούται ὁ ἐπιβάτης νὰ ζητήσῃ τὴν διάρρηξιν τῆς συμβάσεως, ὁπότε τοῦ ἐπιστρέφονται τὰ 2)3 τοῦ ναύλου τοῦ εἰσιτηρίου. Ἐὰν τὸ ταξίδιον δὲν ἐκτελεσθῇ ἢ διακοπῇ ἐξ αἰτίας τοῦ πλοίαρχου ἢ ἀνωτέρας βίας ἢ ἐκ τυχαίου τινὸς γεγονότος, ἐπιστρέφεται ὁλόκληρος ὁ ναῦλος τοῦ εἰσιτηρίου. Ἐὰν ὁ ἐπιβάτης δηλώσῃ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ πλοίου, ὅτι δὲν θέλει νὰ ταξιδεύσῃ, ἐπιστρέφεται τὸ ἥμισυ τοῦ ναύλου τοῦ εἰσιτηρίου· ὁμοίως ἐὰν ὁ ἐπιβάτης δὲν ταξιδεύσῃ λόγῳ ἀνωτέρας βίας, ἀσθενείας ἢ θανάτου, ἐπιστρέφεται τὸ ἥμισυ τοῦ ναύλου.

ΠΕΡΙ ΑΒΑΡΙΩΝ

Ἀβαρίαι καλοῦνται τὰ ἔκτακτα ἔξοδα καὶ αἱ ἐκούσiai ζημίαι, αἱ ὁποῖαι ἐγίναν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου ἢ καὶ ἀμφοτέρων. Τὰς ἀβαρίας διακρίνομεν εἰς κοινὰς καὶ μερικὰς.

Κοινὴ ἀβαρία εἶναι ἡ ἀβαρία ἡ γινομένη διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου καὶ ἡ κατανεμομένη μεταξὺ ὅλων ἐκείνων χάριν τῶν ὁποίων ἐγένετο. Συνηθεστέρα περίπτωσις κοινῆς ἀβαρίας εἶναι ἡ ἐξῆς: Ὄταν πλοῖον καὶ φορτίον ἀπειλοῦνται ὑπὸ τρικυμίας, ὁ πλοίαρχος διατάσσει νὰ ριφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν ἓν μέρος τοῦ φορτίου καὶ οὕτω ἀνακουφίζεται τὸ πλοῖον καὶ σώζεται μετὰ τοῦ ὑπολοίπου φορτίου.

Δὲν εἶναι δίκαιον τὴν ζημίαν ταύτην νὰ ὑποστοῦν μόνον οἱ κύριοι τῶν ριφθέντων ἐμπορευμάτων, ἀλλὰ πρέπει νὰ κατανεμηθῇ μεταξὺ ὅλων, διότι χάριν ὅλων ἐγένετο. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς συνεισφορᾶς. Συνεισφορὰν δὲ λέγοντες, ἐννοοῦμεν τὴν εἰσφορὰν τοῦ πλοίου, τοῦ ναύλου καὶ τοῦ φορτίου διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ζημιῶν ἢ τῶν ἐκτάκτων ἐξόδων τῆς κοινῆς ἀβαρίας. Τὸ ποσὸν τῆς συνεισφορᾶς δι' ἓνα ἑκάστον ὑπόχρεον κανονίζεται ὑπὸ ἐιδικῶν προσώπων μὲ εἰδικὰς γνώσεις καὶ πείραν, τοὺς κανονιστάς, οἱ ὁποῖοι διορίζονται ἐν Ἑλλάδι μὲν ἀπὸ τὸν πρόεδρον τῶν Πρωτο-

δικῶν, ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ δὲ ἀπὸ τὸν Γενικὸν Πρόξενον. Διὰ τὸν διακανονισμόν τῆς ἀβαρίας οἱ κανονισταὶ διαιροῦν τὰ ἄτομα εἰς δύο ομάδας, τὴν ἐνεργητικὴν, ἣ ὁποία ἐζημιώθη καὶ δικαιούται νὰ τύχῃ ἀποζημιώσεως, καὶ τὴν παθητικὴν, ἣ ὁποία ὑποχρεοῦται ν' ἀποζημιώσῃ τὴν ἐνεργητικὴν ομάδα.

Διὰ νὰ ὑπάρξῃ κοινὴ ἀβαρία, πρέπει νὰ συνυπάρχουν τὰ ἐξῆς στοιχεῖα: 1) 'Ο κίνδυνος νὰ εἶναι ἄμεσος καὶ σοβαρός, ν' ἀπειλῇ δὲ ἀμφότερα: καὶ τὸ πλοῖον καὶ τὸ φορτίον, δηλ. νὰ εἶναι κοινός. 2) 'Η θυσία νὰ εἶναι ἐκουσία (ἡθελημένη) καὶ νὰ γίνῃ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ πλοιάρχου, νὰ ἔχῃ δὲ σκοπὸν τὴν κοινὴν σωτηρίαν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου. 'Ο ὑπολογισμὸς τῆς κοινῆς ἀβαρίας γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σχετικῆς ἐκθέσεως τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν πορισμάτων τῆςπραγματογνωμοσύνης. 'Ο πλοίαρχος ὑποχρεοῦται νὰ συντάξῃ, ὡς τοῦτο καταστῇ δυνατόν, ἔγγραφον ἐκθεσίν, εἰς τὴν ὁποίαν ν' ἀναγράφῃ τὰ αἷτια καὶ τὰς ἀποφάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐλήφθησαν, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ βλαβέντα ἢ θυσιασθέντα πράγματα διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν. 'Η ἐκθεσις ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος, ἐγγράφεται δὲ εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ πλοίου.

Μερικὴ ἀβαρία εἶναι τὰ ἑκτακτα ἔξοδα καὶ αἱ ἀκούσiai ζημίαι, αἱ ὁποῖαι ἐγίναν εἰς τὸ φορτίον ἢ εἰς τὸ πλοῖον ἢ καὶ εἰς ἀμφότερα ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ ἐκ τυχαίου γεγονότος ἢ ἀπὸ ἰδίων ἐλάττωμα αὐτῶν. Τὴν ζημίαν τῆς μερικῆς ἀβαρίας ὑφίσταται καθ' ὁλοκληρίαν ὁ κύριος τοῦ καταστραφέντος ἢ ἀπολεσθέντος πράγματος καὶ συνεπῶς δὲν γεννᾶται ζήτημα συνεισφορᾶς.

Κυριώτεραι περιπτώσεις μερικῆς ἀβαρίας εἶναι:

1) 'Η ἀπώλεια ἢ ἡ βλάβη τοῦ φορτίου λόγω θαλασσοταραχῆς ἢ κακῆς συσκευασίας.

2) 'Η ἀπώλεια ἢ ἡ βλάβη τῶν ἱστῶν, ἱστίων καὶ ἀγκυρῶν.

Καὶ 3) Τὰ ἔξοδα τὰ γενόμενα λόγω προσορμίσσεως τοῦ πλοίου ὑπαιτιότητι τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πλοιοκτῆτου.

ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΣ - ΠΡΟΣΑΡΑΞΙΣ - ΕΠΙΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΑΡΩΓΗ ΝΑΥΑΓΙΑΙΡΕΣΙΣ

Σύγκρουσις ὑπάρχει, ὅταν ἐν πλοῖον ἐπιπέσῃ ἐπὶ ἐτέρου καὶ προξηνήσῃ τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο ἢ ἀμφοτέρω ὑποστοῦν ζημίας εἰς τὸ σκάφος ἢ τὰ μεταφερόμενα ἐμπορεύματα ἢ τὰ ἐπιβαίνοντα πρόσωπα.

Ὁ νόμος διακρίνει τρεῖς περιπτώσεις συγκρούσεως πλοίων:
α) Ἐὰν ἡ σύγκρουσις προξηνηθῇ ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ τυχαίου τινὸς γεγονότος, αἱ ζημίαι θὰ βαρύνουν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τὰς ὑπέστη, ἄνευ δικαιώματος ἀποζημιώσεως (ἄρθρ. 436 Ε.Ν.). β) Ἐὰν ἡ σύγκρουσις προξηνηθῇ ἐξ αἰτίας τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν πλοίων, αἱ ζημίαι καὶ αἱ ἀπώλειαι ἀμφοτέρων τῶν πλοίων βαρύνουν ἐξ ὁλοκλήρου τὸ ὑπαίτιον πλοῖον. Καὶ γ) Ἐὰν ἡ σύγκρουσις προξηνηθῇ ἐξ αἰτίας ἀμφοτέρων τῶν πλοίων, τὸ σύνολον τῶν ζημιῶν βαρύνει ἀμφοτέρω τὰ πλοῖα ἀναλόγως τῆς εὐθύνης ἐνὸς ἐκάστου. Ἐὰν ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακριβωθῇ ποῖον πλοῖον φέρει τὰς μεγαλύτερας εὐθύνας, ἕκαστον τούτων ὑφίσταται τὰς ἰδίας αὐτοῦ ζημίας.

Προσάραξις ὑπάρχει, ὅταν ἐν πλοῖον προσκρούσῃ ἐπὶ ἀκινήτου ἀντικειμένου καὶ ἐνσφηνωθῇ ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τρόπον ὥστε νὰ καταστῇ ἀκίνητον.

Ἐπιθαλάσσιος ἄρωγῇ καλεῖται ἡ βοήθεια, ἡ ὁποία παρέχεται εἰς κινδυνεῦον πλοῖον διὰ τὴν διάσωσιν αὐτοῦ, τῶν ἐπιβαινόντων αὐτοῦ καὶ τοῦ φορτίου.

Ἡ ἐπιθαλάσσιος ἄρωγῇ εἰς κινδυνεῦον πλοῖον εἶναι ὑποχρεωτική καὶ ὁ πλοίαρχος, ὁ ὁποῖος θὰ παραβῇ τὴν ὑποχρέωσίν του ταύτην, εὐθύνεται ποινικῶς καὶ ἐπὶ πλέον ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημιώσιν διὰ τὰς ζημίας αἱ ὁποῖαι ἤθελον προξηνηθῇ εἰς τὸ κινδυνεῦον πλοῖον. Διασώσας δὲ τοῦτο δικαιούται νὰ ζητήσῃ νὰ τοῦ καταβληθοῦν τὰ ἐπὶ πλέον ἔξοδα, τὰ ὁποῖα κατέβαλε κατὰ τὴν διάσωσιν, καὶ ἐπὶ πλέον ἀμοιβήν, ἡ ὁποία διανέμεται ὡς ἑξῆς: Τὸ 1)2 λαμβάνει ὁ πλοιοκτήτης τοῦ διασώσαντος πλοίου, τὸ 1)4 ὁ πλοίαρχος καὶ τὸ 1)4 τὸ πλήρωμα, ἀναλόγως τῶν ὑπηρεσιῶν ἐνὸς ἐκάστου, βάσει πίνακος συντασσομένου ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου. Ἐκτὸς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἄρωγῆς, ὑπάρχει καὶ ἡ συμβατική ἄρωγῇ, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται κατόπιν συμβάσεως καί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅταν τὸ πλοῖον εἶναι ναυαγοσωστικόν. Ἡ συμφωνία περὶ τῆς ἀμοιβῆς δύναται νὰ γίνῃ εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν καὶ ἐφ'

ὅσον διαρκεῖ ἀκόμη ὁ κίνδυνος ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι λογικὴ καὶ δὲν δύναται εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν νὰ ὑπερβῇ τὸ 1)5 τῆς ἀξίας τῶν διασωθέντων πραγμάτων.

Ναυαγιαίρεσις ὑπάρχει, ὅταν ἐν πλοῖον διασώσῃ ἐν ἄλλο, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐγκαταλειφθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τὸ πλήρωμά του ἢ εὐρίσκεται εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε νὰ εἶναι ἔρμαιον τῶν κυμάτων καὶ νὰ μὴ ὑπακούῃ εἰς τοὺς χειρισμοὺς τοῦ πληρώματος.

Ἡ ναυαγιαίρεσις καλεῖται καὶ διάσωσις ναυαγίου. Αὕτη διαφέρει ἀπὸ τὴν θαλασσίαν ἄρωγὴν, διότι εἰς ἐκείνην τὸ πλοῖον ἀπλῶς κινδυνεύει, ἐν ᾧ εἰς ταύτην ἔχει ἐγκαταλειφθῇ ἀπὸ τὸ πλήρωμα ἢ εἶναι ἔρμαιον τῶν κυμάτων καὶ δὲν ὑπακούει εἰς τοὺς χειρισμοὺς τοῦ πληρώματος. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ προβῇ εἰς τὴν διάσωσιν ναυαγίου, δικαιοῦται σώστρων. Ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ὑπερβοῦν τὸ 1)3 τῆς ἀξίας τῶν διασωθέντων πραγμάτων καὶ μόνον εἰς ἐξαιρετικὰς καὶ ἐπικινδύνους περιστάσεις, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, δύνανται νὰ φθάσουν μέχρι τοῦ ἡμίσεος τῆς ἀξίας αὐτῶν.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ — ΝΑΥΤΙΚΗ ΥΠΟΘΗΚΗ

Ναυτικὸν δάνειον. Ἐὰν κατὰ τὸν πλοῦν παραστῇ ἀνάγκη ἐπισκευῆς τοῦ πλοίου ἢ ἀντικαταστάσεως ἀπολεσθέντων ἀντικειμένων ἢ παρουσιασθῶν διάφοροι ἔκτακτοι ἀνάγκαι καὶ ὁ πλοίαρχος δὲν ἔχη χρήματα, διὰ νὰ καλύψῃ ταύτας καὶ νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν, δύναται ἀπόντος τοῦ πλοιοκτῆτου νὰ συνάψῃ δάνειον, ὅπερ καλεῖται ναυτικὸν δάνειον. Τοῦτο διαφέρει τοῦ κοινοῦ δανείου, διότι τότε μόνον ἐπιστρέφεται, ἐφ' ὅσον ὁ πλοῦς εὐδωθῇ, ἄλλως παρακρατεῖται ὑπὸ τοῦ πλοιοκτῆτου ἐν εἵδει κουφισμοῦ διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ πλοίου. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ τόκος τοῦ ναυτικοῦ δανείου εἶναι ὑψηλὸς καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νομίμου τόκου.

Ἡ σύναψις τοῦ δανείου τούτου γίνεται ἐγγράφως καὶ μόνον ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου, ὅστις ὀφείλει, ἐὰν εἶναι δυνατόν, νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν πλοιοκτῆτην, τοὺς φορτωτὰς καὶ τοὺς παραλήπτας καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν τοῦ Πρωτοδικείου ἢ τοῦ Εἰρηνοδικείου ἢ τῆς Προξενικῆς Ἀρχῆς, ἐὰν εὐρίσκεται ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ. Ἡ ἄδεια αὕτη καταχωρεῖται ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ εἰς τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ πλοίαρχου.

Ναυτικὴ ὑπόθηκη. Τὸ πλοῖον εἶναι κινητόν, ἀλλ'

εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις θεωρεῖται ἀκίνητον καὶ ὑποθηκεύεται. Δύναται νὰ συσταθῇ ὑποθήκη καὶ ἐπὶ τοῦ ναυπηγούμενου πλοίου, ἀρκεῖ νὰ νηολογηθῇ. Τὰ πλοιάρια ὅμως δὲν ὑποθηκεύονται, ἀλλὰ ἐνεχυριάζονται. Ἡ ναυτικὴ ὑποθήκη γίνεται πάντοτε διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου καὶ καταχωρεῖται εἰς εἰδικὸν βιβλίον, ὅπερ καλεῖται ὑποθηκολόγιον πλοίων. Τὸ ὑποθηκολόγιον πλοίων εἶναι δημόσιον βιβλίον καὶ τηρεῖται ὑπὸ ὠρισμένων μόνον Λιμενικῶν Ἀρχῶν (Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης, Πατρῶν, Βόλου, Χανίων, Κερκύρας, Χίου, Μυτιλήνης, Ἀλεξανδρουπόλεως, Ρόδου κ.λ.π.).

Ἡ ὑποθήκη, ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας, ἐπεκτείνεται ἐπὶ τῶν παρακολουθημάτων τοῦ πλοίου καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ ναύλου.

Τοῦ ἐνυποθήκου πλοίου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταβληθοῦν ὁ λιμὴν νηολογήσεως, τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἐθνικότης, ἄνευ τῆς ἐγγράφου συναινέσεως τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ.

Ἡ ναυτικὴ ὑποθήκη ἀκολουθεῖ τὸ πλοῖον εἰς χεῖρας οἰουδήποτε καὶ ἂν μεταβιβασθῇ τοῦτο.

Ἐὰν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου ὑπάρχουν πολλαὶ ὑποθήκαι, εἰς περίπτωσιν ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τοῦ πλοίου, ἡ κατάταξις αὐτῶν γίνεται κατὰ τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν εἰς τὸ Ὑποθηκολόγιον.

ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΕΩΣ

Ὡς εἶδομεν εἰς τὸ Γενικὸν Μέρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, τὸ Πτωχευτικὸν Δίκαιον περιλαμβάνει τοὺς κανόνας ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀφοροῦν τὴν διαδικασίαν τῆς πτωχεύσεως.

Π τ ὠ χ ε υ σ ι ς καλεῖται ἡ κατάστασις τοῦ ἐμπόρου τοῦ παύσαντος τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ, ἡ κηρυχθεῖσα κατόπιν δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Σκοπὸς τῆς πτωχεύσεως εἶναι ἡ σύμμετρος ἱκανοποίησις πάντων τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Διὰ νὰ κηρυχθῇ τις εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως πρέπει : α') Νὰ εἶναι ἔμπορος. β) Νὰ παύσῃ τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ. Καὶ γ') Νὰ ἐκδοθῇ δικαστικὴ ἀπόφασις.

Α') Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρώτην προϋπόθεσιν, ποῖος δηλ. εἶναι ἔμπορος, ἐξητάσαμεν εἰς τὸ Γενικὸν Μέρος τοῦ παρόντος, σελῖς 66 καὶ ἐπόμενα. Ἐνταῦθα ὅμως πρέπει νὰ τονισθοῦν καὶ τὰ ἑξῆς :

1) Οἱ κληρικοί, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἱ στρατιωτικοί, οἱ δικηγόροι καὶ γενικῶς ὅλοι ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων τὸ ἐπάγγελμα εἶναι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ τοῦ ἐμπόρου, ἐφ' ὅσον ἐνεργοῦν ἐμπορικὰς πράξεις καὶ ἔχουν ὡς σύνηθες ἐπάγγελμα τὴν διενέργειαν τοιούτων πράξεων, καθίστανται ἔμποροι, ἀσχέτως ἐὰν ἡ προϊσταμένη αὐτῶν ἀρχὴ δύναται νὰ τοὺς ἐπιβάλλῃ κυρώσεις κ.λ.π., συνεπῶς εἶναι δυνατὸν νὰ πτωχεύσουν.

2) Οἱ ἀνήλικες, ἐφ' ὅσον τηρήσουν τὰς προϋποθέσεις τοῦ ἀρθρ. 2 τοῦ Ε.Ν. καὶ ἀποκτήσουν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου, πτωχεύουν. Ἡ ὑπανδρὸς γυνή, ἐφ' ὅσον τύχῃ τῆς συναιρέσεως τοῦ συζύγου καὶ ἀσκῇ χωριστὴν ἐμπορίαν, γίνεται ἔμπορος καὶ πτωχεύει. Τὸ Δημόσιον καὶ τὰ Ν.Π.Δ.Δ. οὐδέποτε ἀποκτοῦν τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδέποτε πτωχεύουν.

3) Ὁ παραιτηθεὶς τῆς ἐμπορίας ἔμπορος πτωχεύει, ἐφ' ὅσον, ὅταν ἦτο ἔμπορος, εἶχε παύσει τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ. Ὁμοίως δύ-

ναται νὰ πτωχεύσῃ καὶ ὁ ἀποθανὼν ἔμπορος, ἐφ' ὅσον, ὅταν ἔζη, εἶχε παύσει τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ καὶ ὑπεβλήθη αἴτησις ὑπὸ τῶν πιστωτῶν του ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἀποβιώσεώς του. Συνεπῶς, ὅταν ἔμπορος, προβλέπων ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ ν' ἀποφύγῃ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν, αὐτοκτονήσῃ, δὲν κηρύσσεται εἰς πτώχευσιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἄφαντον, πρέπει νὰ λεχθῇ ὅ,τι καὶ περὶ τοῦ ἀποθανόντος.

4) Αἱ ἑταίριαι πτωχεύουν, ἐφ' ὅσον ἀποτελοῦν νομικὰ πρόσωπα καὶ ἔχουν ἀποκτήσει τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου. Συνεπῶς ἡ συμμετοχικὴ καὶ ἡ συμπλοιοκτησίᾳ δὲν πτωχεύουν, διότι δὲν ἀποτελοῦν νομικὰ πρόσωπα, ἀσχέτως ἐὰν ἐνεργοῦν ἢ ὄχι ἐμπορικὰς πράξεις. Ἡ ὁμορρυθμὸς καὶ ἡ ἑτερορρυθμὸς ἔχουν νομικὴν προσωπικότητα. Δὲν πτωχεύουν ὅμως, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι καὶ ἔμποροι, ἢτοι ἐνεργοῦν κατὰ σύνηθες ἐπάγγελμα ἐμπορικὰς πράξεις. Ἡ πτώχευσις τῆς ὁμορρυθμοῦ ἢ τῆς ἑτερορρυθμοῦ ἐταιρίας δὲν συνεπάγεται τὴν λύσιν αὐτῆς, διότι εἶναι δυνατόν νὰ συμβιβασθῇ μὲ τοὺς πιστωτὰς της καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας της, ἐπιφέρει ὅμως τὴν πτώχευσιν πάντων τῶν ὁμορρυθμῶν ἐταίρων. Ἀντιθέτως, ἡ πτώχευσις ὁμορρυθμοῦ ἢ ἑτερορρυθμοῦ ἐταίρου, δὲν ἐπιφέρει κατὰ τὸ ἄρθρ. 775 τοῦ Α.Κ. τὴν πτώχευσιν, ἀλλὰ τὴν λύσιν τῆς ἐταιρίας, ἐκτὸς ἐὰν συμφωνηθῇ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην νὰ συνεχίζεται ἡ ἐταιρία ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἐταίρων.

Ἡ Α.Ε. καὶ ὁ Συνεταιρισμὸς πτωχεύουν, διότι ἔχουν νομικὴν προσωπικότητα καὶ εἶναι ἔμποροι βάσει τοῦ τυπικοῦ κριτηρίου, ἀσχέτως ἐὰν ἐνεργοῦν ἢ ὄχι ἐμπορικὰς πράξεις. Ἡ πτώχευσις αὐτῶν δὲν ἐπιφέρει καὶ τὴν πτώχευσιν τῶν ἐταίρων (μετόχων) αὐτῶν, διότι αἱ ἐταίριαι αὗται εἶναι ἀπρόσωποι. Ὁ Συνεταιρισμὸς δὲν πτωχεύει μόνον ὅταν παύσῃ τὰς πληρωμὰς του, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὸ παθητικὸν αὐτοῦ ὑπερβῇ τὸ ἐνεργητικὸν κατὰ τὸ 1)5, ἀσχέτως ἐὰν παύσῃ ἢ ὄχι τὰς πληρωμὰς του.

Β') Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν, αὐτὴ πρέπει ν' ἀφορᾷ χρέη ἐμπορικὰ καὶ ληξιπρόθεσμα. Εἶναι δυνατόν νὰ πτωχεύσῃ ὁ ἔμπορος καὶ δι' ἓν μόνον χρέος, ἄρκει νὰ εἶναι σοβαρὸν καὶ νὰ ἔχῃ χαρακτῆρα μονιμότητος, νὰ μὴ ὀφείλεται δηλ. εἰς προσωρινὴν ταμειακὴν δυσχέρειαν.

Γ') Τρίτῃ τέλος προϋπόθεσις εἶναι ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις, ἡ ὁποία κηρύσσει τὸν ὀφειλέτην ἔμπορον εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως. Ἀρμόδιον δικαστήριον εἶναι τὸ Πρωτοδικεῖον τῆς

ἐμπορικῆς κατοικίας τοῦ ἐμπόρου. Τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως: α') Τῇ δηλώσει τοῦ ἰδίου ἐμπόρου, ὅτι ἔπαυσε τὰς πληρωμὰς τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ὁπότε ὀφείλει συγχρόνως νὰ καταθέσῃ τὸν ἰσολογισμόν μὲ τὸν λογαριασμόν ἀποτελέσματα χρήσεως ἐν ἀναλύσει ἢ νὰ ἐκθέσῃ τοὺς λόγους, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἀδυνατεῖ νὰ καταθέσῃ αὐτόν, ἐντὸς δὲ δέκα πέντε ἡμερῶν νὰ καταθέσῃ πάντα τὰ ἐμπορικά του βιβλία, ἄλλως κινδυνεύει νὰ θεωρηθῇ ἀπλοῦς χρεωκόπος. β) Τῇ αἰτήσῃ ἐνὸς ἐκ τῶν πιστωτῶν του, ἀρκεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἔπαυσε τὰς πληρωμὰς ἐνὸς ἢ περισσοτέρων ἐμπορικῶν χρεῶν. Ὁ πιστωτὴς οὗτος εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι καὶ ἀστικοῦ χρέους, ἀρκεῖ ἢ παῦσις τῶν πληρωμῶν ν' ἀφορᾷ ἐμπορικὸν χρέος καὶ μάλιστα ἀπαιτητὸν (ληξιπρόθεσμον). Δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ἐκκινήσῃ ἀπὸ δόλον, μὲ σκοπὸν νὰ προξενήσῃ βλάβην εἰς τὸν ἔμπορον, διότι τότε ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν. Καὶ γ) Αὐτεπαγγέλτως (ἐξ ἐπαγγέλματος), διότι αἱ διατάξεις περὶ πτωχεύσεως εἶναι δημοσίας τάξεως, καθ' ὅσον ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων τῶν τρίτων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΕΩΣ

Ἡ ἀπόφασις ἢ κηρύττουσα τὴν πτώχευσιν πρέπει νὰ περιέχῃ ὑποχρεωτικῶς τὰ ἑξῆς:

α') Τὸν διορισμὸν εἰσηγητοῦ. Ὁ εἰσηγητὴς εἶναι δικαστὴς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Πρωτοδίκης, ὅστις παρίσταται κατὰ τὸν ἔλεγχον τῶν ἀπαιτήσεων, ἀκούει τὰς ἀπόψεις τοῦ πτωχεύσαντος, προεδρεύει εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῶν πιστωτῶν καὶ εἰσηγεῖται εἰς τὸ δικαστήριον τὸν διορισμὸν τακτικοῦ συνδίκου ἢ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ καὶ γενικῶς παρακολουθεῖ καὶ ἐποπτεύει τὴν ὅλην διαδικασίαν τῆς πτωχεύσεως.

β') Τὸν διορισμὸν προσωρινοῦ συνδίκου. Ὁ πτωχεύσας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεως στερεῖται αὐτοδικαίως τῆς διαχειρίσεως τῆς πτωχευτικῆς του περιουσίας καὶ περιέρχεται αὕτη αὐτοδικαίως εἰς τὸν προσωρινὸν σύνδικον, ὅστις ὑπὸ τὴν ἄμεσον πάντοτε ἐποπτείαν τοῦ εἰσηγητοῦ ἐνεργεῖ μόνον τὰς πλέον ἐπείγουσας πράξεις. Πλὴν τοῦ προσωρινοῦ, ὑπάρχει καὶ ὁ ὁριστικὸς σύνδικος, ὅστις διορίζεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ κατόπιν προτάσεως τῶν δανειστῶν κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν συνέλευσιν. Ὡς σύνδικος διορίζεται συνήθως

δικηγόρος ἢ δανειστής τοῦ πτωχεύσαντος ἢ ξένον πρὸς τὸν πτωχεύσαντα πρόσωπον καὶ ἄλλοδαπὸς ἀκόμη, πλὴν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ μέχρι καὶ τοῦ τετάρτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος ἢ ἀγχιστείας.

γ') Διατάσσει τὴν ἐπίθεσιν σφραγίδων ἐπὶ τῶν κινητῶν πραγμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῶν περιεχόντων κινητά. Αἱ σφραγίδες τίθενται εἰς τὰ καταστήματα καὶ ὑποκαταστήματα, εἰς τὰς ἀποθήκας, τὰ γραφεῖα, τὰ κιβώτια, τὰ ἐπιπλα κλπ. Ἐπὶ πτωχεύσεως ὁμορρύθμου ἢ ἑτερορρύθμου ἐταιρίας, αἱ σφραγίδες τίθενται καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν περιουσίαν ἐνὸς ἐκάστου τῶν ὁμορρύθμων ἐταίρων. Ἐξαιροῦνται ὑποχρεωτικῶς τῆς σφραγίσεως τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ἐπιπλα καὶ σκεύη, τὰ ὅποια εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν καθημερινὴν χρῆσιν τῆς οἰκογενείας. Ἐπίσης εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαιρεθοῦν τῆς σφραγίσεως τὰ ἐμπορικὰ βιβλία καὶ τὰ γραμμάτια τὰ ὅποια ἔχουν ἀνάγκην ἀποδοχῆς καὶ τὰ προσεχοῦς λήξεως.

Ἐὰν ὁ εἰσηγητὴς νομίζῃ ὅτι ἡ ἀπογραφή τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος δύναται ν' ἀποπερατωθῇ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας, διατάσσει τὴν διενέργειαν ταύτης διὰ τοῦ προσωρινοῦ συνδίκου, ἄνευ ἐπιθέσεως σφραγίδων. Ἡ ἀποσφράγισις γίνεται ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τοῦ ὁριστικοῦ συνδίκου παρουσίᾳ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ τοῦ πτωχεύσαντος. Μετὰ τὴν ἀποσφράγισιν ἐκάστου πράγματος ἐπακολουθεῖ ἡ ἀπογραφή αὐτοῦ κατὰ ποσότητα καὶ ἀξίαν. Ἀποπερατωθείσης τῆς ἀπογραφῆς, ἡ διαχείρισις τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας περιέρχεται εἰς χεῖρας τοῦ συνδίκου, ὅστις προβαίνει εἰς τὴν ἐκποίησιν τῶν πραγμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια ὑπόκεινται εἰς φθοράν ἢ ἀπαιτοῦν δαπανηρὰν συντήρησιν. Εἰσπράττει ἀκόμη τὰ λήξαντα γραμμάτια καὶ τὰς συναλλαγματικὰς, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀπαίτησιν τοῦ πτωχεύσαντος.

Τὰ χρήματα καταθέτει εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς εἰσπράξεως, ἄλλως ὀφείλει τόκον διπλάσιον τοῦ νομίμου. Ἐκ τῶν χρημάτων τούτων τὸ δικαστήριον δύναται, κατόπιν προτάσεως τοῦ συνδίκου καὶ ἐγκρίσεως τοῦ εἰσηγητοῦ, νὰ παραχωρήσῃ ἐν μέρος εἰς τὸν πτωχεύσαντα καὶ τὴν οἰκογένειάν του πρὸς συντήρησίν του. Τὸ ποσὸν τοῦτο δύναται νὰ μειωθῇ ἢ ν' ἀνακληθῇ μεταγενεστέρως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, δηλ. ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ του, ὁ σύνδικος προσκαλεῖ τοὺς πιστωτὰς διὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τῶν ἀπαιτήσεων των.

Ἡ πρόσκλησις γίνεται διὰ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ Δελτίον τοῦ Ταμείου Νομικῶν καὶ δι' ἀποστολῆς προσωπικῶν ἐπιστολῶν ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῶν Πρωτοδικῶν εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν πιστωτῶν, ἐφ' ὅσον γνωρίζει τὰς διευθύνσεις αὐτῶν.

Οἱ πιστωταὶ ὑποχρεοῦνται ἐντὸς εἴκοσι ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς προσκλήσεως νὰ προσκομίσουν εἰς τὸν σύνδικον τὰ δικαιολογητικά των ἔγγραφα μετὰ σχετικοῦ πίνακος περιέχοντος τὰ εἶδη τῶν ἐγγράφων, τὴν ἀξίαν ἑκάστου καὶ τὴν συνολικὴν ἀξίαν αὐτῶν.

Ἐὰν ὁ δανειστὴς δὲν προσκομίσῃ τὰ δικαιολογητικά του ἔγγραφα, δὲν δύναται νὰ λάβῃ μέρος εἰς οἰανδήποτε διανομὴν τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας. Ὁ ἔλεγχος τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων γίνεται ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ 20ῆς ἡμέρου καὶ ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ συνδίκου ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ, τοῦ πιστωτοῦ ἢ τοῦ πληρεξουσίου αὐτοῦ καὶ τοῦ πτωχεύσαντος. Τὸν ἔλεγχον τῶν δικαιολογητικῶν τοῦ συνδίκου, ἐὰν εἶναι πιστωτής, ἐνεργοῦν δύο ἄλλοι πιστωταὶ ὀριζόμενοι ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ.

Ἐὰν κατὰ τὴν ἐπαληθευσιν τῶν ἀπαιτήσεων ἐγερθοῦν ἀντιρρήσεις, εἴτε παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος, εἴτε παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ, εἴτε παρὰ τοῦ συνδίκου, εἴτε παρ' οἰουδήποτε ἄλλου πιστωτοῦ, ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν τὸ δικαστήριον.

Μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐπαληθεύσεως ἑκάστου χρέους, ὑποχρεοῦται ὁ δικαιούχος δανειστὴς νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἀπαίτησίν του καὶ ἐνόρκως ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ.

ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΕΩΣ

Ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως τῆς πτωχευτικῆς ἀποφάσεως, ὁ πτωχεύσας δὲν ἔχει πλέον δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ οὐδεμίαν πρᾶξιν ἐπιφέρουσαν μεταβολὴν εἰς τὴν πτωχευτικὴν περιουσίαν. Ἐὰν δὲ ἐνεργήσῃ, ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος ὡς πρὸς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν. Ἐπίσης ὁ πτωχεύσας στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, δὲν δύναται νὰ διορίζεται δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὑπάλληλος Ν.Π.Δ.Δ., οὔτε δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπορίου, ὡς αὐτὸς ἢ ἑμπορικὰς πράξεις καὶ ἂν ἐνεργεῖ, αἱ ὁποῖαι βεβαίως δὲν εἶναι ἄκυροι. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ πτωχεύσας ἑμπορος ὁμοιάζει πρὸς τὴν ὑπανδρὸν γυναῖκα, ἡ ὁποία δύναται νὰ ἐνεργῇ ὡς αὐτὸς ἢ ἑμπορικὰς

πράξεις ἐγκύρως, δὲν δύναται ὁμως ν' ἀποκτήσῃ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπορίου ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ συζύγου καὶ ἀσκήσεως χωριστῆς ἐμπορίας. Τὸ Πρωτοδικεῖον δύναται εἰς πᾶν στάδιον τῆς πτωχεύσεως νὰ διατάξῃ τὴν προσωπικὴν κράτησιν καὶ φυλάκισιν ἀκόμη τοῦ ἐμπορίου, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ ἰδίως εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἀπεκρύβῃ ὁ πτωχεύσας ἢ ὑπάρχει κίνδυνος δραπετεύσεώς του ἢ δὲν προσήγαγε τὸν ἰσολογισμόν του.

Ἡ κήρυξις τῆς πτωχεύσεως ἐπιφέρει ἀκόμη τὴν ἀναστολὴν τῶν ἀτομικῶν καταδιωκτικῶν μέτρων τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, τὸ ληξιπρόθεσμον τῶν ἀπαιτήσεων καὶ τὴν παῦσιν τῶν τόκων. Ἡ ἀναστολὴ τῶν ἀτομικῶν καταδιωκτικῶν μέτρων δὲν ἐπηρεάζει τοὺς ἐνυποθήκους καὶ ἐνεχυριούχους δανειστάς, οἱ ὅποιοι καὶ μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως δύνανται ν' ἀρχίσουν ἢ νὰ συνεχίσουν τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀκινήτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχουν ἐγγράψει ὑποθήκην ἢ τῶν κινητῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχουν δικαίωμα ἐνεχύρου. Τὸ ληξιπρόθεσμον τῶν ἀπαιτήσεων ἐφαρμόζεται ἐπὶ πάσης ἀπαιτήσεως ἐμπορικῆς ἢ ἀστικῆς, οὐχὶ ὁμως καὶ ἔναντι τῶν μετ' αὐτοῦ συνυποχρέων ἢ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ πτωχεύσαντος ἔναντι τῶν τρίτων. Κατ' ἐξαίρεσιν, ἐπὶ συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου εἰς διαταγὴν, ἔαν πτωχεύσῃ ὁ πληρωτὴς ἢ ὁ ἀποδέκτης συναλλαγματικῆς ἢ ὁ ἐκδότης μὴ ἀποδεξιμὸν συναλλαγματικῆς ἢ ὁ ἐκδότης γραμματίου, ἢ ἀπαίτησις λήγει ὄχι μόνον ἔναντι τοῦ πτωχεύσαντος, ἀλλὰ καὶ ἔναντι τῶν ἄλλων ὑποχρέων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου μειοῦται κατὰ τὸν τόκον μέχρι τοῦ χρόνου τῆς λήξεως αὐτῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παῦσιν τῶν τόκων, αὕτη ἀφορᾷ μόνον τὴν ὁμάδα τῶν πιστωτῶν καὶ μάλιστα ἐκείνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν ἐξασφαλισθῇ μὲ ἐνέχυρον ἢ ὑποθήκην.

Τέλος ἡ πτώχευσις ἐπιφέρει τὴν λύσιν τῶν ὑφισταμένων συμβάσεων ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν συμβαλλομένων π.χ. τὴν σύμβασιν τῆς ἐταιρίας, τὸ ἄνοιγμα λογαριασμοῦ κ.ἄ..

ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΔΟΛΙΑ ΧΡΕΩΚΟΠΙΑ

Ὁ πτωχεύσας εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ἀπλοῦς χρεωκόπος εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις :

1) Ἐὰν αἱ προσωπικαὶ του ἢ αἱ οἰκογενειακαὶ του δαπάναι κριθοῦν ὑπερβολικαὶ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

2) 'Εάν, ἔχων ὑπ' ὄψιν του νὰ πτωχεύσῃ, ἡγόρασεν ἐμπορεύματα ἐπὶ πιστώσει καὶ ἐπώλησε ταῦτα κάτωθεν τοῦ κόστους ἢ συνῆψε δάνεια πρὸς ἐξεύρεσιν χρημάτων ἢ κατέφυγεν εἰς ἐπιζήμια μέσα διὰ τὴν ἀπόκτησιν χρημάτων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν χρεῶν του.

3) 'Εάν, μετὰ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν, ἐπλήρωσε πιστωτὴν τινὰ πρὸς βλάβην τῆς ομάδος τῶν δανειστῶν.

4) 'Εάν παραλείψῃ νὰ ὑποβάλλῃ δήλωσιν περὶ παύσεως τῶν πληρωμῶν ἢ ὑπέβαλε ταύτην ἐκπροθέσμως.

5) 'Εάν δὲν ἐτήρησεν οὐδόλως λογιστικὰ βιβλία ἢ δὲν ἐτήρησε ταῦτα συμφώνως πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς διατυπώσεις ἢ δὲν προσήγαγε ταῦτα εἰς τὸ δικαστήριον ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν.

Ὁ πτωχεύσας ἔμπορος κηρύσσεται δόλιος χρεωκόπος εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις :

1) Ὄταν ἀποκρύψῃ μέρος τοῦ ἐνεργητικοῦ του.

2) Ὄταν παρουσιάσῃ τὸν ἑαυτὸν του χρεώστην ποσῶν μὴ ὀφειλομένων.

3) Ὄταν ἀποκρύψῃ τὰ βιβλία του καὶ ἀρνηθῇ νὰ παρουσιάσῃ ταῦτα ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. Καὶ

4) Ὄταν δολίως ἀφαιρέσῃ φύλλα ἐκ τῶν βιβλίων ἢ διαγράψῃ ἢ ἀλλοιώσῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν.

Τὰς αὐτὰς εὐθύνas, τὰς ὁποίας ἔχει ὁ δόλιος χρεωκόπος, φέρει καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος, εἴτε πρὸς τὸ ἀτομικόν του συμφέρον εἴτε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ χρεωκόπου, προέβῃ εἰς τὴν ἀπόκρυψιν χρημάτων ἢ πραγμάτων τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας.

Ἐνῶ ἡ πτώχευσις θεωρεῖται ἀτύχημα τοῦ ἐμπόρου, ἡ ἀπλὴ χρεωκοπία θεωρεῖται ἀδίκημα εἰς βαθμὸν πλημμελήματος, ἡ δὲ δολία χρεωκοπία ἀδίκημα εἰς βαθμὸν κακουργήματος.

ΠΕΡΙ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚ ΤΟΥΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ

Μετὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τὴν διαπίστωσιν τοῦ παθητικοῦ τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας, ἄρχεται ἡ λύσις τῆς πτωχεύσεως, ἥτις εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ τρεῖς τρόπους : α) δι' ἀπλοῦ συμβιβασμοῦ, β) διὰ συμβιβασμοῦ ἐπὶ

παραχωρήσει τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας εἰς τοὺς δανειστάς, γ) διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν δανειστῶν.

Ὁ ἀπλοῦς συμβιβασμὸς πραγματοποιεῖται διὰ τῆς ὑποχωρήσεως τῶν δανειστῶν καὶ καταβολῆς εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος ὠρισμένων ποσοστῶν, ἀναλόγως τῆς ἀπαιτήσεως ἐνὸς ἐκάστου. Εἶναι ἡ πλέον συμφέρουσα λύσις καὶ διὰ τὸν πτωχεύσαντα, ὅστις ἀναλαμβάνει καὶ πάλιν τὴν διοίκησιν τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς πιστωτάς, οἱ ὅποιοι ἀποφεύγουν τὰς δυσμενεῖς συνεπειάς τῆς πτωχεύσεως.

Διὰ τὰ πραγματοποιηθῆ ὁ ἀπλοῦς συμβιβασμὸς, τὸ ἄρθρ. 600 Ε. Ν. καθορίζει ποσοστὸν πλειοψηφίας πιστωτῶν καὶ πιστώσεων, ἀναλόγως τοῦ ποσοστοῦ τοῦ προσφερομένου ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος. Οὕτω, ἐὰν τὸ προσφερόμενον ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος ποσοστὸν εἶναι τουλάχιστον 60 % τῶν πιστώσεων, ἀπαιτεῖται πλειοψηφία τῶν πιστωτῶν ἀντιπροσωπεύουσα τὰ 3/4 τῶν ἀπαιτήσεων. Ἐὰν τὸ προσφερόμενον ποσοστὸν εἶναι κάτω τῶν 60 % καὶ ἄνω τῶν 25 % τῶν πιστώσεων, ἀπαιτεῖται πλειοψηφία τῶν πιστωτῶν ἀντιπροσωπεύουσα τὰ 4/5 τῶν πιστώσεων. Ἐὰν τέλος τὸ προσφερόμενον ποσοστὸν εἶναι κάτω τῶν 25 % τῶν πιστώσεων, ἀπαιτεῖται πλειοψηφία τῶν 2/3 τῶν πιστωτῶν ἀντιπροσωπεύουσα τὰ 4/5 τῶν πιστώσεων. Εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς πλειοψηφίας δὲν ὑπολογίζονται οἱ στενοὶ συγγενεῖς τοῦ πτωχεύσαντος καὶ οἱ πιστωταί, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐξησφαλισμένοι δι' ὑποθήκης ἢ ἐνεχύρου.

Τὸ πρακτικὸν τοῦ συμβιβασμοῦ ὑπογράφεται ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν πιστωτῶν, ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος, ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς συνεδριάσεως. Ἐν συνεχείᾳ ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ συνδίκου ἢ τοῦ πτωχεύσαντος εἰς τὸ δικαστήριον πρὸς ἐπικύρωσιν. Τὸ δικαστήριον δύναται ν' ἀπορρίψῃ τὸν συμβιβασμὸν, ὅταν διαπιστώσῃ ὅτι δὲν ἐτηρήθησαν αἱ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμεναι διατυπώσεις ἢ ὅταν κρίνῃ ὅτι διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ παραβλάπτονται τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου.

Μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ συμβιβασμοῦ, ὁ πτωχεύσας ἀναλαμβάνει, ὡς καὶ πρότερον, τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του καὶ δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποκατάστασίν του καὶ τὴν ἀνάκτησιν τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων, τὰ ὅποια ἀπώλεσε διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς πτωχεύσεως.

Διαλύεται ἡ ὁμὰς τῶν πιστωτῶν καὶ ὁ σύνδικος ἐποπτεύει ἀπλῶς τὴν τήρησιν τῶν ὅρων τοῦ συμβιβασμοῦ.

Ἐὰν οἱ πιστωταὶ φοβοῦνται ν' ἀναθέσουν καὶ πάλιν τὴν διοίκησιν τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας εἰς τὸν πτωχεύσαντα, προτιμοῦν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ συμβιβασμοῦ τὸν ἐπὶ παραχωρήσει τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας συμβιβασμόν, κατὰ τὸν ὅποιον ὁ πτωχεύσας ἐγκαταλείπει ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του ἢ μέρος αὐτῆς εἰς τοὺς πιστωτάς, ἢ ὅποια ἐκποιουμένη κατανέμεται μεταξὺ αὐτῶν. Ἡ διαδικασία καὶ τοῦ συμβιβασμοῦ αὐτοῦ εἶναι ὅμοια πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀπλοῦ συμβιβασμοῦ προβλεπομένην, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι πρὸς κατάρτισιν αὐτοῦ ἀπαιτεῖται πλειοψηφία τῶν δανειστῶν ἀντιπροσωπεύουσα τὰ $3/4$ τῶν πιστώσεων.

Μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου, ὁ πτωχεύσας ἀναλαμβάνει τὴν διοίκησιν τῆς ὑπολοίπου περιουσίας, ἐὰν ὑπάρχῃ τοιαύτη, καὶ δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποκατάστασίν του καὶ τὴν ἀνάκτησιν τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων, τὰ ὅποια ἀπώλεσε διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς πτωχεύσεως, ὥς καὶ εἰς τὴν προηγούμενην περίπτωσιν.

Τέλος, ἐὰν οὔτε ὁ ἀπλοὺς οὔτε ὁ ἐπὶ παραχωρήσει τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας συμβιβασμὸς ἱκανοποιοῦν τοὺς πιστωτάς, ἢ λύσις τῆς πτωχεύσεως ἐπέρχεται διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν δανειστῶν.

Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῶν πιστωτῶν, καθ' ἣν κατεβλήθη προσπάθεια πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου συμβιβασμοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ἀμφοτέρων, ὁ εἰσηγητὴς ἐρωτᾷ τοὺς πιστωτάς, ἐὰν δέχωνται νὰ διατηρηθῇ ὁ σύνδικος ἢ νὰ γίνῃ ἀντικατάστασις αὐτοῦ καὶ ἐὰν θέλουν νὰ χορηγήσουν εἰς τὸν πτωχεύσαντα καὶ τὴν οἰκογένειάν του βοήθημά τι ἐκ τῆς πτωχευτικῆς περιουσίας καὶ ἐν συνεχείᾳ λαμβάνεται ἀπόφασις περὶ ρευστοποιήσεως (ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως) τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος. Ταύτην διενεργεῖ ὁ σύνδικος καὶ ἐποπτεύει ὁ εἰσηγητής. Αἱ πραγματοποιούμεναι εἰσπράξεις κατατίθενται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν ἢ εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον καί, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ συνδίκου καὶ ἐγκρίσεως τοῦ εἰσηγητοῦ, γίνεται ἡ διανομὴ συμμετρικῶς εἰς τοὺς πιστωτάς ἐκείνους, τῶν ὁποίων αἱ ἀπαιτήσεις ἐπληθεύθησαν καὶ ἔγιναν δεκταί. Πρὸ πάσης διανομῆς, ἀφαιροῦνται τὰ δικαστικὰ ἔξοδα, τὰ ἔξοδα διαχειρίσεως τῆς πτωχεύσεως, τὸ τυχὸν ἐγκριθέν πρὸς τὸν πτωχεύσαντα χρηματικὸν βοήθημα, αἱ ὀφειλαὶ πρὸς τὸ Δημόσιον, τὰ ὀφειλόμενα ἐνοίκια διὰ τὸ τρέχον καὶ λήξαν ἔτος, οἱ ὀφειλόμενοι μισθοὶ ἐξ μηνῶν

διὰ τοὺς ὑπαλλήλους, τὰ ὀφειλόμενα ἡμερομίσθια τῶν ἐργατῶν ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κηρύξεως τῆς ἀποφάσεως καὶ πρότερον.

Οἱ ἐνυπόθηκοι καὶ ἐνεχυριῶχοι δανειστὰὶ ἱκανοποιοῦνται ἐκ τῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχουν ὑποθήκην, ἢ τῶν κινητῶν, τὰ ὅποια ἔχουν ὡς ἐνέχυρον, καί, ἐὰν μὲν εἰσπραχθοῦν περισσότερα, τὸ ἐπὶ πλεόν κατατίθεται εἰς τὴν Τράπεζαν ἢ τὸ δημόσιον ταμεῖον διὰ περαιτέρω διανομὴν, ἐὰν ὅμως ὀλιγώτερα, διὰ τὸ ἐπὶ ἔλαττον, συγκαταλέγονται εἰς τὴν ὁμάδα τῶν λοιπῶν πιστωτῶν καὶ ἐπιδιώκουν τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῶν ἐκ τῆς λοιπῆς πτωχευτικῆς περιουσίας.

Ἐὰν ἱκανοποιηθοῦν ὅλοι οἱ πιστῶται, τῶν ὁποίων αἱ ἀπαιτήσεις ἐπληθεύθησαν καὶ ἔγιναν δεκταί, καὶ ὑπάρχῃ ποσόν τι, τὸ ὅποιον ἀντιστοιχεῖ εἰς ἀμφισβητουμένας ἀπαιτήσεις ἢ καὶ μὴ ἐπαληθευθείσας ἢ εἰς ἀπαιτήσεις τῶν ὁποίων οἱ δικαιοῦχοι ἀπουσιάζουν εἰς τὸ Ἐξωτερικόν, τοῦτο κατατίθεται εἰς τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων.

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΥΠΟ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΙΝ

Ἡ σύζυγος τοῦ πτωχεύσαντος δύναται νὰ διεκδικήσῃ τὴν προικὰ της καὶ τὰ ἐξώπροικα πράγματα, εἴτε κινητά, εἴτε ἀκίνητα, ἐφ' ὅσον ταῦτα εὑρέθησαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πτωχεύσεως αὐτοῦσια ἢ εἶχον ἀνταλλαγῇ μὲ ἄλλα πράγματα. Ἐὰν ἡ προίξ συνίστατο εἰς χρήματα ἢ ἐὰν τὰ προικῶα καὶ ἐξώπροικα ἔχουν ἐκποιηθῇ, ἡ σύζυγος κατατάσσεται εἰς τὴν ὁμάδα τῶν πιστωτῶν. Ὑποχρεοῦται ὅμως ν' ἀποδείξῃ πλήρως καὶ ἀναμφισβητήτως τὸ δικαίωμά της τοῦτο.

Ὁ ἀποστείλας ἐμπορεύματα εἰς τὸν πτωχεύσαντα, εἴτε πρὸς φύλαξιν, εἴτε πρὸς πώλησιν διὰ λογαριασμόν του, δύναται νὰ διεκδικήσῃ ταῦτα, ἐφ' ὅσον εὑρέθησαν αὐτοῦσια κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πτωχεύσεως. Ἐὰν τὰ ἐμπορεύματα ἐπωλήθησαν ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ δὲν εἰσεπράχθῃ ἀκόμη τὸ τίμημα, δύναται ὁ ἀποστολεὺς νὰ εἰσπράξῃ τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν χρεώστην. Ἐὰν ὅμως εἰσεπράχθῃ ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος ἢ κατεχωρήθῃ εἰς ὑφιστάμενον ἀλληλόχρεον λογαριασμόν, τότε ὁ ἀποστολεὺς περιλαμβάνεται εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν.

Ὁ ἀποστείλας ἀξιόγραφα (πιστωτικοὺς τίτλους), δηλαδὴ γραμμάτια, συναλλαγματικὰς, ἐπιταγὰς, ὁμολογίας, μετοχὰς, φορτωτικὰς

κλπ. πρὸς φύλαξιν ἢ πρὸς εἰσπραξιν ἢ ὡς ἐνέχυρον, δύναται νὰ διεκδικήσῃ ταῦτα, ἐφ' ὅσον εὑρέθησαν αὐτούσια κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πτωχεύσεως, ἄλλως περιλαμβάνεται καὶ οὗτος εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν.

Ὁ πωλήσας ἐμπορεύματα εἰς τὸν πτωχεύσαντα ἐπὶ πιστώσει δύναται νὰ παρακρατήσῃ ταῦτα, ἐφ' ὅσον δὲν παρεδόθησαν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεως ἢ εὑρίσκονται καθ' ὁδὸν καὶ δὲν ἐπωλήθησαν ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος βάσει φορτωτικῶν ἐγγράφων ἢ εἰς χεῖρας τρίτων καὶ δὲν παρεδόθησαν εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ πτωχεύσαντος· ἄλλως περιλαμβάνεται καὶ οὗτος εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ἡ κήρυξις τῆς πτωχεύσεως ἐπιφέρει, ὡς εἵπομεν, βαρυτάτας ἠθικὰς καὶ ὕλικὰς συνεπείας διὰ τὸν ἔμπορον. Αἱ ὕλικαὶ συνέπειαι συνίστανται εἰς τὴν στέρησιν τοῦ πτωχεύσαντος ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως, αἱ δὲ ἠθικαὶ εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ πτωχεύσαντος νὰ διορίζηται ὑπάλληλος ἢ νὰ ἀσκῇ τὸ ἐμπορικὸν του ἐπάγγελμα καὶ εἰς τὴν στέρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι· ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὴν στέρησιν αὐτῆς ταύτης τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας.

Ἐκ τῶν συνεπειῶν τούτων ὁ ἔμπορος ἀπαλλάσσεται διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως, ἣτις κηρύσσεται πάντοτε διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Δύναται δὲ ν' ἀποκατασταθῇ καὶ ὁ ἀποθανὼν ἔμπορος. Ἀρμόδιον δικαστήριον εἶναι τὸ Πρωτοδικεῖον, τὸ ὁποῖον ἐκήρυξε τὴν πτώχευσιν, τῇ αἰτήσῃ τοῦ πτωχεύσαντος ἢ, ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως αὐτοῦ, τῇ αἰτήσῃ ἐνὸς ἐκ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ.

Ἡ ἀποκατάστασις χωρεῖ εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις :

1) Ἐὰν παρῆλθε δεκαετία ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεως (χρονικὴ ἀποκατάστασις).

2) Ἐὰν ἐγένετο συμβιβασμὸς (ἀπλοῦς ἢ ἐπὶ παραχωρήσει) καὶ ἐπεκυρώθη τελεσιδίκως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Καὶ

3) Ἐὰν ὁ πτωχεύσας ἐξώφλησε ὅλας τὰς ὀφειλάς του καὶ τοὺς τόκους αὐτῶν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως καὶ προσήγαγεν εἰς τὸ δικαστήριον σχετικὰς δηλώσεις πάντων τῶν πιστωτῶν αὐτοῦ.

Δὲν δύναται ν' ἀποκατασταθῇ ὁ ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπία καταδικασθεὶς, ἐκτὸς ἐὰν ἐπῆλθε ποινικὴ ἀποκατάστασις αὐτοῦ.

Ἐὰν ἡ ἀποκατάστασις ἐστηρίχθῃ εἰς τὸν συμβιβασμὸν ἢ εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῶν ὀφειλῶν, ὁ πτωχεύσας ἀποκτᾷ πάντα τὰ δικαιώματα ἀνεξαιρέτως. Ἐὰν ὅμως ἡ ἀποκατάστασις ἐστηρίχθῃ εἰς τὴν παρέλευσιν τῆς δεκαετίας, ὁ πτωχεύσας δὲν δύναται ν' ἀνακτήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρως διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ἀσφαλιστικὸν Δίκαιον καλεῖται ὁ ἰδιαίτερος ἐκεῖνος κλάδος τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, ὅστις περιλαμβάνει πάντας τοὺς κανόνας τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὴν σύμβασιν τῆς ἀσφαλίσεως.

Ὁ θεσμὸς τῆς ἀσφαλίσεως ἀνεφάνη ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἀπετέλεσε τὴν ἐντονωτέραν ἐκδήλωσιν τῶν προσπαθειῶν τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν πολλαπλῶν κινδύνων, οἱ ὅποιοι ἀπειλοῦσαν τὸ πρόσωπον ἢ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ.

Τὴν πρώτην μορφήν ἀσφαλίσεως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀπέτελεσε τὸ ναυτικὸν δάνειον, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ δανειστὴς συμμετεῖχεν εἰς τοὺς θαλασσίους κινδύνους καὶ δὲν ἐλάμβανε τὸ δανεισθὲν ποσὸν ἐὰν τὸ πλοῖον ἢ τὸ φορτίον ἤθελον ἀπολεσθῇ ἐκ ναυαγίου ἢ ἐκ τινος ἄλλου θαλασσίου γεγονότος. Ὡς ἀντάλλαγμα δὲ ἐλάμβανεν ὑψηλὸν ναυτικὸν τόκον, ὁ ὅποιος ἀντιστοιχοῦσε μὲ τὸ ἀσφάλιστρον.

Ἀπὸ τοῦ 15ου αἰῶνος ἡ θαλασσία ἀσφάλις ἤρχισε νὰ γίνεται ἀντικείμενον νομοθετικῆς ρυθμίσεως καὶ νὰ περιλαμβάνεται εἰς τὰς κωδικοποιήσεις τοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου. Τὸ Ἀσφαλιστικὸν ὅμως Δίκαιον, ὡς ἰδιαίτερος κλάδος Δικαίου, ἤρχισεν ἐμφανιζόμενον ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 19ου αἰῶνος, ὅτε παρουσιάσθησαν οἱ πρῶτοι Εὐρωπαϊκοὶ περὶ ἀσφαλίσεως νόμοι, οἱ ὅποιοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπετέλουν τμήματα τῶν διαφόρων ἐμπορικῶν κωδίκων, ἀργότερον δὲ παρουσιάσθησαν ὡς αὐτοτελῆ νομοθετήματα (Βελγικὸς Ε. Ν. τοῦ 1874, Ἰταλικὸς Ε. Ν. τοῦ 1884, Ἀγγλικὸς Ε. Ν. τοῦ 1906, Γαλλικὸς Ε. Ν. τοῦ 1930 κλπ.). Παρ' ἡμῖν ὁ νόμος ΓΨΙΖ, τοῦ 1910 προσέθεσεν εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ Ε. Ν. ἴδιον τμήμα, ἀποτελούμενον ἐκ 37 ἄρθρων καὶ διὰ τοῦ ὁποίου τίθενται αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς χερσαίας καὶ θαλασσίας ἀσφαλίσεως.

Ἐκτὸς αὐτοῦ ἰσχύει ὁ νόμος 1023/1917, διὰ τοῦ ὁποίου ρυθμίζονται οἱ ὅροι ὑπὸ τοὺς ὁποίους λειτουργεῖ ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις

ἀσφαλίσεως καὶ οἱ ὅροι ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐπιτυγχάνεται ὁ κρατικὸς ἔλεγχος καὶ ἡ κρατικὴ ἐποπτεία ἐπ' αὐτῆς.

ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ — ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΥΤΗΣ

Σύμβασις ἀσφαλίσεως ἢ ἀσφάλισις * καλεῖται ἡ σύμβασις, ἡ ὁποία γίνεται μεταξὺ δύο προσώπων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐν ἀναλαμβάνει νὰ καλύψῃ ὠρισμένον κίνδυνον ὠρισμένου πράγματος, νὰ καταβάλῃ δηλ. τὸ ἀσφάλισμα ἐν περιπτώσει ἐπελεύσεως τοῦ κινδύνου ἢ νὰ πληρώσῃ ὠρισμένον χρηματικὸν ποσὸν ἀναλόγως τῆς διαρκείας ἢ τῶν συμβάντων τῆς ζωῆς ἐνὸς ἢ καὶ περισσοτέρων προσώπων, τὸ δὲ ἄλλο νὰ δώσῃ, ἐφ' ἅπαξ ἢ περιοδικῶς, ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν, τὸ ἀσφάλιστρον. Ὁ μὲν πρῶτος καλεῖται ἀσφαλίστης, ὁ δὲ δευτερος ἀσφαλιζόμενος. Οὕτω τὴν ἀσφάλισιν διακρίνομεν εἰς ἀσφάλισιν προσώπων καὶ εἰς ἀσφάλισιν πραγμάτων.

Διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἀσφάλισις, πρέπει νὰ συνυπάρχουν τὰ ἐξῆς οὐσιώδη στοιχεῖα : α) Ἡ καταβολὴ τοῦ ἀσφάλιστρον. β) Ἡ ἀνάληψις τοῦ κινδύνου καὶ ἡ καταβολὴ συνεπῶς τοῦ ἀσφαλίσματος ἐν περιπτώσει πραγματοποιήσεως αὐτοῦ. Καὶ γ) Ἡ ἀβεβαιότης. Αὕτη δύναται ν' ἀφορᾷ εἴτε τὸ ἀσφάλιστρον εἴτε τὸ ἀσφάλισμα. Π.χ. : Συμφωνεῖ τις νὰ καταβάλλῃ ὡς ἀσφάλιστρον, ἐφ' ὅσον ζῇ, καθ' ἕκαστον μῆνα, ποσὸν Α, ἡ δὲ ἐταιρία ὑποχρεοῦται, μόλις ἀποθάνῃ οὗτος, νὰ καταβάλῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του ποσὸν Β· ἢ ἡσφάλισέ τις τὴν οἰκίαν του κατὰ τοῦ πυρὸς καὶ κατέβαλε ἐφ' ἅπαξ ποσὸν Α. Δὲν γνωρίζει οὔτε ἐὰν τὸ πῦρ θὰ προσβάλῃ τὴν οἰκίαν, οὔτε μέχρι ποίου σημείου. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ ἀσφάλιστρον εἶναι ἀβέβαιον καὶ τὸ ἀσφάλισμα βέβαιον, ἐν ᾧ εἰς τὴν δευτέραν ἀντιθέτως.

Ἐπίσης εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν πρόκειται περὶ ἀσφαλίσεως προσώπου, εἰς δὲ τὴν δευτέραν περὶ ἀσφαλίσεως πράγματος.

Διὰ τῆς ἀσφαλίσεως σκοπεῖται ἡ ἀντιμετώπισις τῶν κινδύνων, οἱ ὅποιοι ἀπειλοῦν εἴτε τὴν ζωὴν εἴτε τὴν περιουσίαν τοῦ ἀτόμου. Πλείστοι ὅσοι τοιοῦτοι κίνδυνοι ὑπάρχουν· ἄλλοι μὲν ἀπειλοῦν νὰ προσξενήσουν μικρὰς ἐκτάσεως ζημίας καὶ τοὺς ὁποίους εὐχερῶς ἀντι-

* Ἄν καὶ δὲν ὑπάρχει μέχρι σήμερον σαφὴς διάκρισις μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν τῶν δύο λέξεων ἀσφάλεια καὶ ἀσφάλισις, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἀσφάλεια εἶναι ἡ εὐρυτέρα ἐννοια τῆς ἀσφαλίσεως, περιλαμβάνουσα καὶ τὸ ἀσφάλισμα καὶ τὴν σύμβασιν καὶ τὸν φορέα (ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία).

μετωπίζει ὁ ἄνθρωπος ἀσκῶν ἀντασφάλισιν διὰ τῆς ἀποταμιεύσεως, ἄλλοι δὲ ἀπειλοῦν νὰ προξενήσουν καταστρεπτικὰς καὶ δυσβαστάκτους διὰ τὸ ἄτομον ζημίας. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν τελευταίων τούτων χρειάζεται συνεργασία, ἀλληλεγγύη καὶ ὀργάνωσις μεταξὺ πολλῶν ἀτόμων. Οὕτω πολλὰ ἄτομα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκτεθειμένα εἰς τὸν κίνδυνον, συμβάλλονται καὶ διὰ κοινῶν μικρῶν εἰσφορῶν συγκεντρώνουν μεγάλα κεφάλαια, τὰ ὁποῖα διαθέτουν διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ζημιῶν καὶ τῶν ἀπωλειῶν τῶν ἀτόμων ἐκείνων, εἰς τὰ ὁποῖα ἤθελον ἐπέλθαι. Ἡ σημασία συνεπῶς τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι τεραστία, διότι ζημίαι δυσβάστακτοι καὶ καταστρεπτικαὶ δι' ἓν ἄτομον, κατανέμονται εἰς πολλὰ ἄνευ σοβαρῶν δι' ἓν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν συνεπειῶν.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

Ἡ ἀσφαλιστικὴ σύμβασις καταρτίζεται κατὰ τὸ ἄρθρον 192 Ε. Ν. ἐγγράφως, τὸ δὲ ἔγγραφον, ἰδιωτικὸν ἢ δημόσιον, καλούμενον ἀσφαλιστήριον, πρέπει νὰ περιέχῃ τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὰς διευθύνσεις τοῦ ἀσφαλιστοῦ καὶ τοῦ ἀσφαλιζομένου, τὸν χρόνον καὶ τόπον τῆς συντάξεως, τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀσφαλίσεως, τὸ ἀσφαλισθὲν ποσόν, τὸ ἀσφάλιστρον, τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους ἀναλαμβάνει ὁ ἀσφαλιστὴς καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως καὶ λήξεως αὐτῶν.

Εἰς τὴν πρᾶξιν τὰ ἀσφαλιστήρια ἔγγραφα εἶναι λεπτομερέστατα, ἰδίως ὡς πρὸς τὸν χρόνον καὶ τρόπον τῆς καταβολῆς τῶν ἀσφαλιστρῶν καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀσφαλιζομένου πράγματος. Περιέχουν ἰδίως ὠρισμένας ρήτραις, διὰ τῶν ὁποίων προβλέπεται ἡ ἀνατροπὴ τῶν συμβάσεων, ἐφ' ὅσον ὁ ἀσφαλιζόμενος ἤθελε προβῇ κατὰ τὴν κατάρτισιν τῆς συμβάσεως εἰς ὠρισμένας ψευδεῖς ἢ ἀνακριβεῖς δηλώσεις, διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 202 Ε. Ν. ὁ ἀσφαλιζόμενος ὀφείλει νὰ δηλώσῃ πρὸς τὸν ἀσφαλιστὴν ὅλα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ ἀσφαλιστέον ἀντικείμενον οὐσιώδη περιστατικά. Πᾶσα ψευδὴς δήλωσις ἢ ἀποσιώπησις περιστατικῶν γνωστῶν εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον ἀποτελεῖ λόγον λύσεως τῆς συμβάσεως.

Δικαίωμα καταρτίσεως τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως δὲν ἔχει μόνον ὁ κύριος τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐνυπόθηκος δανειστής καὶ ὁ ἐνεχυριοῦχος καὶ πᾶς ὅστις ἔχει συμφέρον ἢ εὐθύνην νὰ διατηρηθῇ τὸ πρᾶγμα.

Διὰ νὰ ἀσφαλισθῇ ἐν πρᾶγμα, πρέπει νὰ ἔχη οἰκονομικὴν ἀξίαν· οὕτω μία ἄχρηστος καλύβη, ἢ ὁποία δι' ἐμὲ ἔχει μεγάλην συναισθηματικὴν ἀξίαν, δὲν δύναται ν' ἀσφαλισθῇ.

Ἡ σύμβασις τῆς θαλασσίας μὲν ἀσφαλίσεως εἶναι πάντοτε πρᾶξις ἀμφιμερῶς ἐμπορικὴ· τῆς χερσαίας δὲ εἶναι ἐμπορικὴ μόνον ὡς πρὸς τὸν ἀσφαλιστὴν (διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Νόμου 1023/1917 ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀσφάλισις ἀσκεῖται μόνον ὑπὸ ἀνωνύμου ἐταιρίας), ὡς πρὸς τὸν ἀσφαλιζόμενον ὅμως ἀναλόγως τῆς συγκεκριμένης περιπτώσεως εἶναι ἐμπορικὴ ἐφ' ὅσον θὰ εἶναι παρεπομένη μιᾶς ἄλλης πράξεως καθαρῶς ἐμπορικῆς, ἄλλως ἀστικῆ· π.χ. πτωχὴ γραῖα ἀσφαλίζει τὸν μικρὸν αὐτῆς οἰκίσκον καὶ ἔμπορος ἀσφαλίζει τὸ ἐμπόρευμά του.

Ἡ μὲν πρώτη εἶναι ἀστικὴ, ἡ δὲ δευτέρα ἐμπορικὴ.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΖΟΜΕΝΟΥ

Ὁ ἀσφαλιζόμενος ὑποχρεοῦται :

1) Νὰ καταβάλῃ τὸ ἀσφάλιστρον ἐφ' ἅπαξ ἢ περιοδικῶς, ἀναλόγως τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως. Τὸ ἀσφάλιστρον αὐξάνει, ἐφ' ὅσον διαπιστοῦται ὅτι ἠϋξήθη ὁ κίνδυνος (ἐπασφάλιστρα)· π.χ. ἀσφαλίζει τις τὸ εἰς νεόδμητον πολυκατοικίαν ἀγορασθὲν διαμέρισμά του κατὰ τοῦ πυρός. Μετ' ὀλίγον τὸ παραπλεύρως διαμέρισμα ἐνοικιάζεται καὶ γίνεται σιδηρωτήριον. Ὁ ἐκ τοῦ πυρὸς κίνδυνος αὐξάνει καὶ ὡς ἐκ τούτου συμφωνεῖται μετὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ νὰ καταβληθῇ μεγαλύτερον ἀσφάλιστρον.

Τὸ ἀσφάλιστρον ὑπολογίζεται ἐπὶ τῇ βάσει ἐνὸς ποσοῦ, τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἀνώτατον ὅριον τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀποζημιώσεως, ἥτοι τοῦ ἀσφαλίσματος. Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τῶν διαφορῶν αὐτῶν ποσῶν, παραθέτομεν τὸ ἐξῆς παράδειγμα : Ὁ κ. Ἀνδρέου εἶναι κύριος μιᾶς οἰκίας ἀξίας 100.000 δραχμῶν (ἀσφαλιστικὴ ἀξία). Τὴν οἰκίαν ταύτην ἀσφαλίζει κατὰ τοῦ πυρὸς διὰ τὸ ποσὸν τῶν 70.000 δραχ. (ἀσφαλιστικὸν ποσόν). Ἐπὶ τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ ὑπολογίζεται τὸ καταβλητέον ἀσφάλιστρον δραχμαὶ 2.000 ἑτησίως. Μετὰ τὴν σύναψιν τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως, λαμβάνει χώραν πυρκαϊά, ἡ ὁποία δὲν καταστρέφει ὁλόκληρον τὴν οἰκίαν, διότι ἡ πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία προστρέξασα διέσωσε τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῆς. Γενομένηςπραγματογνωμοσύνης διαπιστοῦται

ζημία 30.000 δραχμῶν. Τὸ ἀσφάλισμα εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰς 30.000 δραχμάς, διότι μὲ τὸ ποσὸν τοῦτο ἡ ζημία ἀποκαθίσταται.

2) Νὰ δηλώσῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς συμβάσεως σαφῶς τοὺς κινδύνους, οἱ ὅποιοι ἀπειλοῦν τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ πρόσωπον. Ἡ ψευδὴς δήλωσις ἢ ἡ ἀποσιώπησις περιστατικῶν γνωστῶν εἰς τὸν ἡσφαλισμένον ἐπιφέρουν ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως.

3) Νὰ καταβάλλῃ κάθε προσπάθειαν διὰ νὰ παρεμποδίσῃ τὸν κίνδυνον ἢ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ζημίαν. Ἐὰν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρεώσεώς του ταύτης ὁ ἡσφαλισμένος ὑπέστη δαπάνας, αὗται βαρύνουν τὸν ἀσφαλιστήν, ἔστω καὶ ἂν ἤθελε καταβάλλει ποσὸν μεγαλύτερον τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ποσοῦ.

4) Νὰ εἰποδοιῇ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐπῆλθε τὸ δυστύχημα ἢ ἔλαβε γινῶσιν αὐτοῦ, τὸν ἀσφαλιστήν. Τὰ πρὸς τοῦτο γενόμενα ἐξοδα βαρύνουν τὸν ἀσφαλιστήν καὶ ἂν τὸ ἄθροισμα αὐτῶν ὑπερβαίνει τὴν ἀσφαλισθεῖσαν ποσότητα, ἐκτὸς ἐὰν ἐγένοντο ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἀπερισκέπτως. Ἡ σκοπιμότης τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι προφανής. Ὁ ἀσφαλιστὴς πρέπει νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ ταχύτερον, ἐὰν ὁ κίνδυνος εἶχε καλυφθῇ ὑπὸ τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως καὶ ἐὰν δὲν ὑπῆρξαν περιστατικὰ ἀπαλλάσσοντα τὸν ἀσφαλιστήν.

Δικαιοῦται ἔναντι ὅλων αὐτῶν τῶν ὑποχρεώσεων ν' ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν ἀσφαλιστήν τὴν καταβολὴν τοῦ ἀσφαλίστρου, ἐφ' ὅσον πραγματοποιηθῇ ὁ ἀσφαλισθεὶς κίνδυνος.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΟΥ

Ὁ ἀσφαλιστὴς ὑποχρεοῦται, μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ κινδύνου, νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν ἡσφαλισμένον χρηματικὸν ποσόν, τὸ ἀσφάλισμα. Διὰ νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἀσφαλιστικὴ αὕτη ἀπαίτησις, πρέπει ἡ πραγματοποίησις τοῦ κινδύνου νὰ μὴ προῆλθεν ἐπὶ μὲν τῆς ἀσφαλίσεως πραγμάτων : 1) ἐκ τινος ἐλαττώματος τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδηλώθη ὑπὸ τοῦ ἀσφαλιζομένου, 2) ἐκ πταίσματος τοῦ ἰδίου τοῦ ἀσφαλιζομένου ἢ τῶν προσώπων αὐτοῦ καὶ 3) ἐκ πολέμου ἢ στάσεως, ἐπὶ δὲ τῆς ἀσφαλίσεως προσώπων : 1) ἐκ δικαστικῆς καταδίκης, 2) ἐκ θανάτου ἐκ μονομαχίας καὶ 3) ἐξ αὐτοκτονίας.

Ἀν τὰ σφάλισις καλεῖται ἡ περίπτωσις κατὰ τὴν ὁποίαν

ἡ ἀσφαλιστικὴ ἐταιρία, διὰ νὰ καλύψῃ τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους ἔχει ἀναλάβει, ἀσφαλίζεται εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας ἀσφαλιστικὰς ἐταιρίας καὶ οὕτω ὁ κίνδυνος καὶ ἡ ἐνδεχομένη ἀποζημίωσις κατανέμονται εἰς πολλὰς ἀσφαλιστικὰς ἐταιρίας.

Ὑ π α σ φ α λ ι σ ι ς ὑπάρχει, ὅταν ἡ ἀσφαλιστικὴ ἀξία εἶναι μεγαλυτέρα τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ποσοῦ. Τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀξίας, τὸ ὁποῖον μένει ἐλεύθερον, δύναται νὰ καλυφθῇ δι' ἄλλης ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως. Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ δ ι π λ ῆ ν ἀ σ φ α λ ι σ ι ν, τὴν ὁποίαν ρητῶς τὸ ἄρθρον 199 Ε. Ν. ἀπαγορεύει, ἀλλὰ σ υ ν α σ φ α λ ι σ ι ν.

Ὑ π ε ρ α σ φ α λ ι σ ι ς ὑπάρχει, ὅταν ἡ ἀσφαλιστικὴ ἀξία εἶναι μικρότερα τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ποσοῦ. Ἡ ὑπερασφάλισις, ἐὰν γίνῃ δολίως ὑπὸ τοῦ ἀσφαλιζομένου, εἶναι ἄκυρος καὶ ὁ καλῆς πίσεως ἀσφαλιστῆς δικαιούται εἰς τὸ ἀσφάλιστρον, ἐν ᾧ δὲν δίδει ἀποζημίωσιν. Ἐὰν ὅμως δὲν ἐγένετο δολίως, εἶναι ἰσχυρὰ μέχρι τῆς ἀξίας τῶν ἀσφαλισθέντων πραγμάτων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀσφαλιστοῦ, εἶναι αὐταὶ αὗται αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ἀσφαλιζομένου κατ' ἀντίστροφον τάξιν λαμβανόμεναι.

ΚΛΑΔΟΙ ΧΕΡΣΑΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ

Οἱ κυριώτεροι κλάδοι τῆς χερσαίας ἀσφάλισεως εἶναι :

1) Ὑ π α σ φ α λ ι σ ι ς π υ ρ ὸ ς καλύπτει πᾶσαν ζημίαν ἐκ πυρκαϊᾶς προελεύσεως ἐξ οἰασδήποτε αἰτίας, καὶ ἐκ πταίσματος ἀκόμη τοῦ ἀσφαλιζομένου ἢ τῶν προσώπων αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ βαρέος πταίσματος (ἐκούσιος ἐμπρησμός, βαρεῖα ἀμέλεια κλπ.). Κατὰ τὸ ἄρθρον 216, αἱ ζημίαι αἱ προελθοῦσαι ἐκ πυρκαϊᾶς ὑπολογίζονται διὰ τῆς ἀφαιρέσεως ἐκ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀξίας τῆς οἰκοδομῆς, τῆς ἀξίας αὐτῆς μετὰ τὴν πυρκαϊάν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν βεβαίως ὅτι ἡσφαλίσθη ὁλόκληρος ἡ ἀξία τῆς οἰκοδομῆς, ἄλλως θὰ ὑπολογισθῇ ἐπὶ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ποσοῦ. Τοῦτο ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἀξία τοῦ οἰκοπέδου.

2) Ὑ π α σ φ α λ ι σ ι ς π ρ ο ῖ ὄ ν τ ω ν γ ῆ ς. Εἶναι δυνατόν ν' ἀσφαλισθοῦν καὶ τὰ προϊόντα γῆς ἐξ οἰασδήποτε αἰτίας καὶ ὄχι μόνον ἡ ἀξία αὐτῶν, ὁλλὰ καὶ τὸ ἐλπιζόμενον κέρδος, διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 218 Ε. Ν. ἡ ὀφειλομένη ὑπὸ τοῦ ἀσφαλιστοῦ ἀποζημίωσις

κανονίζεται βάσει τῆς ἀξίας, τὴν ὁποίαν θὰ εἶχον τὰ προϊόντα ταῦτα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὠριμάνσεως (συγκομιδῆς).

3) Ἡ ἀσφάλισις μεταφορᾶς καλύπτει ὅλους τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι ἐκτεθειμένον τὸ ἀσφαλισθὲν πρᾶγμα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μεταφορᾶς. Δὲν ἀσφαλίζεται μόνον ἡ ἀξία τῶν μεταφερομένων πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔξοδα μεταφορᾶς καὶ τὸ ἐλπιζόμενον κέρδος, ἀρκεῖ ταῦτα ν' ἀναγράφωνται χωριστὰ εἰς τὸ ἀσφαλιστήριον. Ἡ ἀσφαλιστικὴ κάλυψις ἄρχεται ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς παραδόσεως τῶν πραγμάτων εἰς τὸν μεταφορέα καὶ λήγει διὰ τῆς παραλαβῆς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ παραλήπτου.

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ

Ἡ θαλασσία ἀσφάλισις διαφέρει τῆς χερσαίας, διότι περιλαμβάνει ὅλους τοὺς κινδύνους ἀνεξαιρέτως· διακρίνεται δὲ εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ πλοίου καὶ τὴν ἀσφάλισιν τοῦ φορτίου.

Ἡ διάρκεια τῆς θαλασσίας ἀσφαλίσεως δύναται νὰ γίνῃ ἢ δι' ὠρισμένον χρόνον ἢ δι' ὠρισμένον ταξίδιον καὶ μάλιστα δι' ἐτερόπλουν ἢ ἀμφοτερόπλουν (διὰ τὴν μετάβασιν ἢ διὰ τὴν μετάβασιν καὶ ἐπιστροφήν).

Ὁ ἀσφαλιστὴς τῆς θαλασσίας ἀσφαλίσεως ἀπαλλάσσεται τοῦ κινδύνου, ἐφ' ὅσον ἐκ πράξεως τοῦ ἡσφαλισμένου ἐπῆλθεν ἀλλαγὴ τῆς πορείας τοῦ πλοίου, ἀσχέτως ἐὰν ἐκ τῆς ἀλλαγῆς ταύτης ἐπῆλθε καὶ ἐπίτασις τῶν κινδύνων ἢ ὄχι, ἐν ᾧ ἀντιθέτως, ἐὰν ἐπῆλθεν ἀντικατάστασις τοῦ πλοιάρχου, τότε μόνον ἀπαλλάσσεται ὁ ἀσφαλιστὴς, ἐὰν ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως ταύτης ἐπῆλθε καὶ ἐπίτασις τῶν κινδύνων.

Ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀσφαλίστρου ἐν περιπτώσει μὲν μερικῆς ἀβάριας (ὄρα Ναυτικὸν Δίκαιον, σελ. 160 τοῦ παρόντος) γίνεται ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς σχετικῆς ἐκκαθαρίσεως, ἐν περιπτώσει δὲ ἐγκαταλείψεως ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ ταύτης.

Ἐγκατάλειψις καλεῖται ἡ περίπτωσις ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἡσφαλισμένος μεταβιβάζει εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν πᾶν ὅ,τι ἀπέμεινεν ἐκ τοῦ ἡσφαλισμένου πράγματος μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ κινδύνου, ἵνα λάβῃ ὁλόκληρον τὸ ἀσφάλισμα. Ἡ ἐγκατάλειψις, κατὰ τὸ ἄρθρον 492 Ε. Ν., λαμβάνει χώραν εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις : α) ναυαγίου, β) ἀλώσεως, γ) ἐμποδίσεως κατὰ διαταγὴν ἁλλοδαπῆς δυνάμεως, δ) ἐμποδίσεως κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνή-

σεως, ε) άνικανότητος τοῦ πλοίου πρὸς πλοῦν καὶ στ) ἀπωλείας ἢ φθορᾶς τῶν ἀσφαλισθέντων πραγμάτων ὑπερβαινούσης τοῦλάχιστον τὰ 3/4 τῆς ἀξίας των.

Ἡ ἐγκατάλειψις πρέπει νὰ γίνῃ ἐντὸς : α) τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐλήφθη ἡ εἰδησις τοῦ δυστυχήματος, ἂν τοῦτο συνέβῃ εἰς τὴν Μεσόγειον ἢ τὸν Εὐξεῖνον Πόντον ἢ εἰς τὴν Διώρυγα τοῦ Σουέζ ἢ εἰς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ἢ εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς θαλάσσας, β) ἐντὸς ἑξ μηνῶν, ἂν τὸ δυστύχημα συνέβῃ εἰς τὰς θαλάσσας τῆς Ἀφρικῆς ἢ εἰς τὰς Δυτικὰς καὶ Μεσημβρινὰς θαλάσσας τῆς Ἀσίας ἢ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς τῆς Ἀμερικῆς, γ) ἐντὸς ἑπτέως, ἂν τὸ δυστύχημα συνέβῃ εἰς τὰς ἄλλας θαλάσσας.

Γενομένης τῆς ἐγκαταλείψεως, ὁ ἀσφαλιστὴς ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ ὁλόκληρον τὸ ἀσφάλισμα καὶ ἀποκτᾷ τὴν κυριότητα ἐπὶ τοῦ ἐγκαταλειφθέντος πράγματος κατὰ τρόπον παράγωγον (ιδεῖτε Ἐν. Ἀρχαί, σελ. 37 τοῦ παρόντος).

Ἡ ἐγκατάλειψις διαφέρει τῆς παραχώρησεως, διότι ἡ ἐγκατάλειψις γίνεται ὑπὸ τοῦ ἀσφαλιζομένου πρὸς τὸν ἀσφαλιστὴν διὰ τὴν καταβολὴν ὁλοκλήρου τοῦ ἀσφαλίσματος καὶ ἀφορᾷ μόνον τὸ ἠσφαλισμένον πρᾶγμα, ἐν ᾧ ἡ παραχώρησις γίνεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ ἐφοπλιστοῦ πρὸς τὸν δανειστὴν διὰ νὰ ἀποβουθῇ ἡ ἐπιστροφή τοῦ ναυτικοῦ δανείου καὶ ἀφορᾷ τὸ πλοῖον καὶ τὸν ναῦλον.

ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Ἐκτὸς τῆς ἀσφαλίσεως τῶν πραγμάτων, ἔχομεν καὶ τὴν ἀσφάλισιν τῶν προσώπων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀσφαλίζονται τὰ ἀτυχήματα τοῦ προσώπου, ἥτοι ἡ ἀσθένεια, ἡ ἀναπηρία, ὁ θάνατος, ἀλλὰ καὶ εὐχάριστα γεγονότα, ὡς ὁ γάμος, ἡ ἀπόκτησις τέκνων κλπ.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀσφαλίσεων τούτων ἡ σπουδαιότερα εἶναι ἡ ἀσφάλισις διὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ θανάτου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀσφαλιστὴς ὑποχρεοῦται, ἀντὶ καταβολῆς ἀσφαλίστρου ὅπερ καταβάλλεται ἐφ' ἅπαξ ἢ περιοδικῶς, νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν δικαιούχον ὀρισμένον χρηματικὸν ποσόν, ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ ἠσφαλισμένου. εἶναι δυνατόν κατὰ τὴν ἀσφάλισιν ταύτην νὰ προσδιορισθῇ καὶ ὁ χρόνος ἐντὸς τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος, ἄλλως ἀπαλλάσσεται ὁ ἀσφαλιστὴς πάσης ὑποχρεώσεως (πρόσκαιρος ἀσφάλισις)· ἢ ἀντιθέτως ὅτι ὁ ἠσφαλισμένος θὰ εὐρίσκεται ἐν ζωῇ κατὰ

τὴν λήξιν ὠρισμένης προθεσμίας (ἀσφάλις ἐπιβιώσεως). Ἡ τελευταία αὕτη περίπτωσις προκύπτει ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἀνάγκης, ἣτις θὰ προκύψῃ διὰ τὸν ἡσφαλισμένον, ἐφ' ὅσον ζῇ, λόγῳ ἐπελεύσεως γήρατος, ἐνηλικιώσεως, γάμου κλπ. Ἡ οἰκονομικὴ αὕτη ἀνάγκη ἱκανοποιεῖται διὰ τῆς καταβολῆς τοῦ ἀσφαλίματος ἅμα τῇ παρόδῳ τῆς προθεσμίας.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

(Οἱ ἀριθμοὶ δεικνύουσιν τὰς σελίδας).

- Ἀβαρία 159.
- Ἀγορά 58.
- Ἀγωγή 47.
- Ἀεροπορικὸν Δίκαιον 54.
- Αἵρεσις 47.
- Ἀκυρότης 45.
- Ἄμυνα 43.
- Ἀνάκλησις χειραφεσίας 24.
- Ἀνάκτησις ἰθαγενείας 16.
- Ἀναστολή 169.
- Ἀνηβότης 23.
- Ἀνήλικος 70.
- Ἀντασφάλις 180.
- Ἀνώνυμος ἑταιρία 91.
- Ἀξίωσις 47.
- Ἀπαγορεύσεις 68.
- Ἀπάτη 46.
- Ἀπηγορευμένος 22.
- Ἀπογραφή 118, 167.
- Ἀποδεικτικὴ δύναμις βιβλίων 74.
- Ἀποδοχή συν/κῆς 138.
- Ἀποθεματικά κεφάλαια 122.
- Ἀποκατάστασις πτωχεύσαντος 174.
- Ἀποτίμησις περιουσιακῶν στοιχείων 120.
- Ἀπώφαισις πτωχεύσεως 166.
- Ἀπώλεια ἐμπ/κῆς ιδιότητος 71.
- Ἀπώλεια ἰθαγενείας 15.
- Ἀπώλεια συν/κῆς 143.
- Ἀρχὴ τοῦ παρεπομένου 64.
- Ἀρωγὴ ἐπιθαλάσσιος 161.
- Ἀστικὸν Δίκαιον 9.
- Ἀστικός Κώδιξ 16.
- Ἀσφαλιζόμενος 179.
- Ἀσφάλισμα 180.
- Ἀσφάλις 177, 181.
- Ἀσφάλις θαλασσίας 182.
- Ἀσφάλις προσώπων 183.
- Ἀσφαλιστήριον 178.
- Ἀσφαλιστὴς 180.
- Ἀσφαλιστικὸν Δίκαιον 9, 54, 176.
- Ἀσφάλιστρον 179.
- Ἀσυμβίβαστα 68.
- Αὐτοδικία 42.
- Ἀφάνεια 19.
- Ἀφανῆ, ἀποθεματικά 122.
- Ἀφανῆς ἑταιρία 79, 90.
- Βάπτισις, 27.
- Βία 46.
- Βιβλίον ἀντιγραφῆς ἐπιστολῶν 72.
- Βιβλίον ἀπογραφῶν 73.
- Βιομηχανικὸν Δίκαιον 54.
- Βούλησις 45.
- Γαλλικὸς Ἐμπορικὸς Κώδιξ 52, 92, 128, 146.
- Γάμος 24.
- Γενικὴ συνέλευσις Α.Ε. 115.
- Γραμμάτιον εἰς δ/γὴν 63, 144.
- Γυνή 70.
- Δαπάναι πρώτης ἐγκαταστάσεως 119.
- Δημόσια θεάματα 62.
- Δημοσίευσις 83, 94.
- Δημόσιον 67, 164.
- Δημόσιον Δίκαιον 7.
- Διαζύγιον 21.
- Διάλυσις Ο. Ε. 87.
- Διαμαρτύρησις 148.
- Διατροφή 154.
- Διαχείρισις 150.
- Διεθνὲς Δίκαιον 8.
- Διεκδίκησις 173.
- Δίκαιον 6.
- Δικαιοπραξία 43.
- Δικαιώματα 35.
- Δικαιώματα μετόχων 108.
- Δικαστήριον 165.
- Δικαστικὴ ἀντίληψις 22.
- Δικαστικὴ ἀπαγόρευσις 22.
- Διοικητικὸν Δίκαιον 8.
- Διοίκησις Α.Ε. 110.
- Διοίκησις Ο.Ε. 85.
- Δουλεία 38.
- Ἑγγραφοι 83.

Ἐγκατάλειψις 182.
 Ἐθιμον 11.
 Ἐθιμοτυπία 7.
 Ἐθνικὴ Τράπ. Ἑλλάδ. καὶ Ἀθην. 125, 172.
 Ἐθνικότης 13.
 Ἐθνικότης πλοίου 148.
 Εἰκονικὰ μερίσματα 123.
 Εἰσηγητὴς 166.
 Ἐκθέσεις 153.
 Ἐκκαθάρισις Α.Ε. 124.
 Ἐκκαθάρισις Ο.Ε. 88.
 Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον 8.
 Ἐλεγχος Α.Ε. 112.
 Ἐμπορικὰ βιβλία 72.
 Ἐμπορικαὶ πράξεις 55.
 Ἐμπορικαὶ πράξεις ἀντικειμενικῶς 58.
 Ἐμπορικαὶ πράξεις ὑποκειμενικῶς 64.
 Ἐμπορικὸν Δίκαιον 9, 49.
 Ἐμποροδικεῖα 53.
 Ἐμπορος 66.
 Ἐμπράγματον Δίκαιον 9.
 Ἐμπράγματον δικαίωμα 36.
 Ἐνέχυρον 39.
 Ἐνοχικὸν Δίκαιον 9.
 Ἐνοχικὸν δικαίωμα 40.
 Ἐνστάσις 48.
 Ἐνυπόθηκος δανειστής 39.
 Ἐνῶσις δανειστῶν 170.
 Ἐπιβάτης 158.
 Ἐπιθαλάσσιος ἀρωγὴ 161.
 Ἐπικαρπία μετοχῆς 103.
 Ἐπιμελητήρια 75.
 Ἐπισταλλία 157.
 Ἐπισυναλλαγματικὴ 143.
 Ἐπιτροπαὶ ἐράνων 34.
 Ἐπιχειρήσεις 60.
 Ἐπωνυμία 76, 82.
 Ἐταιρίαι 78.
 Ἐτερόρρυθμος ἑταιρία 89.
 Ἐτερόρρυθμος ἑταιρία κατὰ μετοχὰς 90.
 Εὐθύνη μεταφορῶς 157.
 Ἐφηβότης 24.
 Ἐφοπλιστής 151.
 Ἴθική 6.

Ἡλικία 23.
 Ἡμερολόγιον 72, 152.
 Θαλαμηγὸς 147.
 Θάνατος 19.
 Θρησκεία 22.
 Ἰδιωτικὸν Δίκαιον 7.
 Ἰδρυμα 33.
 Ἰδρυτικοὶ τίτλοι 104.
 Ἰθαγένεια 12.
 Ἰκανότης 69.
 Ἰσολογισμὸς 118.
 Ἱστορικὴ ἐξέλιξις Α. Ἑταιρίας 92.
 Ἱστορικὴ ἐξέλιξις Ἐμπορικοῦ Δικαίου 51.
 Ἱστορικὴ ἐξέλιξις συν/κῆς 127.
 Κατάστασις ἀνάγκης 43.
 Καταστατικὸν Α.Ε. 94.
 Κατοικία 24.
 Κεφάλαιον Α.Ε. 96.
 Κληρονομικὸν Δίκαιον 9.
 Κληρονομικὸν δικαίωμα 41.
 Κολλυβιστικαὶ ἐργασίαι 63.
 Κυριότης 37.
 Λιμὴν 148.
 Λύσις Α.Ε. 124.
 Μειονεκτήματα Α.Ε. 93.
 Μέρσματα 123.
 Μεσιτεία 61.
 Μεταφορὰ 63.
 Μετοχαὶ 100.
 Μετοχικὸν κεφάλαιον 96.
 Μέτοχος 108.
 Μικρέμπορος 71.
 Ναπολεόντειος Κώδις 52, 92, 128, 146.
 Ναυαγιαίρες 162.
 Ναύκληρος 154.
 Ναῦλος 156.
 Ναύλωσις 156.
 Ναυλωτής 157.
 Ναυλωτικὸν 156.
 Ναυτικὴ ἐμπορία 63.
 Ναυτικὴ ὑπόθηκη 162.
 Ναυτικὸν δάνειον 162.
 Ναυτικὸν Δίκαιον 9, 54, 146.
 Ναυτολόγιον 154.
 Νηολόγιον 148.

Νηπιότης 23.
 Νομικά πρόσωπα 27.
 Νομική προσωπικότης 27, 80.
 Νόμιμος απαγόρευσις 23.
 Νόμος 10.
 Οικογενειακὸν Δίκαιον 9.
 Οικογενειακὸν δικαίωμα 41.
 Ὁμολογία 105.
 Ὁμὰς δανειστῶν 169.
 Ὁμόρρυθμος ἑταιρία 81.
 Ὄνομα 82, 148.
 Ὁπισθογράφησις 135.
 Ὁργάνωσις ἐμπορικῷ ἐπαγγέλματος 72.
 Οὐσιαστικὰ στοιχεῖα συν/κῆς 127.
 Παραγγελία 61.
 Παραγραφή 48, 144.
 Παρακολουθήματα 147.
 Παραχώρησις 183.
 Παῦσις πληρωμῶν 165.
 Περιορισμοὶ 68.
 Πιστωτικοὶ τίτλοι 126, 173.
 Πλάνη 45.
 Πλειστηρίασις 62.
 Πλεονεκτήματα Α.Ε. 93.
 Πλήρωμα 154.
 Πληρωμὴ συν/κῆς 141.
 Πλοίαρχος 151.
 Πλοιοκτήτης 151.
 Πλοῖον 147.
 Ποινικὸν Δίκαιον 8.
 Ποινικὴ Δικονομία 8.
 Πρακτορία 63.
 Πράξεις ἀστικάς 56.
 Πράξεις ἐμπορικὰς 54.
 Προῖξ 173.
 Προμήθεια 60.
 Προσάραξις 161.
 Προστασία ἐμπ/κοῦ ἐπαγγέλματος 76.
 Πτωχευτικὸν Δίκαιον 9, 54, 164.
 Πτωχεύσας ἔμπορος 71.

Πτώχευσις 164.
 Ρόδιος νόμος 52.
 Σῆμα 76.
 Σταλλαί 156.
 Στρατιωτικὴ Ποινικὴ Δικονομία 8.
 Στρατιωτικὴ Ποινικὴ Νομοθεσία 8.
 Συγγένεια 25.
 Σύγκρουσις 161.
 Συμβιβασμὸς 170.
 Συμμετοχικὴ ἑταιρία 79, 90.
 Συμπλοιοκτησία 149.
 Συναλλαγματικὴ 63, 127.
 Σύνδικος 166.
 Συνέπειαι πτωχεύσεως 168.
 Συνήθειαι 55.
 Συνταγματικὸν Δίκαιον 8.
 Σφραγίς 167.
 Σωματεῖον 29.
 Τεκμήριον ἐμπορικότητος 64.
 Τιμὴ 21.
 Τραπεζιτικὰ ἔργασια 63.
 Τριτεγγύησις συν/κῆς 140.
 Τρόποι κτήσεως ἰθαγενείας 14.
 Τρόποι κτήσεως πλοίων 148.
 Τυπικὰ στοιχεῖα συν/κῆς 130.
 Ὑγεία 22.
 Υἱοθεσία 27.
 Ὑπασφάλισις 181.
 Ὑπερασφάλισις 181.
 Ὑποθήκη 39.
 Ὑποθηκολόγιον 40.
 Ὑποχρεώσεις μετόχου 108.
 Φορτωτικὴ 157.
 Φῦλον 22.
 Φυσικὰ πρόσωπα 18.
 Χαρτοσήμανσις συν/κῆς 134.
 Χειραφεσία 24.
 Χειροτεχνία 62.
 Χρεωκοπία 169.
 Χρησικτησία 149.

ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΑΣ ΣΧΟΛΑΣ

- Δημοπούλου Τάκη.** Ἀρχαῖα Ἀναγνώσματα (Λουκιανοῦ Χάρων, Ξενοφῶν, Ἑλληνικά Ἰσοκράτους πρὸς Δημόνικον). Διὰ τὴν Β' τάξιν.
- Δημοπούλου Τάκη.** Ἀρχαῖα ἀναγνώσματα (Ξενοφῶντος Κύρου Παιδεία, Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων Πολιτεία, Λυσίου κατὰ τῶν Σιτοπωλῶν). Διὰ τὴν Γ' τάξιν.
- Ἑφταλιώτη Ἀργύρη.** Μετάφρασις Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας.
- Κρητικοῦ Βίκτωρος.** Ξενοφῶντος Οἰκονομικὸς (Ἑκλογαί) μετ' εἰσαγωγῆς καὶ σημειώσεων διὰ τὴν Δ' καὶ Ε' τάξιν.
- Κρητικοῦ Βίκτωρος.** Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα. (Ἑκλογαί) Κείμενα μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ σημειώσεων.
- Κυλίμνη Π.** Οἰκονομικὴ Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν γειτόνων τῆς.
- Κυπριωτέλη Γρ.** Μέθοδος Ἀγγλικῆς.
- Κυπρίου Θ.** Γαλλικά Ῥήματα.
- Λαμπίρη Κωνστ.** Ἐμπορικὴ Ἀριθμητικὴ. Μέρους Πρώτον.
- Λιβαδά Αἰκ.** Ἀγγλικά Ἐμπορικά Ἀναγνώσματα καὶ Θέματα Συνθέσεων τῇ Ἀγγλικῇ γλώσσῃ, διὰ τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις.
- Λογαριθμικοὶ πίνακες** τῶν ἀριθμῶν δι' ἔμπορικὰς Σχολάς.
- Νεραντζῆ Β.** Στοιχεῖα Φυσικῆς. Β' τάξεως.
>	>	>	Γ'	>
>	>	>	Δ'	>
>	>	>	Ε'	>
>	>	>	Ἀνοργάνου Χημείας	
>	>	>	Ὄργανικῆς Χημείας.	
- Σμάϊλς.** Βοήθει σαυτὸν, (ἀντὶ ἐμπορικῶν ἀναγνωσμάτων).
- Σπυράκη Ἀλέξ.** Ζωολογία - Ὄρνυτολογία διὰ τὴν Α' τάξιν.
>	>	Φυτολογία - Γεωλογία, διὰ τὴν Β' τάξιν.
>	>	Ἀνθρωπολογία διὰ τὴν Γ' τάξιν.
>	>	Στοιχεῖα Ἐμπορευματολογίας διὰ τὴν Γ' τάξιν.
>	>	Ἐμπορευματολογία διὰ τὴν Ε' τάξιν.
>	>	Ἐμπορευματολογία διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν.
- Σαχίνη Ι. Γ.** Λογιστικὴ Θεωρητικὴ καὶ Ἐφαρμοσμένη. Τόμ. Α'.
>	>	>	>	>	>	Β'.
>	>	>	>	>	>	Β', τεῦχος Ι
>	>	>	>	>	>	Β'.
- Σαχίνη Ι. Γ.** Ἐμποριολογία, Τομὸς Α'.
>	>	>	>	>	Β'.
- Σφακιανοῦ Γρηγ.** Ἐμπορικὸν Δίκαιον
- Τζαρτζάνου Ἀχιλ.** Λουκιανοῦ Νεκρικοὶ διάλογοι (ἀρχαῖο κείμενο) κτλ.
- Τζουγανάτου Ν.** Γενικὴ Ἱστορία διὰ τὰς Ἐμπορικὰς Σχολάς. Τεῦχος Α' διὰ τὴν Α' τάξιν.
- Τζουγανάτου Ν.** Γενικὴ Ἱστορία διὰ τὰς Ἐμπορικὰς Σχολάς. Τεῦχος Β' διὰ τὴν Β' τάξιν.
- Τζουγανάτου Ν.** Γενικὴ Ἱστορία διὰ τὰς Ἐμπορικὰς Σχολάς. Τεῦχος Γ' διὰ τὴν Γ' τάξιν.

0020561436

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

